

การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ปริญญานิพนธ์
ของ
อาดัม นีละไพจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
พฤษภาคม 2553

การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ปริญญานิพนธ์
ของ
อาดัม นีละไพจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทคัดย่อ
ของ
อาดัม นีละไพจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
พฤษภาคม 2553

อาดัม นีละไพจิตร (2553). การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล, ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์,
รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม และ
เปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ได้
จากการสุ่มแบบเจาะจง โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็น ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจำนวน 211 คน เพื่อใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม กลุ่มที่
สองเป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีคะแนน สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มตั้งแต่
เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน เพื่อเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า โมเดลสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เจตคติต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็น
ผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม โมเดลสมรรถนะการให้
คำปรึกษากลุ่ม มีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ใน
เกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถวัดองค์ประกอบของสมรรถนะการให้
คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
โดยใช้กลุ่มฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติ โดย
ประยุกต์ใช้ทฤษฎี และเทคนิค การฝึกอบรมและ การให้คำปรึกษากลุ่ม มาพัฒนาสมรรถนะการให้
คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวม
และรายองค์ประกอบของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วม
กลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า
กลุ่มฝึกอบรมมีผลให้สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

A STUDY AND DEVELOPMENT OF GROUP COUNSELING COMPETENCY FOR
TEACHERS OF ISLAMIC PRIVATE SCHOOLS

AN ABSTRACT
BY
ADAM NEELAPAIJIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Degree in Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2010

Adam Neelapaijit. (2010). *A Study and Development of Group Counseling Competency for Teachers of Islamic Private Schools*. Dissertation, Ed.D. (Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Khompet Chatsupakul, Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak, Assoc. Prof. Dr. Dusadee Yoelao.

The purposes of this study were to study group counseling competency components and to develop a group counseling competency of teachers in Islamic private schools. The subjects were teachers in Islamic private schools located in Bangkok and suburban. They were obtained by a purposive sampling method, and divided into two groups. The first group consisted of 211 teachers in the Islamic private schools, and they were representative of a group counseling competency components study. The second group included nine teachers in Islamic private schools, who had the group counseling competency scores at the 25th percentile and lower. This second group participated in the group counseling competency training group.

The results of the study were as follows;

1. The confirmatory factor analysis significantly proved that the group counseling competency of teachers in the Islamic private schools could be characterized into four factors: attitude (s) towards group counseling, group leader, group counseling knowledge and group counseling skill. The group counseling competency model was congruent with the empirical data. The factor loading of these four factors were high at the .05 level and they were found to be capable of measuring the group counseling factors components of the teachers in Islamic private schools.

2. The training group for developing a group counseling competency consisted of three stages: the initial stage, the working stage and the ending stage. The training group and group counseling theories and techniques were applied to develop the group counseling competency of the teachers in Islamic private schools.

3. Statistically significant differences in the total group counseling competency and each components of the group counseling competency of the experimental group were found to exist before and after participating in the training group and the follow up period at .05 level. The results of this study indicated that the group counseling competency training was a key factor in increasing positive changes in the group counseling competency group of the teachers of Islamic private schools.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ของ
อาดัม นีละไพจิตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุซุฎบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุซุฎ โยเหลา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุซุฎ โยเหลา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุ่ม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไข ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และตระหนักในคุณค่าที่ท่านอาจารย์ทั้งสามท่านมอบให้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำเพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ คณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ดร.ศรายุทธ แสนมี ที่ให้ความร่วมมือในการจัดฝึกอบรม และขอขอบพระคุณผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยระลึกเสมอว่าความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลมาจากความรัก ความไว้วางใจ ความจริงใจและความปรารถนาดีจากทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ที่ปรากฏนามในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่ได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้จากท่านโดยตรง แต่ก็ได้รับความรู้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งจากผลงานวิชาการของท่าน

ขอขอบคุณนิสิตรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่น ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้กำลังใจ และขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับครอบครัวที่ให้โอกาสในการศึกษาและกำลังใจด้วยดีเสมอมา ประโยชน์ที่เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขอมอบให้แก่ผู้ที่กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ทุกท่าน

อาดัม นิละไพจิตร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
มูลนิธิเอเซีย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	16
สมมติฐานของการวิจัย.....	18
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 19
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	21
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม.....	24
การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	29
ความหมายของสมรรถนะ.....	29
แนวคิดความหมายของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม.....	35
ความหมายและประเภทของกลุ่ม.....	36
ขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรม.....	39
ขั้นตอนของกลุ่มฝึกอบรม.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม.....	46
การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่างๆ.....	48
เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	48
การเป็นผู้นำกลุ่ม.....	52
คุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม.....	52
บทบาทของผู้นำกลุ่ม.....	56
บทบาทของผู้รับคำปรึกษากลุ่ม.....	63
จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	65

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	68
ความหมายในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	71
ประวัติความเป็นมาในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	73
ประโยชน์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	79
จุดมุ่งหมายในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	82
หลักที่สำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	84
ทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	91
ขั้นตอนกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	98
การประเมินในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	101
ทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	103
ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	104
เทคนิคเฉพาะทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	118
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่างๆ.....	121
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	125
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	125
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	133
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	136
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	137
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	138
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	138
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	140

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	172
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	172
คำถามการวิจัย.....	172
ขอบเขตของการวิจัย.....	172
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	174
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	179
การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	180
สรุปผลการวิจัย.....	180
การอภิปรายผล.....	190
ข้อเสนอแนะ.....	199
 บรรณานุกรม.....	 200
 ภาคผนวก.....	 207
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 319

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง One Group Repeated Measures Design.....	134
2 ระยะเวลาในการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	135
3 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจากการวัดสมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (n = 211 คน).....	140
4 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรผลของคะแนน แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม	142
5 ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	143
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	144
7 คำนำน้หนักองค์ประกอบ(b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) ค่าการทดสอบ และนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับหนึ่ง (n = 211 คน)	145
8 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง ของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม(n = 211 คน).....	147
9 คำนำน้หนักองค์ประกอบ (b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าการทดสอบ นัยสำคัญทางสถิติ (t) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง.....	150
10 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (n = 211 คน).....	152
11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรผลของคะแนนสมรรถนะการ ให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	158

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	159
13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	160
14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรมและสิ้นสุดการติดตามผล.....	161
15	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ การให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	162
16	วิเคราะห์ทดสอบ Chi-Square สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	163
17	การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วมระหว่าง สมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่มของผู้เข้ารับการอบรม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	164
18	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบ สมรรถนะการ ให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้จากผลการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ด้วยวิธีการ Bonferroni.....	165
19	การเปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้ผลจากการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังการ ติดตามผลฝึกอบรม.....	166
20	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้จากผลการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลด้วยวิธีการ Bonferroni.....	168

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดการศึกษารองคูประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้จากการวิเคราะห์ องคูประกอบเชิงยืนยันอันดับ2.....	17
2	กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	18
3	โมเดลการวิเคราะห์องคูประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ขององคูประกอบสมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	149
4	โมเดลการวิเคราะห์องคูประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ขององคูประกอบสมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	154
5	กราฟคิวพล็อต (Q-Plot) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนกับค่า ควอนไทล์ปกติ.....	155
6	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	170
7	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยขององคูประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลัง เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล.....	171

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันการศึกษา เป็นองค์กรหนึ่งในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ให้กับเยาวชน โดยมีครูเป็นบุคลากรที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้เยาวชน ได้เป็นคนที่เก่งในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณธรรม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาท ครอบคลุม สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เข้าด้วยกัน (กรมสุขภาพจิต. 2550: ออนไลน์)

เมื่อพิจารณาถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เปิดโอกาสให้สถาบันศาสนา สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5) สำหรับชุมชนมุสลิมนั้นมีโรงเรียนที่มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งสายสามัญและทางด้านศาสนา ที่เรียกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นไปตาม ระบบการศึกษาของศาสนาอิสลามที่กำหนดไว้ให้กับเยาวชน เพื่อให้เรียนรู้ วิชาการศาสนาเบื้องต้น เพื่อที่จะรู้และเข้าใจในหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ ตลอดจน จริยธรรม อิสลาม จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เพื่อที่จะได้มีความสามารถในการปฏิบัติตนให้เป็นมุสลิมที่ดี ควบคู่กับการเรียนรู้วิชาความรู้ทั่วไปในสังคม โดยการนำความรู้ที่ศึกษานั้นมาประกอบอาชีพ เพื่อให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพบว่า เหตุผลสำคัญที่ผู้ปกครองส่งเยาวชนเข้ามาศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเนื่องจาก ใกล้บ้าน และสามารถให้เยาวชนได้รับความรู้ทั้งสายสามัญและทางด้านศาสนาไปพร้อมๆกันได้ (อาดัม นีละไพจิตร. สัมภาษณ์. 2550)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกี่ยวกับ ปัญหาของนักเรียน และแนวทางที่ครูใช้ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนพบว่า สิ่งที่นักเรียนประสบปัญหา และต้องการได้รับการพัฒนานั้นแบ่งเป็นสองด้านได้แก่ ปัญหาด้านทางด้านการศึกษา เช่น การศึกษา ต่อในระดับมหาวิทยาลัย การพัฒนาตนเองให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น เป็นต้น และปัญหาทางด้าน

ครอบครัว เช่น การมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน การไม่เข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกในการใช้ชีวิตประจำวันของคนในครอบครัว เป็นต้น และแนวทางที่ครูใช้ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนมักจะเป็นการให้คำแนะนำกับนักเรียนไปปฏิบัติตามประสบการณ์ของครู ซึ่งเมื่อนักเรียนนำไปปฏิบัติแล้วบางครั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ (อาดัม นีละไพจิตร. สัมภาษณ์. 2550) และจากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ สถานศึกษาจะต้องมีบุคลากรที่ไม่เพียงแต่มีหน้าที่ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นจะต้องมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนาผู้เรียนมุ่งใน การเสริมสร้างให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ รวมทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545: 2)

เมื่อพิจารณาถึงมุมมองของการนำแนวคิดทางด้านทฤษฎี และหลักการ ทางด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษามาประยุกต์ใช้ควบคู่กับหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว เป็นเรื่องที่ใหม่ในสังคมมุสลิมไทย แต่ในต่างประเทศมุมมองดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาช้านานแล้ว โดยมุมมองการให้คำปรึกษาในอิสลามได้นั้น ย้ำที่การแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความ รัก และความยำเกรงในพระเจ้า การให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลามจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านครอบครัว และการแต่งงาน เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพจิต และคำแนะนำทางศาสนา หลักการของการให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลาม จะให้ความสำคัญในการรักษาความลับ ความไว้วางใจ การยอมรับ และการรับรู้ ถึงความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจและการให้คำปรึกษา การมอบความรักให้คนอื่น ๆ การสร้างสันติภาพระหว่างบุคคล สนใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ของมุสลิม รับรู้ถึงกฎหมายของท้องถิ่น และสุดท้ายคือ การเชื่อมโยงบุคคลกับ พระเจ้า ในการแก้ปัญหาทางด้านจิตใจให้แก่ผู้ที่ประสบปัญหา (Magid. 2007: Online) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนได้อย่างเหมาะสม

ตามทัศนะอิสลามให้การสนับสนุนกระบวนการ ให้คำปรึกษา หรือเรียกว่า “ซุร่อ” ซึ่งบันทึกไว้ในบทหนึ่งของคัมภีร์อัลกรุอัน ชื่อบทว่า “อัซ-ซุร่อ” ซึ่งเป็นแนว ทางแห่งการปรึกษา เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามจะพบว่าผู้นำอิสลามได้ใช้กระบวนการซุร่อหลากหลายรูปแบบ และแตกต่างกันตามเหตุการณ์ บางครั้งปรึกษากับคนเพียงคนเดียว บางครั้งสองคน บางครั้งสามคนขึ้นไป และบางครั้งใช้กระบวนการซุร่อกับสตรี และบางคนใช้กับบุรุษ ในหลักการอิสลามมิได้วางระบบตายตัวเกี่ยวกับระบบซุร่อ เพื่อให้สามารถปรับให้เข้าได้กับทุกเวลาและสถานการณ์ โดยสมาชิกซุร่อจะเสนอแนวความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเป็นข้อสรุปเป็นแนวทางในการปฏิบัติใช้ และให้สมาชิกเป็นผู้คัดเลือกความคิดที่ได้นำเสนอ เพื่อให้มีแนวทางไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และเพื่อจะได้ปฏิบัติตามหลัก การและบทบัญญัติทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสังคม การพัฒนาสังคม และการให้ ความช่วยเหลือ (อับดุลสุโก ดินอะ. 2008: ออนไลน์)

ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ และกระบวนการให้คำปรึกษาจึงเป็นส่วนที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษากลุ่มนั้นเป็นแนวทางสำคัญที่มีส่วนช่วยให้เยาวชน ซึ่งมีความคิดที่จะปรับปรุงตนเองเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีครูที่เป็นผู้ให้คำปรึกษารวมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้ แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึก และความคิดเห็นของแต่ละคน เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเองได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง ทั้งได้ฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าที่เปิดเผยตนเองมากขึ้นผ่านกระบวนการกลุ่ม นอกจาก นั้นนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม รวมทั้งได้ตระหนักว่าไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา สามารถพัฒนาการยอมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนโดยได้รับแรงจูงใจและกำลังใจจากเพื่อนนักเรียนในกลุ่ม (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 104)

การให้คำปรึกษากลุ่มมีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบัน แต่เนื่องจากบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านการให้คำปรึกษากลุ่มมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้รับการปรึกษาซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (กมลรัตน์ กรทอง . 2545: 525) ซึ่งในกระบวนการให้คำปรึกษาจำเป็น ต้องอาศัยบุคคลที่มีความสามารถ ผ่านการศึกษา การฝึกฝนอบรม มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่เหมาะสม มีประสบการณ์และทักษะในการช่วยเหลือ (Byrne. 1995: 12; ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2534: 1) จึงจะสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่ช่วยเหลือ และพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพที่สมบูรณ์ได้ จากการศึกษารูปแบบของการฝึกอบรมการให้คำปรึกษา จะให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาความต้องการในการที่จะตระหนักถึงเจตคติของบุคคลในการให้คำปรึกษา (Hulnick. 1971; Parker & Mc Davis. 1979) การเพิ่มพูนความรู้ของผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (Mio. 1989; Parker; Vally; & Geary. 1986) และการพัฒนาทักษะความชำนาญในการให้คำปรึกษา (Pederson. 1977) เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมการเป็นผู้ให้คำปรึกษามีสมรรถนะการให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่ายังไม่มียานวิจัยในประเทศไทยที่รวบรวมข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพ มีเพียงงานวิจัยจากต่างประเทศเท่านั้นที่สำรวจถึงแนวทางในการพัฒนาผู้ให้คำปรึกษาให้มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยจะต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มที่รวมทั้งด้านทฤษฎี และกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะในการช่วยเหลือ และมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม (Haley-Banez; Brown; & Molina. 1999) ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมผู้ที่ทำงานด้านกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะ (ASGW) (Trotzer. 1999; Conyne; et al. 1993) ที่กล่าวว่า ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ ทักษะในการช่วยเหลือสมาชิก และมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม นอกจากนั้น โคไนน์และคนอื่นๆ (Conyne; et al. 1993) ยังได้กล่าวว่าการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพนั้นควรจะต้องมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ มีการเน้นในเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ (Atieno; Okech; & Kline.

2005) และมีการตระหนักรู้ทั้งของผู้ให้คำปรึกษา และของทั้งสมาชิกกลุ่ม (Haley-Banez; Brown; & Molina. 1999)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา และพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มสำหรับครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งหมด 280 โรงเรียน และมีครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งหมด 10,096 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2550: Online) เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีแนวทางในการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาหรือ ต้องการพัฒนา ศักยภาพของนักเรียนด้วยวิธีการให้คำปรึกษากลุ่ม ควบคู่กับแนวทางที่เป็นหลักการของศาสนาอิสลามเพื่อประยุกต์ให้เข้ากับทัศนคติและความเชื่อทางด้านศาสนาของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

แนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูน สมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มนั้นใช้กลุ่มฝึกอบรมซึ่งเป็นแนวทางที่จะสร้างหรือพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยผ่านประสบการณ์การรับรู้ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Buckley; & Caple. 1995: 13) ซึ่งกลุ่มฝึกอบรมนั้นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความชำนาญ และเจตคติที่เหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และเจตคติ ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โดยมุ่งให้สามารถนำเอาไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบัน และอนาคตได้เป็นอย่างดี (เคอร์วัลย์ ลิมอภิชาติ. 2531: 2; บุญเลิศ ไพรินทร์. 2538: 9) โดยหลักการของกลุ่มฝึกอบรม ควรพิจารณาถึงการให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา นอกจากนั้นแล้วควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านความคิด และการปฏิบัติ มีเวลาอย่างพอเพียงในการ เรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะใหม่ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และควรให้โอกาสในการฝึกปฏิบัติจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2544: 14)

โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยได้ศึกษาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิด และนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จึงช่วยให้ความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับนั้นสูงขึ้น เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างโปรแกรม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ทางด้านการให้คำปรึกษากลุ่มมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้จัดการกับปัญหาของตนเองได้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มคืออะไร
2. องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประกอบด้วย 4 องค์ประกอบใช่หรือไม่ และประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง
3. สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถพัฒนาได้อย่างไร
4. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมจะทำให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มเพิ่มขึ้นได้หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการวิจัยที่ทำให้เห็นคุณค่า และประโยชน์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม และทำให้ได้องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งผลที่ได้รับสามารถนำไปสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาเยาวชนได้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้กลุ่มฝึกอบรม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนครู 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนและเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 211 คน
2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 1 โดยพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการยินยอมจากทางโรงเรียนให้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และเต็มใจเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรโครงสร้าง ประกอบด้วย

- 1.1.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1.1.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม
- 1.1.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1.1.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2 ตัวแปรชีวิต ประกอบด้วย สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม แบ่งเป็น

1.2.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่

1.2.1.1 ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา

1.2.1.2 ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา

1.2.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม ได้แก่

1.2.2.1 คุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม

1.2.2.2 บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม

1.2.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่

1.2.3.1 ความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2.3.2 ความรู้กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่

1.2.4.1 ทักษะภาษาท่าทาง

1.2.4.2 ทักษะภาษาถ้อยคำ

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มฝึกอบรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกในการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างเหมาะสมทั้งทางเจตคติในการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย

1.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง ความรู้สึกของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีต่อการให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา

1.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนา เปลี่ยนแปลง และเข้าใจตนเองมากขึ้น ประกอบด้วย

1.2.1 ความสามารถในการแสดงออกด้านคุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม ได้แก่

1.2.1.1 การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง หมายถึง ลักษณะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สามารถติดตามเรื่องราวของสมาชิก สามารถ แสดงออกโดยการพูดหรือโดยท่าทาง เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม รู้สึกว่าเข้าใจถึงปัญหาของสมาชิกภายในกลุ่ม และมีการตอบสนองทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของสมาชิกกลุ่ม

1.2.1.2 การรักษาความลับ หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มตกลงร่วมกันว่าจะไม่นำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกกลุ่มไปเปิดเผยเพื่อสร้างบรรยากาศของความปลอดภัย และความไว้วางใจ

1.2.1.3 มีความอบอุ่น หมายถึง ลักษณะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่แสดงให้เห็นถึง การเอาใจใส่ต่อเรื่องราวของสมาชิกกลุ่ม และ แสดงให้เห็นถึง ความสนใจทั้งคำพูดหรือการกระทำของสมาชิกกลุ่ม

1.2.1.4 มีความจริงใจ หมายถึง ลักษณะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่แสดงออกโดยการพูดหรือการแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริง และ สอดคล้องต่อความรู้สึกของสมาชิกกลุ่ม

1.2.1.5 ยอมรับความเชื่อต่อคำสอนของศาสนา หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่มยอมรับความเชื่อคำสอนของศาสนาอิสลามต่อหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติในศาสนาอิสลามที่สามารถเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับสมาชิกกลุ่ม

1.2.2 บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม ได้แก่

1.2.2.1 การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกกลุ่ม หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถรับฟังเรื่องราวของสมาชิกด้วยความตั้งใจ ให้ความสนใจสมาชิก แสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริง เพื่อให้สมาชิกได้สังเกตและเรียนรู้จากพฤติกรรมต่างๆ ของผู้นำกลุ่มทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของกลุ่ม

1.2.2.2 กระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มกำหนดจุดมุ่งหมาย หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถใช้คำพูด และอธิบายเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

1.2.2.3 ช่วยเหลือสมาชิกได้เมื่อเกิดปัญหา หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่มสามารถใช้เทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษาเพื่อให้สมาชิกเข้าใจปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพื่อหาทางแก้ไขและให้สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการหาทางออกของปัญหามหาชิก

1.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง ความรู้ของครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนา อิสลามในเรื่องแนวคิด และวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ตลอดจนกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนา เปลี่ยนแปลง และเข้าใจตนเองมากขึ้น

1.3.1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ วัตถุประสงค์ และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบไปด้วย แนวคิดทฤษฎี ที่ผู้วิจัยเลือกมา 3 ทฤษฎีคือ

1.3.1.1 ธรรมชาติของมนุษย์ วัตถุประสงค์ และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดที่ว่า คนทุกคนเป็นคนดี มีเหตุผล มีความสามารถที่แตกต่างกัน มีศักดิ์ศรี และสามารถตัดสินใจเลือกทางชีวิตของ ตนเองได้ และมี วัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ พัฒนาตนเองเต็มความสามารถ ค้นหาตัวตนของตัวเองอย่าง แท้จริง ได้รับ ประสบการณ์ใหม่ๆ และมีการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้ สอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ประกอบด้วยเทคนิคดังนี้

1. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unconditioned Positive Regard) เป็นเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มรับฟังเรื่องราว และแสดงออกด้วยการพยักหน้าเล็กน้อย

2. การทำให้กระจ่าง (Clarification) เป็นการใช้คำพูดที่ช่วยให้สมาชิก เกิดความกระจ่างมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยให้สมาชิกค่อย ๆ ยอมรับในสิ่งที่เคยปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ

3. การสะท้อนความรู้สึก เป็นการใช้คำพูดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ในขณะนั้น

1.3.1.2 ธรรมชาติของมนุษย์ วัตถุประสงค์ และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมเป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดที่ว่า มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดการเรียนรู้จากสิ่ง แวดล้อม แต่มนุษย์สามารถที่จะควบคุมเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตนเองได้ และมีวัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ชัดเจนในปัญหาและมีแนวทางแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยเทคนิค ดังนี้

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มจะชมเชย สมาชิกเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของตนเอง

2. การเป็นตัวแบบ (Modeling) ให้สมาชิกสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบทั้งใน ชีวิตจริงและในวีดิทัศน์ เพื่อให้สมาชิกวิเคราะห์ว่าสมควรจะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นหรือไม่

3. การฝึกการแสดงออก (Coaching) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้สมาชิกฝึก การแสดงพฤติกรรมที่สมาชิกแสดงออกและแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ สมาชิกได้แสดงออก

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้นำกลุ่มแสดงความคิดเห็นทางบวกเกี่ยวกับพฤติกรรมใหม่ที่สมาชิกได้ฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับสมาชิก โดยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา โดยเน้นที่พฤติกรรมใหม่ที่สมาชิกได้ฝึกปฏิบัติ

1.3.1.3 ธรรมชาติของมนุษย์ วัตถุประสงค์ และเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดว่า พฤติกรรมของคนทุกคนมีเป้าหมาย คนทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสามารถใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และต้องการมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่น และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกได้ สามารถประเมินตนเองและตัดสินใจในการวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประกอบด้วยเทคนิคดังนี้

1. W= want เป็นการสำรวจสิ่งที่สมาชิกต้องการ และไตร่ตรองถึงสิ่งที่สมาชิกต้องการ
2. D= Direct and Doing เป็นการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการ ร่วมกันหาแนวทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนวิเคราะห์ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
3. E= Evaluation เป็นการให้สมาชิกได้ประเมินพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่าสมหวังในสิ่งที่ต้องการหรือไม่และเป็นไปในทิศทางใด
4. P= Planning and Action เป็นขั้นตอนที่ให้สมาชิกร่วมกันวางแผนพฤติกรรมเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

1.3.2 ความรู้กระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบด้วย

1.3.2.1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม แนะนำตนเองรวมทั้งทำความรู้จักระหว่างสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างสัมพันธภาพ พูดคุยเรื่องข้อตกลงในเรื่องของเวลา การเก็บเรื่องราวของสมาชิกกลุ่มไว้เป็นความลับ และข้อตกลงอื่นๆ ที่จะทำให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.3.2.2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่ม พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง มีโอกาสสำรวจตนเอง แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้สมาชิกได้พูดถึงวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองเลือกใช้เพื่อประโยชน์ของสมาชิกคนอื่นๆ ผู้นำกลุ่ม พิจารณาเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาหรือ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้ง ให้กำลังใจสมาชิกเพื่อให้มีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์

1.3.2.3 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทบทวนสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษา เพื่อดูว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาหรือไม่ ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกได้สรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษา และสรุปเพิ่มเติมจากสิ่งที่สมาชิกได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยการฝึกปฏิบัติ จนสามารถดำเนินการให้คำปรึกษาได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสมาชิกกลุ่ม ประกอบด้วย

1.4.1 ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่มทางด้านภาษาท่าทาง (Non Verbal)

ประกอบด้วย

1. การประสานสายตา หมายถึง การสบสายตาทะรับฟังเรื่องราวของสมาชิกกลุ่ม
2. การแสดงออกทางสีหน้า หมายถึง การแสดงสีหน้าที่สอดคล้องกับคำพูดหรือเรื่องราวที่สมาชิกกำลังพูด
3. การสัมผัส หมายถึง การสัมผัสที่มือเพียงเล็กน้อยหรือแสดงออกทางสายตาเมื่อต้องการให้กำลังใจแก่สมาชิก เพื่อให้กำลังใจ เข้าใจในตัวสมาชิก
4. การพยักหน้า หมายถึง การผงกศีรษะเพื่อบอกให้สมาชิกรับทราบว่าผู้ให้คำปรึกษากำลังรับฟัง
5. การฟังอย่างใส่ใจ หมายถึง การรับฟังเรื่องราวของสมาชิกด้วยความตั้งใจและใส่ใจ

1.4.2 ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่มทางด้านภาษาถ้อยคำ (Verbal)

ประกอบด้วย

1. การถาม หมายถึง การใช้คำถามปลายเปิดเมื่อต้องการให้สมาชิกได้ระบายความรู้สึก หรือเล่าเรื่องราวต่างๆ และใช้คำถามปลายปิดเมื่อต้องการยืนยันในข้อมูลของสมาชิก
2. การทวนคำ-ข้อความ หมายถึง การพูดซ้ำคำพูดสมาชิกกลุ่มเพื่อให้สมาชิกคิดทบทวนคำพูดของตนเองและเข้าใจตนเอง
3. การตีความ หมายถึง การใช้คำพูดที่เหมาะสมเพื่ออธิบายคำหรือข้อความที่ไม่ชัดเจนของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวชัดเจนยิ่งขึ้น
4. การให้กำลังใจ หมายถึง การใช้พูดให้กำลังใจหรือปลอบใจสมาชิกเมื่อประสบปัญหาหรือเมื่อต้องการเพิ่มความมั่นใจให้กับสมาชิก
5. การเจียบแล้วถามความรู้สึก หมายถึง การใช้ความเจียบช้าขณะเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสกับตนเองแล้วจึงถามความรู้สึกของสมาชิกว่า "ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร"

6. การสรุปความ หมายถึง การรวบรวมความคิดและเนื้อหาที่เป็นประเด็นที่สำคัญ โดยที่สมาชิกแต่ละคนเป็นผู้สรุปสิ่งที่สมาชิกได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้นำกลุ่มสรุปสาระหรือประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่องราวของสมาชิก

2. การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการให้บริการปรึกษาแก่ผู้รับบริการที่มีจำนวนคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนา ป้องกัน และ แก้ไขให้ผู้รับบริการอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และสำรวจตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และใช้ความคิดในการแก้ปัญหา โดยมีผู้ให้คำปรึกษาพร้อมที่จะยอมรับ เข้าใจ และจริงใจร่วมอยู่ด้วย

3. กลุ่มฝึกอบรม หมายถึง วิธีการดำเนินการโดยใช้กลุ่มฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดี เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้ง 4 ด้าน สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเนื้อหา และ เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้เกณฑ์ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงานครอบคลุมกับการให้ข้อมูล และแนวคิด เพียงพอที่จะให้ผู้รับการพัฒนากเกิดความเข้าใจหลักการ และความคิดรวบยอด รวมทั้งมีความสอดคล้องกับ ประสบการณ์ และความต้องการของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ได้ ในสภาพความเป็นจริง โดยการจัดกลุ่มฝึกอบรม 3 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นเริ่มต้น เป็นขั้นที่ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพให้ผู้เข้า ร่วมกลุ่มฝึกอบรม เกิดความไว้วางใจ โดยมีการปฐมนิเทศ เพื่อชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ ในการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม บทบาทหน้าที่ ระยะเวลา และรูปแบบที่ใช้ในการ จัดกลุ่มฝึกอบรม โดยมีการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อสร้างสัมพันธภาพทำให้รู้จักกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังช่วยเอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นมิตร และเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3.2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยใช้กลุ่มฝึกอบรม โดยประยุกต์ใช้หลักการของการฝึกอบรม ทฤษฎีการให้คำปรึกษา เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้ง 4 ด้าน โดยใช้แนวทางในการจัดกลุ่มฝึกอบรม ดังนี้

3.2.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.1.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้อ่านกรณีศึกษาซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา แล้วสมมติสถานการณ์ให้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม เป็นตัวละครแต่ละตัวและรู้สึกอย่างไร และมีแนวทางที่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาจากกรณีศึกษาได้อย่างไร

3.2.1.2 สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันระดมความคิดเห็น และผู้วิจัยร่วมอภิปรายเพิ่มเติม และยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษา และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ในการให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา และมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม

3.2.2.1 ผู้วิจัยใช้คำถามเพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้คิดใน

ประเด็นที่ว่า หาก สมาชิกประสบปัญหา จะไปปรึกษา หรือพูดคุยกับบุคคลที่มีลักษณะอย่างไร โดยให้เขียนในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind Map) และร่วมการอภิปรายภายหลังจากที่สมาชิกได้นำเสนอ

3.2.2.2 ผู้วิจัยร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่ออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่มแต่ละด้าน

3.2.2.3 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ดูวีดิทัศน์ตัวอย่างในการทำ การให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่ออธิบายบทบาทของการเป็นผู้นำกลุ่มในด้านต่างๆ

3.2.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.3.1 ผู้วิจัยถามคำถามเพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ได้นึกถึงวิธีการแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนมาขอรับคำปรึกษาสมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนามีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร แล้วนำเสนอ โดยไม่มีการตัดสินแนวทางที่สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมที่ได้นำเสนอมา

3.2.3.2 ผู้วิจัยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและหลักการการให้คำปรึกษารายบุคคล และการให้คำปรึกษากลุ่ม ใช้คำถามร่วมกับการสนทนาเพื่อให้สมาชิก ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมพูดคุยแลกเปลี่ยน

3.2.3.3 ผู้วิจัยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยยกตัวอย่างประกอบในการใช้แต่ละทฤษฎี ใช้เอกสารประกอบการฝึกอบรมที่เป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อเป็นการสรุปบทเรียนเพื่อประมวลความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.3.4 ผู้วิจัยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบวีดิทัศน์ตัวอย่างในการให้คำปรึกษากลุ่ม ใช้คำถามร่วมกับการสนทนาเพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมพูดคุยแลกเปลี่ยน

3.2.3.5 ผู้วิจัยสาธิตการทำการให้คำปรึกษากลุ่มโดยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในฐานะสมาชิกกลุ่ม และร่วมพูดคุยซักถามภายหลังจากการเข้ากลุ่ม

3.2.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.4.1 ผู้วิจัยให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม และสาธิตในแต่ละทักษะ เพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้มีโอกาสทดลองฝึกปฏิบัติทักษะในการให้คำปรึกษา โดยจับคู่ในการฝึกปฏิบัติในแต่ละทักษะ และร่วมพูดคุยซักถามภายหลังจากการปฏิบัติแต่ละทักษะ

3.2.4.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจับคู่แล้วสลับบทบาทในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ผู้วิจัยใช้สถานการณ์จำลองเหตุการณ์เพื่อให้สมาชิก ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมเลือกใช้ทักษะในการให้คำปรึกษา

3.2.4.3 ผู้วิจัย และสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมพูดคุยซักถาม ภายหลังจากการปฏิบัติตามสถานการณ์จำลอง

3.2.4.4 ผู้วิจัยให้ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการใช้เทคนิคเฉพาะของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม และสาธิตในแต่ละเทคนิคเฉพาะของทฤษฎีเพื่อให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้มีโอกาสทดลองฝึกปฏิบัติเทคนิคเฉพาะของทฤษฎี และร่วมพูดคุยซักถามภายหลังจากการปฏิบัติแต่ละเทคนิค

3.2.4.5 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันระดมความคิด สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้านต่างๆ ในรูปแบบแผนที่ความคิด (Mind Map) เพื่อเป็นภาพรวมในการประมวลความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.4.6 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจับคู่ และได้มีโอกาสนำเสนอในการเป็นผู้นำกลุ่ม และผู้นำ กลุ่มร่วม ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มที่แต่ละคนได้รับการมอบหมายจากผู้วิจัย โดยใช้หลักการ ทฤษฎี และเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม มที่ได้รับ เพื่อให้ได้รับรู้ถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในระหว่างการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกการสังเกต และบันทึกภาพเป็นวีดิทัศน์

3.2.4.7 ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะจากภาพวีดิทัศน์ และสมาชิกร่วมการอภิปราย ภายหลังจากการเข้าร่วมกลุ่มการให้คำปรึกษา

3.2.4.8 ภายหลังจากฝึกสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทุกด้านแล้ว ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ทุกคนได้เสริมสร้างประสบการณ์ โดยลงฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.2.4.9 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และมอบหมายงานให้ สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ได้ปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียนของตนเอง และบันทึกเป็นวีดิทัศน์มานำเสนอในการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมครั้งต่อไป

3.3 ขั้นตอนฝึกกลุ่มฝึกอบรม

3.3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้นำเสนอการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียนในโรงเรียนของตนเองจากวีดิทัศน์ ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะจากภาพวีดิทัศน์ และสมาชิกร่วมการอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการชมวีดิทัศน์การให้คำปรึกษากลุ่มที่เพื่อนสมาชิกได้นำเสนอ

3.3.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสรุปสิ่งที่ได้รับการอบรม และตอบแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม บันทึกเป็นคะแนนหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

4. ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง บุคลากรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียน ทั้งสายสามัญ และทางด้านศาสนา และเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5. ศาสนาอิสลาม หมายถึง ศาสนาที่เชื่อในอัลลอฮ์ซึ่งเป็นพระผู้เป็นเจ้าเพียงองค์เดียว เป็นสิ่งที่คุณนับถือศาสนาทุกคนต้องเชื่ออยู่บนพื้นฐานแห่งความรู้ที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจในการศรัทธา หน้าที่สำคัญอันดับแรกของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม คือการปฏิบัติตามหลักการสำคัญของศาสนาอิสลาม 2 ประการ ประกอบด้วย

5.1 หลักการศรัทธา หรือ อัลอีมาน หลักการศรัทธามี 6 ประการ จะละเว้นข้อใดไม่ได้เด็ดขาด ได้แก่

5.1.1 ศรัทธาในอัลลอฮ์ คือศรัทธาว่า อัลลอฮ์ เป็นพระเจ้าองค์เดียว

5.1.2 ศรัทธาในมลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์ มลาอิกะฮ์ คือบ่าวของอัลลอฮ์ มีหน้าที่บันทึกความดีความชั่วของมนุษย์

5.1.3 ศรัทธาในคัมภีร์ทั้งหลายของอัลลอฮ์ ซึ่งคัมภีร์ทั้งหมดสอนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และสอนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

5.1.4 ศรัทธาในบรรดารอซูล ศาสดา ทั้งหลายของอัลลอฮ์ และปฏิบัติตามคำสอนของศาสดามุฮัมมัด

5.1.5 ศรัทธาในวันปรโลกหรือวันแห่งการฟื้นคืนชีพ ซึ่งเป็นโลกแห่งการตัดสินการกระทำของมนุษย์

5.1.6 ศรัทธาว่าสิ่งต่างๆ ในสากลจักรวาลล้วนเกิดขึ้นมา และดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ของอัลลอฮ์ทั้งสิ้น

5.2 หลักปฏิบัติพื้นฐาน อัลอิสลาม ซึ่งจะต้องปฏิบัติจึงจะได้ชื่อว่าเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ มี 5 ประการ ได้แก่

5.2.1 ยืนยันด้วยวาจาหรือปฏิญาณตน 2 ประโยคว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์

5.2.2 การละหมาดครบ 5 เวลา

5.2.3 การจ่ายซะกาต หรือการบริจาค

5.2.4 การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน

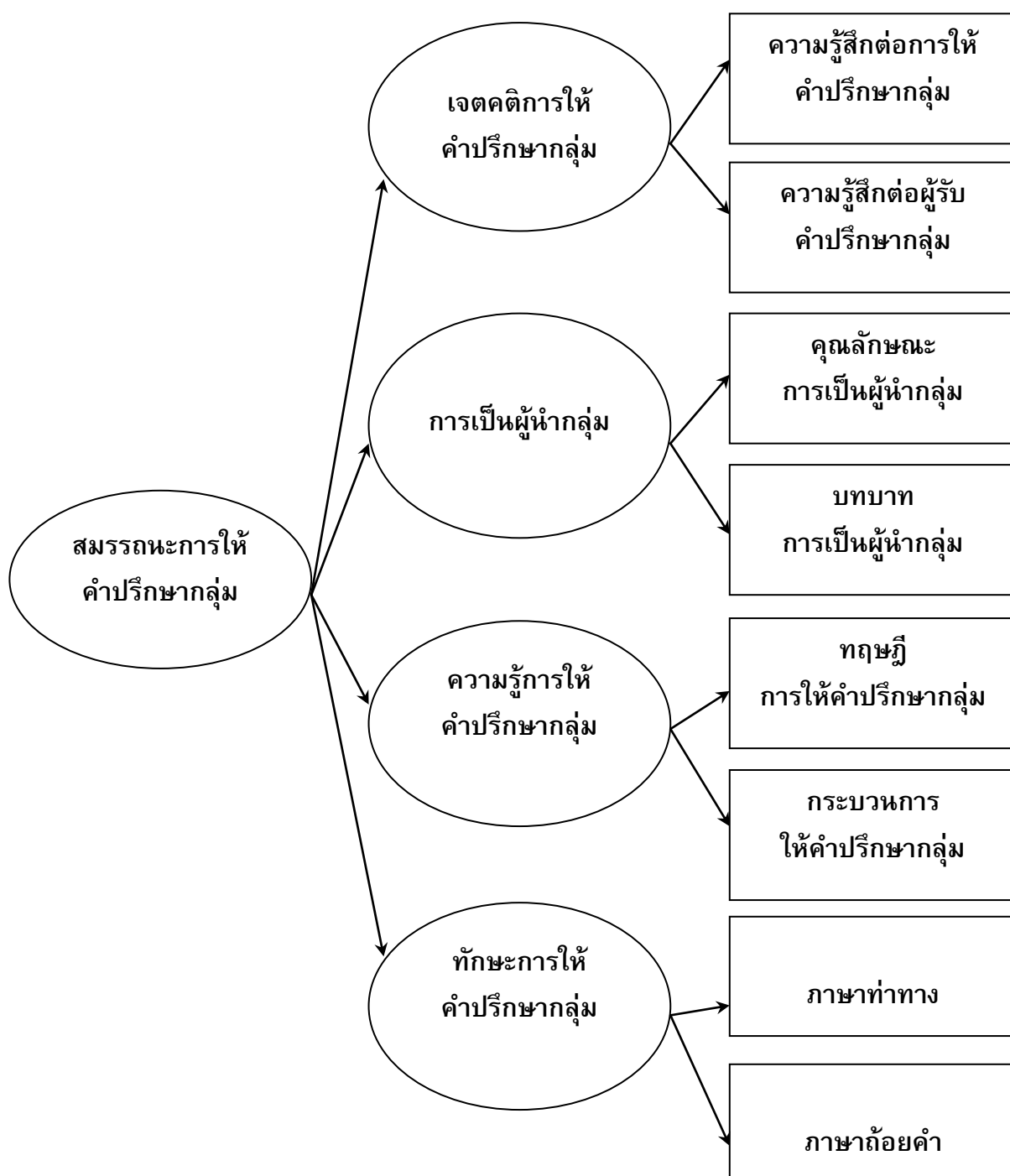
5.2.5 การทำฮัจญ์ หรือบำเพ็ญฮัจญ์ ที่นครเมกกะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบีย หากมีความสามารถ

ซึ่งมุสลิมจะต้องยึดมั่น คือหลักการศรัทธาและหลักปฏิบัติพื้นฐาน และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ตลอดจนการอยู่รวมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

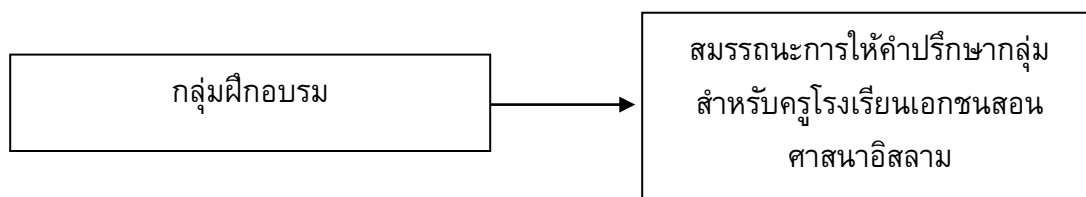
1. กรอบแนวคิดในการศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.1 ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สืบหาข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามกับ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จปริญญาเอกทางด้านการให้คำปรึกษา การสัมภาษณ์ ผู้นำศาสนา ครู อาจารย์ กลุ่มนักเรียน และดำเนินการใช้แบบวัดกับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อกำหนดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่าง ๆ และนำข้อมูลที่ศึกษา และเก็บรวบรวมมาพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ของ ฮาเล บาเนส บราวน์ และโมลินา (Haley-Banez; Brown; & Molina. 1998) ซึ่งสอดคล้องกับ คาร์มีเออร์ และฮัคเนย์ (Carmier; & Hackney. 1993: 10-16) โดยสรุปสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้ 8 สมรรถนะย่อย ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (First Order : Confirmatory Factor Analysis) ได้สมรรถนะย่อยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนี้ องค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มมี 2 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา องค์ประกอบการเป็นผู้นำกลุ่ม มี 2 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย คุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม องค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม มี 2 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย ความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ความรู้กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม องค์ประกอบทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มมี 2 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วยทักษะภาษาท่าทาง ทักษะภาษาถ้อยคำ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 4 มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ สอง (Second Order: Confirmatory Factor Analysis) ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาคำปรึกษาของสมรรถนะการให้คำปรึกษาสำหรับครู
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ 2

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้กลุ่มฝึกอบรม

สมมติฐานของการวิจัย

สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อน เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
3. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 3.2 แนวคิดความหมายของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม
 - 4.1 ความหมายและประเภทของกลุ่ม
 - 4.2 ขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรม
 - 4.3 ขั้นตอนของกลุ่มฝึกอบรม
 - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม
5. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่างๆ
 - 5.1 เจตคติในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.2 สมรรถนะการเป็นผู้นำกลุ่ม
 - 5.2.1 คุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม
 - 5.2.2 บทบาทของผู้นำกลุ่ม
 - 5.2.3 บทบาทของผู้รับคำปรึกษากลุ่ม
 - 5.2.4 จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3 สมรรถนะด้านความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.1 ความหมายในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.2 ประวัติความเป็นมาในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.3 ประโยชน์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.4 จุดมุ่งหมายในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.5 หลักที่สำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.6 ทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.7 ขั้นตอนกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 5.3.8 การประเมินในการให้คำปรึกษากลุ่ม

5.4 สมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม

5.4.1 ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม

5.4.2 เทคนิคเฉพาะทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่างๆ

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เดิมเรียกว่า "ปอเนาะ" รากศัพท์ของคำว่า "ปอเนาะ" เป็นคำภาษามลายูปัตตานี เพี้ยนมาจากภาษาอาหรับว่า FUNDOK อ่านว่าฟุนโด๊ก แปลว่า กระโจม ที่พัก หรือโรงแรม ความหมายในที่นี้หมายถึง "สำนักศึกษาเล่าเรียนวิชาการศาสนาอิสลาม"

สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ฉบับทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับ พ.ศ.2529 เล่ม 7 ระบุความเป็นมาว่า เชื่อกันว่าปอเนาะเกิดขึ้นในประเทศอียิปต์ แล้วแพร่มาสู่เอเชียที่ประเทศมาเลเซียก่อน ต่อมาจึงแพร่เข้าสู่เส้นทางใต้ของประเทศไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเริ่มที่ปัตตานีเป็นแห่งแรก แล้วขยายไปสู่ท้องถิ่นที่มีชาวไทยมุสลิมทั้งในภาคใต้และภาคกลาง

"ปอเนาะ" ถือเป็นการศึกษาเพื่อชุมชนแบบพึ่งตนเอง เกิดที่ปัตตานีเมื่อ 200 ปีมาแล้ว โดยปอเนาะแรกคือ บิดนังดาโย ไกล่ๆ ตำบล สะนอ อำเภอ ยะรัง จังหวัดปัตตานี ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2 ระบุว่า กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศระเบียบของกระทรวง ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ ออกมาเมื่อปี 2504 สารสำคัญคือ ให้ปอเนาะยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนต่อทางราชการ

ต่อมาในปี 2508 รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรีให้ปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้ว แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ให้มีหลักสูตรการสอน มีชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ มีระยะจบการศึกษาที่แน่นอน และให้เปิดสอนวิชาสามัญด้วย โดยทางราชการจะช่วยเหลือส่งเสริมโดยการให้เงินอุดหนุน ส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ และผ่อนปรนในเรื่องคุณสมบัติบางประการของเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูผู้สอน โดยไม่ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 อย่างเคร่งครัด

ปี 2510 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เร่งรัดปอเนาะที่ขึ้นทะเบียนแล้วทั้งหมด ให้มาขอแปรสภาพจากปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้เสร็จสิ้นภายใน 15 มิถุนายน 2514 ไม่เช่นนั้นให้ถือว่าปอเนาะนั้นล้มเลิกไป และหลังจากนั้นห้ามก่อตั้งปอเนาะขึ้นมาอีก หากจะตั้งต้องเปิดสอนในรูปแบบของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเท่านั้น

ปี 2514 มีปอเนาะจำนวนมากถึง 426 แห่ง มายืนความจำนงขอแปรสภาพกับทางราชการ แต่บางแห่งที่เคยขึ้นทะเบียนด้วยความจำยอมไม่ ยอมแปรสภาพ เนื่องจากถูกบีบจากทางการ ถูกข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกบางส่วนยอมแปรสภาพจากปอเนาะไปสู่ระบบโรงเรียน แต่สอนเฉพาะวิชาศาสนาเท่านั้น ตามหลักสูตรและแผนการสอนที่โรงเรียนปอเนาะแห่งนั้นๆ กำหนดขึ้นเอง และนอกจากนี้ยังมีปอเนาะแห่งใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

การศึกษาของมุสลิมจึงแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ คือ ปอเนาะ อันเป็นรูปแบบการศึกษาดั้งเดิมของท้องถิ่นกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่เรียกกันติดปากว่า โรงเรียนปอเนาะ ซึ่งมีการแบ่งชั้นเรียน มีชุดเครื่องแบบ มีโต๊ะเก้าอี้นั่งเรียน มีการนับชั้น และกำหนดระยะจบการศึกษา และ

โรงเรียนปอเนาะยังแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ สอนทั้งวิชาสามัญ และศาสนา กับสอนเฉพาะวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว

ในปี 2526 ชื่อโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามถูกรัฐบาลเปลี่ยนเป็น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อสอดคล้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และออกระเบียบการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนาอิสลาม ฉบับแก้ไขครั้งล่าสุดออกมาเมื่อปี 2545 ให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนที่ได้มาตรฐานตามมาตรา 15 (1) 100 เปอร์เซ็นต์เต็ม ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในระยะเตรียมความพร้อม และโรงเรียนที่เพิ่งจดทะเบียนหลังวันออกระเบียบให้เงินอุดหนุน 60 เปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับโรงเรียนที่สอนเฉพาะวิชาศาสนา จะไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ตามสถิติจากการสำรวจ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพบว่า มีโรงเรียนปอเนาะจำนวน 580 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอย่างเดียว 300 โรง และที่เปิดสอนทั้งวิชาสามัญและศาสนาประมาณ 280 โรงเรียน โดยไม่นับรวมปอเนาะที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2550: Online) ปอเนาะที่ผ่านการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ กระทั่งปัจจุบัน การบริหารและการดำเนินการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร และได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาเช่นเดียวกับ โรงเรียนสามัญทั่วประเทศไทย

สำหรับโรงเรียนปอเนาะที่สอนเฉพาะศาสนาอิสลามอย่างเดียว เป็นสถาบันที่สอนศาสนาและวัฒนธรรมอิสลามแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ทั้งนี้โดยมีผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม และต้องมีภาวะความเป็นผู้นำของชุมชนที่เรียกว่า ติวันครู ในภาษามลายูหรือ โต๊ะครู และโต๊ะครูในที่นี้ คือ เจ้าของปอเนาะด้วย การจัดตั้งปอเนาะเป็นไปตาม ความศรัทธาของชุมชน ที่ต้องการให้มีสถาบันการสอนศาสนาอิสลาม ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามตามหลักศาสนาอิสลามแก่เยาวชนมุสลิม โดยมีโต๊ะครูซึ่งจะเป็นทั้งผู้สอน และผู้จัดการปอเนาะ

การเรียนการสอนในโรงเรียนปอเนาะประเภทนี้ จะเน้นการเรียนรู้หลักศรัทธา คัมภีร์อัลกุรอาน อรรถาธิบายอัลกุรอาน วจนะศาสดา กฎหมายอิสลาม มารยาทอิสลาม และมารยาทกับต่างศาสนิก ภาษาอาหรับ สำนวนโวหารอาหรับ ตรรกศาสตร์ ปรัชญาอิสลาม ดาราศาสตร์ โดยศึกษาจากตำราที่เป็นภาษาอาหรับ หรือ ภาษามลายูอักษรยาวี ซึ่งเรียกว่า กิตาบบายี โดยตำราทั้งสองภาษา ใช้สำนวนภาษาของคนสมัยก่อน ต้องเรียนกับโต๊ะครูหรือผ่านการศึกษาระบบปอเนาะอย่างเดียวเท่านั้นจึงจะเข้าใจ ในส่วนของโต๊ะครูโรงเรียนปอเนาะแต่ละคนนั้น จะมีความรู้ ความถนัด รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนที่แตกต่างกัน รูปแบบ ช่วงชั้น ช่วงเวลา หลักสูตรและการวัดผลที่แน่นอน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของโต๊ะครู มีทั้งโต๊ะครูสอนเองหรือลูกศิษย์ที่โต๊ะครูเห็นว่าสามารถช่วยสอนแทนได้ในบางวิชา ทั้งนี้โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆ ในส่วนของผู้เรียน สามารถเรียนได้ตลอดชีวิต หรือจนกว่าผู้เรียนจะขอลาออกไปประกอบอาชีพ หรือในกรณีโต๊ะครูพิจารณาแล้วว่ามีความรู้เพียงพอแล้ว

ผู้มาเรียนในโรงเรียนปอเนาะจะต้องเป็นผู้ที่ผู้ปกครองนำมาฝากไว้กับโต๊ะครู และต้องอยู่ในบ้านที่เป็นกระท่อมหรือปอเนาะ ซึ่งจะตั้งเรียงรายอยู่ในบริเวณบ้านของโต๊ะครู หรือบ้าน ที่โต๊ะครูกำหนดให้อยู่ ผู้เรียนจะต้องหาอาหารและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง เฉลี่ยคนละ 30-50 บาทต่อวัน ในปอเนาะบางแห่งมีคนชราและผู้ยากไร้อยู่ด้วย

มีผู้เรียนหลากหลายกลุ่มอายุปะปนกัน ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และคนชรา การเรียนการสอนจะแยกกันเด็ดขาดระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ผู้เรียนปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด การแต่งกายถูกต้องมิดชิดตามหลักศาสนา นักเรียนที่มาเรียนในปอเนาะจะมีทั้งที่จบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มหาวิทยาลัย บางคนเรียนหลักสูตรปอเนาะในเวลากลางคืนและหลังรุ่งสาง ส่วนกลางวันหากเป็นนักเรียนก็จะไปโรงเรียนที่เขาสังกัด หากเป็นผู้ใหญ่กลางวันจะทำงาน

การจัดตั้งโรงเรียนปอเนาะ ผู้ก่อตั้งจะต้องมีความรู้ทางศาสนาขั้นสูง มีความตั้งใจจริง มีจิตใจบริสุทธิ์ และตั้งมั่นในความเสียสละ การสร้างโรงเรียนปอเนาะ ที่ละหมาด สาธารณูปโภคต่างๆ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาในชุมชน และนอกชุมชน

การเติบโตของปอเนาะขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของโต๊ะครูเป็นสำคัญ โต๊ะครูที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ประชาชนให้การยอมรับ มักจะมีผู้มาสมัครเป็นลูกศิษย์เป็นจำนวนมากดังเช่น ปอเนาะดาลอ ที่ปัตตานี ปอเนาะจะมีขนาดเล็ก หรือใหญ่ ขึ้นอยู่กับสถานภาพ และความรู้ ความสามารถของผู้เป็นเจ้าของดังได้กล่าวแล้ว

การดำรงอยู่ของปอเนาะ ขึ้นอยู่กับความเลื่อมใสศรัทธาของผู้ปกครองนักเรียน ฉะนั้นเมื่อโต๊ะครูถึงแก่กรรม และไม่มีทายาทสืบต่อ หรือประชาชนเลื่อมความนิยม ก็จะล้มเลิกกิจการไปเอง จึงมักพบเห็นปอเนาะร้างมีปรักฏอยู่ทั่วไป

การเรียนในปอเนาะไม่ใช่เรียนเพื่อรับปริญญา หรือศึกษาต่อในระบบโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยทั้งในหรือต่างประเทศ การเรียนการสอนในปอเนาะไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพแต่การเรียนการสอนในปอเนาะ คือการทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในปอเนาะมีทั้งพื้นฐานความรู้ทั่วไปที่ทุกคนจะต้องรู้ และนำไปปฏิบัติ ในขณะเดียวกันมีหลักคำสอนสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนเป็นถึงระดับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ (อิสลามศึกษา)

สำหรับโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่สอนทั้งวิชาสามัญและทางด้านศาสนา ในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนสามัญโดยทั่วไป บางโรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะในด้านหลักสูตร ได้นำเอาหลักสูตรสามัญศึกษาของโรงเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ มีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากมายเช่น ธรรมวิทยา มูลนิธิ พัฒนาวิทยา จังหวัดยะลา ดารุสสลาม อัดดัลกียะห์ จังหวัดนราธิวาส ดรุณวิทยา บำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี เป็นต้น ซึ่งมีนักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อ ในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศทุกสาขาวิชา และต่างประเทศในหลายมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย ออสเตรเลีย อังกฤษ และสหรัฐในหลักสูตรสามัญ และในหลักสูตรศาสนา

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามเป็นไปเพื่อ สอนหลักการศึกษาศาสนาอิสลาม เพราะอิสลามสอนให้มนุษย์มีการศึกษาตลอดชีวิตและ ให้ดำรงชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามอย่างมีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (อาดำม นีละไพจิตร. สัมภาษณ์ 2550)

2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

อิสลามเป็นชื่อของศาสนา หรือระบอบการดำเนินชีวิตที่มีการศรัทธาใน อัลลอฮ์ ซึ่งเป็นพระเจ้าเพียงองค์เดียว เป็นศาสนาที่อัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้าประทานแก่มนุษยชาติ ตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์คนแรก โดยผ่านศาสดา นบีหรือรอซูล ซึ่งเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน มาเผยแผ่คำสอนของพระองค์แก่มนุษย์ในแต่ละยุค แต่ละสมัยตามสภาพ และวิวัฒนาการของสังคมในยุคหรือสมัยนั้นๆ และได้ทรงให้คำสอนที่เป็นระบอบการดำเนินชีวิตที่สมบูรณ์

อิสลาม แปลว่า สันติ ผู้นับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่า มุสลิม แปลว่า ผู้ไม่สันติ หมายถึง ผู้นอบน้อมต่อมตนยังพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า นั่นคือ มุสลิมต้องเชื่อ และปฏิบัติตามอัลลอฮ์ทุกประการ

หน้าที่สำคัญอันดับแรกของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม คือ การเชื่อ และรู้จักในอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า เป็นสิ่งที่ผู้นับถือศาสนาทุกคนต้องเชื่ออยู่บนพื้นฐานแห่งความรู้ที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจในการศรัทธา

หลักการสำคัญของศาสนาอิสลามมี 2 ประการ ซึ่งมุสลิมจะต้องยึดมั่น คือหลักการศรัทธา และหลักปฏิบัติพื้นฐาน

2.1 หลักการศรัทธา หรือ อัลอีมาน หลักการศรัทธามี 6 ประการ จะละเว้นข้อใดไม่ได้เด็ดขาด คือ

2.1.1 ศรัทธาในอัลลอฮ์ คือศรัทธาว่า อัลลอฮ์ เป็นพระเจ้าองค์เดียว ผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงบันดาล ผู้ทรงบริหาร ไม่มีผู้ใดหรือสิ่งใดเสมอเหมือนหรือเท่าเทียมพระองค์และไม่มีผู้ใดหรือสิ่งใดลดลดเร้นจากอำนาจของพระองค์ได้ พระองค์ทรงอยู่ในสภาวะนิรันดร์ มนุษย์ไม่สามารถจินตนาการหรือนึกถึงรูปร่างลักษณะของพระองค์ได้ เรารู้จักพระองค์ได้ด้วยอำนาจการบริหารของพระองค์ และโดยผ่านนบีหรือรอซูล

2.1.2 ศรัทธาในมลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์ มลาอิกะฮ์ คือบ่าวของอัลลอฮ์ มีหน้าที่รับใช้พระองค์โดยไม่ขัดขืนตื้อดิ่ง มลาอิกะฮ์ มีหน้าที่นำข้อมูล หรือเป็นสื่อกลางระหว่างอัลลอฮ์ กับศาสดาทั้งหลายของพระองค์ ให้ศาสดาทั้งหลายเข้าถึงพระองค์ ทำนองเดียวกับการที่เราמידาแต่เรา จะไม่สามารถเห็นสิ่งใดได้หากไม่มีแสงเป็นสื่อ นอกจากนี้ มลาอิกะฮ์ ยังมีหน้าที่บันทึกความดีความชั่วของมนุษย์ มีหน้าที่ลงโทษผู้กระทำความชั่ว มีหน้าที่เผ่านรก เผ่าสวรรค์ เป็นต้น มลาอิกะฮ์ไม่มีรูปร่าง ไม่มีเพศ ไม่มีการดำเนินชีวิตเหมือนมนุษย์ และไม่มียมนุษย์คนใดรู้จักการของพวกเขา

2.1.3 ศรัทธาในคัมภีร์ทั้งหลายของอัลลอฮ์ คือมุสลิมมีความเชื่อถือในต้นฉบับเดิมของคัมภีร์ที่ถูกประทานแก่ ศาสดาก่อนๆ เช่น คัมภีร์ชะบูร แก่ นบีดาอูด คัมภีร์ เตารอฮ์ แก่ นบีมูซา คัมภีร์อินญีล แก่ นบีมูซา และเชื่อในส่วนที่บริสุทธิ์ของฉบับปัจจุบันจากคัมภีร์เหล่านั้น คือ ส่วนที่ไม่ขัดกับอัลกุรอาน เพราะถูกประทานมาจากอัลลอฮ์ย่อมต้องมีสาระเหมือนกัน แต่มุสลิมเชื่อและปฏิบัติตามเฉพาะคัมภีร์อัลกุรอานที่ถูกประทานแก่ นบีมุฮัมมัด ศาสดาท่านสุดท้าย ซึ่งคำภีร์ทั้งหมดดังกล่าวสามารถสรุปคำสอนได้ 2 ประการ คือ

2.1.3.1 สอนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า

2.1.3.2 สอนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

2.1.4 ศรัทธาในบรรดารอซูล ศาสดา ทั้งหลายของอัลลอฮ์ คือ มุสลิมทุกคนต้องยอมรับนับถือ ให้เกียรติ ดียกย่องศาสดาทั้งหลายที่มาก่อนศาสดามุฮัมมัด และปฏิบัติตามคำสอนของศาสดามุฮัมมัด ศาสดาสุดท้ายของโลกผู้รับภารกิจต่อจากศาสดาก่อนๆ ที่มาชักชวนให้มนุษย์รู้จักพระผู้เป็นเจ้าและดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระองค์

2.1.5 ศรัทธาในวันปรโลกหรือวันแห่งการฟื้นคืนชีพ วันกิยามะฮ์ คือศรัทธาว่าโลกที่เราอาศัยเป็นวัตถุธาตุ ย่อมมีการแตกสลายเช่นเดียว กันกับวัตถุอื่นตามกฎแห่งการกำหนดของอัลลอฮ์เมื่อสิ้นโลกดับสิ้น ทุกสิ่งในโลกก็ต้องดับสิ้น ยกเว้นผู้ที่อัลลอฮ์ทรงประสงค์ แล้วอัลลอฮ์จะทรงให้มนุษย์ทุกคนฟื้นคืนชีพมารับผลของการกระทำในโลกนี้ในว นกิยามะฮ์ คือมุสลิมมีความเชื่อว่า มนุษย์ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิด มนุษย์เกิดมาครั้งเดียวแต่ชีวิตมี 3 ขั้นตอน คือ

2.1.5.1 ชีวิตในโลกนี้ ชีวิตในคุนยา

2.1.5.2 ชีวิตในบَرซَخ์ โลกแห่งวิญญาณหลังจากตาย เพื่รอการตัดสิน

2.1.5.3 ชีวิตที่ถูกให้ฟื้นขึ้นอีกครั้งในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ ชีวิตในอาคิเราะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์จะได้ทรงตัดสินการกระทำในโลกนี้ ตามบันทึกของมลาอิกะฮ์ ที่บันทึกทุกสิ่งไว้โดยไม่ละเว้นแม้แต่เรื่องเล็กน้อย หรือเรื่องใหญ่ ผู้ใดประกอบการทำงานดีเขาจะได้สวรรค์เป็นการตอบแทน ผู้ใดทำความชั่วเขาจะได้นรกเป็นการตอบแทน วันแห่งการฟื้นคืนชีพ พมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น วันสุดท้าย วันแห่งการชำระ วันแห่งการตัดสิน วันแห่งความจริง

2.1.6 การศรัทธาในกฎแห่งการกำหนดสภาวะของอัลลอฮ์ คือศรัทธาว่าสิ่งต่างๆ ในสากลจักรวาลล้วนเกิดขึ้นมา และดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ของอัลลอฮ์ทั้งสิ้น เช่น การโคจรของโลก ดวงเดือน ดวงตะวัน มนุษย์มีอิสระในด้านความคิด เกิดมาแล้วต้องตาย เปิด ไข่ ออกลูก เป็นไขก่อนฟักออกเป็นตัว วัว ควายออกลูกเป็นตัว เมื่อจุดไฟแล้วต้องมีการเผาไหม้ ฯลฯ นี่คือกฎแห่งการกำหนดของอัลลอฮ์กฎบางอย่างเราเลือกไม่ได้ เช่น อัลลอฮ์ทรงตั้งกฎไว้ว่า เกิดมาแล้วต้องตาย เราเลือกว่าจะไม่ตายไม่ได้ กฎบางอย่างเป็นการทดลองของอัลลอฮ์ เช่น การเกิดน้ำท่วม พายุ นั่นคืออัลลอฮ์ทรงทดลองเราว่าเราจะอดทนและมั่นใจอำนาจของพระองค์เพียง ใด การที่มนุษย์ทำดีหรือทำชั่วไม่ใช่วิถีของอัลลอฮ์ แต่เป็นเพราะอัลลอฮ์ให้มนุษย์มีอิสระในด้านความคิด และที่เกิดเหตุการณ์สับสนวุ่นวายมากมายนั้น เป็นเพราะน้ำมือของมนุษย์ด้วยกันที่ใช้ความโปรดปรานของอัลลอฮ์ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง

2.2 หลักปฏิบัติพื้นฐาน อัลอิสลาม

เมื่อมีหลักศรัทธา 6 ประการแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติพื้นฐานอีก 5 ประการ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ คือ

2.2.1 ยืนยันด้วยวาจาหรือปฏิญาณ ตน 2 ประโยคว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรเคารพยกย่องนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็น ร่อซูลของอัลลอฮ์ การกล่าวคำปฏิญาณ เป็นการยอมรับว่าจะไม่ตั้งภาคีหรือนำสิ่งใดมาเทียบเทียมอัลลอฮ์ และจะเชื่อและปฏิบัติตามบัญชาของอัลลอฮ์ทุกประการ การปฏิญาณตน 2 ประโยคนี้เป็นการประกาศตนเป็นมุสลิม

2.2.2 การดำรงนมาซ การนมาซหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าละหมาด เป็นการปฏิบัติศาสนกิจหรือเข้าเฝ้าแสดงความเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 ครั้ง คือก่อนตะวันขึ้น ปายเย็น ค่ำ หลังตะวันตกดิน และกลางคืน ก่อนเที่ยงคืน การนมาซมีอิริยาบถต่างๆ เช่น ท่ายืน โค้งกราบ นั่ง พร้อมทั้งกล่าวคำสวด และขอพรต่ออัลลอฮ์ตามที่ท่านนบีมุฮัมมัดได้ให้แบบอย่างไว้

การปฏิญาณตน 2 ประโยคแสดงถึงความเป็นมุสลิม แต่การละหมาด เป็นการแสดงว่ามุสลิมต่างจากศาสนิกชนอื่น และเป็นภารกิจแรกที่มี ญะฮ์จะถูกไต่สวนในวันแห่งการตัดสิน หรือวันแห่งการฟื้นคืนชีพ อิสลาม มั่งให้มุสลิมทุกคนสอนลูกให้ละหมาด เมื่ออายุ 7 ขวบ อายุ 10 ขวบให้ละหมาดให้ครบ ถ้าไม่มาซให้ตีได้

2.2.3 การจ่ายซะกาต คือการจ่ายทรัพย์สินเพื่อผดุงสังคม ลดปัญหาช่องว่างระหว่างคนจน คนรวย ซะกาตเป็น นทานบังคับ เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่มีทรัพย์สินเกินที่กำหนดให้มีได้ คือเทียบกับทองคำ 75 กรัม ในรอบปี เช่น เงินรายได้ เงินในบัญชี ผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ ทองคำ สินค้าค้างปี ฯลฯ ตามที่อิสลามกำหนด เช่น เงินตราจ่าย 2.5% เกษตรกรที่ทำนาด้วยน้ำฝน จ่าย 10% ด้วยเครื่องทุ่นแรง 5% ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เช่น ในรอบ 1 ปีมีวัว 30 ตัวต้องจ่ายลูกวัวอายุ 1 ปี 1 ตัว และทุกๆ 40 ตัว ต้องจ่ายลูกวัวอายุ 2 ปี 1 ตัว เป็นต้น

ซะกาตนี้ต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิรับ 8 ประเภท ได้แก่

2.3.1.1 ผู้ขัดสน คนยากจน แม่ม่าย เด็กกำพร้า

2.3.1.2 คนพิการ

2.3.1.3 ผู้ที่เพิ่งเข้ารับอิสลามและถูกญาติมิตรตัดขาด

2.3.1.4 เจ้าหน้าที่ที่เก็บและจัดการซะกาต

2.3.1.5 ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว มิได้มีหนี้เพราะประพฤติดมิชอบ

2.3.1.6 ผู้พลัดถิ่น ไม่สามารถกลับภูมิลำเนาเดิม

2.3.1.7 การไถ่ทาสหรือเชลย

2.3.1.8 เพื่อประโยชน์ต่อสังคมในวิถีทางของอัลลอฮ์

2.2.4 การถือศีลอด คือการละเว้นจากการกิน การดื่ม การเสพ การร่วมเพศ ในเวลากลางวัน การพูดจาเหลวไหล การประพฤติชั่วทุกรูปแบบ ตั้งแต่ก่อนแสงอรุณขึ้นจนตะวันตกดิน ชาวบ้านเรียกว่า ถือบวช การถือศีลอดเป็นการขัดเกลาจิตใจในตนเอง ฝึกให้มีความอดทนต่อสิ่งเย้ายวน ฝึกตนให้มีความซื่อสัตย์ มุสลิมทุกคนต้องถือศีลอดไม่ว่า คนจนหรือคนรวย ยกเว้นเด็ก

คนชรา หญิงมีครรภ์หรือแม่ลูกอ่อนที่กำลังให้นมลูก ผู้ป่วย คนเดินทาง และผู้ที่ทำงานหนักมากซึ่งมีข้อยกเว้นพิเศษ มุสลิมต้องถือศีลอดปีละ 1 ครั้ง ในเดือนรอมฎอนเดือนที่ 9 ของปฏิทินอิสลาม ซึ่งนับทางจันทรคติ เป็นเวลา 29 หรือ 30 วัน

การปฏิญาณตน 2 ประโยค เป็นการประกาศตนเป็นมุสลิม การดำรงนมาซ เป็นการแสดงให้เห็นว่ามุสลิมต่างจากศาสนิกชนอื่น และการถือศีลอดเป็นเสมือนโล่ที่ป้องกันให้พ้นจากไฟนรก

2.2.5 การทำฮัจญ์ หรือบำเพ็ญฮัจญ์ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ทำฮัจญ์เป็นข้อกำหนดเฉพาะมุสลิมทั้งชาย และหญิงที่บรรลุนิติภาวะทางศาสนา และมีความสามารถไปทำฮัจญ์ได้หากมีความสามารถ คือมีความพร้อมทั้งด้านการเงิน สุขภาพ ทั่วทั้งกายและจิต และการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย ให้ไปทำฮัจญ์ 1 ครั้งในชีวิต พิธีฮัจญ์ประกอบที่นคร เมกกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อกลับจากทำฮัจญ์ไม่ ด้มียศศักดิ์เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด เพียงแต่ได้มีโอกาสปฏิบัติหลักการอิสลามหรือหลักปฏิบัติพื้นฐานข้อที่ 5 เท่านั้น (มานี ชูไทย. 2533)

การให้คำปรึกษาตามแนวทางของศาสนาอิสลาม

คำว่า “ชुरอ” เป็นคำภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “อช-ชुरอ” (al-Shura) ซึ่งบันทึกไว้ในบทหนึ่งของคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งแปลว่า การปรึกษา ซึ่งหมายถึง การประชุมหรือปรึกษาตามรูปแบบอิสลามจนได้ข้อสรุปหรือมติเพื่อนำไปปฏิบัติ หรือการคัดเลือกความคิดที่มีหลากหลายทางความคิดเห็นที่ได้เสนอโดย สมาชิกชुरอ ในปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า และเพื่อจะได้ปฏิบัติตามหลักและบทบัญญัติทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสังคม การพัฒนาสังคม และการให้ความช่วยเหลือ

เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์อิสลามจะพบว่า ผู้นำอิสลามได้ใช้กระบวนการชुरอหลากหลายรูปแบบ และผู้คนที่แตกต่างกันตามเหตุ การณ์ บางครั้งปรึกษากับคนเพียงคนเดียว บางครั้งสองคน บางครั้งสามคนขึ้นไป และบางครั้งใช้กระบวนการชुरอกับสตรี และบางคนใช้กับบุรุษ

ในหลักการอิสลามมิได้วางระบบตายตัวเกี่ยวกับระบบชुरอ เพียงแต่ศาสนาอิสลามได้วางหลักการกว้างๆ เกี่ยวกับระบบชुरอเพื่อให้สามารถปรับให้เข้าได้กับทุกเวลาและสถานการณ์ดังนี้

1. จะต้องดำเนินการชुरอด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง
2. สนองประโยชน์ส่วนรวมปฏิเสธประโยชน์ส่วนตน
3. ต้องปราศจากการพูดโกหก หลอกลวงและมีคุณธรรมในการดำเนินการชुरอ เพราะการดำเนินการชुरอเปรียบเสมือนภาระหน้าที่จากพระเจ้าที่ต้องรับผิดชอบ
4. ให้เกียรติผู้เข้าร่วมปรึกษา และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ยอมรับมติที่ประชุม หรือเสียงข้างมากถึงแม้เราจะไม่เห็นด้วย แต่จะต้องไม่ค้านกับหลักการทางศาสนา

มารยาทและหลักปฏิบัติสำหรับผู้เข้าร่วมกระบวนการชুরอ

1. มีความตั้งใจที่บริสุทธิ์ ดังที่ท่านศาสดาได้ กล่าวไว้ความว่า “แท้จริงทุกกิจกรรมการงานขึ้นอยู่กับความตั้งใจ (ที่บริสุทธิ์)”
2. เริ่มต้นการปรึกษา ด้วยการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน เช่น ซูเราะห์ฟาติหะฮ์ ซึ่งเป็นบทหนึ่งในคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นการกล่าวสรรเสริญต่อพระเจ้าในข้อเสนอนั้นอันเป็น ประโยชน์
3. ต้องให้เกียรติต่อข้อเสนอของผู้เข้าร่วม ปรึกษาทุกคนถึงแม้จะไม่เห็นด้วย
4. ขอบคุณผู้แสดงความคิดเห็นที่ดี ไม่ตำหนิผู้ที่แสดงความคิดเห็นที่ไม่ดี พร้อมให้คำแนะนำ เพราะท่านศาสดาได้ กล่าวไว้ความว่า “ศาสนาคือการตักเตือน หากตัวเองเสนอ ผิดพลาด หรือผิดมารยาทในการใช้กระบวนการชুরอให้กล่าว ขอภัยโทษต่อ อัลลอฮ์ และขอโทษต่อ สมาชิกชुरอที่เข้าร่วมปรึกษา”
5. ใช้กระบวนการปรึกษานำไปสู่ แนวทางแก้ไขปัญห โดยไม่ใช้วิธีการโต้ว่าที่โต้ตอบหักล้างซึ่งกันและกันจนนำไปสู่การทะเลาะ
6. ปิดการปรึกษาด้วยการอ่านอัลกุรอาน

อิสลามสนับสนุนการใช้กระบวนการชुरอ

ตามทัศนะอิสลามให้การสนับสนุนกระบวนการ ให้คำปรึกษา หรือเรียกว่า “ชुरอ” เนื่องจากแต่ละคน มีอิสระในความคิด หรือเสนอความคิดเห็นต่างๆ และการปรึกษากันตามทัศนะอิสลาม หรือที่ภาษาอาหรับเรียกว่า “**อฮฺชुरอ**” นั้นก็เป็นชนิดหนึ่งจากการที่มนุษย์เรานั้นมีความอิสระในการคิดเห็น และยังเป็นรากฐานที่สำคัญในการดำรงอยู่ตามวิถีวัฒนธรรมอิสลาม เพื่อเป็นการชี้แนะถึงสถานะของการปรึกษาในอิสลาม และเป็นการสั่งสอนให้บรรดาผู้ศรัทธาให้ดำเนินชีวิตอยู่บนแนวทางที่ดีและสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าในการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคม (อับดุลสุโก ดินอะ. 2008: ออนไลน์)

หลักการของศาสนาอิสลามมีหลักการดำเนินชีวิตที่เป็นทั้งหลักศรัทธา และหลักการปฏิบัติซึ่งมีหลักการหนึ่งว่า “ทุกอย่างจะต้องดำเนินไปตามที่พระเจ้ากำหนด ” ดังนั้นถ้าผู้ที่มีความศรัทธามีความเข้าใจก็จะทำให้ไม่ยึดติดกับปัญหา ซึ่งแนวทางในการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาของอิสลามนั้น จะให้เขาได้มีโอกาสพูดคุยมากขึ้น รับฟังและให้กำลังใจ และจะนำเรื่องความรักความหวังจากพระเจ้าเข้ามาเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

โดยมุมมองการให้คำปรึกษาในอิสลามได้ เน้นย้ำที่การแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความรัก และความยำเกรงในพระเจ้า การให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลามจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านครอบครัว และการแต่งงาน เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพจิต และคำแนะนำทางศาสนา หลักการของการให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลาม จะให้ความสำคัญในการรักษาความลับ ความไว้วางใจ การยอมรับ และการรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างการตัดสินและการให้คำปรึกษา การมอบความรักให้คนอื่น ๆ การสร้างสันติภาพระหว่างบุคคล สนใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ของมุสลิม รับรู้ถึงกฎหมายของท้องถิ่น และสุดท้ายคือ การเชื่อมโยงบุคคลกับพระเจ้าของเขา

แก้ปัญหาทางด้านจิตใจให้แก่ผู้ที่ประสบปัญหา (Magid. 2007: Online) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนได้อย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.1 ความหมายของสมรรถนะ

คำว่า สมรรถนะ มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันในรายละเอียดหลายลักษณะ ดังนี้

เมื่อพิจารณา คำว่า สมรรถนะ (Competence) จาก Dictionary และพจนานุกรมภาษาไทยจะพบว่าคำๆ นี้เป็นคำคุณศัพท์ ที่หมายถึง การมีความสามารถ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความชำนาญ ประสบการณ์ และคุณสมบัติที่เหมาะสมอื่นๆ ที่เพียงพอในการทำงาน การมีความสามารถ หรือความรู้เพียงพอที่จะทำงานได้ ตามมาตรฐาน (Satisfaction standard) สมรรถนะ นั้นมาจากการศึกษาบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (Superior Employees) ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ อุปนิสัย (Trait) บทบาททางสังคม (Social role) การรับรู้ตนเอง (Self image) และแรงจูงใจ (Motive)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นเมื่อพิจารณาคำว่า สมรรถนะ ตามนิยามแล้วพบว่า มีบางส่วนที่อาศัยความสามารถของคนที่ดีตัวคนๆ นั้นมา เช่นอุปนิสัย และแรงจูงใจ แต่การกำหนดสมรรถนะ โดยทั่วไปเราสามารถใช้ในการเรื่องการพัฒนา บุคลากร สมรรถนะ จะต้องสามารถทำการฝึกอบรม และพัฒนาได้ ซึ่งนิยามนี้ใกล้เคียงกับคำว่าทักษะ (Skill) มากที่สุด ดังนั้น การที่บุคคลมีสมรรถนะ ทำให้เกิด ความสามารถ (Ability) ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ความแตกต่างของ สมรรถนะ (Competency) กับ คุณลักษณะ (Characteristic)

คุณลักษณะ (Characteristic) หมายถึง ลักษณะเฉพาะ หรือลักษณะพิเศษ ในนิยามสมรรถนะ ของ แมคเคนแลน (Mc Clelland. 1973; David D; Dubois; & Rothwell. 2004) ใช้คำๆ นี้อธิบายความหมายของสมรรถนะว่า เป็นลักษณะเฉพาะที่ทำให้คนๆ นั้นประสบความสำเร็จในการทำงาน รอทเวล (Rothwell. 2004) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) มี 2 สำนักคิด สำนักคิดแรกมองว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ และทักษะเท่านั้น ส่วนอีกสำนักคิดหนึ่งมองว่าสมรรถนะหมายถึงคุณลักษณะที่สนับสนุนการทำงาน ซึ่งสำนักคิดนี้รวมความของสำนักแรกบวกกับระดับแรงจูงใจ และบุคลิกลักษณะของคนด้วย ซึ่ง รอทเวล (Rothwell. 2004) ได้ให้ความสำคัญว่า การกำหนดสมรรถนะ ต้องดูที่คนทำงานไม่ใช่ งานที่คนๆ นั้นทำ

กู๊ด (Good. 1973: 121) กล่าวว่าสมรรถนะคือทักษะความคิดรวบยอดและทัศนคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานทั่วไป หรืองานเฉพาะอย่าง

สไตน์ ฮัทช์ และซู (Stein; Hauch; & Sue. 1982: 274) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า เป็นการมีทักษะ ความรู้ ประสบการณ์และคุณลักษณะอื่นๆ อันเหมาะสมกับการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยดี

นอกจากนั้นแล้ว ไตรเออร์ (Drier. 1985: 54-96) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคคลใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับความรู้ ระดับทัศนคติ และระดับทักษะการปฏิบัติงาน โดยที่ระดับความรู้จะเป็นผลมาจากการรับรู้ และการคิด เช่น ความตั้งใจ การเลือกสรร การฝึกฝนใช้สัญลักษณ์ การสื่อความหมาย การแปลความหมาย การสะท้อนความคิด และการตอบสนองสิ่งที่ผ่านการประเมินค่าแล้วว่าดี ระดับเจตคติเป็นผลของการตอบสนองทางอารมณ์ ความรู้สึกต่อสิ่งที่พบเห็น และระดับทักษะการปฏิบัติงาน เป็นผลของการใช้อยู่ระหว่างกายตอบสนองสิ่งต่างๆ อย่างเปิดเผย และเป็นรูปธรรมที่บุคคลอื่นสังเกตเห็นหรือประเมินค่าได้

จากแนวความคิดของ แมคอาชาน (สราวุธ จรจิต. 2539: 8; อ้างอิงจาก McAshan. 1985) ได้อธิบายความหมายของสมรรถนะบุคคลากรว่า

สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และความสามารถ (Ability) ของบุคคลที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งสามารถแทนด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านทักษะ (Psychomotor) และด้านเจตคติ (Affective) ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ทำให้การทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

สมรรถนะ จึงเป็นกลุ่มของทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม คุณลักษณะ และทัศนคติที่บุคลากรจำเป็นต้องมีเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ทั้งนี้หมายรวมถึงพฤติกรรม (Behavior) บุคลิกภาพ (Personality) ที่มองเห็นได้ และค่านิยม (Value) ทัศนคติ (Attitude) อุปนิสัย (Trait) ที่ไม่อาจมองเห็นได้ แต่มีความจำเป็นต่องานที่ปฏิบัตินั้นๆ

คาตาโน และคนอื่นๆ (ปิยะชัย จันทวงศ์ไพศาล . 2549: 11; อ้างอิงจาก Catano; et al. 2001) เห็นว่าคำนิยามส่วนมากจะมอง สมรรถนะเป็นเสมือนกลุ่มของพฤติกรรม หรือกลุ่มของ KSAO (ความรู้ Knowledge, ทักษะ Skill, ทัศนคติ Attitude, คุณลักษณะอื่นๆ Other Characteristic) ที่บุคลากรต้องมี ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะตระหนักถึงคุณลักษณะส่วนบุคคล หรือพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของงาน

สุภาพ คำวัง (2530: 7) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ ดังนี้

1. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมาได้ในการทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ
2. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์หลักการ และเทคนิควิธีการต่างๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง
3. ความสามารถในการใช้ภาษา การพูด
4. ความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน
5. ความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจ

วิทย์ เทียงบุญณภพ (2541: 71) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญ ความเหมาะสม

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547: 9) ได้สรุปความหมายของ สมรรถนะจากความหมายของ นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เจตคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) และอุปนิสัย (Trait)

กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะ ของบุคคล (Attributes) หรือเรียกกันว่า KSAs ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่แสดง ออกมาของแต่ละบุคคลที่สามารถวัด และสังเกตเห็นได้

ชูเชิด เกิดศักดิ์ (2531: 9) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะว่าหมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ รวมถึงค่านิยม และเจตคติที่คนเรามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังให้ ความหมายของสมรรถนะในการเป็นครูที่พึงมีในการที่จะช่วยนักเรียนให้พัฒนาทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

จากความหมายสมรรถนะดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึงความสามารถ ที่ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีและคุณลักษณะที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วย

3.1 แนวคิดความหมายของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากลุ่ม หรือผู้นำกลุ่มที่จะช่วยให้การดำเนินงาน ให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพ โดยมีผู้กล่าวถึงสมรรถนะของ ผู้ให้คำปรึกษา และสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

สมาคมงานบุคลากร และการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดลักษณะ พื้นฐานที่เป็นผลดีต่อประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษา ได้แก่ (Patterson. 1967: 201-202)

1. มีความเชื่อถือในตัวเอง เชื่อในคุณค่าความองอาจและการเปลี่ยนแปลง เชื่อว่า สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต และถ้ามีเงื่อนไขที่เหมาะสมจะสามารถพัฒนาไป ในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

2. ใส่ใจในค่านิยมของตัวเอง และการปฏิบัติต่อคนอื่นโดยจะถือว่า ความรู้สึก ค่านิยม เป้าหมาย และความสำเร็จมีความสำคัญ ช่วยให้ได้ค้นพบค่านิยมที่เหมาะสมที่สุด ได้หา เป้าหมาย และแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตนเองโดยผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นเพียงผู้ที่คอย เอื้ออำนวย

3. ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความสนใจในความเคลื่อนไหวของสังคม สนใจที่จะทำความเข้าใจมนุษย์

4. ยอมรับในความสนใจ ความเชื่อ และทัศนคติที่แตกต่างกัน

5. มีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจว่าค่านิยม และความรู้สึก ความต้องการของตนเอง จะมีผลกระทบต่องานที่ปฏิบัติ และไม่ทำให้เกิดผลเสียต่องาน การให้คำปรึกษา โดยตระหนักถึง

ขีดจำกัดของตน รู้ว่าเมื่อใดที่ต้องส่งต่อผู้รับคำปรึกษาไปยังบุคคลอื่นที่มีความสามารถจะช่วยผู้รับคำปรึกษาได้มากกว่าและดีกว่า

6. การมีความยึดมั่น และผูกพันในอาชีพ ตระหนักในความรับผิดชอบของตนที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา และสังคม พยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์

โอกุน (Okun. 1987: 39) ได้ระบุว่าคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษา คือ การมีความสามารถในการสื่อสาร และมีความรู้ทางด้านสาขาวิชาชีพของตน เองเป็น อย่างดี สามารถนำความรู้จากผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนได้ และนอกจากนี้ควร มีความรู้สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านสังคม การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และจิตวิทยา ยิ่งมีความรู้กว้างขวาง ก็จะสามารถนำมาช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้ได้เข้าใจตนเอง และตัดสินใจ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ซู อารีดอนโด และแมคเดวิด (Sue; Arredondo; & Mc Davis. 1992) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรม ว่ามีสมรรถนะ 3 ด้าน คือ

1. การตระหนักในโลกของบุคคล และคนเราเป็นผลิตผลตามเงื่อนไขของวัฒนธรรม
2. ความรู้เกี่ยวกับโลกของวัฒนธรรมที่แตกต่างของผู้รับคำปรึกษา
3. ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

คาร์มีเออร์ และฮัคเนีย (Carmier; & Hackney. 1993: 10-16) กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรมีสมรรถนะทางด้านความรู้ มีข้อมูลที่เป็นในการช่วยเหลือและมีทักษะในการให้คำปรึกษา มีความสามารถประสานองค์ความรู้ บุคลิกภาพส่วนตัว และสมรรถนะทางด้านทักษะในการให้คำปรึกษาเข้าด้วยกัน และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้รับคำปรึกษาได้

ซู อารีดอนโด และแมคเดวิส (Sue; Arredondo; & Mc Davis. 1992) กล่าวว่า ควรมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะ และมาตรฐานในการให้คำปรึกษาทางด้านวัฒนธรรม และสมรรถนะในการให้คำปรึกษา จะประกอบด้วย 3 เรื่องคือ ความเชื่อและทัศนคติ ความรู้ และทักษะ

หลุยส์ จาปาเทศ (2532: 67-69) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหานักจิตวิทยาการให้คำปรึกษาที่เป็นที่ปรารถนาของผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งได้ใช้ข้อมูลวิจัยว่า การวิเคราะห์ สมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาใหม่จากความคาดหวังของอาจารย์ผู้ให้คำปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และอาจารย์ผู้ผลิตบัณฑิตทางการให้คำปรึกษา ได้พบข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาประกอบด้วย 3 ด้านได้แก่

1. ด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ
 - 1.1 มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 1.2 มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหา
 - 1.3 มีความสามารถปรึกษาหารือกับนักเรียนได้
 - 1.4 ควรจะแต่งกายได้อย่างเหมาะสม

- 1.5 มีความสามารถทำงานกับนักเรียนเป็นกลุ่มได้
- 1.6 มีเทคนิคให้เด็กได้ระบายความรู้สึก อันนำมาซึ่งการแก้ปัญหาได้
- 1.7 มีความสามารถในการใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม
- 1.8 มีความสามารถปรึกษาหารือกับบุคลากรงานแนะแนวคนอื่นๆ ได้
- 1.9 มีความสามารถในการประสานงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีพ่อแม่ ครู เด็ก
2. ด้านความรู้ในหน้าที่ หรืออาชีพที่พึงประสงค์ คือ
 - 2.1 มีความเข้าใจจิตวิทยา
 - 2.2 มีความเข้าใจตนเอง
 - 2.3 รักษาความลับ
 - 2.4 รู้จรรยาบรรณของคำปรึกษา
 - 2.5 รู้วิธีการวางแผนสัมพันธภาพ
 - 2.6 รู้วิธีรับฟังระหว่างการสัมพันธภาพ
 - 2.7 รู้จักขอบข่ายและหน้าที่ของบุคลากรงานแนะแนว
 - 2.8 รู้จักหนังสือคู่มืออาชีพ และรู้แหล่งวัสดุอ้างอิงต่างๆ
 - 2.9 รู้วิธีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษาระหว่างสัมพันธภาพได้
3. ด้านเจตคติที่พึงประสงค์
 - 3.1 มีเจตคติในการมองโลกในแง่ดี
 - 3.2 ยอมรับผู้รับคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข
 - 3.3 มีเจตคติที่ไม่เอางานไปพัวพันกับครอบครัว
 - 3.4 มีเจตคติที่ทำให้เกิดความอบอุ่นฉันท์มิตร
 - 3.5 มีทัศนคติการให้ความช่วยเหลือมากกว่าเป็นครู
 - 3.6 ยอมรับความผิดพลาดของตนเองได้หากเกิดขึ้น
 - 3.7 ประสานร่วมมือกับคณะครู เพื่อประโยชน์ที่จะเกิดแก่เด็ก
 - 3.8 ติดตามปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาได้ทันต่อเหตุการณ์
 - 3.9 เรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ บุคลากรในสังกัดและหลักสูตร

สมาคมผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานด้านกลุ่ม (The Association for Specialists in Group Work (ASGW)) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้ให้ คำปรึกษาให้มี สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยจะต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มที่รวมทั้งด้านทฤษฎี และการบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะในการช่วยเหลือ และการมีเจตคติที่ดีของผู้นำกลุ่ม ต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม และนอกจากนั้นแล้ว ในการเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะต้องมีการตระหนักรู้ในตนเอง รวมทั้งตระหนักรู้ถึงสมาชิกในระหว่างการให้คำปรึกษากลุ่มอีกด้วย (Trotzer. 1999: 491)

โรมาโน (Romano. 1998) ได้กล่าวว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องผ่านประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ ในด้าน บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มและการเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทใน

การเป็นผู้เฝ้าอำนวยการ บทบาทในการเป็นผู้สังเกตการณ์ บทบาทในการอภิปรายกลุ่ม และบทบาทในการเป็นผู้ประเมิน จึงจะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อติโน โอเคช และไคลน์ (Atieno; Okech; & Kline. 2005) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ โดยการสร้างสัมพันธภาพของผู้นำกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย การตอบสนองระหว่างสัมพันธภาพ การให้ความสนใจ ความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ และการรับรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้การให้คำปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดาวนิง สมาบี้ และมาดดัก (Downing; Smaby; & Maddux. 2001) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบในการฝึกอบรมทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีสมรรถนะทางด้านทักษะในการให้คำปรึกษา ที่เป็นไปตามกระบวนการในการให้คำปรึกษาในแต่ละขั้นตอนที่ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการ ได้แก่ ขั้นตอนการเอาใจใส่ การใช้คำถาม และการสะท้อนความรู้สึก การสร้างความเข้าใจ การใส่ใจอย่างลึกซึ้ง การแสดงออก และการสร้างข้อตกลง

ฮาเล บานเนส บราวน์ และโมลินา (Haley-Banez; Brown; & Molina. 1998) ได้ศึกษาพบว่า สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม จะต้องประกอบไปด้วย สมรรถนะทางด้านความรู้สมรรถนะทางด้านทักษะ และสมรรถนะทางด้านเจตคติ ต่อมาในปี 1999 ยังได้ศึกษาพบอีกว่า การตระหนักรู้ของผู้นำกลุ่ม และการมีทักษะในการแก้ปัญหา จะเป็นส่วนที่จะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับ โคโนห์ และคนอื่นๆ (Conyne; et al. 1993) ได้กล่าวว่าในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีสมรรถนะนั้น ควรจะต้องมี ความรู้ และทักษะในการให้คำปรึกษา รวมถึงการมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติด้วย

จิน แบรี่ (2538: 73-75) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการให้คำปรึกษากลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้นำกลุ่มในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้ คือเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้และใช้ทักษะในการให้คำปรึกษาได้
2. ด้านการยอมรับ คือเป็นบุคคลที่มองเห็นคุณค่าของสมาชิกผู้รับคำปรึกษาไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ
3. ด้านการรับฟัง คือเป็นบุคคลที่ตั้งใจฟังทุกสิ่งที่สมาชิกผู้รับคำปรึกษากำลังเล่า
4. ด้านการให้ความมั่นใจ คือเป็นบุคคลที่สามารถถ่ายทอดหรือทวนซ้ำในสิ่งที่ได้ฟัง
5. ด้านการมองโลกในแง่ดี คือเป็นบุคคลที่แสวงหาเหตุผลและวิธีการที่จะแก้ไข

ปัญหา

6. ด้านการมีเหตุผล และไม่ด่วนตัดสิน คือเป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าของสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาทำไปโดยไม่ตำหนิตีเดีย

7. ด้านการรักษาความลับ คือเป็นบุคคลที่เก็บเรื่องที่ได้รับฟังระหว่างการให้คำปรึกษาไว้เป็นความลับ

8. ด้านเอื้ออำนวยการตัดสินใจ คือเป็นบุคคลที่พยายามหาวิธีการเพื่อช่วยให้สมาชิกผู้รับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจ

9. ด้านการให้กำลังใจ คือเป็นบุคคลที่สามารถให้กำลังใจแก่สมาชิกเมื่อเขาได้ตัดสินใจด้วยตนเองแล้ว

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้มีผู้วิจัยเพื่อกำหนดสมรรถนะในการให้คำปรึกษา และการให้คำปรึกษากลุ่มไว้หลายท่าน แต่เมื่อพิจารณา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ตามหลักการ การสร้างสมรรถนะ (competency) ซึ่งประกอบด้วย KSAO (ความรู้ Knowledge, ทักษะ Skill, ทักษะ Attitude, คุณลักษณะอื่นๆ Other Characteristic) แล้วพบว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม จะประกอบด้วยความสามารถที่แสดงออกอย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านเจตคติในการให้คำปรึกษากลุ่ม สมรรถนะการเป็นผู้นำกลุ่ม สมรรถนะด้านความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม และสมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้นำองค์ประกอบนี้เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาในขั้นตอนต่อไป

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ และเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้ และการพัฒนาของมนุษย์ในหลาย ๆ รูปแบบ อย่างไรก็ตามจากข้อเท็จจริงที่ว่า การฝึกอบรมสามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประสิทธิผลของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เริ่มตระหนักในคุณค่าของการฝึกอบรม ก่อนทำความเข้าใจในความหมายของการฝึกอบรม ควรแยกแยะความหมายจากคำหรือแนวความคิดที่มีความใกล้เคียงกัน ตลอดจนคำที่มีความเกี่ยวข้องกันต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนรู้ การศึกษา และการพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Buckley; & Caple. 1995: 13-14)

การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่ซึ่งบุคคลได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยผ่านประสบการณ์ การสะท้อน ศึกษา หรือการสอนการศึกษา (Education) หมายถึง กระบวนการและชุดของกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการช่วยให้บุคคลสามารถซึมซับ และพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยม และความเข้าใจ ซึ่งไม่ใช่เรื่องของการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย การวิเคราะห์ การแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การพัฒนา (Development) หมายถึง การเสริมสร้างทั่ว ๆ ไป และความเจริญงอกงามของทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบุคคล โดยผ่านการเรียนรู้ที่รู้ตัว (Conscious) และไม่รู้ตัว (Unconscious)

การฝึกอบรม (Training) หมายถึง ความพยายามกระทำอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาความรู้ (Knowledge) เจตคติ (Attitude) และทักษะ (Skill) โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จและมีประสิทธิผลในกิจกรรมต่าง ๆ ที่

หลากหลาย ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการฝึกอบรมในหน่วยงานต่าง ๆ คือ การช่วยให้บุคคลได้รับความสามารถต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้เขาปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ในงานที่ได้รับมอบหมาย

ความหมายของการฝึกอบรมนั้นมีความหมายกว้างขวางมากซึ่งอาจมีนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้การฝึกอบรมจะเป็นการเน้นเรื่องการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการการจัดประสบการณ์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นเพื่อให้บุคคลเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เจตคติ และทักษะบางประการเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทิศทางที่เหมาะสม

4.1 ความหมายและประเภทของกลุ่ม

4.1.1 ความหมายของกลุ่ม

กลุ่ม (Group) หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อทำงานร่วมกัน และให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน (Common Goal) โดยมีลักษณะเบื้องต้นที่สำคัญของกลุ่ม คือ สำนึกในความมีเอกภาพของสมาชิก และช่วยให้บุคคลรวมกันโดยมีสัมพันธภาพระดับรู้สำนึก ภายในกลุ่มสมาชิกจะมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และมีปฏิสัมพันธ์เสมอ (คมเพชร จิตรศุภกุล. 2546: 6) นอกจากนี้ ออยสเตอร์ (Oyster. 2000: 7) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานสำคัญของกลุ่ม ควรประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความกลมเกลียวกัน การมีปฏิสัมพันธ์เป้าหมาย มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีปทัสฐานของกลุ่ม

4.1.2 ประเภทของกลุ่ม

เนลสันโจนส์ (Nelson-Jones. 1992: 2-6) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มต่าง ๆ ไว้อย่างกว้าง ๆ หลายประเภท ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม (Discussion Groups) การอภิปรายกลุ่มมุ่งที่ประเด็นเฉพาะเจาะจง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมและได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างกว้าง ๆ ของประเด็นที่ได้กำหนดให้
2. กลุ่มข้อมูลข่าวสาร (Information Groups) กลุ่มข้อมูลข่าวสารเป็นการให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง แม้ว่าข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะถูกจัดให้สมาชิก แต่ผู้นำกลุ่มก็ยังเป็นทรัพยากรสำคัญของข่าวสาร กลุ่มข้อมูลข่าวสารอาจรวมถึงเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ เพศศึกษา และการให้การศึกษาในเรื่องยาเสพติด เป็นต้น กลุ่มข้อมูลข่าวสารมีวัตถุประสงค์โดยเน้นด้านการให้ความรู้ (Educational Purpose) ในการช่วยบุคคลให้ได้มาซึ่งความรู้เฉพาะ อีกทั้งกลุ่มข้อมูลข่าวสารมีแนวโน้มของการพัฒนาหรือป้องกันมากกว่าการรักษาหรือแก้ไข
3. กลุ่มที่มุ่งการทำงานเป็นหลัก (Task-Oriented Groups) ในกลุ่มที่มุ่งการทำงานเป็นหลัก หน้าที่จะเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นหลักในกลุ่มนี้ โดยในกลุ่มจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับการปฏิบัติหรืออย่างน้อยก็จะพูดคุยเกี่ยวกับการตัดสินใจ การวางแผนการปฏิบัติ ทั้งนี้กลุ่มจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง

4. กลุ่มเจริญงอกงาม (Growth Groups) กลุ่มเจริญงอกงามเกิดขึ้นภายใต้หัวข้อที่เรียกแตกต่างกัน เช่น กลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Encounter Groups) กลุ่มที่ไวต่อความรู้สึก (Sensitivity Group) กลุ่มทีกรุป (T-Groups) กลุ่มประสบการณ์ (Experiential Groups) กลุ่มมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Groups) ซึ่งโรเจอร์ ได้ให้นิยามกลุ่มเหล่านี้ว่า เป็นกลุ่มที่เน้นหรือให้ความสำคัญกับความเจริญงอกงามของบุคคล และพัฒนาการ ตลอดจนการปรับปรุงสัมพันธภาพ และการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยผ่านกระบวนการทางประสบการณ์ คุณค่าสำคัญของกลุ่มเจริญงอกงามนี้ คือ การละทิ้งสิ่งปรุงแต่งภายนอกทางสังคม (Social Façade) การสร้างความเปิดเผยและซื่อสัตย์ การกระทำในสิ่งที่ปัจจุบัน (Here and Now) การได้สัมผัสกับการแสดงออกถึงความรู้สึก และการดำเนินการโดยผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ จากสมาชิกคนอื่น ๆ ซึ่งความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่สำคัญของกลุ่มนี้จะอยู่ที่สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มจะต้องมีระดับของความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ด้วย ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึงคนไข้ หรือผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต

5. การให้คำปรึกษากลุ่ม (Counseling Groups) ในการให้คำปรึกษากลุ่มปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธภาพของกลุ่มจะถูกกระตุ้นโดยผู้นำกลุ่มที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มมีเป้าหมายส่วนบุคคล สมาชิกของการให้คำปรึกษากลุ่มอาจเคยได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มมาแล้ว หรือได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมาก่อนซึ่งการให้คำปรึกษากลุ่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกกลุ่มได้ดังนี้

5.1 การที่สมาชิกได้อภิปรายพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขากำลัง

5.2 สมาชิกกลุ่มสามารถกำหนด หรือนิยามเกี่ยวกับความปรารถนาในพฤติกรรมใหม่ของตนเอง

5.3 สมาชิกกลุ่มได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

5.4 สมาชิกกลุ่มได้มีการลองปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ ๆ ของตนในการให้คำปรึกษากลุ่มนี้ อาจมีข้อจำกัดทางด้านเวลาที่เกี่ยวข้องด้วย อย่างไรก็ตามอาจจะมีการกำหนดช่วงเวลาของการให้คำปรึกษาทุกเดือน มากกว่าทุก ๆ วัน หรือทุก ๆ สัปดาห์ โดยจำนวนครั้งที่มีความเหมาะสมสูงสุด ประมาณ 10 ครั้ง ต่อการให้คำปรึกษากลุ่มหนึ่งประเด็น

6. กลุ่มจิตบำบัด (Psychotherapy Groups) กลุ่มจิตบำบัดนี้จะมีความแตกต่างจากการให้คำปรึกษากลุ่มหรือกลุ่มเจริญงอกงาม ประเด็นที่ 1 คือ วัตถุประสงค์ของการทำจิตบำบัดกลุ่มนั้นอยู่ที่การรักษา มากกว่าการป้องกันหรือการพัฒนา ประเด็นที่ 2 คือ สมาชิกกลุ่มจะมีแนวโน้มของความรุนแรงทางอารมณ์มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่จำเป็นจะต้องได้รับการปรับโครงสร้างทางบุคลิกภาพใหม่ (Personality Restructuring) ประเด็นที่ 3 คือ เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และขาดการตระหนักรู้ในตนเอง สมาชิกกลุ่มจึงไม่ค่อยเปิดเผย มีการต่อต้านและป้องกันตนเอง รวมไปถึงความวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านจิตใจ ประเด็นที่ 4 การฝึกทำกลุ่มจิตบำบัด ผู้นำกลุ่มจะต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาเป็นอย่างดี หรืออาจเป็นแพทย์ ประเด็นสุดท้าย การบิดเบือนที่สมาชิกกลุ่มได้เก็บไว้นั้น ผู้นำกลุ่มจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสำรวจอย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าการให้คำปรึกษากลุ่ม หรือกลุ่ม

เจริญงอกงาม เช่น การใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา เป็นต้น ดังนั้นกล่าวโดยสรุป กลุ่มจิตบำบัดจะมีความเข้มข้นและระยะเวลาที่ยาวนาน ส่วนใหญ่จะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์ หรือจิตแพทย์

7. กลุ่มช่วยเหลือตนเอง (Self-Help Groups) สำหรับกลุ่มช่วยเหลือตนเองอาจมีการเรียกที่แตกต่างกันไปเช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer support groups) กลุ่มสนับสนุนร่วมกัน(Mutual support groups) กลุ่มแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน (Mutual sharing groups) เป็นต้น ในกลุ่มช่วยเหลือตนเองนี้มีกลุ่มที่มากมาย เช่น กลุ่มสิทธิสตรี กลุ่มสิทธิบุรุษ กลุ่มเกย์ เป็นต้น ทั้งนี้ในกลุ่มช่วยเหลือตนเองจะเน้นในเรื่องของการแบ่งปันประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนการสนับสนุน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

8. กลุ่มเครือข่ายสนับสนุน (Support Networks Groups) การดำรงชีวิตของบุคคลจะมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่มีระดับของความหลากหลายที่สามารถ จะสนับสนุน บุคคลนั้น ๆ สำหรับเครือข่ายที่สนับสนุน อาจได้แก่ ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน ชมรม สโมสร โบสถ์ โรงเรียน และอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อบุคคลค้นหาการช่วยเหลือจากมืออาชีพ ก็เป็นสัญญาณว่า บุคคลนั้น ๆ ขาดการช่วยเหลือตนเอง และขาดเครือข่ายที่สนับสนุน สำหรับกลุ่มเครือข่ายสนับสนุนจะมีลักษณะที่ไม่ค่อยเป็นทางการมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มช่วยเหลือตนเอง

9. กลุ่มฝึกอบรม (Training Groups) กลุ่มฝึกอบรม กลุ่มทักษะชีวิต หรือกลุ่มการฝึกทักษะชีวิต เป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านเวลา และมีโครงสร้างของกลุ่มที่เฉพาะเจาะจง และมีการกำหนดเป้าหมายตลอดจนโปรแกรมของการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ทักษะทางสังคมเป็นประเด็นพื้นฐานที่กลุ่มฝึกอบรมมุ่งพัฒนา ตัวอย่างเช่น การฝึกทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมการจัดการด้านความโกรธ การบริหารความขัดแย้ง อีกทั้งกลุ่มฝึกอบรมก็ยังมุ่งประเด็นสำคัญในด้านอื่น ๆ ของการดำรงชีวิตด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา หรือด้านการทำงาน เป็นต้น ผู้นำกลุ่มฝึกอบรมจะใช้ทั้งทักษะการสอนและทักษะการเอื้ออำนวย (Didactic and Facilitative Skills) ในการช่วยเหลือสมาชิกพัฒนาทักษะและสามารถเชื่อมโยงเปลี่ยนไปสู่การนำไปใช้ ได้จริง หลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรม

นอกจากนี้ชาร์ฟเฟอร์ และกัลลินสกี (Sharffer; & Galinsky. 1989: 183-200) ได้แบ่งรูปแบบของการบำบัดแบบกลุ่ม (Models of Group Therapy) เป็นชนิดต่างๆ คือกลุ่มดำเนินการทางสังคม(Social Work Group) การบำบัดแบบพลวัตกลุ่ม(Group-Dynamic Therapy Group) กลุ่มประสบการณ์และภวนิยม (The Existential-Experiential Group) กลุ่มบำบัดแบบพฤติกรรม (Behavior Therapy in Groups) กลุ่มการบำบัดแบบวิเคราะห์จิต (Psychoanalytic Therapy Group) กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มฝึกปฏิบัติแบบเกสตัลท์ (Gestalt Therapy Workshop) และสุดท้ายคือ กลุ่มฝึกอบรม (T-Group or Training Group) กลุ่มฝึกอบรมเริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ.1964 มีชื่อเรียกที่หลากหลาย ได้แก่ กลุ่มฝึกอบรมแบบอ่อนไหว (Sensitivity Training Group) การทดลองมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation Laboratory) โดยเน้นการได้รับประสบการณ์และความรู้อย่างเข้มข้นในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และวิธีการของการเรียนรู้

ว่าจะทำอย่างไรในการปรับปรุงทักษะระหว่างบุคคล และการเข้าใจปรากฏการณ์ของพลวัตรกลุ่ม โดยคนที่สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในกลุ่ม

ดังนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มฝึกอบรมเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านเวลา และเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้าง โดยผู้นำกลุ่มจะเน้นในเรื่องทักษะการสอนและทักษะการเอื้ออำนวยที่จะช่วยให้สมาชิกหรือผู้เข้าร่วมกลุ่มพัฒนาและรักษาทักษะชีวิตเฉพาะด้านที่ได้ฝึก ทั้งนี้ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับกลุ่มฝึกอบรม คือ จะไม่มีการสมมติฐานของความแปรปรวนทางจิตใจ มีการสอน และการฝึกอย่างเป็นระบบ มีการทดลองประสบการณ์การเรียนรู้โดยการกระทำ และให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการฝึกในระดับสูง

4.2 ขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรม

เนลสันโจนส์ (Nelson-Jones. 1992: 6-13) ได้กล่าวเกี่ยวกับขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรมไว้ว่า กลุ่มฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ทั้งในด้านการป้องกันและการพัฒนา หรืออาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายสำคัญของการฝึกอบรมกลุ่มทักษะชีวิตก็เพื่อสอนให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้กลุ่มฝึกอบรมได้รับอิทธิพลของแนวคิดทางด้านพฤติกรรมและความคิดเป็นหลักที่จะใช้ในการดำเนินการฝึกอบรมกลุ่ม โดยเน้นทั้งทักษะด้านการคิดและทักษะของการกระทำ ขอบข่ายของการฝึกอบรมกลุ่มทักษะชีวิตนี้มีมากมาย โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ ขอบข่ายกว้าง ๆ (Broad Areas) และ หน่วยงานที่สามารถนำการฝึกอบรมกลุ่มทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้ (Setting for Training Groups)

4.2.1 ขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรม

ขอบข่ายของกลุ่มฝึกอบรม สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขอบข่ายใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ด้านพัฒนาการ (Development) โดยกลุ่มฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้มาซึ่งทางทักษะชีวิตทางด้านจิตใจที่เหมาะสมกับพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย

2. ด้านการฝึกอบรมกับผู้รับการอบรมเฉพาะ (Training specific clientele) โดยการฝึกอบรมกลุ่มลักษณะนี้จะช่วยในการให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น การฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมสำหรับผู้หญิง หรือการฝึกการแสดงอารมณ์สำหรับผู้ชาย เป็นต้น

3. ด้านการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานหรืออาชีพ (Training Groups work Related Training) การฝึกอบรมกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น จะเป็นการฝึกอบรมที่มีลักษณะสามารถนำทักษะที่ฝึกไปใช้เสริมหรือเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการทำงาน เช่น การฝึกอบรมทักษะการสร้างสัมพันธภาพให้กับครูหรือหมอ หรือการฝึกอบรมการบริหารความโกรธกับตำรวจ เป็นต้น

4. ด้านกลุ่มฝึกอบรมสำหรับผู้ให้การช่วยเหลือ (Helper Training) สำหรับการฝึกอบรมนี้จะเป็นการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ให้กับกลุ่มผู้ช่วยเหลือเพื่อนำทักษะไปใช้กับการช่วยเหลือต่อไป เช่น การฝึกอบรมทักษะการฟังให้กับผู้ให้คำปรึกษาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

4.3 ขั้นตอนของกลุ่มฝึกอบรม (Stages of a Training Group)

เนลสัน โจนส์ (Nelson-Jone. 1992: 48-49) ได้แบ่งขั้นตอนของกลุ่มฝึกอบรมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (The Preparatory Stage) ขั้นเตรียมการนี้เป็นขั้นเริ่มแรกก่อนที่จะสมาชิกกลุ่มจะได้พบกัน เป็นขั้นของการเริ่มต้นที่ผู้นำกลุ่มจะต้องพิจารณาปัจจัยหลาย ๆ ประการหรือแม้กระทั่งความต้องการภายนอกสำหรับการฝึกอบรมทักษะชีวิตแบบกลุ่ม จจัยของการพิจารณาในขั้นเตรียมการ ได้แก่

1. การพิจารณาถึงผู้ช่วยผู้นำกลุ่ม (Considerate Co-leaders) ในการพิจารณา ผู้ช่วยผู้นำกลุ่มมีแนวทางในการพิจารณาดังนี้ ประการที่หนึ่งผู้ช่วยผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องมีทักษะ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะต่าง ๆ ตลอดจนความรู้ด้านจิตวิทยา ประการที่สอง การทำงานร่วมกับผู้นำกลุ่มนั้น ผู้ช่วยผู้นำกลุ่มจะต้องรู้สึกในเชิงของความร่วมมือมากกว่าสัมพันธภาพในเชิงของการแข่งขัน และประการที่สามผู้ช่วยผู้นำกลุ่มจะต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของแต่ละบุคคลในกลุ่ม เป็นต้น

2. เป้าหมายสำหรับกลุ่ม (Goals for the Group) ในการพิจารณาการฝึกอบรมแบบกลุ่มนั้นเป้าหมายกลุ่มเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป้าหมายอาจแบ่งออกเป็นเป้าหมายรวมของกลุ่ม (Overall Goal) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญแบบกว้าง ๆ ของการฝึกอบรมกลุ่ม และเป้าหมายย่อย (Sub Goal) โดยเน้นจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเกิดการฝึกปฏิบัติทักษะเฉพาะต่าง ๆ ได้

3. ขนาดของกลุ่ม (Group Size) ในการฝึกอบรมกลุ่มนั้นมักจะพบกับคำถามว่าจำนวนสมาชิกในกลุ่มฝึกอบรมนั้น จำนวนเท่าไรจึงจะมีความเหมาะสม ซึ่งขนาดที่เหมาะสมของกลุ่มฝึกอบรม พบว่า จำนวน 4-8 คน ถือว่าเป็นขนาดที่มีความเหมาะสมในการที่จะเรียนรู้ในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มฝึกอบรม นอกจากนี้ยาโลม (Nelson-Jones. 1992: 59; อ้างอิงจาก Yalom. 1985) ได้กล่าวถึงจำนวนที่เหมาะสมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าจำนวน 7 หรือ 8 คน ถือว่าเป็นขนาดของกลุ่มที่มีความเหมาะสม แต่ถ้าหากจำนวน มากกว่า 8 กล่าวคือ ประมาณ 10 คน ก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้สำหรับกลุ่มฝึกอบรม ซึ่งในบางครั้งจะพบว่ากลุ่มฝึกอบรมนั้นอาจมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 10 คน เช่น จำนวนนักเรียนทั้งห้องเรียน จำนวนกองทหาร หรือในองค์กรธุรกิจ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ผู้ช่วยในการฝึกอบรม ทีมงานที่ช่วยในการฝึกอบรม ทักษะและความสามารถของผู้นำ เป็นต้น นอกจากนี้ชมิทท์ (Schmidt. 1993: 137) ได้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มฝึกอบรม และการทำกิจกรรม

กลุ่มว่า การกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม อายุของสมาชิกกลุ่ม จำนวนครั้งของการฝึกอบรม และธรรมชาติของปัญหา ตลอดจนความหลากหลายของปัญหารวมทั้ง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกกลุ่ม

4. จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการพบกันแต่ละครั้ง (Settle on Frequency and Duration of Sessions) จำนวนของการฝึกทักษะและวิธีการของการสอนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระยะเวลาและจำนวนครั้ง ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหา และทักษะที่จะใช้ในการฝึก ซึ่งการฝึกอบรมบางกลุ่มอาจใช้เวลาในการอบรมประมาณ 2-3 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง

5. สถานที่ การจัดห้อง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Location Physical Setting and Facilities) สำหรับปัจจัยเหล่านี้มีข้อคำถามต่าง ๆ ที่จะช่วยในการตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่ การจัดห้อง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่

5.1 มีการขออนุญาตในเรื่องของการใช้สถานที่ในการฝึกอบรมก่อนหรือไม่

5.2 สถานที่ที่จะใช้ฝึกอบรมสามารถใช้สถานที่เดิมได้ตลอดการฝึกอบรมหรือไม่

5.3 สถานที่ฝึกอบรมง่ายต่อการมาฝึกอบรมสำหรับผู้เข้าร่วมกลุ่มหรือไม่

5.4 สถานที่ฝึกอบรมมีความเป็นส่วนตัวหรือไม่

5.5 แสง อากาศ และอุณหภูมิมีความเหมาะสมหรือไม่

5.6 การจัดและการตกแต่งห้องสะอาดหรือไม่

5.7 มีพื้นที่เพียงพอต่อการฝึกอบรมในการทำกิจกรรมหรือไม่

5.8 มีสื่อต่าง ๆ ที่ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมหรือไม่

6. การกำหนดเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ ในการฝึกอบรม (Decide on Training Methods and Material) การออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมทักษะชีวิตในแต่ละครั้งจะต้องมีความครอบคลุม ผู้ออกแบบหรือผู้นำการฝึกอบรมจะต้องมีการเตรียมตัวเกี่ยวกับวิธีการและเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการฝึกอบรม ทั้งนี้วิธีการหลัก ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมทักษะชีวิตกลุ่ม จะครอบคลุมถึงการบรรยาย (Lectures) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) การสาธิต (Demonstration) การสอน (Coaching) การฝึกซ้อม (Rehearsal) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การให้แบบฝึกหัด (Exercise) การใช้เกม (Games) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) และการให้การบ้าน (Homework) เป็นต้น

7. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ (Advertising) ในการโฆษณาการฝึกอบรมกลุ่มนั้น อาจใช้วิธีต่าง ๆ ได้โดย เช่น การใช้การบอกแบบปากต่อปาก (Word of mouth) การใช้แผ่นพับ / ใบปลิว และการใช้บุคคลเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มต้น (The Initial Stage) ในขั้นนี้จะเริ่มนับตั้งแต่มีการพบกันครั้งแรกระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม สิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำกลุ่มในขั้นนี้ คือ การสร้างสัมพันธภาพ (Relationship Building) และการกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ในกลุ่ม (Task orientation function) ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องรู้จักผู้นำกลุ่มและสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม นอกจากนั้นผู้นำกลุ่มจะต้องมีการกำหนดโครงสร้าง ๆ ต่าง ๆ ของกลุ่ม การสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกกับสมาชิกเองก็ตาม ทักษะสำคัญที่ผู้นำกลุ่มจะต้องมีในขั้นนี้ คือ ทักษะการเอื้ออำนวย (Facilitative Skill) ในขั้นนี้อาจจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินตนเองของสมาชิก (Self-Assessment) และการกำหนดเป้าหมายส่วนบุคคล (Setting of Personal Goal) ดังที่ได้กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับการฝึกอบรมกลุ่มในขั้นเริ่มต้นนั้น ทักษะที่สำคัญของผู้นำกลุ่ม คือ ทักษะการเอื้ออำนวย ได้แก่

1. การจัดที่นั่ง (Arrange Seating) การจัดที่นั่งสำหรับการฝึกอบรมกลุ่มนั้นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องให้ความสำคัญ โดยส่วนมากสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มหรือการทำจิตบำบัดกลุ่มนั้นมักจะนิยมจัดที่นั่งเป็นแบบวงกลม (Circular Seating Pattern) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้กลุ่มเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิก แต่ในทางตรงกันข้ามนั้นการจัดที่นั่งแบบวงกลมก็มีข้อจำกัดในการนำมาใช้กับการฝึกอบรมทักษะชีวิตแบบกลุ่ม เนื่องจากการฝึกทักษะจะมีการเน้นที่การสอนด้วย ดังนั้นสำหรับการจัดที่นั่งของการฝึกอบรมกลุ่ม การจัดที่นั่งแบบเกือกม้า (Horseshoe Seating Pattern) ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการฝึกอบรมกลุ่ม

2. การเปิดกลุ่ม (Open the Group) การเปิดกลุ่มนั้นจะต้องมีเป้าหมายและโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน โดยเน้นบรรยากาศที่สร้างความรู้สึกลดภัยทางอารมณ์ของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมและการเน้นบรรยากาศของกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันทั้งนี้การใช้ถ้อยคำน้ำเสียง และท่าทางก็เป็นประเด็นสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้นำกลุ่มไม่ควรละเลย โดยการเปิดกลุ่มสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

2.1 การแนะนำตนเอง

2.2 การสร้างการเชื่อเชิญผู้เข้าร่วมฝึกอบรมกลุ่ม

2.3 การสื่อสารในเรื่องของข้อจำกัดด้านเวลาทั้งในแต่ละครั้งและตลอด

การฝึกอบรมกลุ่ม

2.4 การกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมกลุ่ม

2.5 การทำความเข้าใจอย่างชัดเจนของผู้นำและสมาชิก

2.6 การกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและความรับผิดชอบส่วนบุคคล

สำหรับการพัฒนาทักษะชีวิตต่าง ๆ เป็นต้น

3. การกำหนดกิจกรรมในการสร้างความคุ้นเคย (Getting-Acquainted Exercises) ในการฝึกอบรมกลุ่มการกำหนดกิจกรรมในการสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้สมาชิกเปิดเผยตนเอง และสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิกกลุ่ม โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ การแนะนำตนเอง (Introduce oneself) การให้กล่าวถึงตนเองสั้น ๆ (Give a brief introductory speech) การใช้เกมลูกบอล (Use a ball) การแนะนำเพื่อน (Introduce a partner) การแนะนำแบบ 3 คน หรือกลุ่มย่อย (Use triads or small groups) การใช้กิจกรรมการอภิปรายเกี่ยวกับการประเมินตนเอง (Discussion self-assessment exercise) การใช้ภาพยนตร์หรือวิดีโอ (Use movies and videos) เป็นต้น

4 การกระตุ้นการมีส่วนร่วม (Encourage Participation) การกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมกลุ่มนั้น มิใช่เป็นการบังคับหรือการควบคุมสมาชิกกลุ่ม แต่เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จโดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การบอกบทบาทในการเปิดกลุ่ม (Give cues in your opening statement) การบอกบทบาทในการเปิดกลุ่ม เป็นการบอกบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มที่จะมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมกลุ่ม

4.2 การกระตุ้นการพูดต่าง ๆ โดยการอ้างถึงตนเอง (Encourage self referent talk) ผู้นำกลุ่มต้องกระตุ้นสมาชิกที่จะมีส่วนร่วมและพูดคุยเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเอง โดยใช้คำว่าตัวฉัน (I statement) เนื่องจากการใช้คำว่า “ฉัน” จะทำให้สมาชิกรู้สึกถึงการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือทักษะชีวิตที่อ่อนแอของตนเองได้

4.3 การกระตุ้นการพูดคุยต่อสมาชิกคนอื่น ๆ (Encourage talking to each other) วิธีนี้เป็นการที่ผู้นำกลุ่มสามารถกระตุ้นให้สมาชิก มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ซึ่งอาจไม่ใช่แค่เพียงคำพูดอย่างเดียว แต่อาจหมายรวมถึงการใช้ภาษาท่าทางต่าง ๆ เช่น กิริยาท่าทาง การประสานสายตา เป็นต้น

4.4 เชื้อเชิญในการมีส่วนร่วม (Invite participation) ผู้นำกลุ่มสามารถให้การเชื้อเชิญในการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม โดยการใช้คำถามที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น มีสมาชิกคนใดบ้างที่ต้องการที่จะแชร์เกี่ยวกับสิ่งที่เพื่อนพูด ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มอาจจะเจาะจงกับสมาชิกที่มีปัญหาในการมีส่วนร่วมกับกลุ่มได้

4.5 การให้การอนุญาตที่จะอภิปรายในกรณีที่สมาชิกบางคนรู้สึกว่ามีความแตกต่างกัน (Give permission to discuss differences) ถ้าผู้นำกลุ่มรู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มคนใดรู้สึกแปลกแยกหรือมีความแตกต่างจากสมาชิกคนอื่น ๆ เนื่องจากความแตกต่างในเรื่อง อายุ ศาสนา เพศ สถานทางสังคม หรือสติปัญญา ฯลฯ ผู้นำกลุ่มสามารถสร้างข้อผูกพันที่จะแสดงให้สมาชิกคนนั้นรู้สึกว่าผู้นำกลุ่มรู้สึกอ่อนไหวถึงความแตกต่างเหล่านี้

4.6 การอนุญาตให้อภิปรายถึงความกลัวต่างๆ (Give permission to discuss fears) ทั้งสมาชิกและผู้นำกลุ่มอาจจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการเริ่มต้นในกลุ่มใหม่ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มอาจจะบอกให้สมาชิกทุกคนได้รับรู้ว่าถ้าเกิดความรู้สึกกังวลหรือกลัว การเปิดเผยความรู้สึกอาจเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้คลายความกังวลได้

4.7 การเสนอการสนับสนุน (Offer support) ความพยายามในการสนับสนุนด้วยความจริงใจต่อการมีส่วนร่วม โดยการแสดงพฤติกรรมที่ให้ความใส่ใจที่ดีต่อสมาชิก

4.8 การสนับสนุนกฎระเบียบของกลุ่มที่จะนำไปซึ่งการมีส่วนร่วม (Foster group rules conducive to participation) ในกลุ่มนั้นผู้นำต้องมีการกำหนดกฎระเบียบของกลุ่มขึ้นเพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้ถึงสิ่งที่ควรทำ และสิ่งที่ไม่ควรทำในกลุ่ม

4.9 การเป็นตัวแบบที่ดี (Be a role model) การใช้ภาษาว่า “ฉัน” และการเป็นผู้ที่เอื้ออำนวย ตลอดจนการเปิดเผยความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้นำกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกคนอื่น ๆ รู้สึกว่าผู้นำกลุ่มมีส่วนร่วม และมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มในฐานะบุคคลคนหนึ่งที่ไม่ใช่ผู้สอน อาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญใด ๆ ที่กำลังมาสอนเขาหรือเธอ

5. การเข้าใจถึงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic understanding) การเลือกตอบสนองในการเข้าใจความเห็นอกเห็นใจต่อสมาชิกกลุ่มนั้น มีวิธีการต่าง ๆ ที่ซึ่งวิธีนี้เป็นทักษะหนึ่งของทักษะการเอื้ออำนวยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ได้แก่

5.1 การตอบสนองอย่างเห็นอกเห็นใจต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสองคนหรือมากกว่า เช่น การทำความเข้าใจอย่างกระจ่างว่าสมาชิกนั้นพูดอะไร หรือการสรุปสิ่งต่าง ๆ ของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อสมาชิก

5.2 การตอบสนองต่อกลุ่มของสมาชิกทั้งหมด เช่น การสะท้อนถึงความรู้สึกกังวลที่สมาชิกทุกคนมาร่วมฝึกอบรมกลุ่มในฐานะที่ไม่เคยพบกันหรือรู้จักกันมาก่อน

5.3 การตอบสนองที่จะไม่พูดถึงความต้องการของสมาชิกที่ไม่ค่อยมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกนั้น ๆ เป็นบุคคลที่เปราะบางทางด้านความรู้สึก

5.4 การตอบสนองโดยการปล่อยให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

5.5 การตอบสนองโดยการระบุให้สมาชิกเข้าใจถึงว่า การตอบสนองความเห็นอกเห็นใจนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อตัวสมาชิกเองทั้งการอยู่ภายในกลุ่ม และการอยู่ภายนอกกลุ่ม เป็นต้น

6. การเปิดเผยตนเอง (Self-Disclosure) ประเด็นปัญหาสำคัญของกลุ่มฝึกอบรมทักษะชีวิต คือ ผู้นำกลุ่มจะมีส่วนร่วมได้มากน้อยแค่ไหนต่อกลุ่ม ถ้าผู้นำกลุ่มเปิดเผยตนเองสามารถที่จะช่วยสนับสนุนบรรยากาศของการฝึกอบรมที่จริงใจและ เป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มฝึกอบรมจะต้องสื่อข้อความเกี่ยวกับตนเอง โดยผู้นำที่สื่อสารเกี่ยวกับตนเองที่มีความสอดคล้องจะแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ และความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้นำกลุ่มต่อสมาชิก ข้อสำคัญอีก

ประการหนึ่ง คือ การเปิดเผยประสบการณ์ส่วนตัว การแสดงถึงความเกี่ยวข้องกับสมาชิก และการใช้อารมณ์ขัน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปิดเผยตนเองที่จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมกลุ่ม

7. การสรุป (Summarizing) โดยทั่ว ๆ ไปนั้น การสรุปไม่ได้เป็นสิ่งที่ต้องการหรือปรารถนาสำหรับกลุ่มฝึกอบรม เนื่องจากการสรุปอาจเป็นสิ่งที่ขัดขวางกระบวนการการเรียนรู้หรือการเรียนของกลุ่มได้ แต่อย่างไรก็ตามบางครั้งการสรุปก็เป็นสิ่งที่ดี และมีความจำเป็นต่อกลุ่ม การสรุปสามารถเกิดขึ้นในระยะเริ่มต้น ระยะระหว่างดำเนินการ และระยะการยุติกลุ่ม ในระยะเริ่มต้นของการพบกันแต่ละครั้งผู้นำกลุ่มสามารถสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้หลัก ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปเมื่อครั้งก่อน และระยะในการดำเนินการผู้นำกลุ่มสามารถสรุปถึงการเรียนรู้หลัก ๆ ความรู้สึก และข้อแนะนำที่เกี่ยวข้องในกลุ่ม ส่วนระยะยุติในกลุ่มฝึกอบรมแต่ละครั้งผู้นำกลุ่มสามารถสรุปถึงการเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้ไปในครั้งนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการ (The Working Stage) ในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มก็ยังจำเป็นต้องใช้ทักษะในการเอื้ออำนวยให้กับสมาชิกในกลุ่มเรียนรู้จากสมาชิกคนอื่น ๆ โดยการพูดคุยเกี่ยวกับตนเอง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ นอกเหนือจากนั้นผู้นำกลุ่มต้องพยายามที่จะกำหนดเป้าหมายในการฝึกอบรมกลุ่มเฉพาะ โดยใช้ทักษะการสอน การให้การบรรยาย การซักซ้อม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ การใช้แบบฝึกหัด และเกมตลอดจนการให้การบ้าน เป็นต้น สำหรับขั้นดำเนินการของการฝึกอบรมทักษะชีวิตแบบกลุ่มนั้น ผู้นำจำเป็นต้องมีทั้งทักษะการเอื้ออำนวยที่ดี และทักษะการเน้นเกี่ยวกับการสอนที่ดี ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการเอื้ออำนวยในการเปิดเผยตนเอง (Facilitative Self-Disclosure Skill) เหตุผลหลักของการใช้ทักษะการเอื้ออำนวยในขั้นเริ่มต้น คือ การสร้างความไว้วางใจ ระหว่างสมาชิกกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม แต่สำหรับทักษะการเอื้ออำนวยในขั้นดำเนินการนั้น คือ การที่ผู้นำกลุ่มพยายามที่จะให้สมาชิกได้ปลดปล่อยความเป็นตัวตนออก หรือการละทิ้งหน้ากากที่สวมใส่ ตลอดจนการป้องกันตนเองต่าง ๆ ซึ่งอาจทำได้โดยการกำหนด หรือระบุกฎของกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น ได้แก่ การให้สมาชิกได้เรียนรู้การเคารพและการยอมรับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มในฐานะการเป็นมนุษย์ การให้สมาชิกได้เรียนรู้การช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ โดยการแบ่งปันประสบการณ์ที่ย่างยากต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้รับความสำเร็จ เมื่อมีการพูดคุยหรืออภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง พยายามให้สมาชิกใช้คำที่แทนด้วยตนเอง หรือ “I Statement” การให้สมาชิกเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องที่ดีที่สมาชิกได้เปิดเผยตนเองในกลุ่มกับสมาชิกคนอื่น และการให้สมาชิกทุกคนเรียนรู้ถึงสิทธิของสมาชิกคนอื่น ๆ ในการที่จะรักษาความลับของกลุ่มไว้

2. ทักษะการเอื้ออำนวยที่ให้สมาชิกรู้จักการให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกัน (Facilitative Open Mutual Feedback Skill) วิธีการเรียนรู้ที่ดีอีกอย่างหนึ่ง คือ การได้เรียนรู้จากข้อมูลย้อนกลับ การเปิดการให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างผู้เข้าร่วมกลุ่มเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องคอยให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลย้อนกลับของสมาชิกกลุ่ม

3. ทักษะการเอื้ออำนวยให้แต่ละบุคคลช่วยเหลือบุคคลอื่นในการจัดการปัญหา (Facilitate Helping Each Other to Manage Problem Skill) เมื่อสมาชิกได้มีการอภิปรายถึงปัญหา ไม่ใช่แค่เพียงผู้นำกลุ่มเท่านั้นที่จะช่วยในการจัดการกับปัญหาเหล่านั้น แต่ยังเป็นหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มทุกคนที่จะเป็นทั้งผู้ช่วยเหลือและผู้ถูกช่วยเหลือด้วย

ขั้นที่ 4 ขั้นยุติ (The Ending Stage) ในขั้นของการยุตินี้ จะมุ่งให้ความสำคัญที่การยุติของกลุ่มฝึกอบรม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การรักษาไว้ ตลอดจนการพัฒนาที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มให้นำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้จริงภายนอกกลุ่ม สิ่งสำคัญสำหรับผู้นำกลุ่มในขั้นนี้อีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกจัดการกับความรู้สึกต่าง ๆ ที่กังวลภายในกลุ่ม ยิ่งไปกว่านั้น ผู้นำกลุ่มจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมุ่งให้ความสำคัญในเรื่องของการให้สมาชิกได้เรียนรู้ทักษะชีวิตที่เข้มแข็งในกลุ่ม วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งมั่นคงของทักษะชีวิตในขั้นยุติกลุ่มนี้ คือ การทำให้สมาชิกมั่นใจได้ว่าจะมีความรู้ความเข้าใจที่พอเพียงที่จะนำพาพฤติกรรมตนเองไปสู่การ u3619 ใช้ทักษะชีวิตในขอบข่ายอื่น ๆ ได้ การช่วยให้สมาชิกในการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง การพัฒนาแผนการปฏิบัติสำหรับการดำรงไว้และการพัฒนาทักษะของตนเอง รวมถึงการคาดการณ์ถึงความล้มเหลวในกรณีที่ไม่ได้ผล และความเหมาะสมต่าง ๆ

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฝึกอบรม

คูเกอร์, และเชอร์เชีย (Cooker; & Cherchia. 1976: 464-467) ได้ศึกษาผลของกลุ่มฝึกอบรมทักษะการเป็นผู้นำเพื่อน และการไม่ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำเพื่อนเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีครูเป็นผู้คัดเลือกในการทำหน้าที่เพื่อเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อน จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 28 คน และเพศหญิงจำนวน 32 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง คือ ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารจำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม คือ ผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร จำนวน 20 คน ผู้นำกลุ่มนักเรียนทั้งหมด 60 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้กับนักเรียนคนอื่น ๆ จำนวน 625 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 8-12 คน แต่ละกลุ่มมีผู้นำ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ ดัชนีของการสื่อสาร (IOC = Index of Communication) และมาตรวัดการตอบสนองของคาร์คัพฟ์ ซึ่งวัดจากการฟังเทปบันทึกเสียงที่ผู้นำกลุ่มได้บันทึกระหว่างการฝึกทดลอง ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการวัดทักษะการสื่อสาร และมาตรวัดการตอบสนองจากเทปบันทึกเสียงระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการเอื้ออำนวยกลุ่มสูงกว่า ผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมกลุ่มทักษะการสื่อสาร

วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์ (2547: 144-150) ได้ศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Support Training Group) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานบริษัทโตโยต้า เค.

มอเตอรส์ ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด แบ่งกลุ่มฝึกอบรมเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นพนักงานระดับหัวหน้างานจำนวน 5 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานสูงสุดเพื่อเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก และกลุ่มที่ 2 เป็นพนักงานส่วนหน้าจำนวน 8 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่ำสุดเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก ผลจากการศึกษาพบว่า หลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจากผู้วิจัย พนักงานที่เป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (กลุ่มที่ 1) มีความสามารถในการฝึกอบรมและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนพนักงานส่วนหน้า (กลุ่มที่ 2) มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โอภาส กิจกำแหง (2548: 141-142) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้จำหน่ายอิสระในการขายตรงโดยใช้การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา (Psychology-Based Training) เป็นผู้จำหน่ายในการขายตรงจำนวน 20 คนของบริษัททิฟฟารีน สกายไลน์ ยูนิตี้ จำกัด ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการขายตรงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สกล วรเจริญศรี (2550: 206) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของทักษะชีวิตและสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร โดยผลจากการทดลองใช้โมเดลกลุ่มฝึกอบรม พบว่า สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้แนวทางในการพัฒนาตนเองต่อทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ สมาชิกกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ตลอดระยะการดำเนินการในแต่ละครั้งของการพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละทักษะ สมาชิกกลุ่มมีการถามคำถาม และตอบคำถามมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการแบ่งปันประสบการณ์ การมีโอกาสดำเนินการทักษะต่าง ๆ ของตนเองในกลุ่มก่อนการยุติกลุ่มฝึกอบรม สมาชิกกลุ่มได้ซักถามแสดงความคิดเห็น สมาชิกบางคนบอกข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มที่ดี การเรียนรู้เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกทั้งของตนเองและสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ผลจากการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นโดยใช้โมเดลกลุ่มฝึกอบรม พบว่า หลังจากทีกลุ่มทดลองได้ร่วมกลุ่มฝึกอบรมมีคะแนนทักษะชีวิตโดยรวมและในแต่ละรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

5. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มด้านต่าง ๆ

5.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม

เจตคติ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และได้รับความสนใจจากนักวิชาการในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ นักการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจิตวิทยา เพราะการรู้ถึงเจตคติของคนหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าเป็นไปในทิศทางใด ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผน และดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

การศึกษาเจตคติมีมาตั้งแต่สมัยแรกเริ่มของจิตวิทยาสังคม และเป็นมโนทัศน์หนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักจิตวิทยาสังคมเป็นจำนวนมากในทุกยุคทุกสมัย เพราะเจตคติมีความสำคัญต่อ ชีวิตของคนในแง่มุมต่างๆ เช่น การเมืองการปกครอง การแต่งงาน ศาสนา นิสัยการรับประทานอาหาร การศึกษา แฟชั่น การอบรมเลี้ยงดู การแข่งขัน การสื่อสาร เป็นต้น ด้วยเหตุที่เจตคติมีความสำคัญดังกล่าวนี้ นักจิตวิทยาจึงพยายามคิดค้น และพัฒนาวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับเจตคติของ คน (Oppenheim; 1966: 106)

5.1.1 ความหมายของเจตคติ (The Definition of Attitude)

มโนทัศน์เกี่ยวกับเจตคตินี้ ได้รับความสนใจมานานจากนักจิตวิทยาสังคม เฮนเนอ สัน มอร์ริส และฟิตซ์กิบบอน (Henerson; Morris; and Fitz-Gibbon. 1978) ได้กล่าวไว้ว่า มโน ทัศน์เกี่ยวกับเจตคติมีลักษณะเช่นเดียวกับมโนทัศน์เชิงนามธรรมทั่วไปที่เกิดจากการสร้างขึ้น เป็น เครื่องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่มนุษย์คิด พูด หรือกระทำ หรืออาจเป็นการทำนายพฤติกรรมที่อาจ เกิดขึ้นในอนาคต

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527: 131) กล่าวว่า เจตคติเป็นผลรวมของความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มในการตอบโต้ของเราต่อบุคคล วัตถุ หรือเรื่องราวทั้งปวง

ลัดดา กิติวิภาต (2532: 2) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นความคิดที่มีอารมณ์เป็น ส่วนประกอบ ซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบในทางบวกหรือในทางลบต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง

อ็อพเพนไฮม์ (Oppenheim. 1966) ได้ให้คำจำกัดความของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือสภาวะของความพร้อม ความพอใจที่จะแสดงปฏิกิริยาในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้า

แอลพอร์ต (Allport. 1967) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือ สภาวะ ความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ และมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มี ต่อวัตถุและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ดูบ (Doob. 1967) ได้ให้คำจำกัดความว่า เจตคติ คือ การตอบสนองที่มี ความหมายทางสังคมของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละ บุคคล ที่มีต่อสิ่งเร้ารูปแบบต่างๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในภายหลัง

เธอร์สโตน (Thurstone. 1974) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติเป็นผลรวมของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความกลัว ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไอเซน (Aizen, 1988) ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือ อารมณ์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่ตอบสนองต่อวัตถุ บุคคล สถาบัน หรือเหตุการณ์

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการมองเจตคติของนักการศึกษา และนักจิตวิทยา โดยมีทั้งการให้ความหมายของเจตคติในด้านจิตใจ ในเชิงสติปัญญา และในเชิงการกระทำ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเจตคติ

5.1.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

เนื่องจากเจตคติมีความสำคัญต่อการศึกษาวุฒิกรรมของมนุษย์ จึงมีนักจิตวิทยา หรือนักทฤษฎีทางเจตคติจำนวนไม่น้อยที่พยายามศึกษา และทำความเข้าใจในลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของเจตคติ

ดูบ, เซน, ฮอฟแลนด์ และคณะ, เซอร์รีฟ และเซอร์รีฟ, ชอร์ว และไรท์, เครช และคณะ แมคเดวิด และฮารารี (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538: 227-229; อ้างอิงจาก Doob. 1947; Chein. 1948; Hovland; et al. 1953; Sherif; & Sherif. 1956; Shaw; & Wright. 1956; Krech; et al. 1962; McDavid; & Harari. 1969) ได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากการสะสมประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (evaluative nature) เจตคติเกิดจากการประเมินความคิด หรือความเชื่อที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง คุณลักษณะของเจตคติในด้านการประเมินนี้ ฟิชบายน์ และไอเซน (Fishbein; & Aizen. 1975) เน้นว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้เจตคติแตกต่างกันอย่างแท้จริง จากแรงผลักดันภายในอื่น ๆ เช่น นิสัย แรงขับ หรือแรงจูงใจ

3. เจตคติมีคุณภาพและความเข้ม (quality and intensity) คุณภาพและความเข้มของเจตคติ จะเป็นสิ่งที่บอกถึงความแตกต่างของเจตคติที่แต่ละคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ คุณภาพของเจตคติเป็นสิ่งที่ได้จากการประเมิน เมื่อบุคคลประเมินเจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็อาจมีเจตคติทางบวกที่เป็นความรู้สึกชอบ หรือเจตคติทางลบที่เป็นความรู้สึกไม่ชอบต่อสิ่งนั้น

4. เจตคติมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลง (permanence) เนื่องจากเจตคติเกิดจากการสะสมประสบการณ์ และผ่านกระบวนการเรียนรู้มามาก อย่างไรก็ตาม แม้เจตคติจะมีความคงทนก็จริง แต่ก็ไม่จำเป็นที่เราจะต้องมีเจตคติเช่นนั้นตลอดชีวิต นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527: 131) ได้กล่าวเอาไว้ว่า เจตคติของมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ได้เสมอ เช่น คนที่เคยมีเจตคติที่ไม่ดีต่อลูกค้า แต่พอได้พบปะสังสรรค์แล้ว ก็อาจเปลี่ยนเจตคติมาเป็นชอบก็ได้

5. เจตคติต้องมีวัตถุประสงค์ (Attitude Object) วัตถุประสงค์เหล่านี้อาจจะมีต่อคน วัตถุ สิ่งของ สถานที่ หรือเหตุการณ์ เป็นต้น

6. เจตคติมีลักษณะความสัมพันธ์ เจตคติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ สิ่งของ บุคคลอื่น หรือสถานการณ์

4.1.3 กระบวนการเปลี่ยนเจตคติ

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนได้ถ้าบุคคลยอมรับข้อมูลใหม่ โดยผ่านบุคคลอื่นหรือจากก ารมีประสบการณ์โดยตรง และเจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้อาศัยกระบวนการบางอย่าง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) แมคกุยเออร์ (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538: 227-229 ; อ้างอิงจาก Mc Guire. 1969. P. 136-314) ได้อธิบายกระบวนการเปลี่ยน เจตคติซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน และมีตัวแปรที่กำหนดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ความใส่ใจ (Attention) ความใส่ใจข่าวสาร หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับแหล่งที่มา เนื้อหาของข่าวสาร ผู้ให้ข่าวสาร หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง และบุคคลมักจะพยายามเลือกสิ่งที่สอดคล้องกับ เจตคติ และค่านิยมที่เขา มีอยู่

2. ความเข้าใจ (Comprehension) ขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้รับเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้น คือ แหล่งข้อมูล (Source factors) ที่ตรงกับความต้องการ มีความยากง่ายพอเหมาะกับผู้รับ ตัวข้อมูล (Message factors) ข้อมูลมีความชัดเจนไม่ยากเกินไป มีการจัดเรียง เนื้อหาดี ง่ายต่อความเข้าใจ การส่งข้อมูล (Channel factors) ให้ผู้รับมีโอกาสซักถามผู้รับ (Audience factors) วิธีการส่งข้อมูลต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้รับในแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ

3. การยอมรับ (Yielding) มีลักษณะ เช่น การเลียนแบบ (Identification) เป็นการยอมรับเนื่องจากบุคคลต้องการทำตนให้คล้ายคลึงกับผู้ที่ตนเลื่อมใส ศรัทธา และประทับใจ การยอมรับ และผสมผสานสิ่งใหม่เข้ากับสิ่งที่ตนมีอยู่เดิม (Internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้ประเมินสิ่งนั้น และยอมรับว่าดีมีประโยชน์ตรงกับความต้องการของตน และสอดคล้องกับสิ่งที่ มีอยู่

4. ความคงทน (Retention) เมื่อมีการยอมรับสิ่งใหม่ และมีการเปลี่ยนแปลง เจตคติเกิดขึ้น บุคคลจะจำไว้นานเท่าใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจ และถ้าสิ่งนั้นมีคุณค่า สำคัญและตรงกับความต้องการของผู้รับก็จะยังคงอยู่นาน

5. การกระทำ (Action) เป็นขั้นตอนที่นำสิ่งใหม่ไปปฏิบัติจริง อาจมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้น ถ้าผู้รับประเมินแล้วผลลัพธ์เป็นไปตามความคาดหวัง หรือเจ ตคติอาจไม่ได้รับการสนับสนุนให้คงอยู่ ถ้าผลที่เกิดจากการกระทำเป็นไปในทิศทางเดิม

นอกจากนี้มีแนวทางในการสร้างเจตคติของแมคกุยเออร์ (อ้อมเดือน สดมณี. 2540: 1-3; อ้างอิงจาก Mc Guier. 1969. P. 155-156) ที่เน้นหลัก 3 ประการดังนี้ คือ

1. ให้ข้อมูลที่กล่าวถึงผลดีหรือผลเสีย ซึ่งเกิดจากการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งที่ให้ข้อมูลอาจเป็นบทความ เทป วิดยู โทรทัศน์ หรือมีผู้บรรยาย ซึ่งจะได้ผลเพียงใด

ขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะโน้มน้าวจิตใจ สาร ที่มีเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึก ประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึก กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

2. แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อกิจกรรมหรือการกระทำ โดยการทำกิจกรรม ภายใต้บรรยากาศที่ดี เช่น นำโคลงกลอน บทเพลง นิทานมาประกอบการทำกิจกรรม

3. เปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้แสดงออก อาทิเช่น การเขียน การพูด วาดภาพ ทำให้เกิดกำลังใจในการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ

และเมื่อกล่าวถึงเจตคติต่อวิชาชีพทางการให้คำปรึกษา โรเจอร์ (Roger. 1959) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า เจตคติของ ผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญมากกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา เนื่องจากเจตคติ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้คำปรึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ผู้มารับคำปรึกษาพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเอง และการรู้จักตนเอง และในปี 1961 โรเจอร์ ได้แสดงความคิดเห็นว่าทัศนคติ และความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญมากกว่า ทฤษฎี ขั้นตอน และเทคนิคการให้คำปรึกษา แต่ทัศนคติ และขั้นตอนการดำเนินของผู้ให้คำปรึกษาแต่ละคน มีผลต่อความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาแตกต่างกันไป

ศุภวดี บุญญวงค์ (2542: 73–76) ได้รวบรวมความเชื่อ และเจตคติของผู้ให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา ดังนี้

1. การมองโลกในแง่ดี มองมนุษย์ในลักษณะยังมีความหวัง สามารถพัฒนาได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ มีความศรัทธาต่อคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอยู่ในตัวที่สามารถนำออกมาใช้ เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเอง มีความศรัทธาวิชาชีพ

2. เต็มใจช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง และยอมรับตนเอง ซึ่งการยอมรับตนเองสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ

2.1 ระดับแรกเป็นการยอมรับด้วยสติปัญญา (Intellectual Acceptance) หมายถึงการยอมรับ รู้สำนึกถึงสภาพตนเองด้วยสติปัญญา ยอมรับข้อมูล แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น

2.2 ระดับที่สองเป็นการยอมรับด้วยอารมณ์ (Emotional Acceptance) หมายถึง การยอมรับสภาพตนเองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยอมรับด้วยอารมณ์ รู้สำนึกถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เป็นการยอมรับจากใจ

ดังนั้นการเข้าใจ และการยอมรับตัวเองของผู้รับคำปรึกษาควรพัฒนามาสู่ระดับที่สอง จึงเรียกได้ว่า เป็นการยอมรับอย่างสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อตนเองอย่างเต็มที่

3. มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ร่วมกับผู้รับคำปรึกษา ในการแสวงหาทางเลือก ในฐานะเป็นผู้ร่วมที่ช่วยให้เขาเข้าใจแจ่มแจ้งถึงทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ช่วยให้กำลังใจ และให้ความมั่นใจ

5.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม

5.2.1 คุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม

นักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพไว้ดังต่อไปนี้

จอร์จ และคริสเตียนี (George; & Cristiani. 1996: 14-17) ได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จดังนี้

1. การเปิดเผย และการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพสามารถรับรู้ความรู้สึกภายในของตนเอง แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่โดยทั่วไปอาจถูกมองว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ว่าจะอยู่ในอารมณ์อย่างไร การตระหนักในสภาวะอารมณ์ของตนเองนี้ จะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ไม่ปล่อยให้ความรู้สึกเหล่านั้นมีผลต่อการให้คำปรึกษา ต้องมีการตระหนักรู้อย่างมีสติ และเช่นเดียวกันผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะสามารถยอมรับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษาให้การยอมรับว่า ผู้รับคำปรึกษาก็มีสิทธิที่จะมีความรู้สึกทางลบได้ ซึ่งการเปิดเผย และการยอมรับเช่นนี้จะมีผลในการเสริมสร้างความก้าวหน้าของผู้รับคำปรึกษา

2. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะตระหนักในคุณค่า ค่านิยมและความเชื่อของตนเอง จะรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญสำหรับตนเอง อะไรคือสิ่งที่ปรารถนา และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง มีแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม สามารถหลีกเลี่ยงรูปแบบพฤติกรรมที่ไม่มีประโยชน์ ไม่สอดคล้องกลมกลืน และเสริมสร้างพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ มีคุณค่าและมีประโยชน์

3. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างอบอุ่น และลึกซึ้ง จะให้เกิดการติดต่อกับผู้อื่นด้วยการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น มีการเอื้ออาทรไม่มีเงื่อนไข ไม่มีการประเมินหรือตัดสิน

4. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถแสดงตัวตนที่แท้จริงของตนเองต่อผู้อื่น มีความจริงใจ และมีความสอดคล้องกลมกลืนในพฤติกรรม ซึ่งทำให้มีความสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสามารถสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับคำปรึกษาได้

5. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมและการกระทำของตนเอง มากกว่าปฏิเสธความรับผิดชอบ และตำหนิผู้อื่น สามารถจัดการกับความล้มเหลว และความอ่อนแอของตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกที่จะยอมทำตามหรือเพิกเฉยต่อการควบคุมจากอิทธิพลภายนอก การตัดสินใจนี้จะอยู่บนพื้นฐานของการพิจารณาด้วยเหตุและผลเป็นอย่างดีแล้ว มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความมั่นคงต่อการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ได้แทนที่จะปกป้องตนเอง หรือเพิกเฉย หรือตำหนิคนอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนามากกว่า

6. ผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และเป็นจริง สามารถตระหนักในทักษะเฉพาะความสามารถของตนเอง สามารถประเมินว่าอะไรคือสิ่งที่คาดหวัง ยอมรับประสบการณ์ของตนเองทั้งแง่ลบ และแง่บวก ซึ่งทำให้สามารถประเมินเป้าหมายที่เป็นจริงได้

แบรมเมอร์ (Brammer. 1993: 38-44) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ควรมี และสอดคล้องกับผลศึกษาของโรเจอร์ คอมป์ และคนอื่นๆ และคาร์คัพ (Roger. 1959; Combs; et al. 1978; Carkhuff. 1969) พบว่าลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ พัฒนาผู้รับคำปรึกษา ดังนี้คือ

1. การเข้าใจความรู้สึก (Helper Empathy) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษามองเห็น และเข้าใจโลกภายในที่ผู้รับคำปรึกษารับรู้ โดยผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำตนเองเข้าสู่การรับรู้ของผู้รับคำปรึกษาอย่างไม่สูญเสียความเป็นตนเอง หรือสูญเสียการมองตามที่เป็นจริง

2. ความอบอุ่นและการเอาใจใส่ (Helper Warmth and Caring) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษาตอบสนองทางอารมณ์แก่ผู้รับคำปรึกษาดด้วยความเข้าใจ ความสนใจ ห่วงใยในลักษณะที่เป็นมิตร

3. การเปิดเผย (Helper Openness) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเปิดเผยทัศนะของตนเอง ต่อผู้รับคำปรึกษาอย่างซื่อสัตย์บนพื้นฐานของการตระหนักในตนเอง เปิดเผยในระดับที่เหมาะสม มีความสอดคล้องหรือความคงที่ระหว่างคำพูด และการกระทำ มีความตรงไม่ซ่อนเร้นไว้เบื้องหลังเบื้องหน้าของบทบาททางวิชาชีพนั้น และมีความกลมกลืนในพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ว่าจะเป็นคำพูด หรือทัศนคติพื้นฐาน สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความไว้วางใจ และเป็นแบบอย่างให้ผู้รับคำปรึกษากล้าเปิดเผยความคิด และความรู้สึกต่อผู้ให้คำปรึกษาอย่างอิสระ

4. การเคารพนับถือโดยปราศจากเงื่อนไข (Helper Positive Regard and Respect) หมายถึง การเคารพในความแตกต่าง และคุณค่าของบุคคลโดยไม่มีการตัดสิน และปราศจากเงื่อนไข เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา มีความเป็นอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเอง และผู้ให้คำปรึกษาจะได้รับความเคารพเช่นกัน

5. ความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง (Helper Concreteness and Specificity) เป็นความสะดวกในการสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นที่ความเป็นปัจจุบันมากกว่าอดีตหรืออนาคต

6. สมรรถนะในการสื่อสาร (Communication Competence) เป็นความสามารถที่จะทำให้ผู้รับคำปรึกษามีความกระฉับกระชวยในคำพูดและการกระทำของตนเอง สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาอธิบายโดยพูดถึงตัวเอง และเกิดความชัดเจนในความคิดของตัวเองได้ดียิ่งขึ้น

7. ความลึกซึ้งและกว้างไกล (Intentionality) เป็นความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะพิจารณาสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้ทั้งหมดอย่างกว้างขวาง สามารถรับรู้ข้อมูลต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสิ่งแวดล้อมของผู้รับคำปรึกษา และรู้จักวิธีการทั้งหมดที่จะทำให้บรรลุ

เป้าหมายในการให้คำปรึกษา รวมทั้งการที่สามารถเลือกวิธีตอบสนองการให้คำปรึกษาด้วยความมั่นใจ

คาร์มีเออร์ และแฮคเนย์ (Carmier; & Hackney. 1993: 10-16) ได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจากผลงานการวิจัยการสังเกตทางคลินิก และการนิเทศงาน พบว่าผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง (Self-Awareness and Understanding) โดยผู้ให้คำปรึกษาสำรวจ และทำความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของตนเอง แรงจูงใจในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ตระหนักรู้ในจุดเด่น ข้อจำกัดของบุคลิกภาพ และทักษะในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งคุณลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามองสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน เกิดความมั่นคง และปลอดภัยต่อกระบวนการในการให้คำปรึกษา
2. การมีสุขภาพจิตที่ดี (Good Psychological Health) เป็นการมีความพร้อม ความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ ไม่ถูกรบกวนด้วยปัญหาของตนเอง
3. การไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถรับรู้ถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการสื่อสาร ทั้งทางภาษาพูดและภาษาท่าทาง การไวต่อความรู้สึกจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักรู้ในตนเอง และผู้รับคำปรึกษา ด้วยการเลือก และปรับวิธีการกลวิธีในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน
4. การมีใจเปิดกว้าง (Open Mindedness) ผู้ให้คำปรึกษาที่มีใจเปิดกว้างจะสามารถแยกแยะความคิดของตนเองที่แตกต่างจากผู้รับคำปรึกษา และไม่ผลักดันให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับในความเชื่อ หรือค่านิยมของผู้ให้คำปรึกษาเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการสื่อสารที่จริงใจต่อกัน
5. การประจักษ์ตามที่เป็นจริง (Objectivity) เป็นความสามารถที่จะมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาตามที่เป็นจริง ทำให้สามารถสังเกตรูปแบบพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาได้และตอบสนองในทางที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการให้คำปรึกษา
6. การมีสมรรถนะ (Competence) โดยผู้ให้คำปรึกษามีความรู้มีข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยเหลือ และมีทักษะในการให้คำปรึกษา มีความสามารถประสานองค์ความรู้ บุคลิกภาพส่วนตัวและทักษะในการให้คำปรึกษาเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้รับคำปรึกษาได้
7. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษามีความคงมีความรับผิดชอบ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้รับคำปรึกษา
8. ความน่าดึงดูดใจ (Interpersonal Attractiveness) ผู้รับคำปรึกษาจะรู้สึกว่าการให้คำปรึกษาเป็นผู้นำดึงดูดใจ ถ้าหากมองเห็นว่าผู้ให้คำปรึกษามีความคล้ายคลึงหรือเข้ากันได้ดี มีความเป็นมิตร และมีความอบอุ่น ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะสร้างความเชื่อมั่น และไว้วางใจต่อผู้รับคำปรึกษาได้

โดเยล (Doyle. 1998: 3) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ บุคคลที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยทัศนคติ ทักษะ และความรู้ที่ผู้ให้คำปรึกษานำมาสัมพันธ์กันซึ่งคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือผู้อื่น จะเป็นดังนี้

1. เชื่อว่าผู้รับคำปรึกษามีคุณค่ามีความสำคัญในตนเอง
2. เชื่อว่าผู้รับคำปรึกษามีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองได้
3. มีความรู้ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือผู้อื่น
5. มีความเต็มใจ ยินดีที่จะช่วยเหลือ และดำเนินการตามกระบวนการ
6. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และรู้ทักษะของตนและข้อจำกัดของตนเอง

จากข้อมูลคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นดังนี้

1. ตระหนักในค่านิยมของตนเอง และเข้าใจค่านิยม ประสพการณ์ โลกส่วนตัว
ของผู้อื่น

2. มีความสามารถในการให้คำปรึกษา การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
3. มีความรู้ มีข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยเหลือ มีทักษะในการให้คำปรึกษา
4. มีความศรัทธาในตนเอง และการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
5. ปรับตัวและพัฒนาตนเองได้
6. มีความมั่นคงทางจิตใจ และอารมณ์ กล้าเผชิญปัญหา
7. มีความสามารถในการสื่อสาร
8. มีชีวิตอยู่ในโลกความจริง
9. เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม
10. มีการพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษา
11. มีอารมณ์ขัน
12. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น
13. เป็นคนที่น่าไว้วางใจ
14. เป็นคนที่มีชีวิตชีวา
15. มีความรับผิดชอบ
16. มีจุดมุ่งหมายในการทำงาน
17. มีสุขภาพจิตดี
18. มีความอดทน ใจเย็น สุขุม มีสติ
19. ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
20. มีทักษะในการฟัง จับใจความ

5.2.2 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม มีนักจิตวิทยาหลายท่านกล่าวถึงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ทองเรียน อมรัชกุล (2520 : 122) กล่าวถึง บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

1. พยายามเข้าถึงระดับที่ลึกที่สุดของอารมณ์ ทั้งนี้ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ถูกต้องของผู้รับคำปรึกษา
2. ให้ระลึกว่าผู้ให้คำปรึกษาเป็นสมาชิกประเภทให้บริการแก่กลุ่ม
3. ให้คิดว่าผู้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่มมีพลังที่จะก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแนวทางให้สมาชิกในกลุ่มได้มีความเจริญเติบโต
4. ให้ระลึกเสมอว่า ความรับผิดชอบของผู้ให้คำปรึกษานั้นคือ การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นทั้งที่ฟัง ที่หวังและเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม
5. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มโดยวิธีการทางจิตวิทยา และภายใต้การเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าการที่จะเป็นผู้บรรยาย
6. ให้ความเห็นเพิ่มเติมแก่กลุ่มตามที่เห็นสมควร ควรแสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ และค่านิยมของตนให้กลุ่มได้ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์ และเป็นตัวกระตุ้นอย่างดีแก่กลุ่ม
7. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาในกลุ่ม มีความอดทนต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งปรากฏเห็นอย่างเด่นชัด
8. พยายามที่จะประเมินค่า และสะท้อนสิ่งที่กลุ่มมีความคิดเห็นร่วมกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง
9. ให้ผู้รับคำปรึกษาในกลุ่ม เรียนรู้วิธีการที่กลุ่มกระทำ เพื่อทำให้เกิดช่วยเหลือแก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเห็นได้ชัดเจน
10. ให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับว่า ตนกำลังตกอยู่ในภาวะแห่งการแก้ปัญหา
11. ให้ระลึกไว้ในใจเสมอว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนในกลุ่ม
12. ให้ความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
13. ให้ความเคารพต่อการแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของผู้รับคำปรึกษา
14. เป็นผู้ทำให้สถานการณ์เอื้อต่อการให้คำปรึกษา และเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดริเริ่มออกมา
15. กำหนดจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มให้ชัดเจน และหาวิธีทางที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
16. ศึกษาสภาพที่จะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มดำเนินไปได้ด้วยดี แม้ว่า

ข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่จะยังขาดความเชื่อถือได้ก็ตาม

17. ยอมรับหลักการความเป็นอิสระเสรีทางสังคมต่อกันและกัน

18. ทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนและเก็บเป็นระเบียบไว้

พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

คาสัน (สุภวรรณ พันธุ์จันทร์. 2535: 28; อ้างอิงจาก Kahn. 1988) กล่าวว่าผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษากลุ่มควรมีบทบาท ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือในฐานะเป็นตัวแทนที่ดีแก่สมาชิกกลุ่ม
2. สามารถกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มกำหนดปัญหา และจุดมุ่งหมายได้
3. สามารถบอกจุดมุ่งหมาย และกระบวนการกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบชัดเจน
4. ผู้นำกลุ่มต้องสร้างมาตรฐานของกลุ่มเพื่อปรับแต่งพฤติกรรมกลุ่ม
5. ช่วยให้สมาชิกพัฒนา และกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายได้
6. ผู้นำกลุ่มต้องสามารถนำเทคนิค และวิธีการต่างๆ มาใช้ภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

7. สามารถช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเกิดผลกระทบภายในกลุ่มได้
8. ใช้กิจกรรมกลุ่มให้มากที่สุดในขณะที่นำกลุ่ม
9. ผู้นำกลุ่มต้องสามารถกำหนดโครงสร้างการเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิก

ในอนาคตได้ในสภาพสิ่งแวดล้อมอื่น อันเป็นการคาดการณ์ถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวในการให้คำปรึกษากลุ่ม

จอห์นสัน และจอห์นสัน (วัชร ทรัพย์มี, 2533: 279-281; อ้างอิงมาจาก Johnson and Jonnson) ได้สรุปบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในฐานะผู้นำกลุ่ม ดังนี้

1. บทบาทในการช่วยให้กลุ่มแก้ปัญหาได้
 - 1.1 ให้ข้อมูลและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มได้ข้อมูลในการอภิปรายกันต่อไป
 - 1.2 การซักถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อมูล ความคิดเห็น และความรู้สึกจากสมาชิก เพื่อนำไปสู่การอภิปรายกันต่อไป
 - 1.3 การเสนอกิจกรรมที่จะดำเนินการภายในกลุ่ม
 - 1.4 การสรุปแนวความคิด ข้อเสนอแนะ และประเด็นสำคัญซึ่งกลุ่มได้

อภิปราย

- 1.5 การเป็นผู้ประสานงาน หรือโยงแนวความคิด และประเด็นต่างๆ ที่

อภิปราย

- 1.6 พัฒนาโครงการ และกระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่ม
- 1.7 วินิจฉัยหาสาเหตุของอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

1.8 ตรวจสอบแนวความคิดที่กลุ่มเสนอแนะนั้น จะนำไปปฏิบัติได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ประเมินว่าสู่ทางการแก้ปัญหาใดจะดีกว่ากัน แล้วเสนอแนะให้สมาชิกในกลุ่มนำไป ปฏิบัติ

1.9 ประเมินประสิทธิภาพของกลุ่มว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2. บทบาทในการให้กลุ่มดำรงอยู่ได้

2.1 สนับสนุนให้สมาชิกทุกคนเข้ามีส่วนร่วม ให้ความสนใจในข้อคิดเห็น ของทุกคน แสดงการยอมรับ ตอบสนองและแสดงความเป็นมิตรต่อสมาชิกทุกคน

2.2 เป็นผู้ประนีประนอม ชักชวนให้สมาชิกหาข้อตกลงกันในความคิดเห็น ประเด็นต่าง ๆ หรือวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2.3 ช่วยให้กลุ่มผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเสนอแนะให้มีการพักบ้าง

2.4 แสดงทักษะที่ดีในการสื่อสารและช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม

2.5 สอบถามสมาชิกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่ม และ บรรยากาศในกลุ่ม

2.6 สังเกตกระบวนการกลุ่ม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการ ดำเนินงาน

2.7 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงทิศทางที่จะ ดำเนินต่อไป

2.8 ฟังสมาชิกแต่ละคนพูดด้วยความสนใจ

2.9 ยอมรับสมาชิกทุกคน และสนับสนุนให้กล้าตัดสินใจ

2.10 สนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ ขัดแย้งภายในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง และทำให้เกิดความสามัคคีหรือความเป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกัน

อาภรณ์ มหาคำ (2525: 28-35) ได้สรุปแนวความคิดของนักจิตวิทยาต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำกลุ่มไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้น ผู้นำจะต้องเตรียมวิธีการต่างๆ สำหรับกลุ่มเพื่อก่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ผู้นำกลุ่มอาจนำด้วยคำถามปลายเปิด การแนะนำตัวซึ่งกันและกัน หรือ อถาม กลุ่มให้กลุ่มพิจารณาข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนเสนอ เพื่อฝึกให้สมาชิกได้พัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบ ต่อกลุ่ม

2. การกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรม และบทบาท หน้าที่ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน และของผู้นำกลุ่มด้วย

3. มีความสามารถและทักษะเข้าใจสิ่งที่สมาชิกพูด และเข้าใจความรู้สึก ของสมาชิก ให้การยอมรับและให้กำลังใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างสัมพันธภาพ

4. สร้างบรรยากาศในกลุ่มให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัย มีความไว้วางใจกัน ให้ความเคารพความคิดเห็นของกันและกัน อดทนต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ และเป็นเจ้าของกลุ่ม

5. ช่วยตั้งเป้าหมายให้สมาชิก สมาชิกจะตั้งเป้าหมายเมื่อเขาเห็นประโยชน์ของจุดมุ่งหมายของกลุ่ม คือ ช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเองและผู้อื่น ให้เขาเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนความรู้สึกและเจตคติที่จำเป็น

6. การเข้าถึงความคิดต่อเนื่อง และสรุปบทบทวนเหตุการณ์สำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่มที่ผ่านมาก่อนที่จะทำครั้งใหม่ เพื่อทำให้เกิดประสบการณ์ครั้งเดียวกัน

7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ สะท้อนความรู้สึกทั้งคำพูด และการแสดงออก รวมทั้งการแปลความหมายให้กระจ่าง ผู้นำกลุ่มจะต้องกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่นๆ ให้กระทำด้วย เพื่อให้สมาชิกได้ตรวจสอบพิจารณาสิ่งที่เขาพูด ซึ่งให้เขาเห็นว่ามีความขัดแย้ง หรือสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งช่วยให้สมาชิกรู้จักตนเองดีขึ้น

8. การลดความตึงเครียด ผ่อนคลายความขัดแย้ง ความกลัว ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และกำจัดพฤติกรรมบางอย่างที่จะเป็นอันตรายกับสมาชิก ผู้นำจะต้องเข้าไปสอดแทรก ขัดขวางในบางกรณี เช่น สมาชิกพูดแทนกัน ขัดแย้งไม่ลงรอยกัน พูดทวนซ้ำสลับ หรือกล่าวโทษคนอื่น หรือสถานการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องหรือแยกกลุ่มคุยกันโดยไม่สนใจกลุ่ม

9. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมตามที่เห็นควร แสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ ค่านิยมของตนเอง เมื่อเห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อสมาชิก ควรเป็นแบบอย่างสมาชิกให้สมาชิกเห็นพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือวิธีการต่างๆ ที่ใช้แก้ปัญหาของสมาชิกได้

10. ผู้นำกลุ่มต้องคอยสังเกตและประเมินพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างในกลุ่ม อาจทำโดยการถาม เช่น มีอะไรเกิดขึ้นในขณะนี้

นอกจากนั้นคอเรย์ (Corey, 2004: 25–28) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมีดังนี้

1. การอยู่กับปัจจุบัน (Presence) ผู้นำกลุ่มที่ดีควรตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นปัจจุบัน การรับรู้อย่างชัดเจนใน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น จะช่วยให้ผู้นำกลุ่มเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มด้วย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีการเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่

2. พลังส่วนบุคคล (Personal power) ผู้นำกลุ่มควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความตระหนักว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลกับผู้อื่น ถ้าผู้นำกลุ่มไม่มีความรู้สึกว่ามีพลังในการดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากที่ผู้นำกลุ่มจะเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีพลังอำนาจในตนเอง ผู้นำกลุ่มควรให้การส่งเสริมโดยการให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่ม เพราะผู้นำกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการต่อสู้ และมีความสามารถในการดำรงชีวิต

3. ความกล้าหาญ (Courage) ผู้นำกลุ่มควรมีความตระหนักว่าพวกเขาต้องแสดงความกล้าที่จะโต้ตอบกับสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มแสดงความกล้าโดยการสร้างความเสีย ยิงในกลุ่มแสดงให้เกิดความผิดพลาดในกลุ่ม และการมีปฏิกริยากับปัญหาของตนเอง โดยผู้นำกลุ่มต้องแสดงตามสัญชาตญาณ และความเชื่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ว่าพวกเขาจะต้องทำอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับข้อผิดพลาด

4. ความพร้อมในการเผชิญหน้ากับตนเอง (Willing to confront oneself) เป็นคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่จะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขา มีการสำรวจถึงความบกพร่องต่างๆ ของตนเอง และยอมรับถึงความบกพร่องนั้น โดยไม่ผลักดันให้สาเหตุของความบกพร่องหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไปสู่สิ่งต่างๆ ภายนอก และไม่ได้หันมาพิจารณาตนเอง การกระทำเช่นนี้ของผู้นำกลุ่มจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกหันมาสำรวจตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับตนเอง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขาต่อไป

5. ความจริงใจและเป็นธรรมชาติ (Sincerity and authenticity) ผู้นำกลุ่มต้องมีการแสดงออกอย่างจริงใจกับสมาชิกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น ด้านของการพัฒนาความสามารถหรือการเผชิญหน้ากับปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ของสมาชิก รวมทั้งมีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกมีการแสดงออกอย่างเปิดเผย และจริงใจต่อประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

การเป็นธรรมชาติ เป็นการ แสดงออกของผู้นำกลุ่มที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ยึดติดกับการคาดหวังจากผู้อื่น มีการแสดงออกจากความรู้ที่แท้จริง ไม่มีการเสแสร้งหรือแสดงบทบาทเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง เต็มใจที่จะเปิดเผยตนเอง มีการระบายความรู้สึกและแสดงปฏิกริยาต่างๆ ที่เหมาะสม

6. เอกลักษณ์แห่งตน (Sense of identity) ผู้นำกลุ่มที่ตระหนักถึงแรงจูงใจความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตนเอง จะเป็นผู้ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มควรมีความชัดเจนในเอกลักษณ์ของตนเองก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างในทางสร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

7. ความเชื่อในกระบวนการกลุ่มและมีความกระตือรือร้น (Belief in group process and enthusiasm) ผู้นำกลุ่มที่มีความมั่นใจใน การให้คำปรึกษากลุ่มว่าสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มได้ ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการกลุ่มประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำกลุ่มจะมีแรงจูงใจ และมีความกระตือรือร้นต่อการดำเนินกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสร้างคุณค่าและผลประโยชน์ให้กับสมาชิกอย่างแท้จริง รวมทั้งผู้นำกลุ่มควรแสดงออกอย่างมีชีวิตชีวา มีความสนใจอย่างจริงจัง ทำที่ต่างๆ ของผู้นำกลุ่มไม่ว่าจะเป็น การแสดงความเห็นอกเห็นใจ การแสดงความรู้สึกในการเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มเปิดเผยตนเอง ย่อมแสดงถึงแรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ความคิด ความต้องการของผู้นำกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มด้วย ผู้นำกลุ่มที่ขาดความกระตือรือร้นในการนำกลุ่ม จะทำให้สมาชิกขาดความสนใจและหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในกลุ่ม

8. ความคิดสร้างสรรค์และแนวคิดใหม่ๆ (Inventiveness and creativity)

ผู้นำกลุ่มควรมีความสามารถที่จะใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการนำกลุ่ม เพื่อให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือ สิ่งที่ผู้นำกลุ่มควรหลีกเลี่ยงคือการจัดโปรแกรมไว้วงหน้า หรือนำเทคนิคที่ไม่เกี่ยวข้องมาใช้ในการนำกลุ่ม เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแล้ว ยังทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มลดน้อยลงไป

จากการนำเสนอบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มดังกล่าวข้างต้น เป็นบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่ไม่เน้นในทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

จากการศึกษาค้นคว้าทั้งเอกสารและงานวิจัยพบว่าบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎี การให้คำปรึกษา แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้น มีบทบาทสอดคล้องกับแนวคิดของทองเรียน อมรัชกุล (2520: 122) แนวคิดของคาร์สัน (สุภวรรณ พันธุ์จันทร์. 2535: 28; อ้างอิงจาก Kahn. 1988) แนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 279-281; อ้างอิงจาก Johnson. & Johnson. 1975) และแนวคิดของอาภรณ์ มหาคำ (2525: 28-35) ได้แก่ ผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มต้อง เข้าถึงระดับที่ลึกที่สุดของอารมณ์ของผู้รับ คำปรึกษา กลุ่มให้ความสนใจสมาชิกทุกคนในกลุ่มเท่าเทียมกัน ช่วยทำให้กลุ่มผ่อนคลายความเครียด และต้องเป็นผู้จัดบรรยากาศในกลุ่มให้เอื้อต่อการเกิดความไว้วางใจกัน สนับสนุนกันและรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มร่วมกัน

2. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 123-124) มีความคิดเห็นสอดคล้องกับ อาภา จันทรสกุล (2535: 221) เกี่ยวกับบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ดังนี้

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อช่วยให้การประเมินเทคนิคและวิธี การให้คำปรึกษา กลุ่ม ตลอดจนชี้เฉพาะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งสามารถสังเกตเห็นวัดได้และประเมินได้

2.2 นำทางในสถานการณ์การให้คำปรึกษากลุ่ม โดยจะทำหน้าที่คล้ายครูผู้ชี้ทาง และผู้เชี่ยวชาญในการแยกแยะพฤติกรรมที่ผิด ตล อดจนเป็นผู้วางแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ

2.3 ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มจะพิจารณาความเหมาะสมการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการแก้ไขพฤติกรรม ซึ่งมีหลายวิธี โดยพิจารณาตามลักษณะปัญหาของสมาชิกแต่ละคน

3. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วรัธี ทรัพย์มี (2533: 184) ได้สรุปลักษณะและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริง ดังนี้

3.1 เป็นผู้ชอบติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สนใจบุคคลอื่น ไม่ใช่เก็บตัวอยู่เฉพาะในห้องแนะแนวเท่านั้น

3.2 เป็นผู้ที่มีความเชื่อว่า การช่วยให้บุคคลเผชิญความจริงเป็นวิธีการช่วยให้บุคคลเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 เป็นผู้ที่จะเต็มใจเปิดเผย และอภิปรายเรื่องต่างๆ กับผู้รับคำปรึกษา ตลอดจนให้ความอบอุ่น เป็นมิตร เปิดเผย มีความจริงใจ และมองโลกในแง่ดี

3.4 เป็นคนที่มีความรับผิดชอบในการสนองความต้องการของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

3.5 ต้องสร้างสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้รับคำปรึกษาทุกคน

3.6 สอนวิธีที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่ผู้รับคำปรึกษาด้วยการสอนโดยตรง เป็นตัวแบบให้หรือโดยการสนทนากันในเรื่องจิปาตะ ตั้งแต่ชาวสวดประจำวัน ชีวิตแต่งงาน ศาสนา และประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ

3.7 ผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันวางโครงการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้ โดยไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น

คอเรย์ (Corey, 2004: 376) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริง ดังนี้

1. จัดหาแบบอย่างของพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ และแบบอย่างของชีวิต โดยยึดตามพื้นฐานของความสำเร็จของแต่ละบุคคลในกลุ่ม

2. สร้างสายสัมพันธ์ ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความเอาใจใส่และความเคารพต่อสมาชิกในกลุ่มสนใจในกำลังและศักยภาพของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ

3. สนับสนุนการพิจารณาพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษารวมทั้งการห้ามปรามการแก้ตัวสำหรับพฤติกรรมที่ไม่มีความรับผิดชอบหรือพฤติกรรมที่ไร้ประสิทธิภาพ

4. แนะนำและสนับสนุนกระบวนการการประเมินพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้บรรลุตามความต้องการ

5. สอนให้ผู้รับคำปรึกษา กำหนดแผนการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

6. สร้างโครงร่างและขอบเขตสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่ม

7. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบวิถีทางที่จะสนองความต้องการของตนเอง และปฏิเสธที่จะให้ผู้รับ คำปรึกษาล้มเลิกความตั้งใจอย่างง่ายดาย แม้ว่าผู้รับ คำปรึกษาจะเกิดความรู้สึกท้อใจ

5.2.3 บทบาทของผู้รับคำปรึกษากลุ่ม

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้รับคำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้
 วีระวัฒน์ พูลทวี (2533: 11-12) ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกกลุ่มแล้วสรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกจะไม่พูดถึงเรื่องนอกกลุ่ม สมาชิกควรจะพูดถึงเฉพาะบุคคลที่กำลังเสนอ และควรจะสื่อสารกับสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่มโดยตรงสิ่งใดที่พูดในกลุ่มต้องเป็นความลับไม่ควรนำไปพูดนอกกลุ่ม
2. การฟัง สมาชิกควรได้รับการกระตุ้นให้ฟังทั้งเนื้อหา และความรู้สึกของสมาชิกคนอื่นที่กำลังพูด เมื่อสมาชิกคนใดรู้สึกว่าการฟังในขณะนั้นทำได้ลำบาก ควรบอกผู้พูดแทนที่จะปล่อยให้ผ่านไป
3. การวิพากษ์วิจารณ์ สมาชิกควรจะพูดถึงสิ่งที่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ทีนี้เดี๋ยวนี้ และจะเปลี่ยนอย่างไร ไม่ใช่คำถามว่า ทำไม เพราะอะไร จะทำให้ผู้ตอบคิดหาเหตุผลแก้ตัวเข้าข้างตนเอง
4. การใช้สติปัญญาในรูปของเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ สมาชิกควรได้รับการกระตุ้นให้แสดงออกถึงการร่วมแบ่งปันความคิด และความรู้สึกซึ่งเป็นการส่วนตัว การอภิปรายที่ผลัดเปลี่ยนกันไปถึงเรื่องต่างๆ ของสังคมจะนำเข้าสู่ความสนใจเรื่องราวเฉพาะของแต่ละบุคคล
5. การตั้งคำถามควรกระทำในลักษณะของคำอธิบายเพิ่มเติม หรือการขอความคิดเห็น
6. การสะท้อนความรู้สึกจะมีประโยชน์ต่อสมาชิกผู้ซึ่งรู้ว่า เขาคือใคร และรู้สึกอย่างไรอย่างแท้จริง
7. ความคิดและความรู้สึก สมาชิกควรได้รับการกระตุ้นให้เข้าใจในสิ่งที่เขาคิด และรู้สึกแบบนั้นแยกจากกัน

เนลสัน (เพียร์ พูลเจริญ. 2524: 19; อ้างอิงจาก Nelson. 1973) สรุปบทบาทของสมาชิกในการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ควรเป็นผู้ฟังที่ดี โดยแสดงออกให้ผู้พูดเห็นว่าสนใจ และตั้งใจฟังโดยตลอด ขณะที่ฟังพยายามจับใจความและความหมายให้ถูกต้อง และควรให้ความสนใจกับน้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้พูดด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความรู้สึกของผู้พูด สมาชิกไม่ควรเตรียมตัวโต้ตอบในขณะที่ฟังเพราะจะทำให้ไม่มีสมาธิในการฟัง
2. ส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้พูด ได้แสดงออก ทุกสิ่งทุกอย่างที่สมาชิกแสดงออกในกลุ่มจะไม่มี การตัดสินว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ ดีอย่างไร แต่จะเน้นว่าการแสดงออกนั้นมีอะไรเป็นสาเหตุ ตัวเองพอใจหรือไม่ ถ้าไม่พอใจกลุ่มจะช่วยให้ข้อคิดในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป
3. สมาชิกควรให้ความสนใจเมื่อกลุ่มอภิปรายปัญหาของผู้ใด เพื่อจะได้ร่วมกันช่วยให้ผู้นั้นเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และมองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

4. ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่ม เพราะบุคคลมักจะไม่ได้ใส่ใจตนเองจนกว่าจะได้อภิปรายความรู้สึกของตนเองที่มีต่อปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น

5. ควรให้ข้อคิดเห็นแก่สมาชิกในกลุ่มที่กำลังวางแผนปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง

6. ควรทำให้ผู้ที่มีความขัดแย้งในตนเองได้เข้าใจตนเองดีขึ้น

7. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบถึงส่วนดี และส่วนบกพร่องของตนเอง ถ้าเป็นการให้ข้อมูลส่วนที่บกพร่อง ควรพิจารณาก่อนว่า ส่วนบกพร่องนั้นเขาสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในปัจจุบัน และพิจารณาต่อไปด้วยว่าเขา มีจิตใจพร้อมที่จะรับฟังข้อบกพร่องของเขาเองหรือยัง สำหรับวิธีการให้ข้อมูลนั้นควรใช้การสื่อสารที่ทำให้เข้าใจตรงกันทั้งผู้ให้และผู้รับข้อมูล

8. ควรรักษาความลับของสมาชิกในกลุ่ม โดยระลึกเสมอว่า สิ่งใดที่อภิปรายกันในกลุ่ม ต้องถือเป็นความลับ ไม่ควรนำไปนอกกลุ่ม

ทิพวรรณ กิตติพร (2535: 158-159) กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่ม (Helping Behavior) ดังนี้

1. การฟัง (Listening) สมาชิกให้ความสนใจ และเอาใจใส่รับฟังเรื่องราวต่างๆ ของสมาชิกด้วยกันทั้งที่เป็นคำพูด และกิริยาท่าทางด้วยความกระตือรือร้น ให้ การยอมรับและเคารพในตัวผู้พูดว่าเขามีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ซึ่งจะช่วยให้ผู้พูดเกิดความรู้สึกและมองเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น

2. การช่วยให้ผู้อื่นเปิดเผยตนเอง (Enabling) เป็นพฤติกรรมที่แสดงความพยายามในการดึงสมาชิกคนอื่นๆ ให้เกิดความสนใจในเรื่องเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม โดยการช่วยให้สมาชิกกล่าวถึงเรื่องราวของตนเอง เช่น การถามนำ การแสดงปฏิกริยาย้อนกลับจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในกลุ่ม

3. การนำ (Leading) เป็นความสามารถของสมาชิกที่จะช่วยให้ผู้อื่นเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และทำหน้าที่ช่วยเหลือสมาชิกให้แก้ไขปัญหาของตนเอง และช่วยให้กลุ่มดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น การถามคำถาม

4. การเปิดเผยตนเอง (Self-Disclosing) ถือเป็นหน้าที่และบทบาทที่สำคัญที่สุดของการเป็นสมาชิกกลุ่ม เพราะการเปิดเผยตนเองจะเป็นแนวทางไปสู่การสำรวจตนเอง การเข้าใจตนเอง และการแก้ปัญหาของสมาชิก

5. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Giving Feedback) เป็นการแสดงปฏิกริยาต่อคำพูด และการกระทำของสมาชิกคนอื่นด้วยความเปิดเผย จริงใจ และตรงไปตรงมา โดยไม่จำเป็นต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับในการแสดงความคิดเห็นนั้นๆ เป็นการช่วยให้สมาชิกได้มองเห็นการกระทำ และคำพูดของตนเองในสายตาของผู้อื่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การเก็บรักษาความลับ (Keeping Confidence) เป็นพฤติกรรมของสมาชิกที่ช่วยให้เกิดความปลอดภัยและความไว้วางใจในกลุ่ม และช่วยให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อกัน

โดยเก็บรักษาความลับของกลุ่มไว้ สมาชิกทุกคนควรตระหนักถึงความสำเร็จของการเก็บรักษา ความลับนี้ว่าจะขึ้นอยู่กับการทำงานของตนเอง และเป็นกฎที่ทุกคนควรปฏิบัติตามเพราะเป็นความ รับผิดชอบร่วมกันของกลุ่ม

7. การสื่อสารโดยตรง (Personalizing Communication) เป็นพฤติกรรมของ สมาชิกที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนเอง โดยการสื่อสารที่ใช้สรรพนามแทนตนเอง เช่น ฉัน ผม และคุณ เป็นต้น เป็นการแสดงการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผยและจริงใจ

สำหรับบทบาทของสมาชิกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ได้แก่ ผู้ชอบ แสดงตนโอ้อวด ก้าวร้าว หยุ่มหยุ้ม จุกจิก จู้จี้ ผู้ยกตนข่มท่าน และเผด็จการ

จากบทบาทของผู้รับ คำปรึกษา กลุ่มดัง กล่าวข้างต้น สามารถนำไปใช้ได้ทุกทฤษฎี เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการให้คำปรึกษากลุ่มเน้นว่าหลังจากได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแล้วผู้รับ คำปรึกษาต้องเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มองเห็นแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับตนเองโดยได้ แนวคิดจากการเสนอแนะของสมาชิกในกลุ่มและผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม

5.2.4 จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษากลุ่ม (The Ethics of Group Leaders)

ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อกระบวนการให้ความช่วยเหลือแบบ กลุ่มเป็นอย่างมาก ในการดำเนินการกลุ่มผู้นำกลุ่มจึงควรมีความระมัดระวังในการปฏิบัติตนต่อ สมาชิกกลุ่ม เพื่อแสดงถึงความปรารถนาดีที่จะปรับปรุง และพัฒนากลุ่มให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ต่อสมาชิก ผู้นำกลุ่มจึงควรมีแนวทางเพื่อยึดเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างถูกต้อง และมีความ เหมาะสม จรรยาบรรณของผู้นำกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำกลุ่มทุกคนควรให้ความสนใจ และศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติในการจัดกลุ่มคำปรึกษาต่อไป

ไอเวีย (Ivery, 1980: 477-482) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาที่กำหนดโดย สมาคมแนะแนวแห่งสหรัฐอเมริกา (American Personnel & Guidance Association Ethical Standards, 1974 Revision) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มหรือผู้นำกลุ่มดังต่อไปนี้

1. ผู้นำกลุ่มจะต้องพยายามพัฒนาความรู้ ความสามารถในทางวิชาชีพของ ตนเองให้ก้าวหน้าและทันสมัย เช่น ทำวิจัยหรือติดตามผลงานวิจัยใหม่ๆ การเข้ารับการฝึกอบรม ทักษะของการเป็นผู้นำกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อการเป็นผู้นำกลุ่มที่มี ความรู้ความชำนาญในวิชาชีพนี้ต่อไป

2. ผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้นำกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบต่อข้อมูลของสมาชิกกลุ่ม เมื่อมีความจำเป็นจะต้องถ่ายทอดข้อมูลนั้นแก่ผู้อื่นที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม ข้อมูล นั้นควรถูกต้อง แม่นยำ ปราศจากอคติ

3. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความซื่อสัตย์ ให้เกียรติ และสนับสนุนสมาชิกกลุ่มอย่าง เต็มที่ และจะต้องระมัดระวังไม่ให้สมาชิกกลุ่มได้รับ ความกระทบกระเทือนทางจิตใจจากกา ร ปฏิบัติการร่วมกันภายในกลุ่ม

4. ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกกลุ่มจะต้องถือเป็นความลับ และควรขอให้สมาชิกกลุ่มรักษาความลับของข้อมูลซึ่งกันและกัน

5. บันทึกและระเบียบต่าง ๆ ที่ได้จากการให้คำปรึกษา เช่น บันทึกการสัมภาษณ์ แบบทดสอบ และเอกสารทุกชนิดที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ คำปรึกษาจะต้องถือเป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับใน การให้คำปรึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้เป็นเอกสารเผยแพร่ ถ้านำข้อมูลนี้ ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการ เป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือนำไปใช้ในการวิจัย จะต้องตัดข้อมูลที่เป็นการระบุถึงสมาชิกกลุ่มออก

6. ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องแจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของการ ให้ความช่วยเหลือก่อนที่จะดำเนินการกลุ่ม เป็นต้นว่า วัตถุประสงค์กฎเกณฑ์ในการ ปฏิบัติ รวมทั้ง ข้อจำกัดต่าง ๆ ของการเข้ากลุ่ม ซึ่งจะมีผลถึงสัมพันธภาพที่จะเกิดขึ้นต่อไป

7. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบในการคัดเลือกลักษณะของสมาชิกที่จะ เข้าร่วมกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้คำปรึกษา ที่มุ่งให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และกล้าที่จะ เปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่ ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องเลือกสมาชิกที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและเข้ากันได้

8. ผู้ให้คำปรึกษามีสิทธิ์อย่างเต็มที่ ต่อการจะปรึกษากับผู้ให้คำปรึกษาคนอื่น ๆ ที่ มีความสามารถสูง ในเรื่องเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มที่ตนกำลังช่วยเหลือ และใน คำปรึกษา กับผู้ร่วม อาชีพเดียวกัน ก็ควรหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้หมดโอกาสในการให้ ความช่วยเหลือที่ถูกต้องแก่สมาชิกกลุ่มต่อไป

9. ถ้าผู้ให้คำปรึกษา ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิก กลุ่มได้ ก็ควรเสนอแนะที่จะส่งตัวสมาชิกกลุ่มผู้นั้นไปยังผู้ที่มีความ ชำนาญหรือมีความเหมาะสม มากกว่า

10. เมื่อผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบจากสภาพการณ์ภายในกลุ่มว่า มีเรื่องที่น่าจะ ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อผู้อื่น ซึ่งอยู่ในสถาบันหรือหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ ผู้ให้ คำปรึกษาจะต้องรายงานสภาพการณ์นั้นให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงทราบ แต่ต้องรายงานใน ลักษณะที่ไม่เปิดเผยนามของผู้มารับบริการเป็นอันขาด

11. เมื่อผู้ให้คำปรึกษามีงานที่ต้องปฏิบัติมาแล้ว ไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือ ผู้มารับบริการได้ ก็ควรเสนอแนะไปยังผู้ให้คำปรึกษาคนอื่น ๆ

12. วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่ ผู้ให้คำปรึกษา นำมาใช้ในการ ให้ความช่วยเหลือ ทั้งหมดจะต้องมีความปลอดภัยและเหมาะสมกับลักษณะของสมาชิกกลุ่ม

13. ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องแน่ใจว่าตนมีความสามารถ และมีเทคนิคต่าง ๆ อย่าง เพียงพอที่จะดำเนินการจนตลอดทุกขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มได้

นอกจากนี้ คอเรีย (Corey. 2004: 30) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจรรยาบรรณของ ผู้นำกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางเพศไว้ว่า ควรหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์ทางเพศ ระหว่างสมาชิกกลุ่มด้วยกันหรือระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิก เมื่อมีกฎเกณฑ์กำหนดไว้เช่นนี้ จะทำ ให้สมาชิกกลุ่มรู้สึกปลอดภัยต่อการเปิดเผยความรู้สึกทาง เพศของตนเอง สมาชิกกลุ่มควรได้รับ

การสนับสนุนให้สำรวจถึงความรู้สึกทางเพศอย่างเปิดเผยในสิ่งที่เขาแสดงออก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการกลุ่ม ผู้นำกลุ่มควรจะบอกให้สมาชิกทราบว่า ความสัมพันธ์ทางเพศของสมาชิกกลุ่มจะทำให้เกิดเป็นรูปแบบหนึ่งของกลุ่มย่อย ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยตนเองของสมาชิกกลุ่ม และมีผลกระทบถึงสัมพันธภาพภายในกลุ่มด้วย

สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีสถาบันใดกำหนดจรรยาบรรณทางวิชาชีพนี้ให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาที่มีความต้องการที่จะให้บริการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม จึงควรเรียนรู้ถึงความสำคัญ และหลักการตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดไว้โดยสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบของการจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพนี้ รวมทั้งความมีจิตสำนึกในคุณธรรม ความดี มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา จะทำให้สามารถดำเนินการในวิชาชีพนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

จรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา

1. หน้าที่สำคัญของผู้ให้คำปรึกษาคือ ให้เกียรติแก่ผู้รับคำปรึกษา และให้ความเมตตาช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาอย่างเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาแบบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับความกระทบกระทั่งทางด้านจิตใจจากสมาชิกในกลุ่ม

2. ข้อมูลที่ได้รับจากผู้รับคำปรึกษาจะต้องถือเป็นความลับ ในกรณีของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ควรขอให้สมาชิกรักษาความลับของข้อมูลซึ่งกันและกัน

3. ถ้าผู้ให้คำปรึกษาพบว่า ในขณะที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับบริการจากตนเองอยู่นั้น ผู้รับคำปรึกษาได้รับการให้คำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาอีกคนหนึ่งอยู่ด้วย ผู้รับคำปรึกษาต้องขออนุญาตจากผู้ให้คำปรึกษาคนนั้นก่อน หรือให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกที่จะยุติการรับบริการจากผู้อื่นเพื่อไม่ให้การให้คำปรึกษาซ้อนทับกับผู้อื่น

4. ถ้าจะนำข้อมูลจากผู้ให้คำปรึกษาไปใช้ประกอบการสอน การทำวิจัย หรือเขียนบทความ จะต้องตัดข้อมูลส่วนที่เป็นการระบุชื่อตัวผู้รับคำปรึกษาออก

5. ผู้ให้คำปรึกษาควรชี้แจงวัตถุประสงค์ กระบวนการ กลวิธี และข้อจำกัดของการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับคำปรึกษา

6. ผู้ให้คำปรึกษาควรแนะนำ หรือส่งตัวผู้รับคำปรึกษาไปยังแหล่งอื่นที่เหมาะสม ถ้าการให้ความช่วยเหลืออยู่นอกเหนือขอบข่ายที่ผู้ให้คำปรึกษาจะสามารถช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาได้

7. ไม่ทำในสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้รับคำปรึกษาและต่อสังคม

จะเห็นได้ว่า จากที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม การเป็นผู้ช่วยผู้นำกลุ่ม (co-leader) ตลอดจนจรรยาบรรณของผู้นำกลุ่ม ล้วนแต่มีอิทธิพล และมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน บรรยากาศ และจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจึงควรศึกษาถึงลักษณะ บทบาท หน้าที่ และจรรยาบรรณของผู้นำกลุ่มให้เกิดความเข้าใจ

อย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการพัฒนาตนเองให้มีเจตคติ ค่านิยม และคุณสมบัติที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม และพัฒนาวิชาชีพนี้ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าการเป็นผู้นำกลุ่มเป็น บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถพัฒนา เปลี่ยนแปลง และเข้าใจตนเองมากขึ้น

5.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม

คำว่า ความรู้ (Knowledge) นับเป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการ แก้ไขปัญหา และมาตรฐานเป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก ด้วยเหตุนี้ การจำได้จึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอน ที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถทางสมองมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนความเข้าใจ (Comprehension) นั้น ฮอสเปอร์ ซีให้เห็นว่า เป็นขั้นตอนต่อมาจากความรู้ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถของสมองและทักษะในขั้นที่สูงขึ้น จนถึงระดับของการสื่อความหมาย ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการ ใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ โดยมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ แล้ว อาจจะโดยการฟัง การเห็น การได้ยิน หรือเขียน แล้วแสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารที่ได้ยินมาโดยคำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนก็ได้ (มาโนช เวชพันธ์. 2532: 15-16)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ได้ให้คำอธิบายว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เพียงแต่เกิดความจำได้ โดยอาจจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีแก้ปัญหา ส่วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปของทักษะด้าน การแปล ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้นๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง และการให้ความหมาย ที่แสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุป รวมถึงความสามารถในการ คาดคะเน หรือการคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้น

บลูม (Bloom. 1976) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ ว่าหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปี ค .ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย

(cognitive domain) ของคน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการ จำและการระลึกได้ถึง ความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2. ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถ และทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์ บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ (criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (characteristics of cognitive domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่า เพื่อที่จะให้ปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องผ่านการศึกษาทางวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในลักษณะดังต่อไปนี้ (Patterson. 1967: 202)

1. มีความรู้กว้างขวางเพื่อที่จะเข้าใจผู้รับคำปรึกษา เข้าใจสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ เข้าใจค่านิยมและความคิดของคน ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของคน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ มาสู่การให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีความรู้ทางจิตวิทยา เข้าใจหลักการสำคัญของการให้คำปรึกษา เข้าใจหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางเพิ่มพูนความสามารถในอาชีพของตน

3. มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้เป็นผลสำเร็จ มีทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไวต่อความรู้สึกของคน

4. เข้าใจ และยอมรับนับถือสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน รู้ว่าจะปฏิบัติงานตามบทบาทของตนอย่างไรจึงจะสอดคล้อง และสนับสนุนจุดมุ่งหมายของที่ทำงาน เข้าใจบทบาท และจุดมุ่งหมายของผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานเกี่ยวข้องกัน และรู้ตำแหน่งของงานให้คำปรึกษาในระบบโดยรวมของหน่วยงานที่ตนทำงานอยู่

ส่วนสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศอเมริกา (Patterson. 1967: 193–197) ได้กำหนดขอบข่ายสำหรับการเตรียมทางจิตวิทยาสำหรับผู้ให้คำปรึกษาใน ห้องเรียนว่าเนื้อหาที่ใช้ในการเตรียมนั้นแยกเป็นจิตวิทยาพื้นฐาน และจิตวิทยาเฉพาะวิชาชีพ จิตวิทยาพื้นฐานเป็นเนื้อหาที่จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักพฤติกรรมของมนุษย์ ประกอบด้วยจิตวิทยา ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางสติปัญญา ความถนัด บุคลิกภาพและลักษณะทางสรีระ จิตวิทยาทางความคิด หลักการพัฒนาการและพัฒนาการแต่ละช่วงชีวิต จิตวิทยาการเรียนรู้ ประกอบด้วยเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ขบวนการของการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหา บุคลิกภาพ แยกเป็นการจัดระบบและขบวนการของพฤติกรรม จิตวิทยาสังคม แยกเป็นโครงสร้างและพฤติกรรมของกลุ่ม โครงสร้างและพฤติกรรมของสถาบันสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

ส่วนจิตวิทยาเฉพาะวิชาชีพนั้นจะประกอบด้วย

1. จิตวิทยาเกี่ยวกับอาชีพ อันได้แก่ พัฒนาการด้านการทำงานของคนตลอดช่วงชีวิตการจัดระบบของงานอาชีพ พฤติกรรมในการทำงาน และการประยุกต์ความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการให้คำปรึกษาเพื่อการเลือกอาชีพของแต่ละคน

2. การดำเนินการในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การสร้าง การหาความเที่ยงตรงและการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจและบุคลิกภาพ ความรู้เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ การบันทึกระเบียบสะสม การเลือกและการสังเคราะห์ข้อมูล

3. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา ได้แก่ จิตวิทยาการสื่อความหมายระหว่างบุคคล ทฤษฎีและขบวนการในการให้คำปรึกษา เกณฑ์ในการประเมินค่าขบวนการและผลของการให้

คำปรึกษา รวมทั้งการประยุกต์หลักการให้คำปรึกษาไปสู่ การพัฒนาการส่วนบุคคลและการพัฒนาการทางสังคม

4. ความผูกพันในอาชีพ จรรยาบรรณทางวิชาชีพ

5. ปฏิบัติการในการให้คำปรึกษา ทั้งการฝึกในห้องปฏิบัติการและการปฏิบัติจริง ภายใต้การนิเทศ

นอกจากนี้ก็ยังมีความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะสอนโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ได้แก่พลวัตกลุ่ม (Group Dynamic) มนุษยสัมพันธ์ ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยาและสถิติการวัดทางจิตวิทยาและการศึกษา ข้อมูลทางการศึกษา อาชีพ และสังคม

ริคคีย์ คริสเตียนี (Rickey; & Cristiani. 1981: 35) กล่าวว่า ในการศึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษา ควรพิจารณาประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. หลักเกี่ยวกับธรรมชาติหรือลักษณะของมนุษย์ เช่น มนุษย์มีความดีหรือความเลวติดตัวมาแต่กำเนิดหรือไม่ มนุษย์ควบคุมตนเองหรือถูกสิ่งแวดล้อมควบคุม อะไรเป็นแรงผลักดันพฤติกรรม บุคลิกภาพของมนุษย์พัฒนาอย่างไร

2. หลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาทิเช่น สิ่งแวดล้อมทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเขาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง

3. วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นเป็นอย่างไร

4. หลักฐานงานวิจัยหรือประสบการณ์ในการปฏิบัติงานซึ่งสนับสนุนทฤษฎี

ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ สามารถแยกเป็นประเด็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มได้ดังนี้คือ

5.3.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษา กลุ่มมีความแตกต่างจาก การให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล โดยมีนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เคลแมน (Kelman. 1963: 399-432) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ทำให้ผู้รับ คำปรึกษา ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ได้รู้จักตนเอง รู้จักปรับตัวและพัฒนาตนเอง กล้าแสดง ความรู้สึกที่แท้จริง เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเจตคติและพฤติกรรมของตนเอง และสามารถนำทักษะที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเอง

เชอร์ทเซอร์ และสโตน (Shertzer; & Stone. 1968: 448-449) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองหรือแก้ปัญหาร่วมกัน ด้วยการปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้ คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย เน้นกลุ่มเป็นศูนย์กลาง สมาชิก

ในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิด ความรู้สึก และยังได้รับฟังความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นมีปัญหาเช่นเดียวกัน การให้คำปรึกษา กลุ่มทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองสามารถให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

มาห์เลอร์ (Mahler. 1969: 9-10) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มหมายถึง วิธีการที่เน้นความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มีต่อกันตลอดเว ลา สมาชิกในกลุ่มจะทำงานร่วมกันกับผู้ให้ คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว โดยจะร่วมกันสำรวจปัญหาและความรู้สึกของกันและกันแล้ว สมาชิกทุกคนหาทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อพัฒนาตนเอง

กอร์วีย์สและบราวน์ (Gawrys; & Brown. 1970: 21) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มหมายถึง การส รางกระบวนการเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับ และเปิดโอกาสให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ทดสอบ ตรวจสอบ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม จุดประสงค์ของกลุ่มกำหนดขึ้นจากสมาชิกในกลุ่ม โดยมีจุดสนใจและปัญหาร่วมกัน

โอลเซน (Ohlsen. 1970: 31) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่ม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่างๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่รุนแรง การให้คำปรึกษา กลุ่มยังจะช่วยให้ผู้มีปัญหาสามารถเรียนรู้ที่จะนำความคิดจากกลุ่มมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แฮนเซน วอร์เนอร์และสมิธ (Hansen; Warner; & Smith. 1976: 6) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ผู้ให้ คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้สำรวจตนเอง และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แล้วพยายามป ับปรุงแก้ไขเจตคติ และพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น

วัชร ทรัพย์มี (2533: 80) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่บุคคล ซึ่งมีความคิดที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษารวมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่ม จะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เป็นการระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง กับทั้งได้ฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ ตระหนักว่า คนอื่นก็มีความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา นอกจากนี้ วัชร ทรัพย์มี (2522: 173-178) ยังได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่ามุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน สนใจความรู้สึก ทศนคติอารมณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิก จะมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในกลุ่มให้เกิดบรรยากาศที่จะให้สมาชิกระบายความรู้สึก ทศนคติของตนออกมา สมาชิกที่เข้ากลุ่มนั้นจะมาด้วยความสมัครใจ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 90) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่มต่างจาก การให้คำปรึกษา รายบุคคล คือ สมาชิกทุกคนมีหน้าที่มาช่วยกันแก้ไขปัญหาในกลุ่ม อีกทั้ง การให้คำปรึกษากลุ่มเหมาะสำหรับสมาชิกที่ปกติเท่านั้น

อาภา จันทรสกุล (2535: 247-248) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่ม หมายถึง การให้คำปรึกษาแก่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งในกลุ่มจะมี สมาชิกประมาณ 6-12 คน ผู้รับปรึกษานอกจากจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงจิตวิทยากับผู้ให้ คำปรึกษา แล้ว จะต้องมิปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มด้วย ฉะนั้น สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจึงเป็นทั้งผู้รับความช่วยเหลือและเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในแง่ต่างๆ กันไป โดยเน้นให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยน เปิดเผยถึงความรู้สึกต่อประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองเต็มขีดความสามารถ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534: 180) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่ม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาหรือความต้องการคล้ายๆ กัน มาปรึกษาหารือร่วมกันโดยมีผู้ให้ คำปรึกษาซึ่งมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทาง การให้คำปรึกษา ร่วมให้ความช่วยเหลือหรือร่วมให้คำปรึกษา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งต่างประเทศ และในประเทศไทยได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้พอสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลเป็นกลุ่ม โดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ บุคคลที่เข้ากลุ่มมักมีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน มีคำปรึกษาหารือร่วมกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษาร่วมให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา และเป็นผู้เอื้ออำนวยให้บรรยากาศของกลุ่มมีความอบอุ่น ปลอดภัย เป็นกันเอง และไว้วางใจได้

5.3.2 ประวัติความเป็นมาในการให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มเริ่มต้นมาจากกิจกรรมกลุ่มต่างๆ จนนำมาสู่การทำการให้คำปรึกษากลุ่ม (Capuzzi; & Gross, 1997) โดยในปี ค.ศ. 1947 เริ่มทำกลุ่มในรูปของการทำ การวิจัยกับกลุ่มที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมวิหิงในหลายๆรูปแบบ โดยจัดที่ The National Training Laboratory ที่อเมริกาเหนือซึ่งเรียกการจัดนี้ว่า Training-group หรือ T-group ครั้งแรกเป็นการใช้ในการทดลองโดยตัวสมาชิกเอง โดยผู้เข้าร่วมประชุมทดลองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมให้ผู้เข้าร่วมได้พูดถึงสถานการณ์ที่สร้างสรรค์พัฒนาพฤติกรรม นอกจากนี้สถานการณ์ยังสร้างสรรค์สมาชิกที่จะเห็นพฤติกรรมของตนเองความรู้สึกและความรับผิดชอบของสมาชิกอื่นๆ ด้านสังคม ด้านการทำกิจกรรม และบทบาทของเขาที่มีต่อครอบครัว

ต่อมากลุ่ม T-groups เริ่มปรากฏในมหาวิทยาลัย โดยจัดเพื่อให้กลุ่มได้ความสุขสดชื่น และได้พัฒนาด้านอารมณ์ รวมทั้งแยกแยะศักยภาพของมนุษย์ ต่อมาเริ่มมีกลุ่มต่างๆเช่น Marathon group และ Encounter group ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มที่เน้นการเปิดเผยที่เน้นให้เห็นการตระหนักในตนเองโดยผ่านความรู้สึกที่ตนเองมีอยู่

สำหรับทางด้านการศึกษาและทางด้านสุขภาพจิต ในปี ค.ศ.1960 และ 1970 ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม โดยที่ศูนย์สุขภาพจิตได้นำ การทำงานกลุ่มมาจัดให้กับผู้ป่วย และ

ผู้ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มได้เริ่มใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ทางด้านภาควิชาจิตวิทยาและภาคสังคมสงเคราะห์ในมหาวิทยาลัย

ในปี ค.ศ. 1973 The Association for Specialists in Group Work (ASGW) ได้ถูกกำหนดขึ้นและนำมาใช้โดย American Counseling Association ในทำนองเดียวกันการทำงานด้านกลุ่มก็ถูกนำมาเพื่อพัฒนาและนำมาใช้ในวิชาชีพอื่น เช่น สมาคมทางด้านจิตวิทยาชาวอเมริกัน และสมาคมเกี่ยวกับผู้ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์นานาชาติ

ปี ค.ศ. 1980 กิจกรรมกลุ่มในการจัดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเริ่มขยายไปสู่กลุ่มพิเศษต่างๆ เช่น กลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ที่ติดยา กลุ่มผู้ใหญ่และผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อในคดีต่างๆ นอกจากนั้นยังขยายไปสู่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ที่มีปัญหาเรื่องการกินและกลุ่มที่ติดบุหรี่ ต่อมา Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs (CACREP) ได้พัฒนาทางด้านมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพิเศษต่างๆ โดยมีการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้เน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของผู้ดำเนินการกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มที่เน้นในเรื่องของการช่วยเหลือตนเองของสมาชิก กลุ่มไม่เพียงแต่ที่จะช่วยแก้ปัญหาในการดำเนินการกลุ่มโดยผู้ที่มีความรู้ในเรื่องกลุ่มแล้ว แต่ยังมี การแก้ปัญหาทางด้านบริบท ค่านิยม และมาตรฐานของผู้ดำเนินการกลุ่มอีกด้วย และได้มีการเพิ่มมาตรฐานและฝึกอบรมผู้ให้การแนะแนวเกี่ยวกับเรื่องของการทำกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดย The Association for Specialists in Group Work (ASGW) ซึ่งได้นำเอามาตรฐานที่มีอยู่มาพัฒนาปรับใช้ใหม่ให้เป็นมาตรฐาน โดยได้รับการปรับปรุงในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งมาตรฐานที่กลุ่มถึงคือ การเน้นตัวแนะแนวที่มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในเรื่องการทำกิจกรรมกลุ่ม ต่อมาปี ค.ศ. 1994 ได้มีการเพิ่มมาตรฐานอีกโดยกลุ่ม Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs (CACREP) โดยแบ่งแยกหลักการของกลุ่ม เป็นกระบวนการกลุ่ม แบบของผู้นำกลุ่ม ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การทำงานแบบกลุ่มต่างๆ และจริยธรรมที่ควรพิจารณาเป็นพื้นฐานสำหรับนักแนะแนวในการจัดโปรแกรม ได้แก่ การเพิ่มระดับการฝึกของผู้ที่เป็นนักวิชาชีพในการจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่ม นอกจากนี้ยังเน้นการทำวิจัย การประชุมระดับนานาชาติ การสัมมนาที่จะเตรียมนักแนะแนวทำงานกับผู้รับคำปรึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มแตกต่างจากการแนะแนวเป็นกลุ่ม คือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมาจากคำว่า Group Counseling ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากการแนะแนวเป็นกลุ่มคือ การแนะแนวเป็นกลุ่มเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้ให้บริการครั้งละหลายๆ คน โดยจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม (Gladding, 1996) เนื้อหาจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพส่วนตัวและสังคม การแนะแนวเป็นกลุ่มมุ่งการป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหา เช่น การให้ข้อมูลป้องกันโรคเอดส์ โดยนักแนะแนวจะสนับสนุนให้ผู้รับบริการได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความกระจำและทำให้ข้อมูลนั้นมีความหมายแก่ผู้รับบริการเพิ่มมากขึ้น

ซูซีย์ สมิตีไกร (2527) กล่าวถึงลักษณะของผู้เข้าร่วมในการแนะแนวเป็นกลุ่มนี้ว่า พวกเขาเริ่มต้นเองว่าต้องการทำอะไร แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร กลุ่มประเภทนี้จึงมีลักษณะของป้องกัน

และสร้างความมั่งคั่งทางจิตใจ เพราะเป็นกลุ่มที่ช่วยให้สมาชิก กลุ่มเกิดความเข้าใจตนเอง และสิ่งที่แวดล้อมและช่วยให้เขาสามารถชีวิตของตนเองไปสู่ความพึงพอใจและมีความหมายเพิ่มมากขึ้น การแนะแนวเป็นกลุ่มสามารถจัดในรูปแบบของการแนะแนวเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็ก การพบปะในห้องเรียน และกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ (Trozer. 1999)

การให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคลมีทั้งความเหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1. ความเหมือนกันของการให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคล

1.1 มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ ต่างก็มุ่งให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถนำตนเองได้ (Self Direction) มีบูรณาการ (Integration) และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-Responsibility)

1.2 มีการสร้างบรรยากาศเป็นที่ยอมรับและเป็นกันเอง เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคลต้องการให้ผู้รับคำปรึกษามีความรู้สึกเป็นอิสระที่จะได้ตรวจสอบความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งจะเป็นเช่นนี้ได้ก็ต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน มีการยอมรับความรู้สึกนึกคิดของผู้รับคำปรึกษา

1.3 ผู้ให้คำปรึกษาต้องได้รับการฝึกฝนทักษะ การใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาต่างๆ ตลอดจนมีประสบการณ์ในคำปรึกษามาแล้วเป็นอย่างดี

1.4 เนื่องจากผู้รับคำปรึกษาเป็นคนที่ไม่มีปัญหาทางจิตใจ (Mental Disorder) เป็นบุคคลปกติทั่วไปที่มีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆ การให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคลจึงจะกระทำตามความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษา

1.5 ต้องการความสัมพันธ์ในลักษณะส่วนตัว และเป็นความลับเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากลุ่มแม้จะมีสมาชิกในกลุ่มหลายคน แต่จะไม่มีมารับสมาชิกใหม่หลังจากที่ดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มไปแล้ว

2. ความแตกต่างของการให้คำปรึกษากลุ่มและรายบุคคล

2.1 การให้คำปรึกษากลุ่มจะเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับข้อเสนอแนะจากเพื่อนในวัยเดียวกัน มีปัญหาเหมือนกัน มีโอกาสได้รับทราบการรับรู้ของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง และยังสามารถเสนอแนะสิ่งที่ควรปฏิบัติในทหรณะของตนเองต่อผู้อื่นด้วย แต่การให้คำปรึกษารายบุคคลไม่มีโอกาสเช่นนี้

2.2 การให้คำปรึกษากลุ่มจะมีภาวะที่ยุ่งยากและซับซ้อนกว่าผู้ให้คำปรึกษา รายบุคคล เพราะต้องเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคน ช่วยสมาชิกแต่ละคนได้ตระหนักถึงสิ่งที่ตนได้กระทำไป แล้วและต้องให้การสังเกตว่า ความคิดของสมาชิกมีอิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มอย่างไรด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มต้องไม่เพียงแต่ตระหนักถึงสิ่งที่อภิปรายกันอยู่ แต่จะต้องรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วย แต่การให้คำปรึกษา รายบุคคลเข้าใจปัญหาและพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาเพียงคนเดียวเท่านั้น

การให้คำปรึกษา กลุ่ม มีหลากหลายรูปแบบ มีผู้อธิบายรูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

วัชร ฐะคำ (2524: 123-129) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่ม มีการปฏิบัติกันหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนหรือ ผู้รับคำปรึกษากลุ่ม แต่ลักษณะของปัญหา และความรู้ลึกซึ้งของการแก้ไขปัญหา ตลอดจนลักษณะของกลุ่มนั้น มีส่วนทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มต่างแบบ และชั้นเชิงกันออกไป ซึ่งพอจะสรุปแบ่งแยกลักษณะของกลุ่มได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบกลุ่มที่มีปัญหาเหมือนกัน (Common Problems Model)

การให้คำปรึกษากลุ่มรูปแบบนี้ เป็นชนิดที่ “ธรรมดาและง่ายที่สุด” บุคคลทุกวัยในชั้นต่าง ๆ ของพัฒนาการของบุคคลนั้น มักมีงานหรือหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพื่อพัฒนาตนเอง และมักจะต้องเผชิญกับปัญหาและความกังวลใจชนิดเดียวกัน ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้หลักข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพัฒนาการในวัยต่าง ๆ เป็นการสร้างความเข้าใจก่อนที่จะเริ่มสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นในกลุ่ม กลุ่มชนิดนี้มีลักษณะดังนี้

1.1 ลักษณะของปัญหาที่จะนำมาปรึกษาร่วมกันในกลุ่ม จะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงกับสมาชิกในกลุ่ม

1.2 สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันที่จะ “ทำอะไร” สักอย่างหนึ่งกับปัญหานั้นเมื่อกลุ่มได้เริ่มดำเนินการ คือ มองปัญหาด้วยเป้าหมายเดียวกันแล้วกลุ่มจะเริ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก มีการให้และรับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จะหาไม่ได้ในสถานการณ์ของการให้คำปรึกษาอื่น ๆ ได้แก่

1.2.1 การส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน กลุ่มที่มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างดี ย่อมสามารถส่งเสริมสนับสนุนกันและกันให้สามารถสำรวจ และศึกษาปัญหาที่ต่างก็เผชิญอยู่โดยเกิดความกล้าและความเจ็บปวดน้อย ยลง เพราะ การให้คำปรึกษา กลุ่มจะทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความรู้สึก มีเพื่อน มีความรู้สึกได้รับการเอาใจใส่ สนใจ และมีการช่วยเหลือกัน

1.2.2 ความเห็นอกเห็นใจกัน และเข้าใจกันและกัน โดยธรรมชาติมนุษย์ บุคคลที่มีปัญหาเหมือนกันมักจะสามารรถเข้าใจกันและเห็นอกเห็นใจกันดีกว่าผู้อื่น หรือดีกว่าผู้ให้คำปรึกษาซึ่งไม่เคยเผชิญปัญหาเช่นเดียวกับเขา

1.2.3 การฟังเล็งปัญหา และการมุ่งแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน
กลุ่มชนิดนี้ จะเริ่มฟังเล็งปัญหาและสนใจปัญหาในแนวทางเดียวกันได้เร็วที่สุด ความรับผิดชอบต่อปัญหาของผู้อื่นที่มีปัญหาเดียวกัน จะมีมากกว่าการรับผิดชอบของผู้ที่ถูกนำโดยผู้อื่น

หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม จะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มพูดอย่างเต็มที่และให้ความร่วมมือเต็มที่ ผู้ให้คำปรึกษาต้องหลีกเลี่ยงการครอบครองและมีอำนาจเหนือกลุ่ม ให้การยอมรับและให้เสรีภาพให้ทุกคนพูดและคิดอย่างสบายใจและอิสระเสรีหาทางให้กลุ่มมีการร่วมกันแสดงความคิด ความรู้สึก และมีความไว้วางใจกัน

1.3 รูปแบบกลุ่มที่สนใจปัญหา (Case-Centered Model) เป้าหมายของสมาชิกในกลุ่มเช่นนี้มีอยู่อย่างเดียวคือ มุ่งช่วยให้ทุกคนได้แก้ปัญหาของตนเองให้ได้

การดำเนินกลุ่ม คือ การให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน พูดถึงปัญหา สมาชิกคนอื่นในกลุ่มเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ในครั้งแรกของการดำเนิน การให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะเริ่มนำการสนทนาและสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง อบอุ่นและปลอดภัยแล้ว สมาชิกทุกคนจะต้องพยายามทำตนเหมือนผู้ให้ คำปรึกษา และต้องระวังไม่บังคับและไม่แสดงอำนาจเหนือ กันและกัน การใช้วิธีกลุ่มชนิดนี้จะยุ่งยากและสับสนมากกว่าวิธีแรก เพราะสมาชิกมีปัญหาแตกต่างกัน ดังนั้น สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมมือกันและช่วยกันหาทางแก้ปัญหาที่อาจแตกต่างไปจาก ปัญหาของตนเอง

ผลดีของการให้คำปรึกษากลุ่มชนิดนี้มี 3 ประการ คือ

1.3.1 มีความสัมพันธ์กัน และช่วยเหลือผู้อื่นเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกต้องเรียนรู้ที่จะมีสัมพันธภาพกับสมาชิกคนอื่นเพื่อหาทางช่วยเหลือคนหลายคน จึงเรียนรู้บทบาทใหม่ คือ การอยู่ในสังคมร่วมกัน

1.3.2 ได้กระจายแนวคิด และเจตคติต่อสิ่งต่างๆ โดยสมาชิกเรียนรู้ที่จะจัดการกับสิ่งที่ต่างไปจากแนวคิดเดิมๆ ของตนด้วยการ “ช่วย” มิใช่ด้วยการ “แข่งขัน” กลุ่มชนิดนี้เป็นเสมือนห้อง ทดลองให้สมาชิกได้นำแนวคิด และทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ออกมาทดลองใช้และทดสอบกับอารมณ์ของตน เป้าหมายของกลุ่มจึงมุ่งที่จะสร้างบรรยากาศ ให้เกิด ความอบอุ่น การยอมรับและการเข้าใจ

1.3.3 มีความสนใจอยู่ที่แต่ละบุคคล ในขณะที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งเริ่มเสนอ ปัญหาของตน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับสมาชิกอื่น การฟังความสนใจของสมาชิกในกลุ่มทุกคนมาที่ผู้เสนอปัญหา ทำให้ผู้เสนอปัญหาเกิดความพอใจ และได้สนองความต้องการของตนโดยตรงและทันที เพราะมีผู้ฟัง ผู้ยอมรับ ผู้นับถือขณะที่ตนพูด

1.4 รูปแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Training Group Model หรือ T.Group Model) กลุ่มชนิดนี้เป็นแบบของกลุ่มสัมพันธ์ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและใช้กันอย่างกว้างขวาง ผู้ให้ คำปรึกษากลุ่มต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องกลุ่มสัมพันธ์หรือกิจกรรมกลุ่มหรือพลวัตกลุ่ม ปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้ในวงการศึกษา วงการศึกษา และวงการธุรกิจ

การดำเนินการกลุ่ม เป็นการเลียนแบบการมีชีวิตอยู่กับบุคคลอื่นในสังคม ฉะนั้นผู้เข้ากลุ่มจึงถูกปล่อยให้อยู่ในสภาพที่ไม่เข้าใจสถานการณ์แวดล้อม และไม่ได้จัดรูปหรือจัดโครงสร้างระบบความเป็นอยู่ในสังคมขณะนั้นให้บรรลุความต้องการของตนให้ได้

ส่วนประกอบที่จำเป็นในระบบสังคมจะถูกตัดออก เพื่อกลุ่มจะได้เริ่มหาทางด้วยตนเอง ไม่มีอำนาจหรือโครงสร้างใดๆ บังคับอยู่ ไม่มีเป้าหมายหรือวิธีการหรือวัตถุประสงค์ใดๆ เตรียมไว้ให้ บทบาทและแม้แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกันก็ไม่ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นขณะนั้นหรือก่อนหน้าเข้ากลุ่มก็ตาม

เมื่อกลุ่มอยู่ในสภาพถูกบังคับให้อยู่ในสภาพคับข้องใจ กลุ่มจะรู้สึกถึงความสามารถส่วนตัวออกมาสร้างระบบสังคมได้อย่างเต็มที่ และตรงจุดนี้เอง ที่สมาชิกทุกคนจะได้บรรลุความต้องการที่ตนมีอยู่ ทั้งหมดนี้เป็นประสบการณ์ของสังคมที่สร้างสรรค์ ในขณะที่กลุ่มชนิดนี้

พยายามแก้ปัญหาที่เกิดจากสภาพของความไม่เข้าใจ สิ่งหนึ่งที่จะเกิดขึ้นคือ สมาชิกทุกคนจะมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองมากขึ้น ตลอดจนรู้ว่าตนอยู่ อย่างไรในสังคม ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสให้สมาชิกทุกคนร่วมกันแสดงออกมาในด้านความคิดเห็นส่วนตัว

จะเห็นได้ว่ากลุ่มสัมพันธ์นี้ไม่ได้ใช้สถานการณ์เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาภายนอก ซึ่งต่างไปจากกลุ่มแรกทั้ง 2 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว แต่ใช้สถานการณ์เป็นตัวอย่างโดยตรงที่ช่วยให้เห็นการแสดงตนต่อกันและกันในสังคม กลุ่มสัมพันธ์จึงมีผลดี ดังนี้

1.4.1 เป็นห้องทดลองสำหรับการเรียนรู้สังคม วิธีนี้ช่วยสร้างห้องทดลองให้มีโอกาสแสดงตนต่อกันและกันในสังคม ทำให้สมาชิกเรียนรู้ลักษณะประจำตัวในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะจัดการกับสังคมโดยสมาชิกคนอื่นในรูปแบบต่างๆ

1.4.2 เป็นสถานการณ์เพื่อฝึกประสบการณ์การ วิธีการนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดควรเอาใจใส่ คือ กระบวนการอภิปรายกลุ่ม สมาชิกทุกคนเป็นจุดรวมที่น่าสนใจแทนที่จะเป็นเครื่องมือให้กลุ่มพิจารณาปัญหาร่วมกัน

1.4.3 สภาพของกลุ่มสัมพันธ์เป็นเสมือน การจำลองสถานการณ์ทางสังคม เพราะทุกคนในกลุ่มมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ปราศจากโครงสร้าง ซึ่งทำให้แต่ละคนมีโอกาสหาจุดยืนหรือเอกลักษณ์ของตนเอง โดยอาศัยการสัมพันธ์กับผู้อื่นในกลุ่ม

การดำเนินการกลุ่มชนิดนี้ จะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับสภาพการณ์นั้น ด้วยความสามารถของสมาชิกกลุ่ม แม้ว่าสมาชิกกลุ่มจะเกิดอารมณ์เสีย และสร้างความบั่นป่วนให้แก่จิตใจของสมาชิกในกลุ่มสักเพียงใดก็ตาม ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มต้องปล่อยให้เป็นที่ของกลุ่มที่จะจัดการกับสภาพความไม่พอใจด้วยตนเอง แม้จะเสียเวลาเท่าไรก็ต้องยอมโดยผู้ให้คำปรึกษากลุ่มจะต้องพยายาม ทนอยู่กับสภาพที่ไม่พอใจ และคับข้องใจของสมาชิกกลุ่มเหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มต้องเอาใจใส่อย่างเต็มที่ต่อ กระบวนการอภิปรายของกลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มอาจจะแสดงตนเป็นผู้สังเกตการณ์หรือผู้ ให้กำลังใจ คอยสรุปติชมบ้างแล้วแต่กรณี หรือมีจะนั้นก็ ต้องให้สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ที่จะทำหน้าที่เหล่านั้นเอง

1.5 รูปแบบกลุ่มพัฒนาประสิทธิภาพ (Human Resources Group Model) กลุ่มชนิดนี้ใช้ความคิดพื้นฐานของนักจิตวิทยา 4 คน คือ เมอร์ฟี (Murphy) มาสโลว์ (Maslow) โกลด์สไตน์ (Goldstein) และฟรอมม์ (Fromm) โดยพยายามหาทางนำสมรรถภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลออกมาให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้มีความเชื่อกันว่า คนปกติโดยทั่วไปได้แสดงหรือใช้ความสามารถของเขาออกมาเพียงร้อยละ 15-20 เท่านั้น

กลุ่มชนิดนี้จะแตกต่างจาก 3 กลุ่มแรกในด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยกลุ่มจะมุ่งช่วยให้สมาชิกได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการดำรงชีวิต เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้จักและเข้าใจพลังทุกส่วนของตน หรืออีกนัยหนึ่งให้ทุกคนพยายามใช้พลังความสามารถให้สูงกว่าร้อยละ 20 ที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน

การดำเนินกลุ่มชนิดนี้มี 2 วิธี คือ

1.5.1 วิธีเสริมพลังแนวคิดให้มีมากแนว วิธีนี้เริ่มจากการให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มจะเป็นศูนย์กลางความสนใจของกลุ่มใน การให้คำปรึกษา แต่ละครั้ง เขาจะถูกสั่งให้เริ่มกระบวนการ ด้วยการพยายามกล่าวถึงจุดแข็งต่างๆ ที่ตนมองเห็น มีอยู่ในตัว และมีอิทธิพลที่ฝังแน่นอยู่ในใจ ซึ่งขัดขวางมิให้ตนได้ใช้พลังหรือจุดแข็งเหล่านั้นอย่างเต็มที่ และสมาชิกคนอื่นก็จะเริ่มแลกเปลี่ยนส่วนของตนบ้างพร้อมทั้งค้นหาตัวอิทธิพลที่กำลังจำกัดความสามารถของตนเช่นกัน การที่สมาชิกทุกคนได้ช่วยกันและกันให้ได้พูดถึงจุดแข็งพร้อมด้วยข้อจำกัดต่างๆ ของตน ด้วยบรรยากาศอบอุ่น เข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน และเป็นการช่วยให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้พัฒนา “เอกลักษณ์ในโครงสร้างใหม่” ของแต่ละคน

1.5.2 วิธีดำเนินกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มลักษณะนี้มีโครงสร้างส่วนสำคัญส่วนหนึ่งคือ เป็นกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มปฏิบัติการ มีใช้กลุ่มอภิปราย ฉะนั้น สมาชิกจึงได้รับการร้องขอให้สร้างแผนปฏิบัติการ เพื่อเปิดโอกาสให้ตนสามารถพัฒนาจุดแข็งของตนได้ สมาชิกจะรายงานให้กลุ่มฟังว่าการวางแผนของตนนั้นปฏิบัติสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร เมื่อเกิดความไม่เข้าใจ หรือมีปัญหาอย่างไร สมาชิกทั้งกลุ่มจะช่วยกันทำงานจนทุกคนเกิดความเข้าใจ และแก้ปัญหาของทุกคนได้ เป็นการช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้ขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางความสำเร็จส่วนตัวได้ แผนปฏิบัติการนี้อาจจะเริ่มในเรื่องของศิลปะการแสดง หรือบทเรียนเด่นๆ แล้วค่อยๆ เคลื่อนขึ้นไปถึงกิจกรรมที่สำคัญมากขึ้น ได้แก่กิจกรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวซึ่งลึกซึ้งกว่าเดิมกับผู้ที่อยู่แวดล้อมเขาได้

จะเห็นได้ว่า ทั้งสองวิธีดังกล่าวจะเป็นเครื่องช่วยเอื้ออำนวยให้สมาชิกมีโอกาสต่อสู้ด้วยความพยายามเต็มที่ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเอาชนะอุปสรรค และกระทำหน้าที่ของตนให้ถึงขั้นสูงสุดที่สมรรถภาพหรือทรัพยากรประจำตัวจะอำนวย

4.3.3 ประโยชน์ในการให้คำปรึกษากลุ่ม

แกซดา (Gazda. 1967: 306-307) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกภายในกลุ่มจะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับที่จะเผชิญกับปัญหาของเขา
3. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นด้วยการสังเกต
4. สมาชิกแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตน ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่ม
5. สมาชิกเรียนรู้ที่จะมีการให้ และรับความช่วยเหลือ ตามบทบาทของตนภายในกลุ่ม

6. การให้คำปรึกษากลุ่มมักจะทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

7. บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองในกลุ่ม ทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน ทำให้นำไปสู่การเปิดเผยปัญหาทางครอบครัว

8. การให้คำปรึกษากลุ่มได้ผลมากสำหรับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

9. การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกันเป็นการช่วยประหยัดเวลา และเปิดโอกาสแก่ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เวลาสำหรับบุคคลอื่นๆ ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

จากประโยชน์ และคุณค่าของ การให้คำปรึกษา กลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มใช้ได้ผลมากสำหรับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ผู้ให้ คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ทำให้ช่วยประหยัดเวลา บรรยากาศของกลุ่ม ทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ปลอดภัย ไว้วางใจ สมาชิกคนอื่นภายในกลุ่ม สมาชิกมีโอกาสได้แสดงความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม และทดลองแสดงพฤติกรรมบางอย่างตลอดจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาให้เหมาะสมได้

ข้อดี และข้อจำกัดของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2529: 418-419) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจใหม่ว่า ไม่เพียงแต่ตนเองเท่านั้นที่ประสบปัญหา ผู้อื่นก็ประสบปัญหาที่คล้าย คลึงกันด้วย ทำให้ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความละอาย และความรู้สึกแปลกประหลาดลดลง

2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการยอมรับ และนับถือตนเองมากขึ้น เพราะ การให้คำปรึกษา กลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความสามารถ

3. ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา ได้รับประสบการณ์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม

4. ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา มีประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้นในการเผชิญปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและรอบคอบขึ้น

5. ช่วยแบ่ง ภาระของผู้ปกครอง ครู เพราะสมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกยอมรับในความคิดเห็นและคำแนะนำของเพื่อนสมาชิกที่อยู่ในวัยเดียวกัน และที่เผชิญปัญหาคล้ายคลึงกับตนมากกว่าผู้อื่น

6. เป็นการประหยัดเวลา บุคลากรและงบประมาณเพราะสามารถให้ คำปรึกษาผู้ที่มีปัญหาหรือผู้รับคำปรึกษาได้ครั้งละหลายคนในเวลาเดียวกัน

แกซดา (Gazda. 1967: 306-307) กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่มดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าคนอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา

2. การได้รับการยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มจะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับที่จะเผชิญปัญหาของเขา
3. การเข้ากลุ่มเป็นเสมือนตัวแทนของสังคมจริง ๆ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้ทดลองแสดงพฤติกรรมบางอย่างได้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นต้น
4. สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตนตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจจากสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม
5. สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ที่จะมีการให้และรับความช่วยเหลือตามบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
6. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นในกลุ่มด้วยการสังเกต
7. การที่สมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นผู้รับ คำปรึกษา หลายๆ คนมีโอกาสพบผู้ ให้คำปรึกษาเพียงคนเดียวในเวลาเดียวกัน เป็นการช่วยประหยัดเวลาได้มากขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่าข้อดีของ การให้คำปรึกษา กลุ่มคือ ประหยัดเวลา ประหยัดบุคลากร และประหยัดงบประมาณ และช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษาทุกคนที่เข้ากลุ่มไม่รู้สึกลำบากใจ เดี่ยวว่าตนเองมีปัญหาค้นเดียว มีประสบการณ์ในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและเรียนรู้ที่จะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อจำกัดของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เจียร์ชัย ทรงชัยกุล (2529: 419) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดบางประการของ การให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. การให้คำปรึกษากลุ่มที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้ให้คำปรึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเลือกสมาชิกของกลุ่มที่เหมาะสมกับการควบคุมกิจกรรมของกลุ่มให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย
2. การให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ความสำคัญกับปัญหาร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้น ปัญหาเฉพาะของสมาชิกบางคนซึ่งต้องการวิเคราะห์ และการวินิจฉัยอย่างละเอียด จึงมีความสำคัญรองลงไป ด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะเป็นสาเหตุให้สมาชิกบางคนขาดกำลังใจและขาดแรงกระตุ้นที่จะแก้ไขปัญหหรือพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
3. การให้คำปรึกษา กลุ่มอาจจะไม่บังเกิดผลสำเร็จด้วยดี ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เพราะลักษณะ และวิธีการของ การให้คำปรึกษา กลุ่มเป็นอุปสรรคต่อผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งประสบปัญหาจริงๆ แต่ไม่กล้าเปิดเผยตนเองอย่างเต็มที่ต่อสมาชิกของกลุ่ม เพราะกลัวว่าจะเสียสถานภาพของตนในกลุ่มเพื่อน

5.3.4 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เคลแมน (Kelman. 1963: 399-432) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา กลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้บุคคลไม่รู้สึกโดดเดี่ยว
2. ทำให้บุคคลรู้จักตนเอง และยอมรับตนเอง
3. ช่วยให้ผู้รู้จักปรับตัว และพัฒนาตนเอง
4. ทำให้เป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง
5. ทำให้เกิดความรับผิดชอบในตนเอง และแก้ปัญหาของตนเอง
6. เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
7. ช่วยให้ผู้เปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรม
8. นำทักษะ และแนวคิดที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเองในชีวิตประจำวัน

โอลเซน (Ohlsen. 1970: 31-33) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น ประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่มจะทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านอารมณ์และสังคม โดยเน้นจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ระบายความรู้สึกต่างๆ ภายในใจออกมา
2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับนับถือตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกที่มีปัญหา กล้าเผชิญปัญหาของตนเอง และแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้น

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาได้ปรับปรุงทักษะในการยอมรับตนเอง แก้ไขปัญหาด้านการขัดแย้งในตนเอง และความขัดแย้งที่ตนมีกับผู้อื่น
5. เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก และสามารถรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้เป็นสุขเหมือนกับการอยู่ในกลุ่มได้ต่อไป

คอเรย์ (Corey. 2004: 7) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้ในการให้ความไว้วางใจต่อตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้รู้จักตนเองได้ดีขึ้น และพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง
3. เพื่อทราบถึงความต้องการ และปัญหาของสมาชิกอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน
4. เพื่อเพิ่มพูนการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การเคารพตนเอง ในการที่จะพัฒนาตนเอง และการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
5. เพื่อค้นหาทางเลือกต่างๆ ที่จะจัดการกับปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง และการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
6. เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการนำตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง และ ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น

7. เพื่อเพิ่มการตระหนักรู้ในการเลือกสิ่งต่างๆ ของตนเอง และสามารถเลือกได้อย่างฉลาด

8. เพื่อการวางแผนอย่างเฉพาะเจาะจงที่จะลงมือปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างให้เหมาะสม และกำหนดข้อตกลงกับตนเองที่จะดำเนินการตามแผนนั้นๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

9. เพื่อเรียนรู้ทักษะในการเข้าสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

10. เพื่อพัฒนาความไวในการเรียนรู้ต่อความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น

11. เพื่อเรียนรู้ที่จะเผชิญหน้ากับผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ ความสนใจ ความบริสุทธิ์ใจ และความตรงไปตรงมา

12. เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำตามความคาดหวังของผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่โดยการปฏิบัติตามความคาดหวังของตนเองมากยิ่งขึ้น

13. เพื่อสร้างความชัดเจนในค่านิยมของตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ว่า ค่านิยมนั้นๆ เหมาะสมกับตนเองอย่างไร

วัชรီ ฐะคำ (2524: 52) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา กลุ่มว่าเป็นวิธีการที่มุ่งจะช่วยบุคคลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด

2. ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และนำตนเองได้ สามารถรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

3. ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534: 180) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา แบบกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้จัก และเข้าใจตนเอง

2. เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาการยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

3. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้งานตามขั้นพัฒนาการของตนเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาท และความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม

6. เพื่อส่งเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างมวลสมาชิกให้มีความรัก ความสามัคคี วัชรี ทรัพย์มี (2533: 272) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นคนเปิดเผย ไม่เก็บกด และไม่เสแสร้ง

2. ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษา มีทัศนคติที่ดีกับบุคคลอื่น
 3. ให้ผู้รับคำปรึกษา รู้จักตนเอง เกิดการยอมรับตนเอง และไม่ได้มุ่งหวังว่าตนเองจะต้องดีเลิศไปหมดทุกด้าน

4. ไม่หนีการเข้าสังคม หรือการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
 5. พัฒนาทักษะในการสื่อความหมาย เช่น การตั้งคำถามให้ตรงเป้าหมาย
 6. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ไม่ด่วนตัดสินใจ ก่อนการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ

7. ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา เกิดการตระหนักว่าผู้อื่นก็ต้องเผชิญกับปัญหา และหนทางแก้ปัญหาเหมือนกัน

8. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้มีโอกาสพิจารณาว่าค่านิยมของตนเหมาะสมหรือไม่
 9. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา สามารถตัดสินใจได้ด้วยคามมั่นใจแม้จะมีอัตราเสี่ยงอยู่บ้าง

10. ให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่า วิธีแก้ปัญหาไม่ได้มีอยู่เพียงวิธีเดียว
 11. ให้ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสสำรวจศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ที่แฝงอยู่
 12. ให้ผู้รับคำปรึกษา ได้มีโอกาสรับและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เป็นต้นว่าเกิดความภูมิใจว่าได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

13. ฝึกให้ผู้รับคำปรึกษา ใฝ่ต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น
 จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของ การให้คำ ปรึกษา กลุ่ม คือ เพื่อให้บุคคลรู้จักตนเอง และยอมรับตนเองเป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง สามารถสร้างสัมพันธกับผู้อื่น พัฒนาความไวในการเรียนรู้ต่อความต้องการของผู้อื่นมากขึ้น เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย ความใส่ใจ สนใจ บริสุทธิ์ ใจ และความตรงไปตรงมา ซึ่งช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.5 หลักการที่สำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม

5.3.5.1 การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม

มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้แนวคิดในการเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มไว้ต่างๆ ดังนี้ เซอร์ทเซอร์ และสโตน (Shertzer; & Stone. 1968: 457) ได้เสนอแนวทางการเลือกสมาชิกคือ ควรเลือกผู้ที่มีความสนใจหรือปัญหาล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยทั้งสองเพศ มีวัยใกล้เคียงกัน เป็นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือและเต็มใจจะแสดงความคิดเห็น การเลือกจะต้องใช้วิธีสัมภาษณ์ทีละคน บุคคลที่ไม่เหมาะสมในการเข้ากลุ่ม คือ พวกก้าวร้าว เหนียวอายมากเกินไป ปรับตัวยาก และไม่ควรจัดคนที่เป็ญาติหรือเพื่อนสนิทไว้กลุ่มเดียวกัน เพราะว่าต่างคนต่างรู้ปัญหาของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว อาจทำให้ไม่สามารถเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงออกมาได้

โอลเซน (Ohlsen. 1970: 103-109) กล่าวว่าสมาชิกที่เหมาะสมที่จะเข้ากลุ่มควรเป็นผู้ที่อาสาสมัครและมีแรงจูงใจในการเข้ากลุ่ม ในการสัมภาษณ์สมาชิกครั้งแรก ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องชี้แจงจุดมุ่งหมาย และลักษณะของกลุ่ม ตลอดจนกระบวนการที่สมาชิกควรมีบทบาทอย่างไรในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินและบรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทรอตเซอร์ (Trotzer. 1999: 181) ได้เสนอแนวทางในการเลือกสมาชิกว่ามีแนวทางปฏิบัติมากมาย บางกลุ่มอาจจะมีการจัดสมาชิกที่มีลักษณะคล้ายกัน (Homogenous Group) เช่น อายุ ความสนใจ หรือปัญหา ซึ่งอาจก่อให้เกิดประโยชน์ คือ สมาชิกกลุ่มจะรู้สึกโดดเดี่ยว แต่จะมีความรู้สึกเข้าใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดต่อกัน สมาชิกจะรับรู้ถึงการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกับตนเอง และบางกลุ่มมีสมาชิกที่มีลักษณะต่างกัน (Heterogeneous Group) ซึ่งสมาชิกจะมีประสบการณ์แตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยสมาชิกได้รับรู้และแลกเปลี่ยนเจตคติซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมใหม่ แต่อย่างไรก็ตามถ้าสมาชิกแตกต่างกันมากเกินไป อาจจะทำให้สมาชิกไม่สามารถยอมรับซึ่งกันและกันได้ ฉะนั้นกลุ่มที่จะจัดขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพิจารณาเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์มากที่สุด ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่มและความเหมาะสมกับบุคลิกภาพและความถนัดของผู้ให้คำปรึกษาด้วย

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 91-95) ได้เสนอเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษากลุ่ม ควรจะเป็นผู้ที่มีปัญหาลักษณะคล้ายกัน เพื่อจะได้อภิปรายในประเด็นเดียวกัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น
2. สมาชิกที่จะมารับ คำปรึกษา กลุ่ม ควรเป็นผู้ที่เต็มใจที่จะแก้ไขปัญห เพราะต้องมีการเปิดเผยตนเองในกลุ่ม
3. การจัดกลุ่ม ควรให้สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกันบ้างซึ่งเป็นธรรมชาติของกลุ่ม เช่น มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ไม่ควรจัดให้บุคคลพูดเก่งอยู่กับคนไม่ค่อยพูด เป็นต้น
4. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ต้องพิจารณาแต่ละบุคคลจะได้รับประโยชน์จากกลุ่ม และสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ด้วย

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาต่าง ๆ ดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่าหลักการเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มคือ ต้องเข้ากลุ่มด้วยความสมัครใจ เต็มใจ มีปัญหาลักษณะคล้ายกัน ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น มีทั้งเพศหญิง และเพศชายในกลุ่มเดียวกัน ไม่ควรให้คนที่เป็ญญาติและเพื่อนสนิทอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพราะว่าต่างคนต่างรู้ปัญหาของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว อาจทำให้ไม่สามารถเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงออกมาได้ และไม่ควรรู้จักก้าวร้าว เหนียวอายมากเกินไป และปรับตัวยากเข้ากลุ่ม เพราะอาจทำให้กลุ่มไม่ประสบความสำเร็จได้

5.3.5.2 ขนาดของกลุ่ม

ผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มส่วนใหญ่มีความคิดสอดคล้องกันว่าควรมีจำนวนสมาชิกน้อย แต่ไม่มีการกำหนดจำนวนสมาชิกไว้อย่างแน่นอน ดังนี้

มาห์เลอร์ (Mahler. 1969: 54-55) กล่าวว่าสมาชิกของกลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 7 คน และไม่ควรมากเกิน 10 คน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสสื่อความหมายซึ่งกันและกันได้เต็มที่

โอลเซน (Ohlsen. 1970: 58) กล่าวว่า ควรมีสมาชิกประมาณ 4-8 คน ซึ่งสอดคล้องกับ โจเอลและชาปิรา (Joel; & Shapira. 1950: 77-78) และสอดคล้องกับเชอร์ทเซอร์และสโตน (Shertzer; & Stone. 1971: 217) ที่กล่าวว่าจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมที่สุดคือ 5-8 คน เพราะถ้ามีจำนวนสมาชิกมากขึ้น ความสัมพันธ์ในกลุ่มจะมีน้อยลง และสมาชิกจะพึ่งพาผู้ให้คำปรึกษามากกว่าที่จะปรึกษาร่วมกับสมาชิกด้วยกัน นอกจากนี้โอลเซนยังสรุปว่าถ้าจะให้ผลดี ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องปรับตามความสนใจของเด็ก ความสามารถของเด็กในการให้ความสนใจ ปัญหาของคนอื่น เช่น เด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มควรมีขนาดเล็กลง จาก 7-8 คน เป็น 5-6 คน เป็นต้น

ทรอตเซอร์ (Trotzer. 1977: 186) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม ควรมีลักษณะกลุ่มขนาดเล็กซึ่งควรมีจำนวนสมาชิก 6-8 คน จึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด

คอเรีย (Corey. 2004: 69) กล่าวว่าจำนวนสมาชิกของกลุ่มควรมี 8 คน จะเอื้อต่อประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษากลุ่มมากที่สุด

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 94) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มบุคคลที่จะเข้ากลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี ดังนั้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มต้องไม่มากเกินไป คือ ประมาณ 6-10 คน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกได้อย่างน้อยที่สุด 4 คน และไม่ควรมากกว่า 12 คน

5.3.5.3 ระยะเวลาและจำนวนครั้ง

การให้คำปรึกษากลุ่มที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นต้องมีการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกได้มีเวลาที่จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างในทางที่ดีขึ้น จึงขอเสนอแนวคิดของนักจิตวิทยาต่างๆ ไว้ดังนี้

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973: 182) กล่าวว่า ควรจัดให้มีการให้คำปรึกษากลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาของการให้คำปรึกษา น้อย อาจจัดให้มีการให้คำปรึกษา กลุ่มสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในแต่ละครั้งที่พบกัน ถ้าสมาชิกเป็นวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ควรใช้เวลา 1-1.30 ชั่วโมง ถ้าเป็นเด็กระดับประถมศึกษา เวลาที่ใช้ไม่ควรนานเกิน 1 ชั่วโมง อาจอยู่ในช่วง 30-45 นาที เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อได้

ยาโลม (Yalom. 1975: 278) เสนอว่าอาจจะให้ คำปรึกษา กลุ่มวันละ 4-8 ชั่วโมงต่อ 1 ครั้ง หรืออาจจะช่วงวันติดต่อกันสุดสัปดาห์ เป็นกลุ่มมาราธอน (Marathon Groups) โดยใช้เวลาประมาณ 4 –48 ชั่วโมงติดต่อกันไป

โอลเซน (Ohlsen. 1977: 6) เสนอว่าควรมีการให้คำปรึกษากลุ่ม 8-10 ครั้ง ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 90 นาที สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

เนลสัน-โจนส์ (Nelson-Jones. 1983: 185) เสนอว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบมาราธอนนั้น อาจจะจัดเป็น 6 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงติดต่อกันเป็นเวลา 2 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มและการพิจารณาของผู้ให้คำปรึกษาและความพร้อมของสมาชิกกลุ่ม

คอเรีย (Corey. 2004: 69-70) กล่าวโดยทั่วไปจะให้คำปรึกษากลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของกลุ่ม หรือประสบการณ์ของผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษา

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 99) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มควรจัดให้มี สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เวลาอย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า 1 ชั่วโมง และไม่ควรมากเกิน 2 ชั่วโมง และสำหรับ จำนวนครั้งในโรงเรียนและวิทยาลัยควรกำหนดจำนวนครั้งไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาระยะสั้น

วัชร ทรัพย์มี (2533: 182) กล่าวว่า เวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มโดยปกติ สำหรับวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวนครั้งในการให้คำปรึกษาควรให้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาในการให้คำปรึกษามีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง เวลาไม่ควรต่ำกว่า 1 ชั่วโมงหรือไม่ควรมากเกิน 2 ชั่วโมง สำหรับจำนวนครั้งที่พบควรกำหนดไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับระยะเวลาและจำนวนครั้งของการให้คำปรึกษากลุ่มดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ระยะเวลาควรอยู่ระหว่าง 30 นาที น้อยที่สุดซึ่งเหมาะสมสำหรับเด็ก เพราะถ้านานอาจเบื่อได้ จนถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบ้างที่นานถึง 2 ชั่วโมงโดยไม่ได้พบติดต่อกัน ได้แก่ พบกันสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ทุกสัปดาห์ เป็นเวลา 6-7 ครั้ง หรือ 8-10 ครั้ง แต่ถ้าพบติดต่อกันที่เรียกว่า การให้คำปรึกษา กลุ่มแบบมาราธอน อาจใช้เวลา 4-48 ชั่วโมง หรือเป็นเวลาติดต่อกัน 2 วัน

5.3.5.4 การจัดสถานที่

มาห์เลอร์ (Mahler. 1969: 58-59) และโอลเซน (Ohlsen. 1970: 29) กล่าวสอดคล้องกันในเรื่องการจัดสถานที่ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้ ควรเป็นห้องที่มีลักษณะเป็นสัดส่วน และมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนสมาชิก แก้อีควรมีลักษณะที่หนึ่งได้สบายและจัดเป็นวงกลม เพื่อให้สมาชิกมองเห็นกันอย่างทั่วถึง พื้นห้องสะอาด และพร้อมที่จะให้สมาชิกนั่งพื้นได้ถ้าสมาชิกต้องการที่จะเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525: 235) กล่าวว่าห้องที่เหมาะสมกับ การให้ คำปรึกษา กลุ่มควรเป็นห้องที่ เล็กกะทัดรัดเหมาะสมกับจำนวนสมาชิกในห้อง เพื่อให้สมาชิกรู้จัก อิสระและมีให้มีสิ่งภายนอกกรอบวน หรือป้องกันมิให้สมาชิกหันไปสนใจกับสิ่งภายนอก สมาชิกใน กลุ่มจะรู้สึกสบายใจเมื่อได้นั่งเป็นวงกลมรอบโต๊ะ หรือมีโต๊ะตรงกลางวงมากกว่าที่จะเป็นวงกลม เหยยๆ ห้องสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มในบางแห่งจะติดตั้งเครื่องบันทึกเสียงไว้ด้วย

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่าการจัดสถานที่ควรเป็น ห้องที่เป็นส่วนสัดส่วนหรือเป็นส่วนสัดส่วนและมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนสมาชิก ควรจัดเป็นวงกลมเพื่อให้ สมาชิกทุกคนมองเห็นหน้ากันทั้งหมด อาจจัดเป็นเก้าอี้หรือนั่งพื้นก็ได้

5.3.5.5 ชนิดของกลุ่ม

แฮนเซน วอร์เนอร์ และสมิธ (Hansen; Warner; & Smith. 1976: 366) กล่าวว่า ชนิดของกลุ่มควรจัดเป็น กลุ่มแบบปิด หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีการเปิดรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่าง การดำเนินการให้คำปรึกษา กลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกจากกลุ่มไป แล้วก็ตาม เพราะการจัดกลุ่มจะ ทำให้สมาชิกมีปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนม ซึ่งสอดคล้องกับราว (Rao. 1981: 177) ที่กล่าวว่าชนิดของกลุ่มควรเป็น กลุ่มปิด คือ ไม่มีการรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่างให้ คำปรึกษา กลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกไปแล้วก็ตาม เพราะการจัดเป็น กลุ่มเปิด จะทำให้สมาชิกมี ปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนมกันของสมาชิกในกลุ่ม

5.3.5.6 แนวคิดในการเลือกผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา

การคัดเลือกบุคคลใดๆ ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ คำปรึกษาไม่สามารถกำหนดได้ ด้วยการพิจารณาจากบุคลิกภาพภายนอก การใช้วิธีการให้ความ มรู้ การฝึกฝนทักษะจะช่วยให้ได้ผู้ที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามคุณสมบัติส่วนตัวบางประการที่ผู้ให้ คำปรึกษาพึงจะมีนั้น เป็นสิ่งที่ฝึกฝนกันได้ยาก คุณสมบัติดังกล่าวคือ การมีสัจจะ ความจริงใจ ให้เกียรติ ให้การยอมรับ เคารพในสิทธิของผู้อื่น แต่เป็นไปได้ที่จะช่วยบุคคลให้รู้จักเข้าใจตนเองและยอมรับตนเองทั้งในส่วน ดีและที่บกพร่อง เพื่อส่งเสริมคุณสมบัติที่ดีของตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และปรับเปลี่ยนแก้ไข ข้อบกพร่องให้ลดน้อยลง

การเลือกบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ให้ คำปรึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้า ได้ตัวบุคคลที่เห มาสมทุกด้านแล้วก็เท่ากับว่า การฝึกอบรม คำปรึกษา ประสบผลสำเร็จไปแล้ว ครึ่งหนึ่ง การคัดเลือกผู้ให้ คำปรึกษา โดยพิจารณาจากผลการศึกษาประกอบการสัมภาษณ์ใน ระยะเวลาสั้นๆ นั้น ยังไม่เพียงพอเพราะเราไม่สามารถจะทราบได้อย่างแน่ชัดว่าเราได้คัดเลือก บุคคลที่มีแนวโน้มในการเป็นโรคจิตรวมเข้ามาด้วยหรือไม่ ยังมีบุคลิกภาพของบุคคลอีกจำพวกหนึ่งที่ สนิคและโคมป์ (Snygg & Comb) ให้ชื่อไว้ว่า “บุคลิกภาพที่ขาดความเพียงพอ ” (inadequate personality) คือบุคคลที่ขาดความเพียงพอ ใช้วิธีก้าวร้าว ก่อการวิวาท พยายามยกย่องตนเอง ขาด ความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามทันทีที่ต้องเผชิญกับผู้ที่ตนคิดว่าเหนือกว่าตน เพราะรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับ และไม่เป็นที่นิยมยกย่อง ผู้ให้

คำปรึกษาที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้ย่อมเป็นอันตรายร้ายแรงต่อตนเองในด้านวิชาชีพ ต่อผู้ร่วมงานและ ร้ายแรงอย่างที่สุดต่อผู้รับคำปรึกษา

การเลือก บุคคลเข้าฝึกอบรมการเป็นผู้ให้ คำปรึกษา นั้น แซนเดอร์ (Sander. 1968) ให้ความเห็นว่าหลังการสัมภาษณ์คัดเลือกบุคคลแล้ว ควรมีการประเมินจากกลุ่มเพื่อนร่วม วิชาชีพในแต่ละภาคการศึกษา โดยการประเมินซึ่งกันและกันในด้านคุณภาพการ รับผิดชอบ รับตัวทางสังคม และส่วนตัว พร้อมๆ กันนี้แต่ละคนมีหน้าที่ประเมินตนเองด้วย

5.3.5.7 ปัญหาและข้อสังเกตที่พบในผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษามือใหม่

1. บุคลิกการแสดงออก ไม่กล้าแสดงออกในความคิด ความรู้สึกของ ตนเองประหม่า เคร่งขรึม ตื่นตระหนก กังวล ขาดความเชื่อมั่นในบทบาท บุค ฝึกไม่น่าเชื่อถือไม่ สบายตากับสมาชิกกลุ่ม สายตาไม่จับไวต่อความปรารถนาของสมาชิก เช่น ปรารถนาที่จะเล่า ปรารถนาที่จะอิสระจากการเล่า ไม่อบอุ่น ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่มีความกระตือรือร้นในบทบาท

2. น้ำเสียงการพูด ขาดความอ่อนโยน ขาดความอบอุ่น ไม่เน้นน้ำเสียง หรือผ่อนเสียงตามระดับความรู้สึก ขาดความหนักแน่นในน้ำเสียง น้ำเสียงคาดคั้นเอาคำตอบ พูด ติดขัดหรือไม่ค่อยพูดหรือพูดไม่ตรงประเด็น หรือพูดมากในบางโอกาส ใช้ท่าทางเกินจำเป็น และ ขวนสมาชิกพูดคุยกันเองโดยไม่ผ่านกลุ่ม

3. การใช้ภาษา ความคิดไม่กว้างไกลในการใช้คำพูดที่แสดงถึงความ เข้าใจ ความรู้สึกของผู้รับ คำปรึกษา มักใช้คำพูดห้วนๆ สั้นๆ และคำซ้ำๆ ขาดความนุ่มนวลในการ สื่อสาร บางครั้งรับแรงพูดเกินไป ขาดความต่อเนื่องทางความคิดกับความรู้สึก บางครั้งพูดเชื่องช้า เกินไป เพราะไม่มั่นใจในบทบาทของตน

4. บรรยากาศในกลุ่ม ค่อนข้างเกร็ง ตรึงเครียด ไม่เป็นกั นเอง อึดอัด สมาชิกบางรายถูกรุกคำถามความรู้สึกมากจากสมาชิกกลุ่มหรือนำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มไม่สามารถเข้า คลีคลายบรรยากาศได้ สมาชิกบางรายไม่ร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและผู้นำกลุ่มไม่สามารถ เรียกศรัทธากลับคืนมาได้ บางครั้งปล่อยบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรู้สึกให้ สมาชิกกลุ่มโต้ตอบกันเอง จนสมาชิกกลุ่มบางรายรู้สึกถูกคุกคามจากเพื่อนสมาชิกกลุ่ม การ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มแทนที่จะให้อิสระหรือความพร้อมในการเปิดเผยตนเองของสมาชิก กลับใช้วิธีเรียกชื่อสมาชิกให้พูดตามความปรารถนาของตน และเรียกทุกคนที่ยังไม่ ได้พูด หรือไม่ พร้อมที่จะพูด และผู้นำกลุ่มไม่ร่วมแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นและความรู้สึก ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม บางครั้งใช้ทัศนคติ ค่านิยมของตนในการผนวกความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม

5. การใส่ใจ รับฟัง ขาดความนิ่งในการฟัง ขาดสมาธิฟังไม่ต่อเนื่อง จะ พูดขัดจังหวะ และสะดุดกระแสรู้สึกของสมาชิกขณะที่สมาชิกพร้อมที่จะเปิดเผยเรื่องราวของ ตนเองอย่างต่อเนื่อง บางขณะทำกิจกรรมอย่างอื่นในขณะที่รับฟังสมาชิกและมักให้ความสำคัญของ เนื้อหา (content) ที่สมาชิกสื่อมามากกว่าความรู้สึก (feeling) ที่เกิดขึ้นกับสมาชิก จึงขาดการเข้าถึง ความรู้สึกเล็กๆ ที่มีอยู่ภายใน และวินิจฉัยผิดพลาด บางครั้งมีความนิ่งเงียบในการฟังนานเกินไป

หรือบ่อยเกินไป ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่ามีความเข้าใจเรื่องราวที่ปรึกษาหรือไม่ เพียงใด หรืออาจขาดทักษะในการสานต่อความคิดความรู้สึกหรือคำพูดของสมาชิกหรือผู้นำกลุ่มเอง

6. การใช้คำถาม ขาดทักษะในการใช้คำถาม ถามไม่ชัดไม่ตรง กลุ่มเครือถามซ้ำ ถามแบบสอบถามหาข้อผิดพลาด บางคำถามย้าปัญหาหรือปมด้อยของสมาชิก ถามยืดเยื้อ ขยายความในคำถาม บางคำถามเจาะลึกเรื่องส่วนตัวเกินไป บางคำถามไม่จำเป็นต้องถาม บางคำถามชี้นำสมาชิกให้ตอบตามเป้าหมายที่ตนมุ่งหวัง

7. การสะท้อนความรู้สึกของสมาชิก ขาดความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกที่แท้จริงของสมาชิก จึงไม่ค่อยใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกหรือสะท้อนความรู้สึกไม่ได้ทั้งหมด ของความรู้สึกที่สมาชิกถ่ายทอดมา ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาจากการฟังกับความรู้สึกของสมาชิก แล้วสะท้อนออกมาได้ บางรายแสดงความรู้สึกแทนสมาชิกโดยมิได้ให้สมาชิกสะท้อนความรู้สึกนั้นออกมา

8. การแนะนำ มีความรีบเร่งหาคำตอบให้กับสมาชิกทุกครั้งที่สมาชิกถาม หรือพูดคุยปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ ด้วยเกรงว่าถ้าตอบคำถามไม่ได้ ตนก็ไม่มีความสามารถที่จะให้คำปรึกษาสมาชิกได้เลยหรือเกรงสมาชิกกลุ่มจะผิดหวัง

9. การซ้ำความ มักใช้การซ้ำความบ่อยๆ จนสมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึก อึดอัดไม่แน่ใจในความสามารถของผู้นำกลุ่ม บ้างก็ขาดการซ้ำความในส่วนสำคัญของประโยคที่สมาชิกบอกเล่ามาหรือในส่วนของการรู้สึกที่เป็นปัญหา

10. การตีความ รับผิดชอบหมายคำพูด ของสมาชิกเร็วเกินไปหรือนำทักษะการตีความมาใช้ในระยะแรกของการเริ่มต้นสนทนา ยังไม่ทันที่สมาชิกจะขยายความคำพูดของตนเลย มีผลให้สมาชิกเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย บางครั้งตีความหมายของปัญหา สาเหตุของสมาชิกผิดพลาด แล้วไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ชี้แจงความชัดเจน หรือผิดพลาดของการตีความนั้น

11. การเผชิญหน้า ไม่สันตติภาพทักษะการเผชิญหน้า นำมาใช้ในลักษณะการตำหนิติเตียนหรือบั่นทอนความรู้สึกของสมาชิกมากเกินไป หรือเลือกจังหวะเวลาไม่เหมาะสมในการใช้ทักษะการเผชิญหน้า เช่น ใช้ในระยะยุติ คำปรึกษา ทำให้สมาชิกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่ต่างออกไป ไม่สามารถอธิบายให้สมาชิกเห็นความสับสนหรือขัดแย้งระหว่างความคิด ความรู้สึก และการกระทำ

12. การให้กำลังใจ การแสดงความรักความ เข้าใจสมาชิกมักใช้คำพูดโดยไม่อยู่บนพื้นฐานของเรื่องราวที่สมาชิกได้สื่อออกมา ทำให้สมาชิกไม่รู้สึกประทับใจหรือซึ่งใจในคำพูดที่ผู้นำกลุ่ม แสดงออก ผู้นำกลุ่มบางรายไม่คุ้นเคยหรือไม่มั่นใจในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกดีๆ ด้วยภาษาท่าทางหรือภาษาสัมผัสร่วมกับคำพูดที่จริงใจ บนฐานของเรื่องราวของสมาชิก

13. การร่วมวางแผนทางแก้ปัญหา นำความคึดส่วนตัวของตนไปร่วมวางแผนทางแก้ปัญหาของสมาชิก โดยมีได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับกลุ่มมาก่อน เพิกเฉยต่อปัญหาของสมาชิก โดยไม่ให้ความสำคัญต่อปัญหาที่สมาชิกนำมาปรึกษา ไม่สามารถ

เสริมบรรยากาศให้สมาชิกได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายความคิดและวิธีการ ไม่สามารถปิดประเด็นปัญหาของสมาชิกหลังการอภิปรายได้ ขาดทิศทางในการวางแผนแก้ปัญหา

14. การสรุปปิดกลุ่ม ไม่สรุปประเด็นปัญหาของสมาชิกแต่ละคนแต่ละช่วง จังหวะ ไม่สามารถผนวกความคิด ความรู้สึก ข้อสรุปที่ค้นพบจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม ทำการสรุปปิดกลุ่มเอง โดยไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกทำหน้าที่สรุปประเด็นหรือข้อสังเกตที่ค้นพบแต่รีบสรุปประเด็นเร็วเกินไปหรือสรุปประเด็นไม่ชัดเจนหรือไม่สรุปปิดกลุ่ม

ที่กล่าวมาทั้ง 14 ประการ เป็นปัญหาและข้อสังเกตที่เกิดขึ้นกับผู้ให้คำปรึกษา หรือผู้ทำหน้าที่ให้ คำปรึกษา มือใหม่ หรือผู้ที่ขาดการพัฒนาประสบการณ์การนำกลุ่ม คำปรึกษา (Experience of Groups) เชื่อว่าทัศนคติที่ดี (Attitude) ต้องนำคำปรึกษา ความเชี่ยวชาญจาก ประสบการณ์และความละเอียดอ่อนต่อ คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา จะช่วยพัฒนาศักยภาพของ ผู้ให้ คำปรึกษาหรือผู้ทำหน้าที่ให้ คำปรึกษาได้เป็นอย่างดี อันเป็นกลไกสำคัญให้งาน คำปรึกษาประสบ ผลสำเร็จ

5.3.6 ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบ

ยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

โรเจอร์ส (Corey. 2004: 284; citing Rogers. 1959) ซึ่งเป็นเจ้าของทฤษฎี แบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. เป้าหมายหลักของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็น ศูนย์กลางว่า บรรยากาศจะทำให้มีการสร้างสรรค์นั้นสามารถแยกได้เป็น 3 แบบ คือ ความจริงใจ การเคารพ และความเห็นอกเห็นใจ

2. ความเชื่อมั่นในความสามารถของกลุ่ม กลุ่มจะสามารถเคลื่อนไหวไปได้ ด้วยตนเองเมื่ออยู่ในบรรยากาศที่ ได้รับการยอมรับ และเชื่อใจสมาชิกกลุ่มจะแสดงออกในบางแง่ ของตนเอง ซึ่งปกติจะซ่อนเอาไว้ เช่น จากการที่ต้องถือตนเองเป็นตัวของตัวเองจากคนที่ชอบเก็บ ตัว ไม่ชอบสิ่งไม่แน่นอน มาเป็นคนที่เก็บตัวน้อยลงและทนต่อสิ่งที่ไม่แน่นอนได้มากขึ้น จากการที่ มองหาคำตอบจากที่อื่นมา เป็นความเต็มใจที่จะควบคุมชีวิตตนเอง โดยไม่อาศัยผู้อื่น และจากการ ขาดความเชื่อใจผู้อื่น และกลัวมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมาเป็นคนเปิดเผย และแสดงออกมากขึ้น

3. การฟังอย่างใส่ใจ ถึงแม้ผู้ให้ คำปรึกษา กลุ่มจะยอมรับว่าการฟังมีความ สำคัญมาก แต่หลายคนก็ขาดความชำนาญในการฟัง และตอบคำถาม วิธีหนึ่งในการสร้าง ความชำนาญอันนี้ก็คือตระหนักว่า มีสิ่งกีดขวางบางอย่างในการฟัง เช่น ให้ความสนใจมากเกินไปกับ คำตอบโดยไม่ให้ออกาสให้ผู้พูดถามให้จบก่อน ให้คำแนะนำที่ด่วนเกินไป และทำให้ผู้ถามเกิดท้อใจ ถามคำถามที่ไม่เหมาะสมเกินไป แนะนำมากเกินไป ไม่เป็น ธรรมชาติต่อทุกคน และสนใจคำพูดมากเกินไปโดยไม่สนใจพฤติกรรม

4. การเห็นอกเห็นใจ เป็นความสามารถที่จะเข้าไปในโลกของผู้อื่น และติดต่อกับสื่อสารความเข้าใจได้ แต่การหยั่งรู้ความรู้สึกอย่างเดียวไม่พอ จะต้องสามารถถ่ายทอดความรู้สึกว่าเราเข้าใจให้เขาเข้าใจได้ด้วย ซึ่งถือว่าความเห็นอกเห็นใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้และกำหนดวิถีทางของตนเองเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการรักษา การเห็นอกเห็นใจเป็นการทำให้การสำรวจตัวเองเป็นไปได้สะดวกขึ้น ยังมีการเห็นใจมากเท่าใด ก็จะมีการสำรวจตัวเองมากขึ้นเท่านั้น ผู้ที่ได้รับการเห็นอกเห็นใจจะรู้สึกว่ามีค่าและเป็นที่ยอมรับความสามารถในการเห็นอกเห็นใจจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ให้ คำปรึกษา และผู้ที่มีความสามารถในการวินิจฉัยเก่งไม่จำเป็นต้องเก่งด้านเห็นใจด้วยเสมอไป

5. การเคารพนับถือและการให้ความอบอุ่น การเคารพนับถือเป็นการให้คุณค่าและยอมรับสมาชิกโดยไม่เรียกร้องหรือคาดหวังอะไรตอบแทน อย่างไรก็ตามก็ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับพฤติกรรมของผู้รับ คำปรึกษา หมดทุกอย่าง ผู้ให้ คำปรึกษา บางคนตั้งความหวังไว้สูงจนเกินไปจะต้องให้ความอบอุ่นกับสมาชิกในทุกสถานการณ์ จะต้องทำใจว่า บางครั้งเขาจะไม่รู้สึกอบอุ่นหรือได้รับความเคารพตอบแทน

6. ความจริงใจและการเปิดเผยตนเอง ความจริงใจหมายถึง ผู้ให้ คำปรึกษาจะไม่แสวงหาเป็นเข้าใจ ไม่พูดโดยไม่คิดถึงความหมาย และไม่ใช้พฤติกรรมที่จะชนะผู้อื่น

7. การเปิดเผยตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาเห็น เป็นสิ่งที่เหมาะสมช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาล้าเปิดเผยตัวเองมากขึ้น

8. การเคารพ คือ การให้คุณค่าของผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงถึงความเคารพ ได้แก่ เต็มใจทำงานร่วมกัน ให้กำลังใจ ฟังอย่างตั้งใจ สนับสนุนการกระทำที่ดี

9. จุดหมายที่แน่นอน การให้คำปรึกษากลุ่มผู้นำต้องกำหนดจุดหมายที่แน่นอนให้สมาชิกทราบอย่างเข้าใจ เพื่อให้สมาชิกทราบว่าเขาคควรมีบทบาทใดบ้าง

10. การเผชิญหน้า เป็นการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความคิดและพฤติกรรม แต่ต้องกระทำในลักษณะที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหน้า และทำให้เขาเห็นผลของการกระทำของเขา

โรเจอร์ส (Rao. 1987: 71; Citing Rogers. 1957) สรุปเงื่อนไข 6 ประการที่มีความสำคัญ และพอเพียงที่จะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพได้ คือ

1. ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาพบปะซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางจิตใจ

2. ผู้รับคำปรึกษาอยู่ในสภาวะที่ไม่สมดุล (State of Incongruence) และด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เขารู้สึกไม่มั่นคงและเกิดความวิตกกังวล

3. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องไม่มีความตึงเครียดและวิตกกังวล ซึ่งจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาเป็นไปอย่างจริงใจ

4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องยอมรับผู้รับคำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไข

5. ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีประสบการณ์ในการเข้าใจผู้รับคำปรึกษาในกรอบแห่งการรับรู้ของผู้รับคำปรึกษา และพยายามสื่อสารในเรื่องที่เป็นประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษา

6. การให้การยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไขและเข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างจริงใจของผู้ให้คำปรึกษา เป็นความสำเร็จที่ทำให้ผู้ให้คำปรึกษาได้เข้าใจสภาพของผู้รับคำปรึกษายิ่งขึ้น

ขั้นตอนของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

การพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางแบ่งเป็น 7 ระยะดังนี้ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546: 70-72)

ระยะที่ 1 ผู้รับคำปรึกษาจะยังไม่เปิดเผยตนเอง แต่จะสื่อสารเรื่องทั่วๆ ไปเป็นส่วนใหญ่

ระยะที่ 2 ผู้รับคำปรึกษาเริ่มเปิดเผยตนเองมากขึ้น มีการพูดถึงความรู้สึกต่างๆ ในอดีต ส่วนเรื่องความรู้สึกขัดแย้งอาจจะพูดถึงบ้างแต่เขายังไม่ยอมรับสิ่งเหล่านั้น

ระยะที่ 3 ผู้รับคำปรึกษาเริ่มสามารถพูดถึงตนเอง ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ส่วนการรับรู้ตนเองมีขอบเขตจำกัด และมักจะพบในลักษณะที่สะท้อนอยู่ในบุคคลอื่น ผู้รับคำปรึกษาจะพูดอย่างสบายในเรื่องความรู้สึกเก่าๆ แต่ยังปฏิเสธหรือไม่ค่อยกล้าที่จะพูดถึงความรู้สึกในเหตุการณ์ปัจจุบัน มักจะมีความคับข้องใจ ท้อถอยในเรื่องความสามารถที่จะตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รับคำปรึกษาส่วนใหญ่จะเริ่มเข้าสู่การให้คำปรึกษาในระยะที่ 3 นี้

ระยะที่ 4 ผู้รับคำปรึกษาสามารถยอมรับปัญหาต่างๆ ยอมรับความรู้สึกที่รุนแรงในอดีต แต่ไม่พูดถึงความรู้สึกในเรื่องส่วนตัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ผู้รับคำปรึกษาเริ่มมีการยอมรับความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาขึ้นบ้าง แต่ก็ยังเป็นระยะที่ทดสอบความรู้สึกในการรับคำปรึกษาโดยยังมีความกลัวในเรื่องสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

ระยะที่ 5 ผู้รับคำปรึกษาจะระบายความรู้สึกของตนเองอย่างมีอิสระ แต่ยังไม่รู้สึกกลัวและตกใจมากกว่าพอใจ แต่ผู้รับคำปรึกษาก็สามารถยอมรับความรู้สึกที่เกี่ยวกับตนเองมากขึ้น กล้ารับผิดชอบปัญหาของตนเอง และการยอมรับความรู้สึกของตนไปในทางที่ถูกต้องมากขึ้น

ระยะที่ 6 ผู้รับคำปรึกษาสามารถระบายความรู้สึกต่างๆ อย่างเสรีด้วยความรู้สึกเบิกบาน เกิดความสอดคล้องระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองและประสบการณ์ที่เป็นจริง ทำให้สิ่งที่มาคุกคามลดลง ผู้รับคำปรึกษาจะจัดปัญหาให้หมดไป และอยู่ในโลกนี้โดยที่ตนเองเป็นผู้กระทำสิ่งต่างๆ หลังจากนั้นผู้รับคำปรึกษาก็จะมีความต้องการที่จะรับคำปรึกษาน้อยลง

ระยะที่ 7 ผู้รับคำปรึกษาเกิดการยอมรับ และมีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความยืดหยุ่น มีความสนุกสนานกับการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความยืดหยุ่นในสิ่งต่างๆ ก็จะกลายเป็นความยืดหยุ่น ซึ่งโดยปกติระยะนี้ไม่ค่อยเกิดขึ้นในสถานการณ์ให้คำปรึกษา

2. การให้คำปรึกษา กลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎี คำปรึกษา แบบเผชิญความจริง

การให้คำปรึกษา ตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริงเป็นการผสมผสานแนวคิดของเอลลิส (Ellis) ในเรื่องการให้คำปรึกษา แบบเหตุผล-อารมณ์ และแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers) ในเรื่องการให้คำปรึกษา แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงนี้ เน้นพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา ภายใต้บรรยากาศของความอบอุ่นและการยอมรับ ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นผู้รับคำปรึกษาจะเป็นผู้วางแผนหรือวางโครงการภายหลังจากที่ได้ประเมินพฤติกรรมของตนเองแล้วอย่างมีระบบและมีเหตุผล

2.1 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาของทฤษฎีเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2533: 183-184) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหา และมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยเผชิญความจริง
2. ป้องกันไม่ให้ผู้ถูกรับผิดชอบชีวิตให้ล่องลอย โดยสนับสนุนให้วางโครงการในอนาคต และมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปตามโครงการที่วางไว้
3. ส่งเสริมให้ผู้ถูกรับผิดชอบมีวุฒิภาวะ คือ เป็นตัวของตัวเอง และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้
4. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบรู้จักตนเองว่า เขาเป็นใคร เขาต้องการอะไรในชีวิต
5. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบพบวิธีสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น
6. ให้ผู้ถูกรับผิดชอบตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จักวิธีสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่นให้ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้และการรับความรักจากผู้อื่น จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า
7. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบรู้จักประเมินค่านิยม รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด สิ่งใดควรกระทำหรือพึงละเว้น

2.2 หลักการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริง

สุดฤทัย มุขยวงศา (2533: 16-19) กล่าวถึงหลักการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีเผชิญความจริงไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพของ การให้คำปรึกษา ด้านความสัมพันธ์ที่เป็นส่วนตัว ความอบอุ่น เข้าใจ ใส่ใจ ยอมรับ ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องสร้างความเชื่อถือของเขาให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นโดยการแสดงความผูกพันอย่างจริงใจ และห่วงใยต่อเขา มองเขา ในทหรณะที่เขาไม่เคยมองตนเองมาก่อนว่า เขาสามารถ เปลี่ยนแปลงเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีความรับผิดชอบ

2. การเน้นที่พฤติกรรมปัจจุบัน ผู้ให้ คำปรึกษา จะชักชวนผู้รับ คำปรึกษา พิจารณาพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุหรือส่งเสริมความรู้สึกที่ไม่ดี ช่วยให้เขาเรียนรู้ เขามีความสามารถ เปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง การรับรู้ต่อพฤติกรรมที่ตนเองกำลัง ทำอยู่เป็นวิธีการที่บุคคลจะพัฒนาภาพพจน์ที่ดีของตนเอง ดังนั้นการเน้นที่พฤติกรรมปัจจุบัน จะ ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา พัฒนาทางเลือกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และมีพฤติกรรมที่มีความ รับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น

3. การประเมินพฤติกรรม เมื่อผู้รับ คำปรึกษา ได้พิจารณาถึงพฤติกรรมที่ เขากระทำอยู่ และผลของพฤติกรรมนั้นแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาก็จะช่วยให้เขาประเมินว่า พฤติกรรมนั้น กำลังนำเขาไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว สิ่งสำคัญก็คือ ผู้ให้ คำปรึกษาจะต้องไม่เป็นผู้ตัดสิน พฤติกรรม หรือแสดงเจตคติในเชิง วิจารณ์วิจารณ์ ในการประเมินพฤติกรรมจะต้องเน้นที่ เฉพาะ พฤติกรรมเท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่แก้ไขปรับปรุงได้

4. การพัฒนาแผนการเพื่อเปลี่ยนแปลง หลังจากผู้รับ คำปรึกษา ได้ประเมิน พฤติกรรมของตนเอง และตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง และตัดสินใจ ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นๆ ผู้ให้ คำปรึกษา จะช่วยเขาพิจารณาทางเลือกเพื่อหา พฤติกรรมที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ และช่วยเขาในการวางแผนการเพื่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการกำหนดเป้าหมายระยะสั้นที่สามารถปฏิบัติได้ และมีโอกาสที่จะ สำเร็จ การวางแผนปฏิบัติจะต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจงชัดเจน วัดได้และต้องยืดหยุ่นสามารถปรับ พฤติกรรมได้ตามความเหมาะสม

5. ข้อผูกมัด แผนการที่กำหนดไว้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะ ดำเนินไปได้ก็ต่อเมื่อผู้รับคำปรึกษาเต็มใจที่จะลงมือปฏิบัติ การให้คำปรึกษา นี้จึงมีการผูกมัดตนเอง ที่จะทำตามแผนกา ร โดยให้ผู้รับ คำปรึกษา เขียนเป็น “สัญญา” เพื่อช่วยให้ตนเองปฏิบัติตาม แผนการนั้น ถ้าผู้รับ คำปรึกษา หลีกเลียงหรือไม่ยินยอมผูกมัดตนเอง ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องไม่บีบ บังคับให้ผู้รับ คำปรึกษา เปลี่ยนใจ แต่จะ让他ค้นหาว่าอะไรเป็นอุปสรรคที่เขาไม่ยอมทำตาม แผน ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แนะผู้รับ คำปรึกษาว่าให้เขาวางแผนระยะสั้นที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ แผนการที่ผู้รับคำปรึกษาผูกมัดตนเองที่จะทำตาม จะต้องเป็นเหตุเป็นผลและมี ความเป็นไปได้เพราะถ้าไม่สามารถทำตามข้อผูกมัดนั้นได้ เขาจะเพิ่มความสับสนและความรู้สึ ก ล้มเหลวมากขึ้น

6. ไม่ใช้การลงโทษ เมื่อผู้รับ คำปรึกษา ไม่สามารถทำตามข้อผูกมัดของ ตนเอง ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องกระตุ้นให้เขาประเมินตนเองอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาว่าเขายัง ต้องการที่จะทำตามข้อผูกมัดนั้นหรือไม่

7. การไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องเชื่อมั่น ในตัวผู้รับ คำปรึกษา ว่า เขาสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมใหม่ได้ แม้ว่าบางคนอาจจะต้องใช้ เวลานานมากเพราะบุคคลที่ล้มเหลว มักคิดว่าคนอื่นๆ สิ้นหวังในตัวเขาและไม่เชื่อว่าพวกเขามี ความสามารถที่จะปรับปรุงตนเองได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นตัวอย่างของการไม่ยอมล้ม เลิกความ

ตั้งใจและผูกพันตนเองที่จะช่วยผู้รับ คำปรึกษากระตุ้นให้ผู้รับ คำปรึกษารู้สึกมั่นใจในตนเอง ดังนั้น เมื่อผู้รับ คำปรึกษา เชื่อมั่นว่า ผู้ให้ คำปรึกษา ไม่รู้สึกสิ้นหวังในตัวเขาแล้ว เขาจะไม่รู้สึกโดดเดี่ยว สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และเขาเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหา และเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เขาคิด รู้สึก และกระทำได้

2.3 ขั้นตอนของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบ

เผชิญความจริง

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้ให้คำปรึกษาเริ่มต้นให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษา ทุกคนในกลุ่มเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้ให้ คำปรึกษาในการให้คำปรึกษาครั้งแรก หลังจากนั้นถ้าเป็นครั้งต่อไป เช่น ครั้งที่ 2,3,4... ขั้นนี้จะเพิ่มการติดตามผลของการให้คำปรึกษาโดยผู้ให้ คำปรึกษาให้ผู้รับ คำปรึกษารายงานผลการนำเอา ข้อเสนอแนะของสมาชิกในกลุ่มครั้งที่แล้วไปลองปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้ให้คำปรึกษา ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา ทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเองในปัจจุบัน โดยผู้ให้ คำปรึกษาใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับ คำปรึกษาทุกคนในกลุ่มได้สำรวจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเองในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินพฤติกรรม ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับ คำปรึกษาทุกคนในกลุ่มได้พิจารณาและประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของตนเองตามความเป็นจริงว่ามีมากน้อย เพียงใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับ คำปรึกษาทุกคนในกลุ่มวางแผน การปฏิบัติการแก้ปัญหาพฤติกรรมโดยอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งสามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจน และผู้รับ คำปรึกษาเต็มใจที่จะปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสร้างสัญญาหรือข้อผูกพัน ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับ คำปรึกษาทุกคนในกลุ่มตกลงใจที่จะปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติที่ตนเองเป็นผู้กำหนด เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้รับ คำปรึกษาโดยผู้รับ คำปรึกษาเขียนตกลงในรูปแบบของสัญญา

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นติดตามผล ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติ และผู้ให้คำปรึกษาติดตามผลการปฏิบัติตนตามแผนการปฏิบัติในการแก้ปัญหาของผู้รับ คำปรึกษาแต่ละคน

3. การให้คำปรึกษา กลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎี การให้คำปรึกษา แบบพฤติกรรมนิยม

การให้คำปรึกษา ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Pavlov) และวัตสัน (Watson) และการวางเงื่อนไขแบบ ผลกรรมของสกินเนอร์ (Skinner) ทั้งสองทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของบุคคลจึงเกิดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ดังนั้น กระบวนการให้คำปรึกษา กลุ่มตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม จึงเป็นการจัดสภาพแวดล้อมใหม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้และวัดได้ การให้คำปรึกษาจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างมีขั้นตอน ซึ่งการดำเนินการให้คำปรึกษาอาจจะจัดในห้องให้คำปรึกษา หรือจัดในสถานการณ์จริงของผู้รับคำปรึกษา

3.1 จุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

คอเรย์ (Corey. 2004: 295) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมคือ การสร้างสภาพการณ์เรียนรู้ใหม่ให้แก่ผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งการเรียนรู้นั้นควรจะแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ โดยผู้ให้ คำปรึกษาจะกำหนดจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมว่าควรจะมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด การประเมินผลและ การให้คำปรึกษา จะกระทำพร้อมกันไปตลอดเวลาของ การให้คำปรึกษา แบบพฤติกรรมนิยม

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2533: 195) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม คือ การตกลงร่วมกันระหว่างผู้ให้ คำปรึกษา และผู้รับ คำปรึกษา เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องเชี่ยวชาญในการพิจารณาว่าสภาพการณ์ใดบ้างที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้ให้คำปรึกษาจะกำหนดขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างละเอียด พฤติกรรมที่กำหนดให้ผู้รับ คำปรึกษา ปฏิบัตินั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ จึงจะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ และยังช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา รู้จักคิดพิจารณา วิเคราะห์สิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล และระมัดระวัง สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และผลที่ตามมา

ครัมโบลท์ (เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล . 2533: 773-774; อ้างอิงจาก Krumboltz. 1996) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมี 3 ประการ คือ

1. เป้าหมายที่กำหนดขึ้นสำหรับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนควรแตกต่างกัน หมายความว่า เป้าหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับ คำปรึกษา แต่ละคนเป็นเป้าหมายเฉพาะของเขา ซึ่งไม่ควรเหมือนกับเป้าหมายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับ คำปรึกษาคนอื่นๆ เนื่องจากผู้รับ คำปรึกษา แต่ละคนมีความเป็นเอกลักษณ์บุคคล ดังนั้น ผู้ให้ คำปรึกษา จึงควรที่จะ

กำหนดเป้าหมายเฉพาะสำหรับให้ความช่วยเหลือ ด้วยเหตุนี้ เป้าหมายในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาคนหนึ่ง อาจตรงกันข้ามกับเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้รับคำปรึกษาอีกคนหนึ่ง ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนให้สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ตามเป้าหมายเฉพาะที่เขาประสงค์

2. เป้าหมายของการให้คำปรึกษาสำหรับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนควรจำกัดเฉพาะที่สอดคล้องกับค่านิยมของผู้ให้คำปรึกษา หมายความว่าผู้ให้คำปรึกษา ควรพิจารณาและประเมินดูว่า เป้าหมายของการให้คำปรึกษา แต่ละคนนั้นสอดคล้อง หรือใกล้เคียงกับค่านิยมที่ผู้ให้คำปรึกษายึดถืออยู่หรือไม่ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ให้คำปรึกษาจะพยายามเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการให้สอดคล้องกับค่านิยมของผู้ให้คำปรึกษา แต่ควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่าสมควรหรือหรือไม่ที่จะให้ความช่วยเหลือ

3. เป้าหมายที่กำหนดขึ้นควรเป็นเป้าหมายที่สังเกตหรือประเมินผลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา ได้ หมายความว่าเป้าหมายที่ผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาได้ร่วมกันกำหนดขึ้นมานั้นควรกำหนดออกมาในลักษณะที่เป็นเป้าหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งสามารถสังเกตหรือประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ภายหลังจากผู้รับคำปรึกษา ได้รับคำปรึกษาแล้ว

ลักษณะสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

สมพร สุทัศน์ (2533: 160-161) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมสอดคล้องกับอาภา จันทรสกุล (2535: 221) ดังนี้

1. เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป้าหมายจึงต้องชัดเจนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้วัดได้ ประเมินได้ และการกำหนดเป้าหมายนั้น ผู้รับคำปรึกษาจะต้องเป็นผู้วางเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง

2. ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่จัดประสบการณ์ใหม่ เลือกลักษณะและคอยกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นโดยการเสริมแรง

3. การเลือกใช้เทคนิค และวิธีการแก้ไขพฤติกรรมตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีมากมายหลายเทคนิคมีมากมายหลายเทคนิค ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคและวิธีการตามความเหมาะสมของลักษณะปัญหาของแต่ละบุคคล

5.3.7 ขั้นตอนกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม

นักจิตวิทยาหลายท่านที่กล่าวถึงขั้นตอนของ การให้คำปรึกษากลุ่มแตกต่างกันไป ดังนี้

มาร์เชลเลอร์ (Mahler. 1969: 65-167) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมี 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการก่อตั้งกลุ่ม (The Involment Stage) ในขั้นนี้สมาชิกที่เข้ากลุ่มยังไม่ค่อยกล้าเปิดเผย ไม่แน่ใจ ความสนิทสนมคุ้นเคยหรือความไว้วางใจยังคง อยู่ในขั้นผิวเผิน ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควร การใช้เวลาในขั้นนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่ม ถ้าสมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจเปิดเผย และจริงใจก็จะใช้เวลาน้อย แต่ถ้าสมาชิกยังไม่ค่อยมีความไว้วางใจในกลุ่ม ไม่กล้าเปิดเผยตนเอง ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องใช้เวลาชี้แจงและสร้างบรรยากาศผ่อนคลายพอสมควร ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรจะใช้วิธีบังคับหรือเร่งเวลา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของกลุ่ม (The Transitional Stage) ขั้นนี้กลุ่มมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาขึ้นบ้าง สมาชิกเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มมากขึ้น สมาชิกมีความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต้องการที่จะช่วยเหลือ ปรึกษาหารือร่วมกัน แต่อาจจะมี ความวิตกกังวล มีความตึงเครียดเกิดขึ้นได้ ในขั้นนี้ผู้ให้ คำปรึกษา ต้องชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจ ลักษณะของกลุ่ม ว่าต่างจากกลุ่มสังคมทั่วไป สมาชิกแต่ละคนจะต้องอภิปรายปัญหาส่วนตัวของตนเองอย่างเปิดเผย ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่คนในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการดำเนินการ (The Working Stage) ในขั้นนี้ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกทุกคนในกลุ่มพัฒนาขึ้นจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง อภิปรายปัญหาของตนเองตามความเป็นจริง สมาชิกร่วมกันปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกัน ในขั้นนี้สมาชิกจะมีโอกาสสำรวจตนเอง ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้าใจปัญหาของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง รู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) ขั้นนี้จะขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่ม ถ้าแต่ละคนเกิดความเข้าใจกระจ่างแจ้งในปัญหาด้วยตนเองเป็นอย่างดีแล้ว และรู้ถึงวิธีที่จะแก้ไข้ปัญหา พร้อมทั้งจะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนเกิดความพอใจไม่ติดค้างในสิ่งใดก็สามารถยุติ การให้คำปรึกษา กลุ่มได้ แต่ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งยังรู้สึกติดค้างไม่กระจ่างแจ้ง สมาชิกในกลุ่มจะต้องทำให้เกิดความกระจ่างให้ได้จึงจะยุติการให้คำปรึกษาได้ แต่อย่างไรก็ตามการยุติ การให้คำปรึกษา จะต้องสิ้นสุดลงในเวลาใดเวลาหนึ่ง และสมาชิกควรเป็นตัวของตัวเองพอที่จะแยกออกจากกลุ่มได้

ทองเรียน อมรัชกุล (2520: 113-120) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของ การให้คำปรึกษา กลุ่มไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นริเริ่มการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ และสร้าง สัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งจะต้องใช้เวลาแก่สมาชิก

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อ ขั้นนี้กลุ่มเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้น บ้าง สมาชิกเริ่มรู้สึกไว้วางใจกัน แต่ยังมี ความตึงเครียด วิตกกังวล และเกิดการต่อต้าน ผู้ให้ คำปรึกษาต้องชี้แจงให้สมาชิกได้กล้าที่จะอภิปรายปัญหาของตนเองอย่างเปิดเผย

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มจะมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เต็มใจเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง อภิปรายปัญหาความเป็นจริง ร่วมกันแก้ไขปัญหาของกันและกัน นอกจากนี้สมาชิกทุกคนยังได้สำรวจตนเอง เข้าใจปัญหาและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เมื่อสมาชิกเข้าใจถึงปัญหาอย่างชัดเจน เป็นตัวของตัวเอง รู้จักวิธีแก้ปัญหา นำความคิดและประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความเต็มใจ ไม่มีข้อข้องใจก็ยุติการให้คำปรึกษาได้

ทิพวรรณ กิตติพร (2536: 252-254) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา กลุ่มมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น การให้คำปรึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้ให้ คำปรึกษา สร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้เกิดความอบอุ่น มีความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าเปิดเผยตนเอง ผู้ให้คำปรึกษา ต้องอธิบายวัตถุประสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน บทบาทของผู้ให้ คำปรึกษา บทบาทของสมาชิกกลุ่มหรือผู้รับ คำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้รับ คำปรึกษาเล่าปัญหาและความคับข้องใจออกมา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจปัญหา เป็นขั้นที่ผู้รับ คำปรึกษา ระบายความรู้สึกและความคับข้องใจ ตลอดจนปัญหาต่างๆ โดยผู้ให้คำปรึกษาทำหน้าที่เอื้ออำนวยเพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษาสำรวจจุดมุ่งหมาย และปัญหาต่างๆ ของเขา โดยผู้ให้ คำปรึกษา จะใช้ทักษะต่างๆ ใน การให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการดำเนินงาน เป็นขั้นของการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการพิจารณาเลือกต่างๆ อย่างเหมาะสมที่เกิดความรับผิดชอบและความต้องการของผู้รับ คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้ให้ คำปรึกษา มักใช้ทักษะการแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา พิจารณาแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาประเมินผลผู้รับ คำปรึกษาว่า เขาสามารถลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ถ้าพิจารณาตามจุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา กลุ่ม กล่าวคือ ผู้รับคำปรึกษา สามารถสำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และลงมือปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเพื่อไปสู่ขั้นการยุติการให้คำปรึกษา หรืออาจมีการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยเหลือผู้รับ คำปรึกษาต่อไปในกรณีจำเป็น

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เป็นขั้นสุดท้ายของการให้คำปรึกษา เมื่อผู้รับคำปรึกษา บรรลุจุดมุ่งหมายของ การให้คำปรึกษา แล้ว คือ ผู้รับ คำปรึกษา มีการสำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และสามารถลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวทางที่พึงปรารถนา ซึ่งในขั้นนี้ผู้ให้ คำปรึกษา จะต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติให้ คำปรึกษา อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความพร้อมของผู้รับ คำปรึกษา ประกอบ จากนั้นจึงมีการติดตามผลโดยวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่านักจิตวิทยาแต่ละท่านกล่าวถึงขั้นตอนของการให้คำปรึกษากลุ่มแตกต่างกัน เช่น อาจมี 4 ขั้นตอนบ้าง 5 ขั้นตอนบ้าง แต่ขั้นตอนหลักของการให้คำปรึกษากลุ่มมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่ม

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นความรู้ความเข้าใจของ ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในเกี่ยวกับ ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของ ทฤษฎีในการให้คำปรึกษากลุ่ม ความรู้ความเข้าใจ จกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม ประกอบด้วย ขั้นเริ่มต้นในการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นขั้นของการสร้างสัมพันธภาพ ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือให้ผู้รับ คำปรึกษาแต่ละคน และ ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้ คำปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทบทวนสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษาได้ประโยชน์จากกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มมากที่สุด

5.3.8 การสรุปผล ประเมินผล ติดตามผลคำปรึกษา (Summarizing

Evaluating and Follow-up Group Counseling)

การสรุปผลคำปรึกษา (Summarizing) เป็นการรวบรวม และผสมผสานสิ่งที่สมาชิกได้เรียนรู้ในกลุ่มคำปรึกษาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นการช่วยให้สมาชิกมีแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการแปลความหมายประสบการณ์กลุ่มร่วมกัน

การประเมินผล (Evaluating) เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการคำปรึกษา ความเข้าใจ แนวทางการประเมินและการพัฒนาแนวทางการประเมินที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การประเมินผลอาจประเมินในแต่ละครั้งของการให้คำปรึกษา เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทักษะ คำปรึกษา (Formative evaluation) เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้นำกลุ่มได้ปรับทิศทางในกระบวนการ คำปรึกษาโดยลำดับในขั้นยุติคำปรึกษาจะมีการประเมินประสิทธิผลของกลุ่มคำปรึกษา (Summative evaluation)

ภายหลังการปิดกลุ่ม มิได้หมายความว่าจบบทบาท และหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม คำปรึกษาได้สิ้นสุดลงแต่ต้องมีการประเมินผลและการติดตามผล โดยเฉพาะการอภิปราย ปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อการเข้ากลุ่ม คอเรีย (Corey. 2004: 123) พบว่ามีความยากมากที่จะประเมินผลกลุ่มแบบปรนัย แต่ก็ได้พยายามหลายๆ วิธี ทั้งก่อนและหลังการเข้ากลุ่ม โดยวิธีการ สังเกต แบบสำรวจและแบบทดสอบ เพื่อพิจารณาลักษณะและระดับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัว สมาชิกกลุ่ม แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาอันปรากฏว่ายังไม่มีการวัดใด ๆ ที่มีคุณภาพพอที่จะ ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึกและพฤติกรรมได้อย่างทั่วถึง จึงต้อง

เสริมด้วยการวัดแบบอัตนัยเพิ่มเติม รวมถึงการรายงานตนเอง (self-report) การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลหลังปิดกลุ่ม (individual postgroup interview) การนัดพบกลุ่ม (group follow-up meetings) การส่งต่อแหล่งต่างๆ สำหรับสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือต่อไป (reference)

การติดตามผล (Follow-up) การติดตามผลจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อกลุ่มที่มีการพบปะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในแต่ละสัปดาห์หรือเดือน ซึ่งเป็นการพบปะกันเพื่อให้โอกาสแก่ผู้นำกลุ่มได้ประเมินประสิทธิภาพของ กลุ่ม และให้สมาชิกกลุ่มมองเห็นภาพความเป็นจริงมากขึ้น กว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อเขา และสมาชิกกลุ่มอย่างไร เขาไปทำอะไรบ้างหลังยุติกลุ่มแล้ว รายงานถึงความยากลำบาก และอุปสรรคที่พบหรือยินดีกับความสำเร็จที่ได้รับ คอเรีย (Corey, 2004: 122) ให้ความเห็นถึงมูลเหตุที่ควรติดตามผล คือ การขยายโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้มีการพบปะกันเป็นกลุ่มอีก 2-3 เดือน หลังจากยุติกลุ่ม และการได้รับมอบหมายให้รายงานตนเอง (self-report) ก่อให้เกิดการยอมรับ จะช่วยกระตุ้นให้เขาได้ยึดมั่น กับข้อตกลงของตนเอง และเป็นโอกาสให้ผู้นำกลุ่มได้ย้ำถึงความรับผิดชอบของสมาชิก

มาร์เลอ (Trotzer, 1999: 408; citing Mahler) ให้ความเห็นว่าการประเมินผลหลังสิ้นสุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทันทีเป็นการประเมินผลเพียงผิวเผินเท่านั้น การประเมินผลที่สมบูรณ์ควรเว้นช่วงเวลาไปอีกระยะหนึ่ง แล้วจึงมีการติดตามผลสมาชิกกลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามหรือพบปะส่วนตัวหรือนัดพบประชุมกลุ่มอีกเพื่อติดตามผลโดยเฉพาะ

เกณฑ์การประเมินที่มีความเชื่อถือได้ควรมีลักษณะจำเพาะเจาะจง สามารถสังเกตหรือวัดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล คอห์น (trotzer, 1999 : 407; citing cohn) ได้จัดแบ่งเกณฑ์การประเมินผล การให้คำปรึกษาไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ประเมินจากพฤติกรรมที่สังเกตได้ (Behavioral Criteria) เป็นพฤติกรรมที่ประเมินได้จากสิ่งที่เห็นภายนอก เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานแบบวัดความถนัด แบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง แบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดการยอมรับตนเองและผู้อื่น

2. ประเมินจากการบอกเล่า (Affective Criteria) เป็นการวัดโดยการให้สมาชิกบอกความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม ทศนคติ ซึ่งผู้นำกลุ่มต้องคัดเลือกแบบสำรวจให้เหมาะสมกับเป้าหมายของสมาชิกผู้ประเมินผลกลุ่มคำปรึกษา

ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการประเมินสมรรถนะในการให้คำปรึกษา คือ

1. สมาชิกกลุ่ม (member evaluation) สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ที่ได้รับประสบการณ์จากการเข้ากลุ่มโดยตรง จึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดที่จะสะท้อนให้เป็นผลของกระบวนการและประสบการณ์กลุ่มและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

2. ผู้เชี่ยวชาญ (expert evaluation) การประเมินโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้ผู้นำกลุ่มได้รับความรู้และแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานคำปรึกษาในครั้งต่อไปการประเมินควรจะเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้นำกลุ่มต่อไป ซึ่งทำได้โดยการสังเกต (observation) ผ่านห้องสังเกตการณ์ (one-way mirror) หรือทางโทรทัศน์วงจรปิด หรือเทปบันทึกเสียง

3. ผู้นำกลุ่ม (leader evaluation) ผู้นำกลุ่มประเมินด้วยตนเอง โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทางวีดีทัศน์ เทปบันทึกเสียง การสังเกตท่าทีและการพูดคุยของสมาชิกหลังปิดกลุ่ม

4. ผู้ใกล้ชิดสมาชิก (others evaluation) บุคคลใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับสมาชิกหรือสามารถสังเกตและรายงานการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นในตัวสมาชิกได้ระดับหนึ่ง เป็นต้นว่าการรายงานจากพ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ครู ผู้ร่วมงาน หัวหน้างาน

นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มอาจใช้วิธีการติดต่อกับสมาชิกเป็นระยะๆ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินชีวิตของเขาเหล่านั้น โดยวิธีการต่างๆ เช่น การตอบแบบสอบถาม แบบสำรวจ การโทรศัพท์ จดหมาย ตลอดจนการพบปะเป็นครั้งคราว

5.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทักษะ การให้คำปรึกษา เป็นหัวใจของการให้บริการ คำปรึกษาทุกรูปแบบ ผู้ที่มีวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเชิงจิตวิทยาจะต้องพัฒนาตนเองด้วยการทำความเข้าใจสาระของการให้คำปรึกษา และฝึกทักษะแต่ละทักษะอย่างเข้มข้น โดยมีอาจารย์นิเทศอย่างใกล้ชิดจึงจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

การมีทักษะในการให้คำปรึกษา เริ่มจากความรู้ความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของทักษะ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมในการแสดงปฏิสัมพันธ์กับผู้รับ คำปรึกษา ทั้งพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจา และพฤติกรรมที่ใช้วาจา

ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา คือ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้กับผู้รับคำปรึกษา ในขณะที่ดำเนินคำปรึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษา มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการจัดการกับปัญหาของตน

การใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา มีวัตถุประสงค์ในการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งเริ่มต้นจากความไว้วางใจ ความร่วมมือร่วมใจระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ดังนั้น ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษาจึงมุ่งเน้นการสร้าง ความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นเป็นสำคัญ

ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา มีความสำคัญมากต่อกระบวนการ ทั้งหมดในการให้คำปรึกษา เพราะปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับ คำปรึกษา นั้น จำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีที่เอื้ออำนวยให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับ คำปรึกษา เป็นพื้นฐาน ดังนั้น ความสำเร็จในการปฏิบัติ งานของผู้ให้คำปรึกษาและประสิทธิภาพของคำปรึกษาจึงพิจารณาจากการใช้ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา ดังนั้น ผู้ให้ คำปรึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและฝึกฝนทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษาให้เกิดความชำนาญ

ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา เป็นทักษะที่มุ่งเน้นการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศความไว้วางใจ และความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา อันจะเป็นรากฐานที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีในตัวผู้รับคำปรึกษา

ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษาประกอบด้วยทักษะในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อความหมายที่แสดงการยอมรับ ความเอาใจใส่ การให้เกียรติ และสนใจผู้รับคำปรึกษาอย่างจริงจัง ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้ทักษะเบื้องต้นในคำปรึกษาดังกล่าวเพื่อสื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบถึงการยอมรับ ความเอาใจใส่ การให้เกียรติ และความสนใจอย่างจริงจังของตนได้โดยใช้ทั้งทักษะการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจา และทักษะการสื่อความหมายด้วยวาจา

หลักการเบื้องต้นในการใช้ทักษะต่างๆ เหล่านี้ คือ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรู้จักและเข้าใจลักษณะและความหมายของพฤติกรรมการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจา กับพฤติกรรมการสื่อความหมายด้วยวาจาให้ชัดเจน แล้วจะต้องรู้จักห้วงเวลาหรือสถานการณ์การใช้ทักษะแต่ละอย่าง เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่เสริมสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมในการให้คำปรึกษาจึงจะเกิดประสิทธิผลในการให้คำปรึกษา

5.4.1 พฤติกรรมการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจา

พฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจา ประกอบด้วย การประสานสายตา การแสดงสีหน้า และควมมีชีวิตชีวาในสีหน้า ลักษณะต่างๆ ในการใช้เสียง การวางตำแหน่งร่างกายและการเคลื่อนไหวร่างกาย การสัมผัส การใช้ความเงียบ และการจัดวางตำแหน่งที่นั่งในห้องปรึกษา

สำหรับประเด็นเรื่องพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงทักษะการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจานั้น มีแนวคิดของนักวิชาการด้าน การให้คำปรึกษา หลายท่าน เช่น คอร์เมียร์และคอร์เมียร์ (Cormier; & Cormier. 1991) แฮคเนย์ และคอร์เมียร์ (Hackney; & Cormier. 1994) กาซดาและคณะ (Gazda; et al., 1995) และพรรณราย ทรัพย์ะประภา (2527) เป็นต้น ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การประสานสายตา (Eye contact) มีความสำคัญมากในการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา การประสานสายตาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาที่ผู้ให้คำปรึกษา ใช้สื่อความหมายตั้งแต่เบื้องต้นแรกที่พบผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา จะต้องใช้การประสานสายตาอย่างเหมาะสมตลอดเวลาของการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจ การใช้พฤติกรรมการประสานสายตาอย่างเหมาะสมนั้นอาศัยการฝึกฝนจนมีความชำนาญและเกิดเป็นทักษะ

การประสานสายตานั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 ฝ่าย เป็นการแสดงความต้องการเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม สะท้อนถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ และยังอาจส่งเสริมให้เกิดการสื่อความหมายที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นด้วย การประสานสายตาที่ดีจะเป็นการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาพูดเรื่องราวของตนเอง

การประสานสายตาคือ หมายถึง การมองตรงผู้รับ คำปรึกษาขณะที่รับฟังและพูดกับผู้รับคำปรึกษาในลักษณะที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด และเป็นธรรมชาติ ผู้ให้ คำปรึกษาอาจเบนสายตาดูออกไปบ้างเป็นครั้งคราว แล้วจึงค่อยเบนสายตากลับมามองผู้รับ คำปรึกษา ข้อสำคัญในการประสานสายตา ก็คือ การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ และผู้ให้ คำปรึกษาเองก็ต้องเปิดรับการประสานสายตาของผู้รับคำปรึกษาของตนด้วยเช่นกัน

ถึงแม้ว่าการประสานสายตาจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อคำปรึกษา แต่ก็อาจก่อให้เกิดความกังวลแก่ผู้รับ คำปรึกษาได้เช่นกัน หากการประสานสายตานั้นเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม เช่น การประสานสายตาดูนานเกิน 10 วินาทีขึ้นไป การจ้องตา ซึ่งอาจจะสื่อถึงความก้าวร้าวมากกว่าที่จะสื่อถึงการยอมรับการเบนสายตาไปมา การหลบตา ซึ่งอาจสื่อถึงการปกปิดข้อมูลบางอย่าง หรือสื่อความไม่จริงใจ

แนวคิดในเรื่องการประสานสายตามีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม กล่าวคือในสังคมตะวันตกนั้น บุคคลให้ความสำคัญกับการประสานสายตาขณะฟัง แต่ในสังคมไทย บุคคลมักจะเบนสายตาไปทางอื่นขณะสนทนาเป็นครั้งคราว เพื่อแสดงความเคารพคู่สนทนา ดังนั้น ในการใช้ทักษะนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องคำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับคำปรึกษาด้วย

2. การแสดงสีหน้าและอารมณ์มีชีวิตชีวาในสีหน้า (Facial Expression) เป็นพฤติกรรมที่สื่อสภาพทางอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอีกอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความขยะแขยง ความเกลียดชัง ความกลัว ความเศร้า ความสุข ฯลฯ

การแสดงออกทางสีหน้า มีหลายลักษณะ ได้แก่

1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลยในสีหน้า
2. หน้าผากย่น (มีเส้นของความกังวลปรากฏอยู่) หน้านี้ว่ คิ้วขมวด
3. สีหน้าแสดงความแปลกใจ งุนงง
4. จมูกย่น
5. ยิ้มแย้ม หัวเราะ
6. ปากแบ่ (แสดงความเศร้าโศกเสียใจ หรือแสดงความรังเกียจ
7. เม้มปาก

ลักษณะของการแสดงสีหน้าจะไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักในวัฒนธรรมที่ต่างกััน คนจากวัฒนธรรมต่างกัน แสดงออกทางสีหน้าในลักษณะเช่นเดียวกัน การแสดงออกทางสีหน้าของผู้ให้ คำปรึกษา มีความสำคัญมากในการสื่อความหมายไปยังผู้รับ คำปรึกษา การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสม จะเป็นการสื่อถึงความสนใจ ความจริงใจ ความตั้งใจฟังและการยอมรับของผู้ให้ คำปรึกษา อันจะเสริมสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ทำให้ผู้รับ คำปรึกษายากเปิดเผยมากขึ้นถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความทุกข์ของตน และก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน การให้ คำปรึกษา

การแสดงสีหน้าที่เหมาะสม คือ การสื่อความตั้งใจ ความสนใจในตัวผู้รับ คำปรึกษา และเรื่องราวเขากำลังกล่าว แสดงความยอมรับโดยไม่มีการประเมินตัดสิน

(nonjudgmental) แสดงความเอาใจใส่หรือห่วงใยในความทุกข์ของผู้รับ คำปรึกษาอย่างจริงใจ สื่อความสงบมั่นคงในอารมณ์เพื่อ เอื้ออำนวยหรือเชื่อเชิญให้ผู้รับ คำปรึกษา เปิดเผยตนเองมากขึ้น สำรวจปัญหาของตนได้มากขึ้น

การแสดงสีหน้าที่ไม่ควรทำ คือ การแสดงสีหน้าเรียบเฉยว่างเปล่า ซึ่งแสดงความไม่สนใจผู้รับ คำปรึกษา การแสดงสีหน้าที่บ่งบอกถึงการไม่เห็นด้วย เช่น การขมวดคิ้วบ่อยๆ หรือ การแสดงสีหน้า ที่แสดงการเห็นด้วยอย่างชัดเจน การแสดงสีหน้านงน งงงวย แปลกใจ หรือการขมวดคิ้วเป็นครั้งคราว ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาไม่สามารถติดตามประเด็นหรือเข้าใจประเด็น

นอกจากนั้น การแสดงออกทางสีหน้าของผู้รับคำปรึกษาก็บ่งบอกถึงสาระสำคัญที่เขาสื่อมายังผู้ให้คำปรึกษาเป็นการสะท้อนความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสังเกต รับรู้ เข้าใจด้วย เมื่อสังเกตและเข้าใจความหมายที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมาทางการแสดงสีหน้าแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรแสดงสีหน้าที่สอดคล้องกับความรู้สึกที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมาด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงความพึงพอใจ ผู้ให้คำปรึกษาควรแสดงสีหน้าที่ยิ้มแย้มมีความสุข เมื่อผู้รับคำปรึกษาสื่อถึงความเศร้าโศก ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรแสดงสีหน้าที่สื่อถึงความเป็นห่วงใย หรือการให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษา เป็นต้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องคำนึง ก็คือ ไม่ว่าจะแสดงสีหน้าเช่นไร ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความจริงใจต่อความรู้สึกและการแสดงออกของตน มีความสอดคล้องกันในเรื่องที่ตนคิด รู้สึก และแสดงออกมา โดยมีได้ปฏิบัติอย่างเสถียร การใช้ทักษะ จึงจะมีความเป็นธรรมชาติและก่อให้เกิดผลดีต่อการให้คำปรึกษา

ความมีชีวิตชีวาในสีหน้า เป็นการแสดงความสนใจที่ผู้ให้คำปรึกษาสื่อไปยังผู้รับคำปรึกษาทำให้เขาทราบว่าผู้ให้คำปรึกษาตื่นตัว และตอบสนองต่อการสื่อความหมายของตนในขณะนั้น สีหน้าของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนการยอมรับที่ผู้ให้คำปรึกษามีต่อเขา และยังช่วยสะท้อนความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ ดังนั้น การมองแบบราบเรียบที่ปราศจากการแสดงสีหน้า จึงแสดงถึงการขาดความสนใจ การรับรู้ หรือการคิด การแสดงออกทางสีหน้าที่มีชีวิตชีวาที่สังเกตได้ง่ายที่สุด คือ การยิ้ม การยิ้มในโอกาสที่เหมาะสมมีผลอย่างยิ่งต่อผู้รับคำปรึกษา การยิ้มพร้อมกล่าวคำพูดต้อนรับเมื่อเริ่มชั่วโมงคำปรึกษา เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมที่จะเป็นการเชื่อเชิญให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงปัญหาของตน การยิ้มที่กระทำพร้อมกับการพยักหน้าเป็นครั้งคราว จะช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาอยากพูดมากขึ้น แต่การยิ้มตลอดเวลากลับส่งผลทางลบ

3. ลักษณะต่างๆ ในการใช้เสียง ได้แก่ ระดับเสียง จังหวะ ความเข้ม ความถี่ของการใช้เสียง มีผลต่อปฏิสัมพันธ์ในการให้คำปรึกษา

ระดับเสียง (Tone of voice) มีลักษณะต่างๆ ได้แก่

3.1 น้ำเสียงราบเรียบ ระดับเสียงเดียวกันตลอดเวลาที่พูด ไม่แสดงความรู้สึกใดๆ

3.2 ระดับเสียงสูง มีลักษณะเป็นเสียงดนตรี

3.3 น้ำเสียงแจ่มใส แสดงถึงความสุข สดชื่น

3.4 เสียงเข้มแข็ง แสดงความมั่นใจ มั่นคง

3.5 เสียงแข่งกร้าว แสดงความก้าวร้าว ขุ่นเคืองใจ หรือโกรธ

3.6 เสียงอ่อน แสดงความลังเล

3.7 เสียงเบา แสดงความไม่เชื่อมั่น

3.8 เสียงสั้น แสดงความประหม่า หรือกลัว

3.9 เสียงเครือ หรือเสียขาตเป็นห้วงๆ แสดงความสับสนหรือเสียใจ

ในขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาฟังและติดตามสารที่ผู้รับ คำปรึกษาสื่อออกมา นั้น จะต้องใช้ระดับเสียงที่พอเหมาะพอดี ไม่ดังเกินไปหรือค่อยเกินไป การใช้ น้ำเสียงจะต้องสื่อออกไปอย่าง สอดคล้องกับความรู้สึกของตนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ตนกำลังรับฟังอยู่ด้วย ผู้ให้ คำปรึกษา อาจใช้การกล่าวสั้นๆ ว่า “ค่ะ ครับ” หรือ “อืม” “อ้อ” ฯลฯ แต่พึงระวังที่จะไม่ใช้คำกล่าวสั้นๆ เหล่านี้ บ่อยเกินไป จนเป็นเสมือนนกแก้วนกขุนทอง ซึ่งเป็นผลในทางต่อสัมพันธภาพในคำปรึกษา

นอกจากนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสังเกตการใช้เสียงของผู้รับ คำปรึกษาด้วยเช่นกัน เพื่อที่จะเข้าใจถึงสภาพทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับ คำปรึกษา ในขณะที่ ตัวอย่างเช่น ผู้รับ คำปรึกษา ที่ใช้น้ำเสียงเบา อาจจะแสดงความไม่เชื่อมั่น ระดับความเข้มของเสียงที่ขึ้นๆ ลงๆ ไม่ สม่ำเสมอ บ่งบอกได้ว่าส่วนที่พูดเสียงเบา นั้น เป็นเรื่องที่ผู้พูดขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง การใช้ น้ำเสียงออกด้อน อาจแสดงความต้องการการทะนุถนอม หรือความต้องการที่จะรู้ว่า มีผู้เอาใจใส่ การใช้ น้ำเสียงไปทางเดียวกัน อาจบ่งบอกถึงความพยายามที่จะคงทุกอย่างไว้ในระดับเดิม และเป็น ความลำบากใจที่จะรับปากทำอะไร การพูดเร็ว รวด อาจแสดงถึงการหลบเลี่ยงหรือหนีอะไรบางอย่าง

4. การวางตำแหน่งร่างกายและการเคลื่อนไหวร่างกาย สามารถสื่อความหมายให้ทราบถึงอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลได้หลายประการ เช่น

การนั่งตัวตรงแสดงความตื่นตัว หรือความกระตือรือร้น

การนั่งเอนตัวมาข้างหน้าทางผู้พูด แสดงความสนใจและตั้งใจที่จะรับฟัง

การนั่งหลังพิงเก้าอี้แสดงความเฉื่อยเนื่อย

การนั่งตัวงอแสดงถึงความเหน็ดเหนื่อยหรือความเบื่อหน่าย

การก้มลงมองดูพื้น การนั่งคอดกแสดงถึงความเศร้าสร้อย

การนั่งหน้าเซิด การนั่งกอดอกอยู่ตลอดเวลาแสดงถึงความเห็นห้าง หมางเมิน

การนั่งห่างแสดงความไวตัว การนั่งใกล้กันแสดงความใกล้ชิด เป็นต้น

นอกจากนี้การเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ ก็เป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาที่ สามารถสื่อความหมายได้หลายประการเช่นกัน เช่น การใช้มือและแขน เป็นสัญญาณบอกเรื่องราว หรือการทำมือประ กอบการเล่าเรื่องหรือสาริตบางอย่าง การทำมือแสดงอาการเพื่อบอกขนาดหรือ ลักษณะของบางอย่าง การพยักหน้าแสดงความเห็นด้วย หรือการสับสนุนความคิดของอีกฝ่าย หนึ่ง

การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงความวิตกกังวลหรือการอยู่ไม่เป็นสุข ได้แก่ ใช้ นิ้วเคาะ เขย่าขาเคาะพื้น การเกา โนนเกา การผลุดลุกผลุดนั่งอยู่ไม่สุข ง่วงนอน อาการสั่น (มือสั่น ตัวสั่น) การกัดเล็บ การเล่นกระดุม การเล่นผม การบิดขยี้เสื้อหรือชายผ้าเช็ดหน้า การหักนิ้ว

ผู้ให้คำปรึกษา ควรสังเกตการวางตำแหน่งร่างกายและการเคลื่อนไหวร่างกาย หรือระยะห่างระหว่างผู้ให้ คำปรึกษา และผู้รับ คำปรึกษา และรู้จักพิจารณาใช้พฤติกรรมที่สื่อ ความหมายที่ไม่ใช่จากต่าง ๆ เหล่านี้ ในการเสริมสร้างบรรยากาศของการยอมรับ ความสนใจ ความใส่ใจอย่างจริงจังและจริงใจในผู้รับ คำปรึกษา อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจและ เอื้ออำนวยให้ผู้รับ คำปรึกษา สำรวจปัญหา ของตนเองอย่างเป็นอิสระ การใช้การวางตำแหน่งทาง ร่างกายและการเคลื่อนไหวร่างกาย สามารถกระทำได้ตั้งแต่ชั่วโหม่งแรกของ คำปรึกษาจนกระทั่งถึง การยุติคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาอาจแสดงถึงการต้อนรับผู้รับ คำปรึกษา การจับชั่วโหม่ง คำปรึกษา การสลับบทระหว่างการเป็นผู้พูดกับผู้ฟัง

นอกจากนั้น การวางตำแหน่งร่างกายในระยะใกล้หรือห่าง และการเคลื่อนไหว ร่างกาย มีความแตกต่างกันตามวัฒนธรรม และเพศ ในสังคมตะวันตก ผู้ให้ คำปรึกษา และผู้รับ คำปรึกษานั่งต่อหน้ากันโดยไม่มีโต๊ะ เก้า เป็นสิ่งกีดขวาง ในสังคมเอเซียไม้นั้นเมื่อจะพูดถึงประเด็น ปัญหาส่วนตัวจะนั่งหันข้าง

การใช้ระยะห่างมากหรือน้อย อาจมีความแตกต่างกันไปตามระดับความรู้สึกของ ผู้รับคำปรึกษา ด้วย ผู้ที่กำลังมีอาการผิดปกติต้องการระยะห่างเป็นส่วนตัวมากกว่าผู้ที่กำลังมี อาการเครียดและทุกข์โศก เพศก็มีความแตกต่างกันในการจัดระยะห่างที่เหมาะสม ผู้รับ คำปรึกษา หญิงมีความสะดวกมากกว่าเมื่ออยู่ใกล้กับผู้ให้ คำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ให้ คำปรึกษา ที่เป็นหญิง แต่ผู้รับ คำปรึกษาหญิงอาจรู้สึกอึดอัด หากผู้ให้ คำปรึกษาชายอยู่ในระยะใกล้เกินไป ผู้รับ คำปรึกษาที่มีประวัติของการถูกละเมิดทางเพศ และทางร่างกาย จะต้องการระยะห่างมา กกว่าผู้รับ คำปรึกษาที่มีปัญหาในลักษณะอื่น ในระยะเริ่มต้นของ คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา ควรให้เกียรติแก่ ผู้รับคำปรึกษา โดยการให้ผู้รับ คำปรึกษา ได้เลือกระยะห่างจากผู้ให้ คำปรึกษา ด้วยตนเอง และ จะต้องมีความไวในการสังเกตพฤติกรรมการสื่อความหมายที่ไม่ใช่จากของผู้รับ คำปรึกษาในด้านนี้ อยู่ตลอดเวลาเพื่อจะได้เข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างเที่ยงตรงในทุกขณะของการให้คำปรึกษา

แนวคิดอีกประการหนึ่ง ในการสื่อความหมายทางร่างกายก็คือ ระดับความเข้มข้น หรือความผ่อนคลายทางอารมณ์บอกได้จากภาษาทางร่างกาย ร่างกายที่ไม่เคลื่อนไหว หรืออิงไป ข้างหลังที่ประกอบกับการหายใจถี่และเร็ว อาจแสดงถึงความตึงเครียด ท่าทางของร่างกายที่ผ่อนคลาย แสดงถึงความสบายกับบรรยากาศใน การให้คำปรึกษา และสบายใจกับประเด็นที่กำลังพูดถึง นอกจากนี้การสื่อความหมายทางร่างกายยังสะท้อนให้ผู้รับ คำปรึกษา ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติ และความก้าวหน้า ในการปฏิบัติอีกด้วย เช่น การมีส่วนร่วมกับผู้รับ คำปรึกษา การเคลื่อนไหวไปสู่ เป้าหมาย หรือการเตรียมตัวสำหรับประเด็นใหม่ แนวคิดสำหรับผู้ให้ คำปรึกษา คือ ความตึงเครียด ทางกายอย่างต่อเนื่องอาจสื่อถึงความอึดอัดกับผู้รับ คำปรึกษา กับประเด็นที่กำลังพูดถึง หรือกับ ตนเอง ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษา ต้องทำตัวให้สบาย และการให้ การให้คำปรึกษา ควรเริ่มต้นจากความ ผ่อนคลายเป็นสำคัญ

5. การสัมผัส (Touching) หมายถึง การแตะต้องทางร่างกายระหว่างผู้ให้ คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา การสัมผัสเป็นการสื่อความหมายโดยไม่ใช้จากอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้ให้

คำปรึกษาต้องรับรู้และรู้จักสังเกต การจับมือในการพบกันครั้งแรก สำหรับวัฒนธรรมตะวันตก หมายถึง การต้อนรับ การโอบกอด แสดงถึงความรักความสนิทสนมและใช้เป็นทักทายหรือการกล่าวคำอำลา การยิ้มพร้อมกับกล่าวทักทายด้วยแสดงความพอใจ หรือยินดีที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ในบางขณะผู้ ให้คำปรึกษา อาจใช้การสัมผัสแขนหรือไหล่ของผู้รับ คำปรึกษา บางๆ เป็นการแสดงความห่วงใยหรือการให้กำลังใจ การจับมือและบีบอย่างหนักแน่น นุ่มนวลเป็นการปลอบใจและให้กำลังใจ ผู้ให้คำปรึกษาพึงสังเกตและให้การสัมผัสอย่างพอเหมาะพอดีและจะต้องระมัดระวังที่จะไม่ใช้การสัมผัส โดยพร่ำเพรื่อ เนื่องจากในสังคมและวัฒนธรรมไทย การสัมผัสร่างกายของบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะบุคคลต่างเพศอาจจะหมายถึงการล่วงละเมิดขอบเขตส่วนบุคคล แทนที่จะเป็นการสื่อความหมายที่เกิดผลดีกลับส่งผลตรงกันข้ามได้ ดังนั้น ผู้ให้ คำปรึกษาจะต้องใช้วิจารณญาณและการสังเกตก่อนที่จะตัดสินใจใช้การสัมผัส

6. การใช้ความเงียบ ความเงียบมีความสำคัญเช่นเดียวกับการฟังและการพูดในกระบวนการให้คำปรึกษา ความเงียบอาจจะเป็นสภาวะที่น่าอึดอัดสำหรับทั้งผู้ให้ คำปรึกษา มือใหม่และผู้รับคำปรึกษา ทำให้ผู้ให้คำปรึกษา มือใหม่มักจะพยายามทำลายความเงียบด้วยการตั้งคำถาม และคำถามดังกล่าวก็มักจะไม่มีผลสำคัญ หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการให้คำปรึกษาแต่อย่างใด การจัดการกับความเงียบอย่างไม่เหมาะสม อาจกลายเป็นการเสียเวลาในกระบวนการ การให้คำปรึกษาได้ สำหรับผู้รับ คำปรึกษาเอง ก็อาจจะเห็นว่าจะต้องจัดการกับความเงียบที่เกิดขึ้น ในการสนทนา ด้วยการทำลายความเงียบ และพยายามหาเรื่องราวต่างๆ มาพูด ซึ่งก็ไม่ใช่ประโยชน์ต่อตนเอง เพราะเรื่องราวที่หยิบยกมาพูดเพื่อทำลายความเงียบนั้นมักจะเป็นเรื่องภายนอกโดยทั่วไป มิใช่เรื่องที่มีความหมายเป็นการส่วนตัวต่อผู้รับคำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องเห็น ความสำคัญของการใช้ความเงียบเป็นเทคนิคในการตอบรับต่อผู้รับ คำปรึกษา ในช่วงเวลา คำปรึกษา เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวผู้รับ คำปรึกษามากกว่าที่จะมุ่งจัดการกับความเงียบเพื่อลดความอึดอัด

ความเงียบที่จัดว่าเป็นประโยชน์ในกระบวนการ ให้คำปรึกษา นั้น เกิดขึ้นหลังจากที่ปฏิบัติงานมาอย่างหนัก หรือหลังจากที่เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องสำคัญ ผู้รับ คำปรึกษามักจะต้องการเวลาระยะหนึ่งที่จะซึมซับประสบการณ์นั้น ผลดังกล่าวจึงเกิด “ความเงียบเพื่อบูรณาการ” ขึ้น ซึ่งเป็นความเงียบที่ผู้รับ คำปรึกษากำลังรับประสบการณ์ที่เยี่ย วยาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

ความเงียบอาจเป็นประสบการณ์ของการระลึกรู้ในตนเอง และเป็นประสบการณ์แห่งการบำบัดได้ แต่ความเงียบอาจจะเป็นวิธีการซ่อน ดึงรั้ง ปกปิดตนเองจากผู้อื่น ก็ได้เช่นกัน ความเงียบในลักษณะประการหลังนี้ แสดงออกมาให้รู้ได้ในลักษณะการขาดหายไปของคำพูด

ผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้ความเงียบเมื่อรู้สึกว่าคุณเองเป็นฝ่ายที่มีพลังมากและตั้งใจที่จะลดการกระทำที่แสดงพลังของตนเองลง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีความรับผิดชอบมากขึ้นในกระบวนการบำบัด และจะทำให้เกิดความสมดุลในบทบาทของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่แจ่มแจ้ง และการมีภาวะผูกพันที่จะปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป ในกรณีเช่นนี้ผู้ให้

คำปรึกษาอาจจะใช้ความเจ็บเป็นวิธีการในกระบวนการให้คำปรึกษา เพื่อจะได้ไม่เข้าไปแทรกแซงในกระบวนการสมดุลทางจิตใจของผู้รับคำปรึกษา

ความเจ็บที่เกิดจากฝ่ายผู้รับคำปรึกษานั้น อาจจะมาจากรู้สึกที่ไม่รับผิดชอบ หรือรับผิดชอบน้อยเกินไปในกระบวนการคำปรึกษา หรือเป็นความเจ็บที่ต่อต้านการพัฒนา การเปลี่ยนแปลง ผู้รับคำปรึกษาจึงใช้ความเจ็บเป็นวิธีการที่ทำตนออกห่างจากเรื่องส่วนตัว หรือความรับผิดชอบ บางครั้งความเจ็บก็เกิดขึ้นเมื่อผู้รับคำปรึกษากำลังใช้ความพยายามในกระบวนการเปลี่ยนแปลงก็ได้ หากเป็นเช่นนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้เวลาแก่ผู้รับคำปรึกษาในการซึมซับประสบการณ์เพื่อปรับให้เข้ากับการพัฒนาตนเอง

ความเจ็บอาจมีความหมายแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ความเจ็บอาจหมายถึงการแสดงความเคารพ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องจำแนกเหตุผลของความเจ็บของผู้รับคำปรึกษาให้ได้ โดยใช้การสังเกตอย่างใกล้ชิดถึงสาระที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมา โดยเฉพาะการสื่อความหมายที่ไม่ใช้วาจา

7. การจัดสถานที่และการจัดวางตำแหน่งที่นั่งในห้องปรึกษา (Arrangement of the physical setting) การจัดวางตำแหน่งที่นั่งในห้องให้ คำปรึกษา สามารถสื่อความหมายได้ และส่งผลต่อบรรยากาศ คำปรึกษา เช่นเดียวกัน สถานที่ที่มีความสะอาด เป็นระเบียบ จัดได้เหมาะสมกลมกลืน ย่อมเอื้อให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าได้รับการต้อนรับ และมีความสะดวกใจที่จะมาพบ แต่ถ้าสถานที่ที่ใช้ในคำปรึกษาไม่เรียบร้อย รกรุงรัง ไม่เป็นระเบียบ ก็ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สะดวกสบาย และทำให้เกิดความอึดอัดได้ สถานที่แบบง่าย ๆ หรือว่าดูภูมิฐานเป็นทางการ ที่ตั้งอยู่ในที่สะดวกแก่การพบหา หรือว่าอยู่ในมุมลิ้นลับ สถานที่ดูสวยงามมีชีวิตชีวา หรือว่าดูทึบมืด สีของห้องหรือเครื่องตกแต่งห้องที่ดูแล้วอบอุ่นหรือเยือกเย็น ดูมีรสนิยมดี สีของห้องหรือเครื่องตกแต่งห้องที่ดูแล้วอบอุ่นหรือเยือกเย็นหรือว่าดูดูฉูดฉาดบาดตา ก็ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้รับ คำปรึกษาต่างกัน ฯลฯ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้ให้ คำปรึกษา ควรคำนึง เพราะมีผลต่อความรู้สึกสบายใจ หรือมั่นคงปลอดภัยของผู้มารับ คำปรึกษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการที่ผู้มารับ คำปรึกษา จะเกิดความไว้วางใจในกระบวนการให้คำปรึกษา

การจัดวางตำแหน่งที่นั่งในห้องปรึกษา สามารถสื่อความหมายได้เช่นเดียวกัน การนั่งกลางห้องหรือการนั่งใกล้ๆ โดยไม่มีว่ ใดๆ กีดขวาง เป็นการแสดงออกถึงความสบายใจ การที่ผู้รับคำปรึกษาเลือกที่จะนั่งห่างจากผู้ให้ คำปรึกษา หรือนั่งโดยมีโต๊ะหรือเก้าอี้มาคั่น แสดงให้เห็นถึงการปกป้องตนเอง ความไวตัวการยืนขึ้นในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งนั่งอยู่ แสดงถึงการวางตนให้มีท่าทางเหนือกว่า สูงกว่า เป็นต้น ดังนั้นการจัดวางตำแหน่งที่นั่งของผู้ให้ คำปรึกษาก็จะต้องสังเกตไม่ให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกอึดอัดมากในการพบกันเป็นครั้งแรก

ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาของผู้รับ คำปรึกษา เพราะพฤติกรรมเหล่านั้นมีความหมาย พฤติกรรมบางอย่างมีความหมายเป็นการส่วนตัวอย่างลึกซึ้งสำหรับผู้รับ คำปรึกษา ที่สื่อออกมาให้ผู้ให้ คำปรึกษา ทราบได้ การสังเกตพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาของผู้รับ คำปรึกษา และทำความเข้าใจพฤติกรรมเหล่านั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งของผู้ให้

คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรให้ความสำคัญในการตอบรับต่อพฤติกรรมเหล่านั้น พอๆ กับการตอบรับต่อพฤติกรรมที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงออกทางวาจา

ในขณะเดียวกัน พฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาของผู้ให้ คำปรึกษาเองก็มีความสำคัญต่อการดำเนินคำปรึกษา เนื่องจากเป็นวิธีการที่ผู้ให้ คำปรึกษาสามารถสื่อความหมายให้ผู้รับ คำปรึกษาของตนเองได้ การสังเกตฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการใช้พฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาของผู้ให้ คำปรึกษา จึงมีความสำคัญมาก แกซดาและคณะ (Gazda; et. Al, 1995) ได้สรุปลักษณะการสื่อความหมายโดยพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาของผู้ให้ คำปรึกษา ที่มีประสิทธิภาพและขาดประสิทธิภาพ ในกระบวนการของการให้คำปรึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. การพยักหน้ารับ โดยมีสีหน้าสอดคล้องกับเนื้อหาในขณะนั้น เป็นการสื่อความเข้าใจแต่การขมวดคิ้วมีผลมาจากการขาดความเข้าใจ
2. การอยู่กับผู้รับคำปรึกษาด้วยการฟังอย่างมีสติเต็มที่ เป็นการสื่อความนับถือในตัวผู้รับ คำปรึกษา ในขณะการพูดเสียงพึมพำ อื้ออึ้ง เสียงทำที่ว่ากรุณา การยู่ยงขยุกขยิกอยู่กับเอกสาร การไม่ประสานสายตา สื่อความไม่นับถือในตัวผู้รับคำปรึกษา
3. การสัมผัสร่างกายตามสมควร การแสดงความเข้าใจโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ การตั้งใจเอาใจใส่ผู้รับ คำปรึกษาเป็นการสื่อความอบอุ่น ในขณะที่ความเฉื่อยชาเฉยเมย การตอบรับไม่ทันท่วงที การพูดมากเป็นน้ำท่วมทุ่งด้วยความไม่จริงใจ การหยุกหยิกอยู่ไม่สุข การแสดงออกว่าต้องการจะเลิก เหล่านี้ เป็นสื่อความหมายที่ขาดความอบอุ่น
4. ความสอดคล้องระหว่างคำพูดกับการกระทำ เป็นการสื่อความเป็นตนตัวจริงแท้ แต่การไม่คอยสบตา หรือการยิ้มมากเกินไป เป็นการสื่อที่ตรงกันข้าม
5. การแสดงแผนภูมิเพื่อทำความเข้าใจในประเด็นที่เป็นนามธรรม การออกเสียงอย่างชัดเจน เป็นการสื่อถึงความเป็นรูปธรรม ในขณะที่ยกให้ลงขณะที่ผู้รับ คำปรึกษากล่าวถึงเรื่องที่กว้างจนไกลตัว แทนที่จะแสวงหาความกระจ่างแจ้ง เป็นการสื่อความหมายที่ขาดความเป็นรูปธรรม
6. ขณะที่เปิดเผยตนเอง การแสดงท่าทางยะโสโอ้อวด ซึ่มายังตนเอง ปิดตาปิดปากขณะที่พูด เป็นการสื่อความหมายโดยพฤติกรรมที่ไม่ใช้วาจาที่ขาดประสิทธิภาพ
7. ขณะที่ใช้การโต้ตอบทันที ระดับของเสียงสอดคล้องกับอารมณ์ของผู้รับ คำปรึกษาเป็นการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการหลบเลี่ยงเมื่อจำเป็นต้องใช้การโต้ตอบทันที นั้นเป็นการสื่อความหมายที่ขาดประสิทธิภาพ
8. เมื่อใช้การเผชิญหน้า น้ำเสียงหนักแน่นเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการชี้นำไปยังผู้รับ คำปรึกษา น้ำเสียงที่แสดงการตำหนิกล่าวหา น้ำเสียงดังเพื่อข่มหรือการล้งเล

5.4.2 พฤติกรรมการสื่อความหมายที่ใช้วาจา

ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษาที่เป็นพฤติกรรมที่ใช้วาจา ได้แก่ การกล่าว เริ่มต้นการสนทนา การตั้งคำถามปลายเปิด การกล่าวเสริมเพื่อให้กำลังใจ การยุติการสนทนา เป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษารู้สึกสบายใจ ปลอดภัย และมั่นใจในตนเองมากขึ้นในการเปิดเผยเรื่องราวของตนที่เป็นปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสสำรวจตนเองอย่างรอบด้านและลึกซึ้งยิ่งขึ้น และนำไปสู่การเข้าใจตนเองอย่างชัดเจนจนกระทั่งสามารถเผชิญและจัดการกับปัญหาของตนได้ เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ดังนั้น ทักษะการให้คำปรึกษาที่เป็นพฤติกรรมที่ใช้วาจาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในทุกขั้นตอนของกระบวนการให้คำปรึกษา

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาการให้คำปรึกษาหลายท่านคือ แบรมเมอร์(Brammer. 1988)คาร์คัฟ (Carkhuff. 1969: 200) คาร์คัฟ และเพียร์ซ (Carkhuff; & Pierce. 1975) โคมบ์ส (Combs. 1989) ไอวีย์ และมาร์คแลนด์ (Ivey; & Markland. 1971) ไทรซ์และคาร์คัฟ (Traux; & Carkhuff. 1967) โอคุน (Okun. 1997) และวัชรวิฑูระคำ (2533) พอจะสรุปประมวลสาระเกี่ยวกับทักษะการให้คำปรึกษาที่เป็นพฤติกรรมที่ใช้วาจาตั้งจะกล่าวต่อไป

ทักษะเบื้องต้นที่เป็นพฤติกรรมที่ใช้วาจาของผู้ให้ คำปรึกษา คือ การกล่าวตอบรับต่อคำพูดของผู้รับ คำปรึกษา ที่เล่าถึงเรื่องราวของตน หรือการกล่าวตอบต่อพฤติกรรมที่ผู้รับ คำปรึกษา สื่อความ หมายออกมาโดยไม่ใช้วาจาในระหว่างดำเนิน การให้คำปรึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษาเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในตนเองมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล เนื่องจากในกระบวนการ ให้คำปรึกษา ในระยะแรกนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้รับ คำปรึกษาเล่าเรื่องของตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษาสำรวจตนเองอย่างเต็มที่ ในประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเอง ผู้ให้ คำปรึกษา สามารถช่วยเหลือและเอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการสำรวจตนเองแก่ผู้รับ คำปรึกษา ได้โดยการใช้ทักษะทางวาจาในการตอบสนอง สาระที่ผู้รับคำปรึกษากล่าว

การกล่าวเริ่มต้นการสนทนา คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษากล่าวต่อผู้รับ คำปรึกษา เมื่อแรกเริ่มที่ผู้รับ คำปรึกษา มาพบผู้ให้ คำปรึกษา เพื่อขอรับ คำปรึกษา ในเรื่องที่ เขาเห็นว่า เป็นปัญหา เพื่อเชื้อเชิญให้ผู้รับ คำปรึกษา พูดและเริ่มสำรวจปัญหาของตนด้วยความรู้สึกปลอดภัย การกล่าว เริ่มต้นการสนทนาจะช่วยผู้ให้ คำปรึกษา ให้สามารถพิจารณาได้ว่าผู้รับ คำปรึกษา มองปัญหาหรือ สภาพการณ์ของตนอย่างไร วิธีการในการกล่าวเริ่มต้นการสนทนา คือ การก ล่าวทักทายที่เป็นการ เริ่มต้นการสนทนาและการตั้งคำถามปลายเปิด

การใช้คำถามปลายเปิดหมายถึง คำถามที่ไม่ตอบด้วยคำตอบเพียงว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำถาม 1. คุณพอจะเล่าให้ (ผม) ฟังสักหน่อยเกี่ยวกับการแต่งงานของคุณได้ไหม?

2. คุณรู้สึกอย่างไรในเรื่องนี้

การใช้คำถามจะช่วยเชื้อเชิญให้ผู้รับ คำปรึกษาเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษา แสดงความเป็นตนจริงๆ ออกมาโดยไม่มีกรอบที่ผู้ให้ คำปรึกษาจัดวางไว้ และเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเอง โดยมีผู้ให้คำปรึกษาสนับสนุน ให้กำลังใจ สิ่งสำคัญที่ ผู้ให้คำปรึกษา ต้องตระหนักก็คือ คำถามปลายเปิดที่ตั้งขึ้นจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้รับ คำปรึกษา มิใช่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้ให้ คำปรึกษาสนใจ ต้องการทราบ หรือเรื่องที่ผู้ให้ คำปรึกษาคิด ว่าผู้รับ คำปรึกษา น่าจะมี คำถามดังกล่าวจะต้องเป็นไปเพื่อช่วยให้ผู้ รับคำปรึกษา กระจำงัดใน ปัญหาของตนมากกว่าจะเป็นการแสวงหาข้อมูลโดยความต้องการจะรู้ของผู้ให้ คำปรึกษา หรือมิใช่ เป็นคำถามที่อยู่ในความสนใจของผู้ให้คำปรึกษา

ประโยชน์ของการกล่าวเริ่มต้นการสนทนา มีหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยเริ่มการสนทนา เช่น

“คุณอยากจะพูดถึงอะไรวันนี้”

“เป็นอย่างไรบ้าง หลังจากครั้งก่อนที่เราได้คุยกัน”

2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาขยายความ

“คุณจะเล่าให้ (ผม) ฟังเพิ่มอีกได้ไหมในเรื่องนี้”

“คุณรู้สึกอย่างไรเมื่อเรื่องนี้เกิดขึ้น”

3. ช่วยแสดงตัวอย่างของพฤติกรรมเฉพาะที่ทำให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถ

เข้าใจสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษากำลังอธิบายอยู่

“คุณพอจะยกตัวอย่างได้ไหม”

“คุณทำอะไรเมื่อคุณรู้สึกเศร้า”

“คุณหมายความว่าอย่างไรที่บอกว่าคุณมักใจลอย”

4. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาจดจ่ออยู่ที่ความรู้สึกของตน

“คุณรู้สึกอย่างไรขณะที่กำลังเล่าให้ (ผม) ฟังถึงเรื่องนี้”

“แล้วคุณรู้สึกอย่างไรบ้าง”

การกล่าวเสริมเพื่อให้กำลังใจ เมื่อผู้รับ คำปรึกษา ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ให้ คำปรึกษา ให้เริ่มต้นการสนทนา ด้วยการให้คำถามปลายเปิดแล้ว ภารกิจในลำดับต่อไปของผู้ให้ คำปรึกษา คือ การเอื้ออำนวยให้ผู้รับ คำปรึกษาพูดเล่าปัญหาต่อไป ผู้ให้ คำปรึกษาจะพูดไม่มากนัก ในระยะนี้เพื่อจะเปิดโอกาสสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาพูดต่อขยายความจริงและอธิบายต่อ

การกล่าวรับด้วยคำว่า “อืม” หรือคำพูดเพียงหนึ่งหรือสองคำ หลังจากผู้รับ คำปรึกษากล่าว หรือคำถามสั้นๆ เช่น “แล้วไง(ครับ)” ก็เพียงพอ คำว่า “กล่าวเสริม” ในที่นี้บ่งบอก ถึงปริมาณสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาพูดเพียงเล็กน้อย จำนวนและทิศทางหรือการใส่พลังไปในกระบวนการ คำปรึกษาที่ใช้ต่อเนื่องความของผู้รับคำปรึกษานั้นเป็นไปเพื่อเสริมให้การพูดของผู้รับคำปรึกษา ดำเนินต่อไปอย่างสะดวกขึ้นเท่านั้น

การกล่าวเสริมเพื่อให้กำลังใจให้ผู้รับ คำปรึกษา พูดต่อนั้นจะต ้องเป็นไปเพื่อ “เข้าถึง” สารที่ผู้รับ คำปรึกษากล่าว ผู้ให้ คำปรึกษาจะใช้วิธีการกล่าวเสริมเพื่อให้กำลังใจต่อจาก ถ้อยคำที่ผู้รับ คำปรึกษาเพิ่งพูดจบลงด้วย หากใช้ได้ถูกต้อง ผู้รับ คำปรึกษาจะเป็นฝ่ายพูดเป็นส่วน ใหญ่ โดยจะพูดถึงสิ่งที่ตนต้องการจะพูด จะขยายความ และจะมอ ่งปัญหาของตนในระดับลึกซึ้ง กว่าเดิม

ตัวอย่างของการกล่าวเสริมเพื่อให้กำลังใจของผู้ให้ คำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษา พูดต่อ มีดังต่อไปนี้ “อ้อ แล้วก็ ...และ” “การกล่าวซ้ำคำสำคัญ 1-2 คำ” “ช่วยเล่าต่อซิ (ครับ)” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ” “ช่วยยกตัวอย่างสัก หน่อย” “นั่นมีความหมายกับคุณเช่น ไร” “อืม”

การยุติการสนทนา หมายถึง การสิ้นสุดชั่วโม่คำปรึกษาในแต่ละครั้ง วิธีการยุติ การสนทนาที่ดีนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเกริ่นล่วงหน้าก่อนที่จะหมดเวลาประมาณ 15 นาที ว่ามี เวลาเหลืออีกเท่าใด สำหรับคำปรึกษาครั้งนั้นๆ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและเตรียมตัวที่จะไม่ หยิบยกประเด็นใหม่ๆ ขึ้นมาอีก ผู้ให้คำปรึกษาเองก็จะไม่กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเอ่ยถึงเรื่องใหม่ๆ ใดๆ อีก และจะต้องเตรียมตัวยุติการสนทนา โดยการสรุปประเด็นของการพูดกันในครั้งนั้น ผู้ให้ คำปรึกษาอาจจะสรุปใจความทั้งหมดเอง หรือขอให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปก็ได้ จากนั้นจึงกล่าวเชื้อเชิญ ให้พบกันในครั้งต่อไป

การยุติการสนทนาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นไปอย่างนุ่มนวล ไม่สะดุด ไม่เป็นการยุติการสนทนาอย่างห้วนๆ ซึ่งจะส่งผลในทางลบต่อสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้ คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจึงจำเป็นต้องฝึกฝนปฏิบัติทักษะนี้ให้เกิดความชำนาญ

นอกจากนั้น ผู้นำกลุ่มจะต้องมีทักษะทางวิชาชีพเพื่อเป็นผู้นำกลุ่มที่มี ประสิทธิภาพ คอเรย์ (Corey. 2004: 32-39) ได้เสนอทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้นำกลุ่ม ดังนี้

1. การฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) เป็นการแสดงความใส่ใจทั้งคำพูด และความรู้สึกของผู้พูดที่แสดงออกมาทั้งด้วยคำพูด หรือท่าทาง น้ำเสียง และการแสดงพฤติกรรม ต่างๆ การให้ความสนใจเอาใจใส่ผู้พูด การตั้งใจฟังอย่างกระตือรือร้น การหันหน้าเข้าหาผู้พูด การ โนม้ตัวเข้าหาเล็กน้อย การแสดงท่าทีที่อบอุ่นเป็นกันเอง ฝ่อนคลาย การประสานสายตา ซึ่งการฟัง อย่างตั้งใจนี้ทำให้สามารถติดตามเรื่องไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้พูดได้อย่าง ชัดเจน ตลอดจนรับรู้ถึงสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยที่ผู้พูดไม่ได้สื่้อออกมา

2. การทวนซ้ำ (Restating) เป็นการพูดทวนซ้ำในคำพูดของสมาชิกโดยไม่ มีการเพิ่มเติมข้อความใหม่เข้าไป วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้สมาชิกได้ฟังและเกิดความเข้าใจ ความหมายที่ชัดเจนขึ้นในปัญหาที่ยุ่งยาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกและค วามคิดของเขา ขณะ เดียวกันก็เป็นการสื่้อให้สมาชิกทราบว่าผู้นำกลุ่มมีความเข้าใจในสิ่งที่สมาชิกพูด

3. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarifying) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มพยายามดึงเอาปัญหาที่ซ่อนเร้นอยู่ รวมทั้งความคิด ความรู้สึก ความขัดแย้งต่างๆ ออกมาเปิดเผย เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในสิ่งที่สมาชิกยังสับสนอยู่ อันเป็นการช่วยให้สมาชิกได้สำรวจปัญหาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

4. การสรุปความ (Summarizing) เป็นการช่วยให้มีการรวบรวมความคิด และเนื้อหาที่เป็นประเด็นที่สำคัญ ให้มีการเชื่อมโยงกัน โดยใช้คำพูดที่กระชับและได้ใจความ ผู้นำกลุ่มอาจจะเป็นผู้สรุปเองหรือสมาชิกแต่ละคนเป็นผู้สรุปถึงสิ่งที่ได้อภิปรายกันในกลุ่มก็ได้ การสรุปจะนำมาใช้เมื่อต้องการยุติการสนทนาหรือต้องการเปลี่ยนความคิดความสนใจจากสมาชิกคนหนึ่งไปสู่สมาชิกอีกคนหนึ่ง

5. การถาม (Questioning) เป็นการช่วยให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกพูดฟังความต้องการ อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อให้สมาชิกได้เกิดความกระจ่างและนำไปสู่การสำรวจตนเอง คำถามที่เหมาะสมควรเป็นคำถามปลายเปิดมากกว่าคำถามปลายปิด และควรหลีกเลี่ยงการใช้คำถามมากจนเกินไป เพราะจะทำให้สมาชิกรู้สึกอึดอัดใจ โดยเฉพาะคำถามที่สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคาม และอาจมีผลต่อบรรยากาศความปลอดภัยภายในกลุ่ม

6. การตีความ (Interpreting) เป็นทักษะที่ใช้ในการอธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรม โดยมีการตีความในเชิงวินิจฉัย การคาดคะเนถึงสาเหตุของปัญหานั้นๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาตนเองในแง่มุมแตกต่างไปจากเดิม และพิจารณาทางเลือกใหม่ๆ ให้แก่ตนเอง ผู้นำกลุ่มควรใช้ทักษะนี้หลังจากที่ได้ทำความรู้จักกับสมาชิกเป็นอย่างดีแล้ว และควรเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงปฏิกิริยาต่อการตีความนั้นๆ ด้วย

7. การเผชิญหน้า (Confronting) เป็นทักษะที่ชี้ให้เห็นการกระทำของสมาชิกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และมีความจริงใจ ผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องใช้ ทักษะนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกได้มองเห็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวสมาชิก หรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเขา ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ทักษะการเผชิญหน้าควรจะใช้เมื่อกลุ่มมีความไว้วางใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เรียบร้อยแล้ว และจะต้องระมัดระวังในการใช้ทักษะนี้ต่อการกระทำของสมาชิก ไม่ใช่ตัวเขา รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อการให้ความช่วยเหลือหรือสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย

8. การสะท้อนความรู้สึก (Reflecting feelings) เป็นการสื่อให้สมาชิกทราบ ว่าผู้นำกลุ่มมีความเข้าใจความรู้สึกของ สมาชิก จากการฟังสิ่งที่สมาชิกพูด และสะท้อนออกมาเป็นคำพูดที่ชัดเจนให้สมาชิกได้ทราบถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ผู้นำกลุ่มเปรียบเหมือนกระจกเงาสะท้อนให้สมาชิกมองเห็นตัวเอง มองเห็นความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน และการสะท้อนความรู้สึกยังเป็นการแสดงถึงความ เอาใจใส่ ความสนใจ ความเข้าใจทุกๆ สิ่งที่สมาชิกพูด หรือทำทางที่สมาชิกแสดงออก

9. การสนับสนุน (Supporting) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มให้การเสริมแรงแก่สมาชิกที่พยายามเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น การเปิดเผยถึงอารมณ์ของตนเอง เรื่องราวส่วนตัว การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่ง ที่มีการอภิปรายในกลุ่ม โดยผู้นำกลุ่มต้องมีการตอบสนองด้วยการฟังอย่างตั้งใจ แสดงท่าทีเอาใจใส่ มีการประสานสายตา แสดงการยอมรับและมีความกระตือรือร้นในทักษะนี้จะช่วยให้สมาชิกที่ไม่มั่นใจในตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาได้

10. การเห็นอกเห็นใจ (Empathizing) เป็นทักษะสำคัญที่ผู้นำกลุ่มไว้วางใจ ความรู้สึกในโลกของสมาชิก การเห็นอกเห็นใจอย่างมีประสิทธิภาพของผู้นำกลุ่มต้องมีความใส่ใจ และให้ความนับถือกับสมาชิกกลุ่ม

11. การเอื้ออำนวย (Facilitating) เป็นทักษะที่ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นภายในกลุ่ม โดยการสร้างบรรยากาศของความ ปลอดภัย ความไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการเปิดเผยตนเอง มีการทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ สนับสนุนให้สมาชิกแสดงออกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ในสิ่งที่ยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ช่วยให้สมาชิกเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้ง ช่วยให้สมาชิกผสมผสานสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ในกลุ่มลงมือไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

12. การริเริ่ม (Initiating) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มมีบทบาทชัดเจนในการนำกลุ่ม เช่น กำหนดว่ากลุ่มจะดำเนินไปในทิศทางใด หรือจะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร กรณีนี้จะช่วยความวิตกกังวลของสมาชิกในการเข้ากลุ่มในระยะแรกๆ ผู้นำกลุ่มควรใช้ทักษะนี้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้กำหนดแนวทางด้วยตัวของเขาเองบ้าง เมื่อกลุ่มพัฒนาไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกได้ค้นหาความต้องการของตนเอง และเพื่อนร่วมในการกำหนดทิศทางของกลุ่ม

13. การกำหนดเป้าหมาย (Setting goal) การกำหนดเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญในการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่ผู้นำกลุ่มไม่ได้เป็นผู้กำหนด แต่สมาชิกกลุ่มจะร่วมกันทำความเข้าใจในเป้าหมายที่เฉพาะของพวกเขาเอง แม้ว่าการกำหนดเป้าหมายจะเป็นสิ่งสำคัญในช่วงเริ่มต้นของกลุ่ม ตลอดจนการ ดำเนินกลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องให้กำลังใจสมาชิกในการค้นหาเป้าหมายอื่นๆ ของสมาชิกเอง ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนถ้ามีความจำเป็น ถ้าผู้นำกลุ่มไม่มีทักษะในการทำหายสมาชิกให้กำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม ก็จะทำให้การดำเนินกลุ่มไม่มีจุดหมายปลายทาง

14. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Giving feedback) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มใช้แสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และเฉพาะเจาะจงในสิ่งที่ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็น หรือมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ต่างๆ อย่างไร ก็แสดงข้อมูลเหล่านั้นออกมา ขณะเดียวกันผู้นำกลุ่มก็ควรสนับสนุนให้สมาชิกมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยแสดงออกอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาในสิ่งที่เขาสังเกตได้ ทักษะนี้จะช่วยให้สมาชิกได้ทราบถึงความคิดที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง

15. การให้คำแนะนำ (Suggesting) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจจะทำได้หลายรูปแบบ เป็นต้นว่า การให้ข้อเสนอแนะ การให้ข้อมูล การกำหนดงานให้ไปทำการบ้าน การให้คำ

แนะนำอาจจะมาจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม วิธีการนี้จะช่วยให้สมาชิกพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันก็อาจทำให้สมาชิกมีการพึ่งพามากขึ้น ผู้นำกลุ่มจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของการให้คำแนะนำ และควรให้ข้อเสนอแนะโดยปราศจากอคติ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เฉพาะเจาะจง และตรงไปตรงมา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นด้วย

16. การปกป้อง (Protecting) ในขณะที่กลุ่มกำลังพัฒนา สมาชิกกลุ่มอาจมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างเกินขอบเขต ด้วยความรุนแรง หรือมีการโยนความคิดให้ผู้อื่น และมีการทำร้ายจิตใจกัน ปฏิสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะมีผลทำให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม ผู้นำกลุ่มต้องใช้ทักษะนี้มาสอดแทรก เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงทางด้านจิตใจ หรือทางร่างกาย และจากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของกลุ่ม การใช้ทักษะนี้จึงควรมีการระมัดระวังให้มาก เนื่องจากถ้าใช้มากเกินไปจะมีผลต่อการจำกัดการแสดงออกของสมาชิกได้ จะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ และมีผลต่อบรรยากาศกลุ่ม

17. การเปิดเผยตนเอง (Disclosing oneself) เมื่อผู้นำกลุ่มมีการเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวให้สมาชิกในกลุ่มทราบ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความจริงใจ เปิดเผย และเป็นแบบอย่างให้สมาชิกกลุ่มได้เปิดเผยตนเองด้วยความเต็มใจ ผู้นำกลุ่มต้องมีความระมัดระวังในการเปิดเผยตนเองให้มีความเหมาะสม ต้องพิจารณาว่าสิ่งใดควรนำมาเปิดเผย จะเปิดเผยอย่างไร และมีระดับความลึกซึ้งมากน้อยแค่ไหน เพราะว่าถ้าผู้นำกลุ่มเปิดเผยตนเองมากและเร็วเกินไป สมาชิกจะมีความรู้สึกที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากกลุ่มมากกว่าจะให้ความช่วยเหลือสมาชิก แต่ถ้าเปิดเผยน้อยเกินไป ก็เป็นการแสดงถึงความไม่จริงใจต่อกลุ่ม และอาจจะมีผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่มได้

18. การเป็นตัวแบบ (Modeling) เป็นทักษะที่ผู้นำกลุ่มแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมภายในกลุ่ม เช่น การเอื้ออำนาจกลุ่ม การยอมรับสมาชิกกลุ่ม การให้ความสนใจสมาชิก การแสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริง การฟังด้วยความตั้งใจ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของผู้นำกลุ่มที่แสดงออกมาโดยการเปิดเผยตนเอง จะทำให้สมาชิกได้สังเกตท่าทีและเรียนรู้จากพฤติกรรมต่างๆ ของผู้นำกลุ่มทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของกลุ่ม

19. การเชื่อมโยง (Linking) เป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มสมาชิก เป็นการมองหาทิศทางที่เกิดขึ้นในกลุ่ม และเชื่อมการทำงานของสมาชิกกับทิศทางเหล่านี้ โดยผู้นำกลุ่มต้องพัฒนาปฏิสัมพันธ์โดยให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มากกว่าที่ผู้นำจะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกเอง

20. การปิดกั้น (Blocking) บางครั้งผู้นำกลุ่มต้องมีการหยุดพฤติกรรมบางอย่างภายในกลุ่ม การปิดกั้นเป็นทักษะที่ต้องการให้เกิดความรู้สึกไว การชี้แนะ และความสามารถในการหยุดการกระทำโดยปราศจากการต่อต้านของสมาชิกกลุ่ม โดยจะใช้กับพฤติกรรมที่เฉพาะ ไม่ใช้กับสมาชิกทุกคน และควรหลีกเลี่ยงการตีตราในพฤติกรรมนั้นด้วย

21. การสิ้นสุด (Terminating) ผู้นำกลุ่มควรที่จะเรียนรู้ว่าเมื่อไหร่จะยุติและจะยุติกลุ่มอย่างไร ทักษะนี้จะใช้ในการปิดกลุ่มในแต่ละครั้งหรือยุติกลุ่มในครั้งสุดท้าย โดยการให้สมาชิกอธิบายในสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้และจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเตรียมการเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาภายนอกกลุ่ม การประเมินและการติดตามหลังการยุติกลุ่ม การให้ข้อมูลแหล่งที่จะช่วยสมาชิกได้มากขึ้นและการให้แนะนำรายบุคคลในกรณีที่จำเป็น

5.4.3 เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ

ในการให้คำปรึกษากลุ่มมีเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

1. เทคนิคการให้คำปรึกษา กลุ่มตามทฤษฎี การให้คำปรึกษา แบบยึดผู้รับ

คำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

1. การตั้งคำถาม เป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจผู้รับคำปรึกษาได้ดีขึ้น หรือทำให้ผู้รับ คำปรึกษา เข้าใจตนเองดีขึ้น การใช้คำถามควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้รับ คำปรึกษา ระบายความในใจออกมาให้มากที่สุด ควรเป็นคำถามที่สนใจให้ผู้รับ คำปรึกษา เกิด ความรู้สึกกระจ่างในปัญหาของเขา

2. การสะท้อนความรู้สึก เป็นการนำเอาข้อความและคำพูดของผู้รับ คำปรึกษา สะท้อนออกมาในรูปความรู้สึก จะช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา ได้รับรู้และเข้าใจ ความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง

3. การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษากล่าวถึงสิ่งที่คิดว่าผู้รับ คำปรึกษา พยายามจะพูดถึงโดยไม่เปลี่ยนเนื้อหาคำพูดของผู้รับ คำปรึกษา ใหม่ โดยผู้ให้ คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีมาโดยตลอด แล้วจึงสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของผู้รับคำปรึกษาออกมา ซึ่งจะทำให้ผู้รับ คำปรึกษารู้สึกว่ามีผู้ที่เข้าใจเขาและเกิดความแจ่มแจ้งในเรื่องที่เข้าใจผิด พิจารณา คำพูดของตนเองในแง่ที่เป็นจริงขึ้น

4. การฟัง เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้มากๆ เพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษาได้ ระบายความรู้สึกออกมาให้มากที่สุด โดยไม่มีผู้ใดมาทำให้ความรู้สึกนึกคิดที่กำลังพรุ่งพรูออกมา สะดุด ซึ่งอาจทำให้ผู้รับ คำปรึกษาลืมหรือไม่กล้าพูดต่อไปในขณะที่ฟังผู้ให้ คำปรึกษา ต้องสังเกตสี หน้าท่าทางและติดตามสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดไปพร้อมๆ กันด้วย เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของ เรื่องที่พูดกับการแสดงออกทางสีหน้าหรือกิริยาท่าทาง

5. การเงียบ เป็นเทคนิคที่ไม่มีการพูดของผู้ให้และผู้รับ คำปรึกษา ซึ่งต่างจากการฟังที่มีการพูดของผู้รับ คำปรึกษา การเงียบเป็นช่วงที่ผู้รับ คำปรึกษากำลังรวบรวมความคิด ความรู้สึก และไม่ทราบว่าจะพูดออกมาอย่างไรเพราะอัดอั้นตันใจ และผู้ให้ คำปรึกษาก็กำลังสังเกต ใคร่ครวญสิ่งที่ผู้รับ คำปรึกษา พูดและแสดงกิริยาท่าทางออกมา จึงไม่ควรมีการทำลายความเงียบ เพราะถ้าเทคนิคนี้ได้ผล ในที่สุดผู้รับ คำปรึกษา จะพูดสิ่งที่เขาคิดและรู้สึกออกมาให้ผู้ให้ คำปรึกษา ทราบ

6. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Uncondition Positive Regard) เป็นเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มยอมรับสมาชิกกลุ่ม และไม่มีเงื่อนไขกับสิ่งที่สมาชิกกลุ่มแสดงออกมา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความไว้วางใจ

7. การสนับสนุน (Supporting) เป็นการให้การเสริมแรงแก่สมาชิกกลุ่มที่พยายามเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่มีการอภิปรายในกลุ่ม การเปิดเผยถึงอารมณ์และเรื่องราวของตนเอง

2. เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

อาภา จันทรสกุล (2535: 236-240) กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ดังนี้

1. เทคนิคการเสริมแรง โดยมีหลักการดังนี้

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้รับคำปรึกษาทันทีที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษาเรียนรู้ถึงผลของพฤติกรรมทันที และทำให้ผู้รับ คำปรึกษาพึงพอใจจนมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีก

1.2 ผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับ คำปรึกษา อาจนำข้อตกลงร่วมกันในการแก้ไขพฤติกรรม และวางแผนร่วมกันว่าผู้รับคำปรึกษาควรจะได้รับเสริมแรงอย่างไร และควรจะใช้เสริมใดบ้าง โดยผู้ให้คำปรึกษาควรสำรวจเสริมตามความต้องการของผู้รับ คำปรึกษา และควรให้ในปริมาณที่พอเหมาะจึงจะมีประสิทธิภาพคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

1.3 ในระยะแรกของการเรียนรู้ ต้องให้การเสริมแรงทางบวกทุกครั้ง แต่เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว จะมีการเสริมแรงโดยกำหนดช่วงความถี่ของพฤติกรรมหรือกำหนดช่วงเวลาตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความคงทนของพฤติกรรม

2. เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ผู้รับคำปรึกษาดูตัวแบบแล้วแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบโดยมีผู้ให้คำปรึกษาคอยชี้แนะและแก้ไข

3. เทคนิคการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ซึ่งเทคนิคนี้ใช้ได้ผลดีกับผู้รับ คำปรึกษา ต้องการจะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าเข้าสังคม ไม่กล้าติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการฝึกพฤติกรรมจะเน้นถึงเรื่องต่างๆ คือ

3.1 การยืนยันถึงสิทธิส่วนบุคคลพึงมี โดยไม่ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น

3.2 การออกคำสั่งหรือการขอร้องอย่างมีเหตุผล ให้อีกบุคคลอื่นปฏิบัติตามกฎข้อตกลงร่วมกัน

3.3 การแสดงความรู้สึกทั้งทางด้านบวกและด้านลบออกมาอย่างเหมาะสม และเป็นไปอย่างเปิดเผย จริงใจให้ผู้ที่มีความสัมพันธ์กันรับรู้ได้

เทคนิคในการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถทำได้หลายรูปแบบที่นิยมกัน มีดังนี้ การใช้ตัวแบบ การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การฝึกฝนเป็นการบ้าน การใช้การเสริมแรงทางบวกและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ

4. เทคนิคการจัดความรู้สึกกังวลอย่างเป็นระบบ เป็นการช่วยจัดความกลัวหรือปัญหาทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกวิตกกังวลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หลักสำคัญของวิธีนี้คือ หลักการเปลี่ยนเงื่อนไขกลับ (Counter-Conditioning) คือ การตัดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลกับพฤติกรรมหรือความวิตกกังวลออกจากกัน ซึ่งกระทำโดยให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวล โดยจัดลำดับสิ่งเร้าที่น่ากลัวน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด การสนองสิ่งเร้าต้องเสนอภายใต้สภาวะที่ป้องกันมิให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความวิตกกังวล คือ การมีการฝึกเทคนิคการผ่อนคลายกล้ามเนื้อให้ผู้รับคำปรึกษาแล้ว

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 151) จำแนกเทคนิคที่ใช้ใน คำปรึกษาตาม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เป็นเทคนิคเดี่ยวและเทคนิคหลายวิธีผนวกกัน ผู้ให้ คำปรึกษาควรเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการปรับพฤติกรรม ดังนี้

1. เทคนิคเดี่ยว ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้วิธีใดวิธีหนึ่งในการให้ คำปรึกษา เพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย เช่น ใช้วิธีการให้การเสริมแรงทางบวกเพื่อเพิ่มความถี่ของ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น

2. เทคนิคหลายวิธีผนวกกัน ผู้ให้คำปรึกษา สามารถใช้เทคนิคหลายๆ เทคนิคผนวกกัน เพื่อปรับพฤติกรรมเป้าหมายเพื่อให้บรรลุพฤติกรรมเป้าหมายได้เร็วขึ้น เช่น ใช้ วิธีการให้การเสริมแรงทางบวกผนวกกับการให้ตัวแบบ เป็นต้น

3. เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญ

ความจริง

คอเรย์ (Corey. 2004: 383-385) กล่าวถึงเทคนิคพิเศษในการให้คำปรึกษา ตามทฤษฎีเผชิญความจริง ดังนี้

1. ศิลปะในการตั้งคำถามด้วยความชำนาญ เนื่องจากการให้คำปรึกษา ตามทฤษฎีเผชิญความจริงจะใช้เทคนิคการตั้งคำถามมากกว่า การให้คำปรึกษา ของทฤษฎีอื่นๆ ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการตั้งคำถามให้กว้างขวาง เพื่อเข้าไปสู่ โลกส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา สามารถควบคุมวิถีชีวิตของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ให้คำปรึกษา ที่ขาดประสบการณ์มักใช้คำถามปิดมากเกินไป ทำให้ผู้รับ คำปรึกษา ใช้กลไกการ ปกป้องตนเอง ควรใช้คำถามเปิดเพื่อให้ผู้รับ คำปรึกษา ได้คิดทบทวนเกี่ยวกับสิ่งที่เขาต้องการ และ ได้ประเมินพฤติกรรมของตนเองว่า สามารถนำไปสู่ทิศทางที่ต้องการหรือไม่

2. เทคนิคการช่วยตนเองในโปรแกรมการพัฒนาดตนเอง เทคนิคนี้เป็นการช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษา ได้พิจารณาเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการเท่าๆ กับการพิจารณา พฤติกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง ได้แก่ “การกระทำพฤติกรรม” แทนที่ “การยกเลิก พฤติกรรม” และ “พฤติกรรมที่พึงประสงค์” แทนที่ “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์”

3. การใช้อารมณ์ขัน เทคนิคที่ต้องใช้อย่างเหมาะสมและถูกจังหวะ การใช้ อารมณ์ขันจะต้องใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถมองสถานการณ์ต่างๆ ได้ ชัดเจนยิ่งขึ้น อารมณ์ขันที่ใช้จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง การเยาะเย้ย หรือขาดความเคารพ ผู้รับคำปรึกษา

4. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการฝึกให้สมาชิก แสดงออกในเหตุการณ์ที่สมมติสถานการณ์ขึ้น เพื่อดูว่าสมาชิกจะแสดงออกอย่างไรต่อสถานการณ์

5. การเผชิญหน้า (Confrontation) เป็นการชี้ให้เห็นการกระทำของ สมาชิก อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา และมีความจริงใจ

6. เทคนิค WDEP เป็นเทคนิคที่ประยุกต์ใช้ในการควบคุมตนเอง ประกอบด้วย

6.1 W= want เป็นการสำรวจความต้องการ และความจำเป็น ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายของตนเอง ซึ่งต้องสามารถระบุเป้าหมายและความสำคัญของ เป้าหมายได้

6.2 D= Direct and Doing เป็นการกำหนดทิศทางและวิเคราะห์แนวทางการกำหนดเป้าหมาย จากแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงนั้นจะเน้นพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาในปัจจุบันและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอดีต ตลอดจนมุ่งที่ตระหนักรู้ของการกำหนด เป้าหมายและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

6.3 E= Evaluation เป็นการให้สมาชิกได้สามารถประเมินตนเองถึงแนวทางต่างๆที่เหมาะสมในการกำหนดเป้าหมายและความเป็นไปได้ของแนวทางที่เลือกมาใช้ เพื่อให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ

6.4 P= Planing and Action เป็นขั้นตอนของการกำหนดแผนเชิงปฏิบัติการและเน้นที่ความรับผิดชอบต่อตนเองว่าจะสามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

6.1 งานวิจัยในประเทศ

หลุย จำปาเทศ (2532) ได้สำรวจความคาดหวังของอาจารย์ที่ให้คำปรึกษาในโรงเรียนมัธยม ผู้บริหารโรงเรียนมัธยม และอาจารย์ผู้ผลิตบัณฑิตทางการให้คำปรึกษา ที่มีต่อสมรรถภาพของผู้ให้คำปรึกษาใหม่ และต้องการสำรวจว่าสมรรถภาพด้านใดบ้างที่บุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีความ

คิดเห็นสอดคล้องกัน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถภาพพื้นฐานทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ในหน้าที่ และทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาใหม่ มีความคาดหวังที่แตกต่างกัน โดยที่อาจารย์ผู้ผลิตบัณฑิตทางการให้คำปรึกษามีความคาดหวังพื้นฐานของผู้ให้คำปรึกษาใหม่ที่สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โพธิพันธ์ พานิช (2547) ได้ศึกษาและพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาของบิตามารดา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นบิตามารดาของนักเรียน ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 354 คน ที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของความสามารถในการให้คำปรึกษาของบิตามารดาและศึกษาความสามารถในการให้คำปรึกษาของบิตามารดา กลุ่มที่สองเป็นบิตามารดาของนักเรียน ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมความสามารถในการให้คำปรึกษา จำนวน 12 คน และกลุ่มที่สามเป็นบุตรธิดาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการให้คำปรึกษาของบิตามารดาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการแสดงความรู้สึก ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถส่วนบุคคลภายหลังที่บิตามารดาได้รับการฝึกอบรมบิตามารดาที่ได้รับการฝึกอบรมความสามารถในการให้คำปรึกษา มีความสามารถในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพชรสุตา เพชรใส (2547) ได้ศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางการแนะแนวและจิตวิทยาการให้คำปรึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานีและพระนครศรีอยุธยา จำนวน 152 คน ผลการศึกษาพบว่าสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา เจตคติต่อการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และทักษะในการให้คำปรึกษา ซึ่งครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางการแนะแนวหรือจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มีสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษาและความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาด้านคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาและด้านทักษะในการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับน้อย และหลังจากได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาตามโปรแกรม การพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษา ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางการแนะแนวหรือจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มีสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญสุรีย์ ศิริโสภณ (2544) ได้ศึกษาความสามารถในการให้คำปรึกษาของผู้ให้การปรึกษา และหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลในโรงพยาบาลชุมชน เขต 8 จำนวน 285 คน พบว่าสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาควรปรับปรุงมากที่สุดคือ การให้การปรึกษาผู้ป่วยระยะสุดท้ายและเผชิญกับความตาย และบุคลิกภาพของผู้ให้คำปรึกษา ส่วนเรื่องความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและทักษะในการให้คำปรึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่สามารถอธิบายความสามารถในการให้

คำปรึกษาได้คือ บุคลิกภาพ ความรู้เรื่องการวางแผนแก้ไขปัญหาและการยุติบริการ และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาควรได้รับการพัฒนาเรื่องบุคลิกภาพเพิ่มมากขึ้น โดยสนับสนุนให้ฝึกอบรมเกี่ยวกับบุคลิกภาพ จัดอบรมการให้คำปรึกษาเพิ่มเติม สนับสนุนสื่อการศึกษาและความรู้ และติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง

พรรณี วิญญูกุล (2544) ได้ศึกษาผลของการฝึกการให้คำปรึกษาที่มีต่อความสามารถในการให้คำปรึกษาของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ยังไม่เคยผ่านการอบรมการให้คำปรึกษาที่มีความสามารถในการให้คำปรึกษาตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 8 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกการให้คำปรึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษา และโปรแกรมการฝึกการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการฝึกการให้คำปรึกษา

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มมีดังนี้

โรบินสัน (Robinson. 1997: 144) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทางด้านสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียน และการพัฒนาคุณลักษณะทางเชื้อชาติ โดยสำรวจด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้คำปรึกษาจากโรงเรียนของรัฐ จำนวน 100 คน ในเขตภาคใต้ของมลรัฐ Texas ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาส่งผลต่อกลุ่มเชื้อชาติ การนิเทศแบบพหุวัฒนธรรม หลักสูตรการฝึกปฏิบัติและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทางด้านสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของผู้ให้คำปรึกษา อย่างไรก็ตามจะมีคะแนนความสัมพันธ์น้อยในการประเมินค่าเกี่ยวกับการตระหนักรู้ ซึ่งอธิบายได้ว่า การฝึกปฏิบัติแบบพหุวัฒนธรรม อาจจะมีการ มุ่งเน้นแต่ความรู้และทักษะโดยเพิกเฉยการตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และผลการวิจัยบ่งชี้ว่าการรับรู้เกี่ยวกับตนเองด้านสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแบบพหุวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์น้อยดังพิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากดังนี้ การตระหนักรู้ ความรู้ สมพันธภาพ และทักษะ

เอ็ดเวิร์ด (Edward. 1997: 192) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะทางสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมสำหรับการศึกษาคำบำบัดฟื้นฟู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นทั้งด้านการตระหนักรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และทักษะในการให้คำปรึกษาที่อยู่ในรูปแบบการฝึกปฏิบัติของผู้ให้คำปรึกษาคำบำบัดฟื้นฟู กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้คำปรึกษาคำบำบัดฟื้นฟูที่เป็นตัวแทนอาชีพของรัฐ 6 รัฐ ทางตะวันตกตอนกลางของ

อเมริกา จำนวน 44 คน ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะในการให้คำปรึกษาทั้ง 3 ด้าน มีความจำเป็นต่อการจัดการฝึกอบรมของผู้ให้คำปรึกษาบำบัดฟื้นฟู และควรมียุทธศาสตร์มีหลักการการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมน่าเชื่อถือ มีเนื้อหาหลักสูตรที่วางแผนอย่างดีก่อนการฝึกอบรม

วิกตัน การเนลโล และเฮก (Wheaton; Granello; & Haag. 1998: 51 – 64) ได้สำรวจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมของผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาชีพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่พัฒนาทางวิชาชีพจำนวน 180 คน ใช้แบบวัด MCI และ The Marlene Crowne Social Desirability ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมช่วยให้ทักษะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น ส่งผลทางบวกกับการพัฒนาทักษะ มีความรู้สึกไวต่อการตระหนักรู้ มีความรู้ในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น และการมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษามีผลทางบวกกับการมีสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา

โฮลคอมบ์ (Holcomb. 2000: 83 – 97) ได้สำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมโดยได้ทดสอบกับผู้ให้คำปรึกษาวิชาชีพจำนวน 151 คน ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมการให้คำปรึกษาของอเมริกา การวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ การตระหนักรู้ ความรู้ การกำหนดข้อจำกัด การพัฒนาคุณลักษณะเกี่ยวกับเชื้อชาติและทักษะทางการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรม

อาเธอร์ และคณะ (Arthur; et al. 2001: 36 - 48) ได้สำรวจสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมของผู้ให้คำปรึกษาชาวแคนาดา ปี ค.ศ. 2001 จำนวน 181 คน ที่มีอายุเฉลี่ย 46.5 ปี พบว่าสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมประกอบด้วยการตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ทักษะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรม และการมีสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรม ประสบการณ์การให้คำปรึกษาและการสัมมนาพัฒนาวิชาชีพการให้คำปรึกษา เป็นตัวพยากรณ์ที่เข้มแข็งมากต่อระดับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาและพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นการ วิจัยและพัฒนา (Research and Development) เกี่ยวกับ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการให้คำปรึกษากลุ่ม และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสร้าง โปรแกรม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนา อิสลาม

2.2 โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม การพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นการศึกษา องค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.2 ขั้นการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับ ครูโรงเรียน เอกชน สอน ศาสนาอิสลาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ

1. 1 การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม

1.2 การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนครู 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนและเป็นพี่ปรึกษาให้กับนักเรียนในระดับ บัณฑิตศึกษา จำนวน 211คน

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 1 โดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมตั้งแต่ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการยินยอมจากทางโรงเรียนให้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และเต็มใจเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนา สมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีคะแนนเฉลี่ย สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน ประกอบด้วยครูผู้ชาย 6 คน และครูผู้หญิง 3 คน

2.2 ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์สอบถามไปยังโรงเรียนที่ครูสังกัดเพื่อ สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม ซึ่งครูทุกคนสมัครใจในการเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และทางโรงเรียนยินยอมให้ครูเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.2 โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

2.1 แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทราบถึงแนวความคิด ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับประเด็นการให้คำปรึกษาของผู้นำศาสนาอิสลาม ครูในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

2.1.3 ใช้คำถามปลายเปิด ที่ได้รับการพิจารณาจากกรรมการควบคุมปริญญาโทสนธิ์ สอบถาม อาจารย์มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จำนวน 21 คน เพื่อสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มตามนิยามศัพท์เฉพาะ

2.1.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ และองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้จากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และคำถามปลายเปิดจากอาจารย์มหาวิทยาลัย

2.1.5 สร้างข้อคำถามแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 110 ข้อ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย

2.1.6 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 110 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ก) จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณญา ตัญญ์ศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ชอลัดดา ขวัญเมือง รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธ์ อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวดี บุญญวงศ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวอย่างชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวอย่างชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวอย่างชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1.7 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1.8 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 110 ข้อไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนอิสลามศรียุทธยา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน ในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

2.1.9 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าระหว่างข้อกับ คะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 จำนวน 86 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-0.80

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.97 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.90
2. การเป็นผู้นำกลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.89
3. ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96
4. ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.94

2.1.10 ตัวอย่างแบบวัดชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

1. เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม

ด้าน	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
ความรู้สึก ของครู โรงเรียน เอกชนสอน ศาสนา อิสลามที่มี ต่อการให้ คำปรึกษา	1 ข้าราชการรู้สึกพอใจที่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ที่มีปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตัวเขาเอง					
	2 ข้าราชการมีความสุขที่ได้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ ผู้มารับคำปรึกษา					
	3 ข้าราชการรู้สึกประทับใจกับการเป็นผู้ให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง					

2. การเป็นผู้นำกลุ่ม

2.1 ความสามารถในการแสดงออกด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ด้าน	ข้อคำถาม	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่จริง เลย
การเข้าใจ ความรู้สึกผู้อื่น อย่างลึกซึ้ง	1 ข้าพเจ้าสามารถพูดหรือแสดงออกให้สมาชิก ในกลุ่มสามารถสัมผัสความรู้สึกที่เกิดขึ้น ภายในกลุ่มได้					
	2 ข้าพเจ้าสามารถพูดหรือแสดงออกได้อย่าง สอดคล้องกับเรื่องราว และความรู้สึกของ สมาชิกกลุ่มได้					

2.2 บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม

ด้าน	ข้อคำถาม	จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
การเป็น แบบอย่างที่ดี แก่สมาชิก กลุ่ม	1 ข้าพเจ้าสามารถรับฟังเรื่องราวของ สมาชิกด้วยความตั้งใจ เพื่อให้สมาชิก กลุ่มเห็นเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ					
	2 ข้าพเจ้าปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อ สมาชิกโดยการให้ความสนใจสมาชิก ทุกคนในกลุ่ม					
	3 เวลาอยู่ในกลุ่มข้าพเจ้าสามารถแสดง ความเห็นอกเห็นใจสมาชิกบางคนซึ่ง จะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสมาชิกทุกคน ในกลุ่ม					

3. ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม

ด้าน	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
ธรรมชาติของ มนุษย์	1 ข้างพเจ้าเชื่อว่า “คนทุกคนเป็นคนดี”					
	2 ข้างพเจ้าเชื่อว่า “คนทุกคนมีเหตุผล”					
วัตถุประสงค์ ของการให้ คำปรึกษา กลุ่ม	1 การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ					
	2 การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถค้นหาตัวตนของตัวเองอย่างแท้จริง					
เทคนิคการให้ คำปรึกษา กลุ่ม	1 ข้างพเจ้ารับฟังเรื่องราวของสมาชิกด้วยการพยักหน้าเบาๆ					
	2 ข้างพเจ้าใช้คำพูดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนในขณะนั้น					
กระบวนการ ในการให้ คำปรึกษา กลุ่ม	1 ข้างพเจ้าสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มด้วยการแนะนำตนเอง					
	2 ข้างพเจ้าสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มโดยให้สมาชิกกลุ่มทำความรู้จักซึ่งกันและกันด้วยการแนะนำตนเอง					

4. ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

ด้าน	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
ภาษาท่าทาง						
การประสาน สายตา	1 ขำพเจ้าสบสายตากับสมาชิกขณะรับ ฟังเรื่องราวที่สมาชิกพูด					
การ แสดงออก ทางสีหน้า	2 ขำพเจ้าแสดงสีหน้าที่สอดคล้องกับ คำพูดหรือเรื่องราว ขณะพูดคุยกับ สมาชิก					
ภาษาถ้อยคำ						
การถาม	3 ขำพเจ้าใช้คำถามปลายเปิดเมื่อ ต้องการให้สมาชิกได้ระบายความรู้สึก หรือเล่าเรื่องราวต่างๆ					
	4 ขำพเจ้าใช้คำถามปลายปิด เมื่อ ต้องการให้สมาชิกยืนยันเกี่ยวกับ เรื่องราวนั้นๆ					

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งรายด้าน
และโดยรวม

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับต่ำมาก

2.1.11 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน ตอบ เพื่อนำมาใช้แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิง
โครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2.2 โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของทฤษฎี หลักการแนวคิด และเทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษากลุ่มที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละองค์ประกอบ โดยมีลำดับขั้นต่อไปนี้

2.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2.2 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละองค์ประกอบ

2.2.3 ดำเนินการจัดทำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเทคนิคของการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยลักษณะของโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมมีดังนี้

เป็นโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่มุ่งนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม 4 องค์ประกอบ โดยมีระยะเวลาจำนวน 7 วัน และดำเนินการวันละ 6-8 ชั่วโมง รายละเอียด โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม การพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังแสดงในภาคผนวก ง

2.2.4 ผู้วิจัยนำเป็นโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวดี บุญญวงค์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ อาจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช และอาจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร เป็นผู้ตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของความสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผลใน การฝึกอบรมการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.4 – 4 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0 – 0.45 (ภาคผนวก ค) จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการทดลองจริงและมีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 2 วัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับลำดับขั้นตอน

ระยะเวลา เนื้อหาต่าง ๆ ของโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม ตลอดจนเพื่อหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง และปรับแก้ไขโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมก่อนนำไปใช้จริง

2.2.6 นำโปรแกรมมาดำเนินการจัดกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้

คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจำนวน 9 คน ซึ่งมีคะแนนแบบวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โปรแกรมการจัดกลุ่มฝึกอบรมระยะเวลาการจัดกลุ่มฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี จำนวน 5 วัน เป็นระยะเวลา 38 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 ภาคปฏิบัติ จำนวน 2 วัน เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาการจัดกลุ่มฝึกอบรม 50 ชั่วโมง

2.2.7 ภายหลังเสร็จสิ้นจากการจัดกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะการให้

คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

2.2.8 ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลคะแนนสิ้นสุดการติดตามผล

2.2.9 นำผลที่ได้จากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลาม ทั้งก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มาวิเคราะห์ และสรุปผล

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1 การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.1.1 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 86 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนศาสนวิทยา โรงเรียนอันวารุ้ลอิสลาม โรงเรียนสอนศาสนาสาธิตภูมิรักษ์ โรงเรียนอัลกรุรอฮ์วิทยา (ประเวศ) โรงเรียนบางกอกวิทยา (มูลนิธิ) โรงเรียน อิสลามสันติชน โรงเรียน ญามิอุลควาน โรงเรียน ทำอิฐศึกษา ได้แบบวัดจำนวนทั้งสิ้น 211ฉบับ

3.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในข้อที่ 1 ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.2 การดำเนินการจัดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ในการดำเนินการจัดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.2.1 แบบแผนการทดลอง

การทดลองกลุ่มฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบ One Group Repeated Measures Design (Ho. 2006: 117) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง (One Group Repeated Measures Design)

ทดสอบก่อน	โปรแกรม กลุ่มฝึกอบรม	ทดสอบหลัง	ทดสอบสิ้นสุดการติดตามผล
O_1	X	O_2	O_3

ความหมายของสัญลักษณ์ มีดังนี้

O_1	คือ	การทดสอบก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (pretest)
O_2	คือ	การทดสอบหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (posttest)
O	คือ	การทดสอบเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล (follow up)
X	คือ	กลุ่มฝึกอบรม (treatment)

3.2.2 วิธีดำเนินการทดลองกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยคัดเลือกครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวนทั้งสิ้น 9 คน แล้วสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และใช้เป็นคะแนนการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกลุ่มฝึกอบรมกับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม จำนวน 9 คน โดยใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นระยะเวลา 7 วัน ระหว่างวันที่ 15-19 กุมภาพันธ์ 2553 และวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2553 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ระยะเวลาในการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วันที่	เวลา	หัวข้อเรื่องในการฝึกอบรม	ชั่วโมง
1	09.00-10.30	ปฐมนิเทศ/กลุ่มสัมพันธ์ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม	1.30
	10.45-12.15	คุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม/บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม	1.30
	13.30-16.45	ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	3
	19.00-21.00	กระบวนการของการให้คำปรึกษากลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	2
2	09.00-12.15	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบ	3
	13.30-16.45	เทคนิคของทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางและฝึกปฏิบัติ	3
	19.00-21.00	ฝึกปฏิบัติกรณีศึกษา	2
3	09.00-12.15	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม	3
	13.30-16.45	เทคนิคของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และฝึกปฏิบัติ	3
	19.00 -21.00	ฝึกปฏิบัติกรณีศึกษา	2
4	09.00 -12.15	ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	3
	13.30-16.45	เทคนิคของทฤษฎีแบบเผชิญความจริง และฝึกปฏิบัติ	3
5	09.00 -12.00	ฝึกปฏิบัติกับนักเรียน	3
	13.30-15.00	สรุป และ มอบหมายงาน	2.30
6	09.00-16.45	นำเสนอการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม	6.30
	19.00-21.00	ปัญหาและอุปสรรคการให้คำปรึกษากลุ่ม	2
7	09.00-12.00	สรุป ประเมินผล	3

รายละเอียดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม แสดงในภาคผนวก ง

ระยะที่ 3 หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 9 คน ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ครบทั้ง 7 วัน ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 แล้วใช้คะแนนจากการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (Posttest)

ระยะที่ 4 สิ้นสุดการติดตามผล

หลังสิ้นสุดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสิ้นสุดการติดตามผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

4.1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 6 แห่ง เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

4.1.2 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูในโรงเรียนอิสลามศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน

4.1.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน โดยดำเนินการเริ่มเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553

4.1.4 ผู้วิจัยตรวจสอบ และคัดเลือกแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยอีกครั้ง โดยตรวจสอบฉบับที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์แสดงหลักฐานความเชื่อมั่น หลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

4.2 การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

4.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาคัดเลือกครูที่มีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 3 คน มีความสนใจในการเข้ากลุ่มฝึกอบรม และได้รับการยินยอมจากผู้บริหารโรงเรียนให้เข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม และใช้คะแนนที่ได้ทั้ง 9 คน เป็นคะแนนการวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

4.2.2 นำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ดำเนินการจัดกลุ่มฝึกอบรมกับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม จำนวน 9 คน

4.2.3 หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตอบแบบวัด

สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อีกครั้ง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

4.2.4 หลังเข้าร่วมกลุ่ม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสิ้นสุดการติดตามผล

4.2.5 วิเคราะห์สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

5. การจัดการทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการทำ ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และเพื่อวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 95)

5.3 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation: r_{XY}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 98)

5.4 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยรวม และรายองค์ประกอบของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 131)

5.5 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Joreskog;& Sorbom. 1999)

5.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล โดยใช้สถิติ One-Way Repeated Measures

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และการแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย
กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	=	จำนวนครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
M	=	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
rtt	=	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
p	=	ค่าความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน (Probability)
b	=	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
SE	=	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
χ^2	=	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
GFI	=	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index)
AGFI	=	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
RMR	=	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Meansquare Residual)
SRMR	=	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Meansquare Residual)
RMSEA	=	ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)
CFI	=	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
NFI	=	ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index)
NNFI	=	ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index)
GROUP	=	สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยรวม
AC	=	เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม
OC	=	การเป็นผู้นำกลุ่ม
KC	=	ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม
SC	=	ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอนย่อย ได้แก่

1.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ และโดยรวม

1.3 ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (A Confirmatory Factor Analysis)

ตอนที่ 2 การสร้าง โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่

2.1 ขั้นตอนการสร้าง โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.2 การประยุกต์ใช้ ทฤษฎี เทคนิค และกิจกรรม สำหรับ โปรแกรมกลุ่ม ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ของคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

3.2 การเปรียบเทียบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานตามเพศ อายุระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรมการให้คำปรึกษา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจากการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (n = 211 คน)

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (N=211)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	80	37.90
	หญิง	131	62.10
อายุ	20-30	82	38.90
	31-40	69	32.70
	41-50	41	19.40
	มากกว่า 51	19	9.00
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	178	84.40
	ปริญญาโท	32	15.20
	ปริญญาเอก	1	0.40
ประสบการณ์ในการทำงาน	2-5 ปี	94	44.50
	6-10 ปี	59	28.00
	10 ปีขึ้นไป	58	27.50
ประสบการณ์การฝึกอบรม	เคย	67	31.80
การให้คำปรึกษา	ไม่เคย	144	68.20

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีทั้งหมด จำนวน 211 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 80 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.10 และ 37.90 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะอยู่ในอายุช่วง 20-30 ปี จำนวน 82 คน รองลงมาก็คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 69 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 41 คนและอายุมากกว่า 51 ปี จำนวน 19 คน ตามลำดับคิดเป็น ร้อยละ 38.90, 32.70, 19.40 และร้อยละ 9.00 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จบปริญญาตรีจำนวน 178 คน รองลงมาเป็นปริญญาโทจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 และร้อยละ 15.20 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม 2-5 ปี รองลงมาเป็น 6-10 และ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.50 ร้อยละ 28.00 และ ร้อยละ 27.50 ตามลำดับ

ในด้านการได้รับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการได้รับการฝึกอบรมทางด้านการให้คำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 68.20 ส่วนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.80

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ และโดยรวม ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าต่ำ ค่าสูง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปรผลของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

องค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม	K	Min	Max	M	SD	แปลผล
1. เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม (AC)	6	2.33	5.00	4.20	0.44	สูง
ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา (AC1)	3	2.33	5.00	4.15	0.62	สูง
ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา (AC2)	3	2.33	5.00	4.26	0.62	สูง
2. การเป็นผู้นำกลุ่ม (OC)	14	2.50	5.00	3.89	0.44	สูง
คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม (OC1)	8	2.38	5.00	3.99	0.46	สูง
บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม, (OC2)	6	2.33	5.00	3.75	0.54	สูง
3. ความรู้ การให้คำปรึกษากลุ่ม (KC)	51	2.55	5.00	3.77	0.45	สูง
ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม (KC1)	38	2.71	5.00	3.80	0.44	สูง
กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม (KC2)	13	1.77	5.00	3.75	0.57	สูง
4. ทักษะ การให้คำปรึกษากลุ่ม (SC)	15	2.73	5.00	3.86	0.55	สูง
ภาษาท่าทาง (SC1)	6	2.67	5.00	3.94	0.58	สูง
ภาษาถ้อยคำ (SC2)	9	2.22	5.00	3.81	0.58	สูง
สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม (n = 211คน)	86	2.68	4.98	3.93	0.44	สูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 พบว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ต่อข้อโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และคะแนนเฉลี่ยรายองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงทุกองค์ประกอบ ดังนี้ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม (M = 4.20) การเป็นผู้นำกลุ่ม (M = 3.89) ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม (M = 3.77) ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม (M = 3.86) ซึ่งเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูง และด้านความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าเฉลี่ย ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 4 ด้าน ส่วนคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 4.26 โดยมีค่าเฉลี่ยด้านความรู้สึกต่อผู้รับคำปรึกษากลุ่ม สูง (M = 4.26) และค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ที่กระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มและบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม (M = 3.75)

1.3 ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยนำคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เก็บรวบรวมจากผู้ตอบแบบวัด จำนวน 211 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของคะแนน เพื่อแสดงหลักฐานว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในครั้งนี้ มีความน่าเชื่อถือได้มากน้อย

เพียงใด ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งมีรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

องค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น rtt
1. เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม (AC)	6	0.90
2. การเป็นผู้นำกลุ่ม (OC)	14	0.89
3. ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม (KC)	51	0.96
4. ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม (SC)	15	0.94
สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม	86	0.97

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาราง 5 พบว่า ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมทุกองค์ประกอบ มีค่าสูง (rtt = 0.97) เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อถือได้ในแต่ละด้านพบว่าแต่ละมีค่าความเชื่อถือได้ตั้งแต่ 0.89 - 0.96 ซึ่งสูงกว่า 0.75 ขึ้นไปทุกองค์ประกอบ แสดงว่า คะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีความเชื่อถือได้สูงเพียงพอที่จะทำให้การแปลผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่า คะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยทำการวิเคราะห์ และแสดงผลการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1.4.1 สมประสิทธิสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ เป็นการคำนวณค่าสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 4 องค์ประกอบ มาคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

องค์ประกอบสมรรถนะ การให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม	องค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม								
	เจตคติการให้ คำปรึกษากลุ่ม		การเป็นผู้นำกลุ่ม		ความรู้การให้ คำปรึกษากลุ่ม		ทักษะการให้ คำปรึกษากลุ่ม		
	AC 1	AC2	OC1	OC2	KC1	KC2	SC1	SC2	
เจตคติการให้คำปรึกษา	AC 1	1.00							
กลุ่ม (AC)	AC2	0.75	1.00						
การเป็นผู้นำ	OC1	0.59	0.62	1.00					
กลุ่ม (OC)	OC2	0.42	0.41	0.59	1.00				
ความรู้การให้คำปรึกษา	KC1	0.41	0.45	0.57	0.63	1.00			
กลุ่ม (KC)	KC2	0.33	0.34	0.51	0.54	0.73	1.00		
ทักษะการให้คำปรึกษา	SC1	0.51	0.47	0.56	0.51	0.67	0.69	1.00	
กลุ่ม (SC)	SC2	0.42	0.45	0.53	0.60	0.75	0.78	0.79	1.00

$$p < .05$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 แสดงว่า คะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขององค์ประกอบ ย่อยทั้ง 8 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ 0.33 – 0.79 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูงที่ระดับ .05

1.4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับหนึ่ง (A Confirmatory Factor Analysis: The First Order)

ในตอนนี้อยู่ที่ต้องการ วิเคราะห์ว่า องค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีองค์ประกอบย่อย 8 ด้าน คือ ด้าน ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ด้าน คุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้าน

ความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านทักษะภาษาท่าทาง และด้านทักษะภาษาถ้อยคำ นั้น สามารถเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้หรือไม่ ด้วยการวิเคราะห์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบ อันดับหนึ่ง ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยคำนวณหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) ตลอดจนทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของคะแนนแต่ละตัวชี้วัด และหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) แต่ละด้านกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (n = 211 คน)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	ความคลาด	ค่าทดสอบ
		องค์ประกอบ	เคลื่อนมาตรฐาน	นัยสำคัญ
		(b)	(SE)	(t)
เจตคติการ	AC 1	0.85	0.06	13.92
ให้คำปรึกษากลุ่ม (AC)	AC2	0.89	0.06	14.95
การเป็นผู้นำกลุ่ม (OC)	OC1	0.74	0.07	11.25
	OC2	0.81	0.06	12.57
ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม (KC)	KC1	0.85	0.06	14.96
	KC2	0.86	0.06	15.09
ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม (SC)	SC1	0.84	0.06	14.57
	AC 1	0.94	0.05	17.62

$$p < .05$$

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ตามตาราง 7 มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความรู้สึที่มีต่อการให้คำปรึกษา ด้านความรู้สึที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านทักษะภาษาท่าทาง และด้านทักษะภาษาถ้อยคำ ซึ่งเป็น องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้ค่าต่างๆดังนี้

1.1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ของเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนัก 0.85 และด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา มีค่าน้ำหนัก 0.89 องค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.74 ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม 0.81 องค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มมีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.85 ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.86 องค์ประกอบ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มมีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านทักษะภาษาท่าทาง มีค่าน้ำหนัก 0.84 และด้านทักษะภาษาถ้อยคำมีค่าน้ำหนัก 0.94

1.2 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) ของตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านทักษะภาษาท่าทาง และด้านทักษะภาษาถ้อยคำ ของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.05 – 0.07

1.3 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านทักษะภาษาท่าทาง และด้านทักษะภาษาถ้อยคำของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 11.25 – 17.62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) แต่ละตัวชี้วัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ได้รับค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสม ไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของ ความเหมาะสมพอดีของโมเดล เกณฑ์การพิจารณา และผลปงชี้ แสดงในตาราง 8

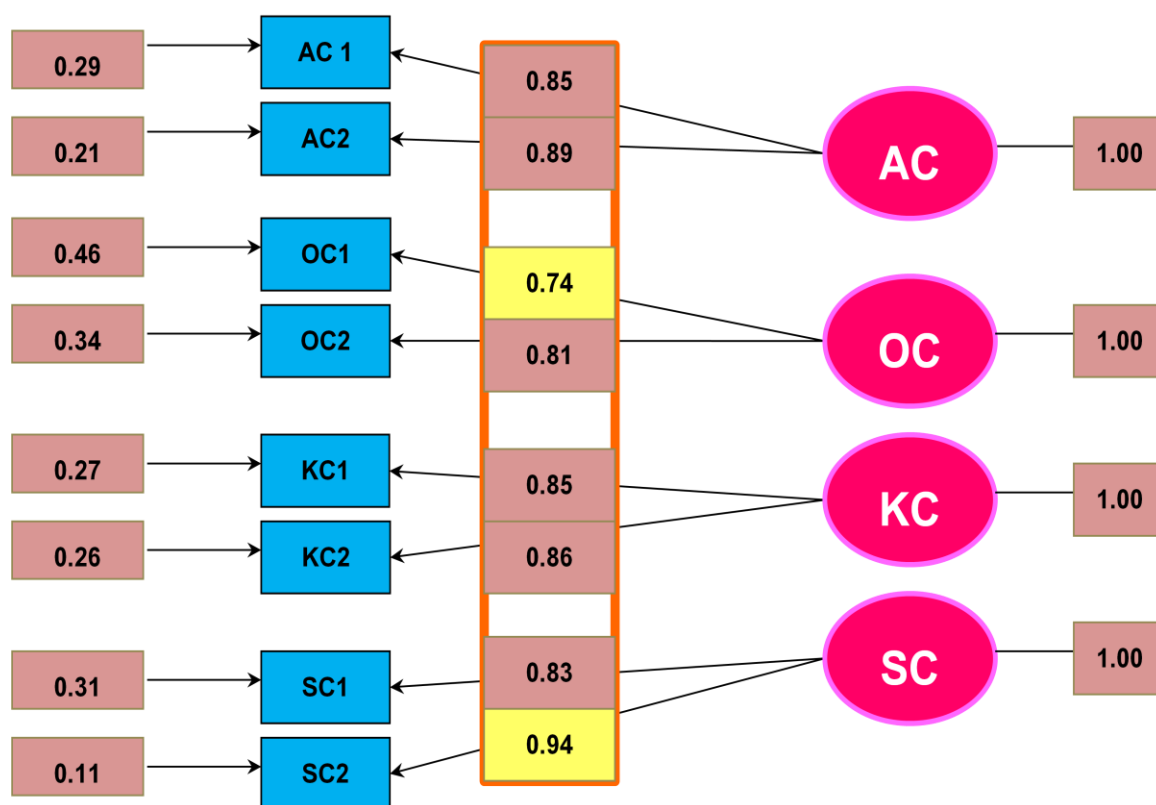
ตาราง 8 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม(n = 211 คน)

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	13.12	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	เหมาะสมดี
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p)	0.16	$p < 0.05$	เหมาะสมดี
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: 13.12/9)	1.46	$\chi^2/df < 2.00$	เหมาะสมดี
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI)	0.96	$GFI > 0.90$	เหมาะสมดี
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI)	0.94	$AGFI > 0.90$	เหมาะสมดี
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR)	0.02	$RMR < 0.05$	เหมาะสมดี
7. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR)	0.02	$SRMR < 0.05$	เหมาะสมดี
8. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)	0.05	$RMSEA < 0.05$	เหมาะสมดี
9. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)	1.00	$CFI > 0.90$	เหมาะสมดี
10. ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI)	0.99	$NFI > 0.90$	เหมาะสมดี
11. ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI)	0.99	$NNFI > 0.90$	เหมาะสมดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล ในตาราง 8 พบว่า ความเหมาะสมพอดีของโมเดลมีค่าสถิติ ไค-แควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 13.12 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.16 ที่จำนวนองศาความเป็นอิสระ (Degree of freedom: df) เท่ากับ 9 ซึ่งค่า p มากกว่าเกณฑ์การพิจารณา คือ 0.05 และมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.46 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าเกณฑ์การพิจารณา คือ 2.00 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาประกอบกับดัชนีความเหมาะสมพอดีค่าอื่นๆ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 อีกทั้ง ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ย ของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

นอกจากนั้น ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.05 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 นอกจากนี้ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสม ไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 จากค่าดัชนีต่างๆดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้เห็นเด่นชัด ผู้วิจัยจึงนำเสนอโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งขององค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังแสดงในภาพประกอบ 3

Chi-Square=13.12, df=9, p-value=0.16, RMSEA=0.05

ภาพประกอบ 3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ขององค์ประกอบสมรรถนะ
การให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.4.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับสอง (A Confirmatory Factor Analysis: The Second Order)

ในตอนนี้ผู้วิจัยต้องการ วิเคราะห์ แบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์เพื่อยืนยันองค์ประกอบในอันดับสอง ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยคำนวณหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) ตลอดจนทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของคะแนนแต่ละองค์ประกอบ และหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) แต่ละองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) และค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (n = 211 คน)

องค์ประกอบ	น้ำหนัก องค์ประกอบ (b)	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าทดสอบ นัยสำคัญ (t)
เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม (AC)	0.59	0.08	7.30
การเป็นผู้นำกลุ่ม (OC)	0.91	0.09	10.04
ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม (KC)	0.94	0.07	13.09
ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม SC)	0.98	0.07	14.33

$p < .05$

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ตามตาราง 9 มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ สอง ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error : SE) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ขององค์ประกอบ ดังแสดงในตาราง 9 กล่าวคือ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้รับค่าต่างๆ ดังนี้

1.1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม องค์ประกอบที่ 1 คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 องค์ประกอบที่ 2 คือ การเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91 องค์ประกอบที่ 3 คือ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 องค์ประกอบที่ 4 คือ ทักษะการให้คำปรึกษา กลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98

1.2 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error : SE) ของทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าตั้งแต่ 0.07 – 0.09

1.3 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าตั้งแต่ 7.30 – 14.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) แต่ละองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ได้รับค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสม ไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของความเหมาะสมพอดีของโมเดล เกณฑ์การพิจารณา และผลป่งชี้ แสดงในตาราง 10

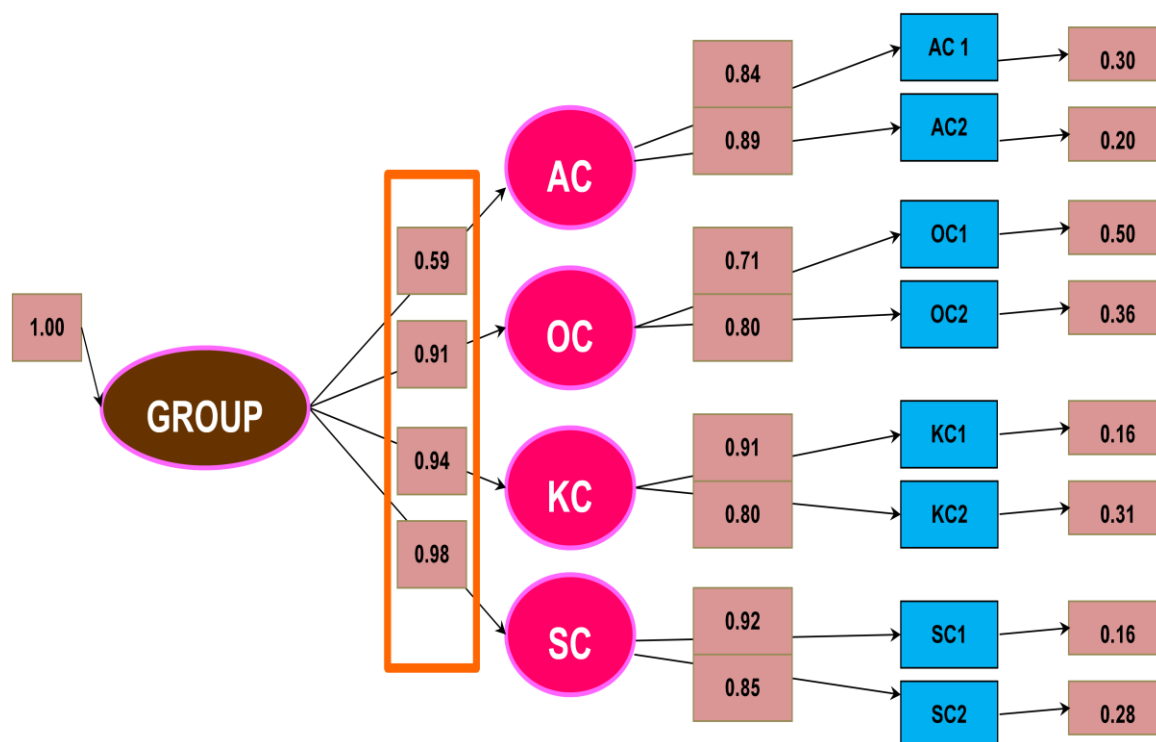
ตาราง 10 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม(n = 211 คน)

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2)	9.52	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	เหมาะสมดี
2. ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p)	0.39	$p < 0.05$	เหมาะสมดี
3. ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: 9.524/9)	1.06	$\chi^2/df < 2.00$	เหมาะสมดี
4. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI)	0.99	$GFI > 0.90$	เหมาะสมดี
5. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI)	0.96	$AGFI > 0.90$	เหมาะสมดี
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR)	0.02	$RMR < 0.05$	เหมาะสมดี
7. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR)	0.02	$SRMR < 0.05$	เหมาะสมดี
8. ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)	0.02	$RMSEA < 0.05$	เหมาะสมดี
9. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)	1.00	$CFI > 0.90$	เหมาะสมดี
10. ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI)	1.00	$NFI > 0.90$	เหมาะสมดี
11. ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI)	1.00	$NNFI > 0.90$	เหมาะสมดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล ในตาราง 10 พบว่า ความเหมาะสมพอดีของโมเดลมีสถิติค่าไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 9.52 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.39 ที่จำนวนองศาความเป็นอิสระ (Degree of freedom: df) เท่ากับ 9 ซึ่งค่า p มากกว่าเกณฑ์การพิจารณาคือ 0.05 และมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.06 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าเกณฑ์การพิจารณาคือ 2.00 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาประกอบกับดัชนีความเหมาะสมพอดีค่าอื่นๆ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 อีกทั้ง ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

นอกจากนั้น ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 นอกจากนี้ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 จากค่าดัชนีต่างๆดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้เห็นเด่นชัด ผู้วิจัยจึงนำเสนอโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับ สอง ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังแสดงในภาพประกอบ 4

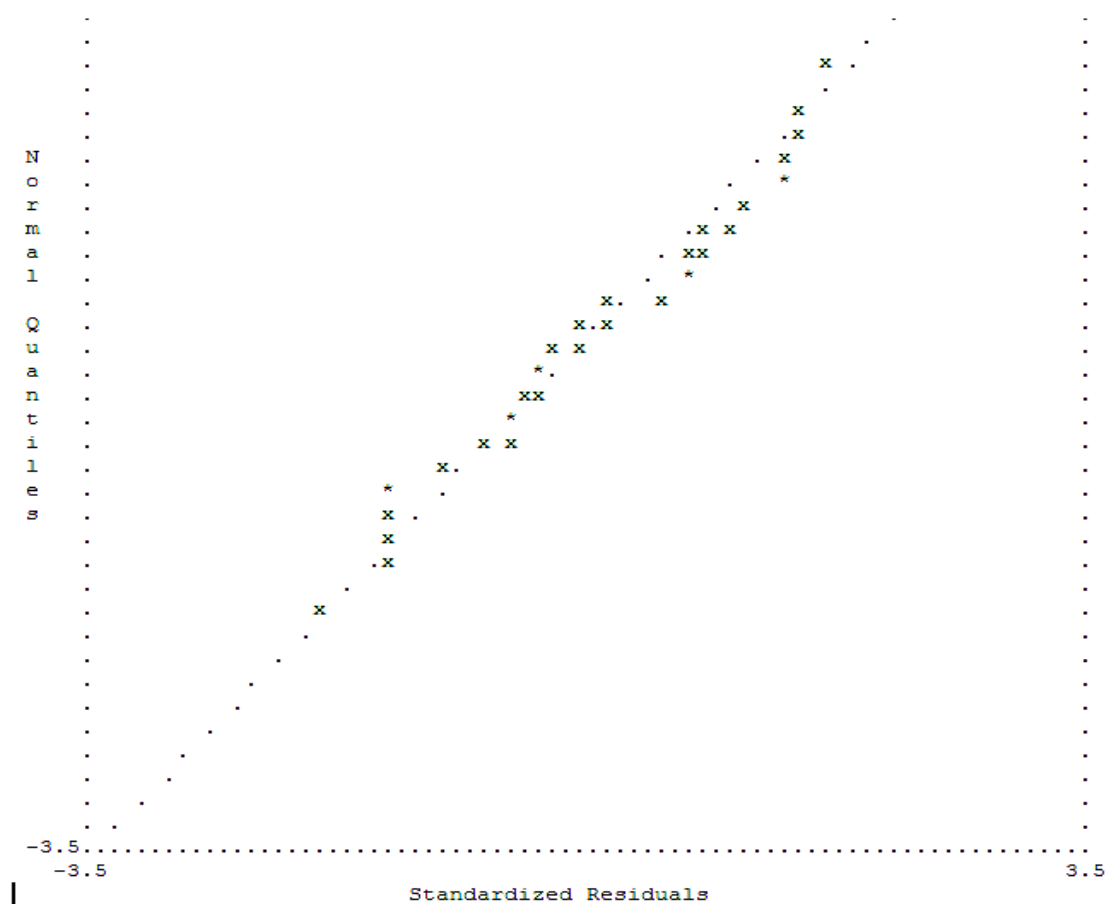

Chi-Square=9.52, df=9, p-value=0.39, RMSEA=0.02

ภาพประกอบ 4 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

จากภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9 ว่าโมเดลสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยที่องค์ประกอบย่อยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านความรู้สึที่มีต่อการให้คำปรึกษา ด้านความรู้สึที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านทักษะภาษาท่าทาง และด้านทักษะภาษาถ้อยคำ

นอกจากนั้น ผู้วิจัย แสดงเส้นกราฟเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ (Q-Plot of Standardized Residuals) ซึ่งจุดใน Q – Plot นี้เป็นจุดที่ตัดกันระหว่างความคลาดเคลื่อนมาตรฐานกับค่าควอนไทล์ปกติ โดยมีเส้นทแยงมุมแสดงให้เห็นถึงความคลาดเียงที่มีค่าเท่ากับ 1 ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กราฟคิวพล็อต (Q-Plot) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนกับค่าควอนไทล์ปกติ

จากภาพประกอบ 5 พบว่า เส้นกราฟที่ลากผ่าน x และ * มีความลาดเอียงมากกว่า 1 กล่าวคือ เส้นกราฟมีความชันใกล้เคียงกับเส้นทแยงมุมอันเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ แสดงว่าโมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่มากนัก เนื่องจากเส้นกราฟที่ได้มีความใกล้เคียงกับเส้นทแยงมุม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โมเดลโครงนั้นมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 2 โปรแกรม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยได้ พัฒนาสมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

เพื่อตรวจสอบ โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 แสดงว่าโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผ่านเกณฑ์การตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ และผลการใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมทั้ง 7 วันพบว่า

วันที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษา และการอภิปราย เป็นวิธีการสอน ซึ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถบอกจุดมุ่งหมาย ของกลุ่มฝึกอบรมในการพัฒนา สมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติ ในการเป็นครูผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มในโรงเรียน โดย บอกคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม และบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้ตรงกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้าน การเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่ม

นอกจากนั้น ในด้านทักษะการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยาย การแสดงตัวอย่างผ่านวีดิทัศน์ การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ในแต่ละทักษะ โดยแบ่งทักษะเบื้องต้นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะทางด้านภาษาท่าทาง และทางด้านภาษาถ้อยคำ ซึ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปฏิบัติ ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา ทางด้านภาษาท่าทาง และทางด้านภาษาถ้อยคำ ได้ถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งสังเกตจากการปฏิบัติและการตอบคำถามในระหว่างการฝึกอบรมสมรรถนะที่ได้ตรงกับสมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยอธิบายความรู้เรื่องกระบวนการการให้คำปรึกษารายบุคคล และการให้คำ ปรึกษากลุ่ม และให้ผู้เข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรมชมการสาธิตขั้นตอนในการให้คำปรึกษาผ่านวีดิทัศน์ และฝึกปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 3 คน ในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ ต่อมาผู้วิจัยอธิบาย เรื่องกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้วิจัยสาธิตขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยประเมินจากการตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถอธิบายกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้นั้นตรงกับความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

วันที่ 2-4 ผู้วิจัยอธิบายความรู้ เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม 3 ทฤษฎีได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีเผชิญความจริง และสาธิตการให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละทฤษฎี และนอกจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายเทคนิคต่างๆของทฤษฎี และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติแต่ละเทคนิค ผู้วิจัยประเมินผลจากการสังเกตการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและการตอบคำถาม และนอกจากนั้น สังเกตการประยุกต์ใช้

ทฤษฎีและเทคนิค ที่ครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ได้ปฏิบัติโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

วันที่ 5 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม กับนักเรียนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน โดยผู้วิจัยประเมินจากการสังเกตการปฏิบัติการให้คำปรึกษา โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับ สมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา และประเมินผลจากแบบประเมินของนักเรียนผู้เข้ารับคำปรึกษาซึ่งพบว่า นักเรียนชอบบรรยากาศในการให้คำปรึกษาที่ ทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือกัน กล่าวพูดกล้าแสดงออก และต้องการที่จะเข้าร่วมกลุ่มในลักษณะนี้อีก

วันที่ 6 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมนำเสนอผลการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มจากการปฏิบัติในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถใช้รูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยทฤษฎีที่ ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมนำไปใช้ส่วนมากคือทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ควบคู่กับทฤษฎีเผชิญความจริง และผู้วิจัยประเมินผลครั้งนี้จากการสังเกตการ พูดคุยซักถาม และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม นอกจากนั้นแล้ว ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการบันทึกวิธีโอวาทเป็นเสมือนกระจกที่ช่วยให้เรารู้ว่าตัวเองทำอะไรที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งครั้งต่อไปจะได้ทำให้ดีกว่านี้ คำพูดอะไรบ้างที่ทำให้เด็กทำหน้า งง หรือก้มหน้า ซึ่งครั้งต่อไปจะได้ไม่พูดคำนั้นอีก ดูวิธีโอแล้วจะมองย้อนกลับมาดูที่ตัวเองว่าเราทำไปแล้วเป็นอย่างไรรู้สึกอย่างไร และสามารถดำเนินการใน ครั้งต่อไปได้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติในครั้งนี้ นอกจากนั้นแล้วยัง ได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก จากครูผู้เข้าร่วมอบรม ทำให้เรามีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และทำให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้รู้ว่าเราคือคนที่สามารถยืนอยู่เคียงข้างได้เวลาที่นักเรียนเกิดปัญหา ทำให้ได้เพิ่มประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่มในการให้คำปรึกษา

วันที่ 7 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันสรุปความสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า สามารถเป็นแนวทางที่ช่วยเหลือได้ทั้งตัว ตัวเอง และทั้งช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นวิธีการช่วยเหลือแบบใหม่ๆทำให้ได้รับมุมมองของปัญหาที่หลากหลาย ช่วยสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้ รู้จักนักเรียน และนักเรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองที่สามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ รู้สึกว่าตนเองมีค่าสำหรับคนอื่น มีความเชื่อมั่นในวิธีการ และมั่นใจในการช่วยเหลือคนอื่น ช่วยสร้างแรงจูงใจในการให้เรากลับไปช่วยนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

3.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ของคะแนน สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล จำนวน 9 คน มาหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			สิ้นสุด การติดตามผล		
องค์ประกอบ	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล
1. ด้านเจตคติการให้ คำปรึกษากลุ่ม (AC)	3.46	0.57	ปาน กลาง	4.83	0.32	สูง มาก	4.87	0.11	สูง มาก
2. การเป็นผู้นำ กลุ่ม(OC)	3.35	0.30	ปาน กลาง	4.47	0.33	สูง	4.38	0.35	สูง
3. ความรู้การให้ คำปรึกษากลุ่ม (KC)	3.16	0.29	ปาน กลาง	4.71	0.27	สูง มาก	4.52	0.32	สูง มาก
4. ทักษะการให้ คำปรึกษากลุ่ม (SC)	3.09	0.29	ปาน กลาง	4.68	0.33	สูง มาก	4.59	0.34	สูง มาก
สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม (n = 9คน)	3.20	0.24	ปาน กลาง	4.67	0.25	สูง มาก	4.59	0.42	สูง มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และมีสมรรถนะด้านความรู้ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และมี

สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ย ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ย สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม สูงเช่นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และมีความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ซึ่งคะแนนของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผลมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

3.1.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ของคะแนนองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้ร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนน เฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			สิ้นสุด การติดตามผล		
องค์ประกอบ	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล
1. เจตคติการให้ คำปรึกษากลุ่ม (AC)	3.46	0.57	ปาน กลาง	4.83	0.32	สูง มาก	4.87	0.11	สูง มาก
ความรู้สึที่มีต่อ การให้คำปรึกษา(AC1)	3.41	0.57	ปาน กลาง	4.82	0.34	สูง มาก	4.82	0.24	สูง มาก
ความรู้สึที่มีต่อผู้รับ คำปรึกษา(AC2)	3.52	0.61	สูง	4.85	0.34	สูง มาก	4.93	0.15	สูง มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้สึที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้สึที่มีต่อ การให้ คำปรึกษา ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้สึที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้สึที่มีต่อ การให้

คำปรึกษาต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษาต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบการเป็นผู้นำกลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			สิ้นสุด การติดตามผล		
องค์ประกอบ	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล
2. การเป็นผู้นำ กลุ่ม(OC)	3.35	0.30	ปาน กลาง	4.47	0.33	สูง	4.38	0.35	สูง
คุณลักษณะการเป็น ผู้นำกลุ่ม(OC1)	3.61	0.44	สูง	4.60	0.24	สูง มาก	4.49	0.31	สูง
บทบาทการเป็น ผู้นำกลุ่ม(OC2),	3.00	0.54	ปาน กลาง	4.30	0.52	สูง	4.24	0.47	สูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 13 พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ซึ่งอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบการเป็นผู้นำกลุ่มสิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ซึ่งอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ซึ่งมีค่า

คะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			สิ้นสุด การติดตามผล		
องค์ประกอบ	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปล ผล
3. สมรรถนะด้าน ความรู้ (KC)	3.16	0.28	ปาน กลาง	4.71	0.27	สูง มาก	4.52	0.32	สูง มาก
ทฤษฎีการให้ คำปรึกษากลุ่ม(KC1)	3.29	0.21	ปาน กลาง	4.75	0.17	สูง มาก	4.51	0.33	สูง มาก
กระบวนการการให้ คำปรึกษากลุ่ม(KC2)	2.91	0.48	ปาน กลาง	4.87	0.22	สูง มาก	4.56	0.40	สูง มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 14 พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ซึ่งอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

สมรรถนะการให้ คำปรึกษากลุ่ม	ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			หลังเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม			สิ้นสุด การติดตามผล		
องค์ประกอบ	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล
4. สมรรถนะด้าน ทักษะ (SC)	3.09	0.29	ปาน กลาง	4.68	0.33	สูง มาก	4.59	0.34	สูง มาก
ภาษาท่าทาง (SC1)	3.20	0.53	ปาน กลาง	4.78	0.36	สูง มาก	4.74	0.38	สูง มาก
ภาษาถ้อยคำ (SC2)	3.01	0.39	ปาน กลาง	4.62	0.42	สูง มาก	4.62	0.42	สูง มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทาง สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาถ้อยคำต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทาง สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาถ้อยคำต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทาง สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาถ้อยคำต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

3.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบคะแนน สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ที่ได้จากการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ตามลำดับดังนี้

3.2.1 การเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มาวิเคราะห์โดยใช้ One-Way Repeated Measures ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ดังแสดงผลในตาราง 16

ก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มแตกต่างกัน

ตาราง 16 วิเคราะห์ทดสอบ Chi-Square สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Chi-Square	Sig.
ระยะเวลาการฝึกอบรม	0.87	0.97	.62

$p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 16 พบว่า ค่า Chi-Square มีค่าเท่ากับ 0.97 ค่า p-value ของการทดสอบมีค่าเท่ากับ .62 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 จึงสรุปได้ว่า ค่าที่ได้จากการทดสอบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจากค่า p-value จากการทดสอบตัวสถิติ Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วมระหว่าง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังติดตามผลการฝึกอบรม จึงพิจารณาจากตารางที่ 17 ต่อไป

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วมระหว่าง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างผู้เข้าร่วม					
กลุ่มฝึกอบรม	154.02	8	19.25	2.63	.00
ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่ม					
ฝึกอบรม	11.94	2	5.97	477.96	.00
ความคลาดเคลื่อน	.20	16	.01		
รวม	166.16	26			

$p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 17 เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วมระหว่าง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังติดตามผลการฝึกอบรม พบว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 $F(2,16) = 477.96$ การที่ค่า p มีค่าน้อยกว่า .001 นั้น แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมาก ซึ่งเป็นเหตุผลที่สามารถสนับสนุนได้ว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่แตกต่างกันที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากระยะเวลา ในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

นอกจากนั้นยังพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.63, p = .00$) แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าคู่ใดมีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงผลในตาราง 18

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่ได้จากผลการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ด้วยวิธีการ Bonferroni

สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม				Mean	Std	Sig.
	Mean		Mean	Difference	Error	
หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.68	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.20	1.48 [*]	.045	.000
สิ้นสุดการติดตามผล	4.59	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.20	1.39 [*]	.061	.000
สิ้นสุดการติดตามผล	4.59	หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.67	- 0.08	.051	.076

$p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ตาราง 19 เป็นการเปรียบเทียบคะแนน สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และ สิ้นสุดการติดตามผล พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ต่างกัน 1.48 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล ต่างกัน 1.39 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับหลังการติดตามผลฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผล กลุ่มฝึกอบรมอยู่จนถึงหลังการติดตามผล

3.2.2 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายด้าน

ตาราง 19 การเปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้ผลจากการวัด
ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม					
ระหว่างผู้เข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม	173.37	8	21.67	3.46	.00
ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม	11.55	2	5.77	39.56	.00
ความคลาดเคลื่อน	2.34	16	0.15		
รวม	187.26	26			
การเป็นผู้นำกลุ่ม					
ระหว่างผู้เข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม	148.76	8	18.60	2.37	.00
ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม	6.99	2	3.49	54.54	.00
ความคลาดเคลื่อน	1.03	16	0.06		
รวม	156.78	26			
ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม					
ระหว่างผู้เข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม	153.61	8	19.20	2.14	.00
ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม	12.90	2	6.45	322.75	.00
ความคลาดเคลื่อน	0.32	16	0.02		
รวม	166.83	26			
ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม					
ระหว่างผู้เข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม	152.83	8	19.10	2.02	.00
ระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม	14.41	2	7.21	187.27	.00
ความคลาดเคลื่อน	0.62	16	0.04		
รวม	167.86	26			

p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 พบว่า คะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มราย องค์ประกอบผลที่ได้จากการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการ ติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกองค์ประกอบ ($F = 3.46, p = 0.00, F = 2.37, p = 0.00, F = 2.14, p = 0.00, F = 2.02, p = 0.00$) แสดงว่าผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมมี คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มรายองค์ประกอบที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

นอกจากนี้ยังพบว่า การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วม ของ องค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังติดตามผลการฝึกอบรมพบว่า คะแนนองค์ประกอบสมรรถนะการ ให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้า ร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทุกราย องค์ประกอบ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงผลในตาราง 20

ตาราง 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ที่ได้จากผลการวัดก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ด้วยวิธีการ Bonferroni

องค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม				Mean	Std.	Sig.
	Mean		Mean	Difference	Error	
เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม						
หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.83	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.46	1.37 [*]	0.21	.001
สิ้นสุดการติดตามผล	4.87	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.46	1.41 [*]	0.19	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.87	หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.83	0.04	0.12	1.00
การเป็นผู้นำกลุ่ม						
หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.47	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.35	1.12 [*]	0.13	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.38	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.35	1.03 [*]	0.11	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.38	หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.83	-0.09	0.11	1.00
ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม						
หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.71	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.16	1.55 [*]	0.06	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.52	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.16	1.36 [*]	0.08	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.52	หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.71	-0.19 [*]	0.06	.04
ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม						
หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.68	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.09	1.59 [*]	0.11	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.59	ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	3.09	1.50 [*]	0.10	.00
สิ้นสุดการติดตามผล	4.59	หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม	4.68	-0.09	0.07	.63

$p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 20 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ เจตคติ การให้คำปรึกษา หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับสิ้นสุดการติดตามผล

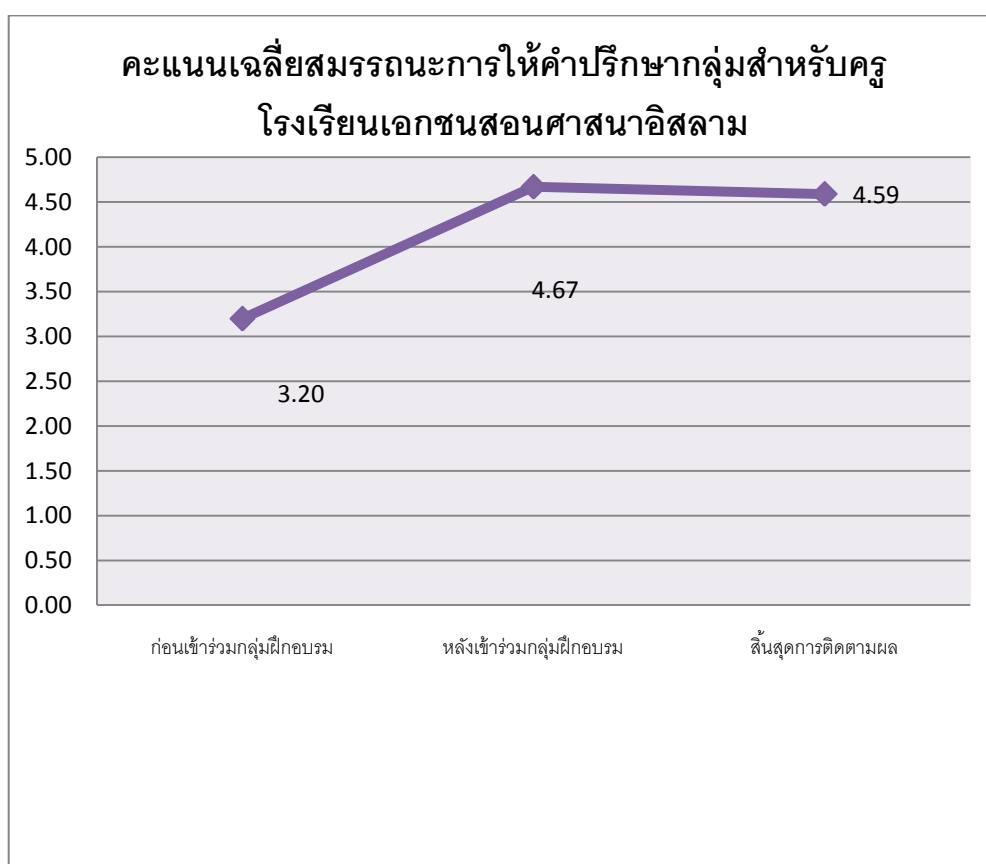
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาเจตคติ การให้คำปรึกษา กลุ่มให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึงสิ้นสุดการติดตามผล

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาการเป็นผู้นำ กลุ่มให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึง สิ้นสุดการติดตามผล

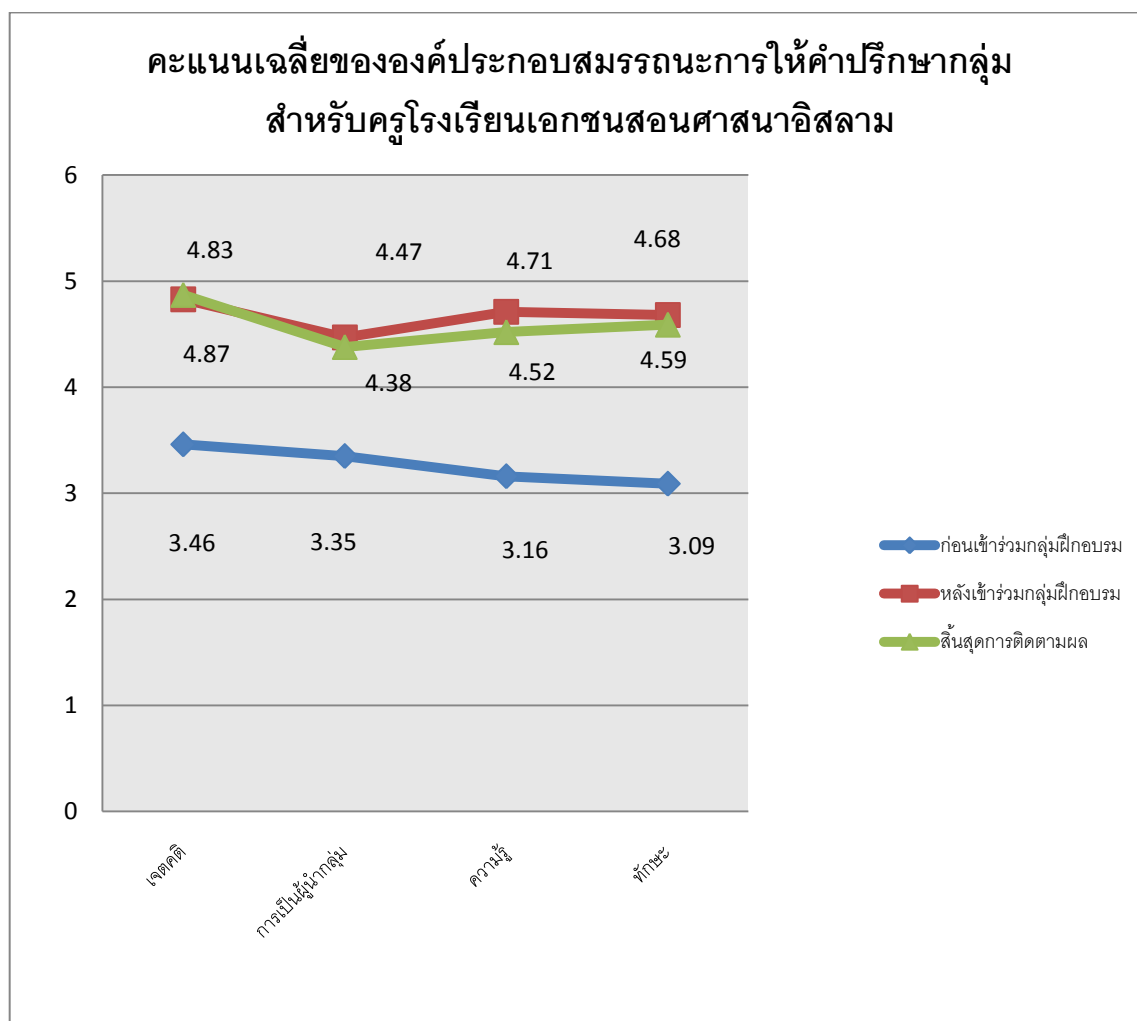
ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ดีขึ้น และสิ้นสุดการติดตามผลยังคงทำให้ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มดีขึ้น

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนา ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึงสิ้นสุดการติดตามผล

เพื่อให้เห็นชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอภาพกราฟการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล ดังแสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมในระยะก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

ภาพประกอบ 7 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่ม
ฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มคืออะไร
2. องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประกอบด้วย 4 องค์ประกอบใช่หรือไม่ และประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง
3. สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถพัฒนาได้อย่างไร
4. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมจะทำให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มเพิ่มขึ้นได้หรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนครู 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนและเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 211 คน

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 1 โดยพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมตั้งแต่ เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการยินยอมจากทางโรงเรียนให้เข้า ร่วมกลุ่มฝึกอบรม และเต็มใจเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรโครงสร้าง ประกอบด้วย

- 1.1.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1.1.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม
- 1.1.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1.1.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2 ตัวแปรชี้วัด ประกอบด้วย สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม แบ่งเป็น

- 1.2.1 เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.1.1 ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา
 - 1.2.1.2 ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา
- 1.2.2 การเป็นผู้นำกลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.2.1 คุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม
 - 1.2.2.2 บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม
- 1.2.3 ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.3.1 ความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 1.2.3.2 ความรู้กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1.2.4 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.4.1 ทักษะภาษาท่าทาง

1.2.4.2 ทักษะภาษาถ้อยคำ

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มฝึกอบรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทราบถึงแนวความคิด ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับประเด็นการให้คำปรึกษาของผู้นำศาสนาอิสลาม ครูในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

1.3 ใช้คำถามปลายเปิด ที่ได้รับการพิจารณาจากกรรมการควบคุมปริญญาโท สอบถามอาจารย์มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จำนวน 21 คน เพื่อสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มตามนิยามศัพท์เฉพาะ

1.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะ และองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่ได้จากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และคำถามปลายเปิดจากอาจารย์มหาวิทยาลัย

1.5 สร้างข้อคำถามแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 110 ข้อ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

1.6 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามฉบับที่สร้างเสร็จ จำนวน 110 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยญา ตัญย์กัมภีร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ซอลัดดา ขวัญเมือง รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธ์ อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวดี บุญญวงค์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ใช่อันเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.7 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.8 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 110 ข้อไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนอิสลามศรียุทธยา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน ในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

1.9 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อโดยการวิเคราะห์ค่าระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 จำนวน 86 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-0.80

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.97 ซึ่งแสดงว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.90
2. การเป็นผู้นำกลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.89
3. ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96
4. ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.94

1.10 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน ตอบเพื่อนำมาใช้แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2. โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของทฤษฎี หลักการแนวคิด และเทคนิคต่าง ๆ ของการให้คำปรึกษากลุ่มที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละองค์ประกอบ โดยมีลำดับขั้นต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยพิจารณาเลือกแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในแต่ละองค์ประกอบ

2.3 ดำเนินการจัดทำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเทคนิคของการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยลักษณะของโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมมีดังนี้

เป็นโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่มุ่งนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม 4 องค์ประกอบ โดยมีระยะเวลาจำนวน 7 วัน และดำเนินการวันละ 6-8 ชั่วโมง

2.4 ผู้วิจัยนำเป็นโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวดี บุญญวงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ อาจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช และอาจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร เป็นผู้ตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของคำตอบคล้อยทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี เทคนิค วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผลใน การฝึกอบรมการพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.4 – 4 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0 – 0.45 จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการทดลองจริงและมีความใกล้เคียงกับ

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 2 วัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนระยะเวลา เนื้อหาต่าง ๆ ของโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม ตลอดจนเพื่อหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง และปรับแก้ไขโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมก่อนนำไปใช้จริง

2.6 นำโปรแกรมมาดำเนินการจัดกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กับผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจำนวน 9 คน ซึ่งมีคะแนนแบบวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โปรแกรมการจัดกลุ่มฝึกอบรมระยะเวลาการจัดกลุ่มฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎี จำนวน 5 วัน เป็นระยะเวลา 38 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 ภาคปฏิบัติ จำนวน 2 วัน เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาการจัดกลุ่มฝึกอบรม 50 ชั่วโมง

2.7 ภายหลังเสร็จสิ้นจากการจัดกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

2.8 ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลคะแนนสิ้นสุดการติดตามผล

2.9 นำผลที่ได้จากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มาวิเคราะห์ และสรุปผล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.1 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 86 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนศาสนวิทยา โรงเรียนอันวารุ้ลอิสลาม โรงเรียนสอนศาสนาสาธิตปฐมภักดิ์ โรงเรียนอัลกุรออ์วิทยา (ประเวศ) โรงเรียนบางกอกวิทยา (มูลนิธิ) โรงเรียน อิสลามสันติชน โรงเรียน ญามิอุลควาน โรงเรียน ทำอูฐศึกษา ได้แบบวัด จำนวนทั้งสิ้น 211ฉบับ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในข้อที่ 1 ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. การดำเนินการจัดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ในการดำเนินการจัดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 แบบแผนการทดลอง

การทดลองกลุ่มฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบ One Group Repeated Measures Design (Ho. 2006: 117) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ทดสอบก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (pretest) ทดสอบหลัง เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (posttest) และทดสอบ เมื่อสิ้นสุด การติดตามผล (follow up)

2.2 วิธีดำเนินการทดลองกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยคัดเลือกครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวนทั้งสิ้น 9 คน แล้วสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และใช้เป็นคะแนนการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินจัดกลุ่มฝึกอบรมกับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจำนวน 9 คน โดยใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็น ระยะเวลา 7 วัน ระหว่างวันที่ 15-19 กุมภาพันธ์ 2553 และวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2553

ระยะที่ 3 หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 9 คน ภายหลังการเข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรม ครบทั้ง 7 วัน ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 แล้วใช้คะแนนจากการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม (Posttest)

ระยะที่ 4 สิ้นสุดการติดตามผล

หลังสิ้นสุดโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสิ้นสุดการติดตามผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 6 แห่ง เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

1.2 นำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูในโรงเรียนอิสลามศรียุทธยา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาจริงแต่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน

1.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน โดยดำเนินการเริ่มเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553

1.4 ผู้วิจัยตรวจสอบ และคัดเลือกแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยอีกครั้ง โดยตรวจสอบฉบับที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์แสดงหลักฐานความเชื่อมั่น หลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

2. การพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาคัดเลือกครูที่มีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 9 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 3 คน มีความสมัครใจในการเข้ากลุ่มฝึกอบรม และได้รับการยินยอมจากผู้บริหารโรงเรียนให้เข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรม และใช้คะแนนที่ได้ทั้ง 9 คน เป็นคะแนนการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

2.2 นำโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ดำเนินการจัดกลุ่มฝึกอบรมกับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม จำนวน 9 คน

2.3 หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตอบแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อีกครั้ง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

2.4 หลังเข้าร่วมกลุ่ม 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมตอบแบบวัดอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลสิ้นสุดการติดตามผล

2.5 วิเคราะห์สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และเพื่อวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 95)
3. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation: r_{XY}) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 98)
4. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม และรายองค์ประกอบของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 131)
5. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Joreskog; & Sorbom. 1999)
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล โดยใช้ One-Way Repeated Measures

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุปได้ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยรวม และรายองค์ประกอบก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 80 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.10 และ 37.90 ตามลำดับ และส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี จำนวน 82 คน รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 69 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 41 คนและอายุมากกว่า 51 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.90, 32.70, 19.40 และร้อยละ 9.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 178 คน รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 และร้อยละ 15.20 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม 2-5 ปี รองลงมา เป็น 6-10 และปี 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.50 ร้อยละ 28.00 และ ร้อยละ 27.50 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการได้รับการฝึกอบรมทางด้านการให้ คำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 68.20 ส่วนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.80

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามรายองค์ประกอบ ต่อข้อโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และคะแนนเฉลี่ยรายองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงทุกองค์ประกอบ ดังนี้ เจตคติการให้ คำปรึกษากลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 การเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ความรู้การให้ คำปรึกษากลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ซึ่งเจตคติ การให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าเฉลี่ย สูง และ ด้านความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าเฉลี่ย ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 4 ด้าน ส่วนคะแนนเฉลี่ยของตัวชี้วัดสมรรถนะก ารให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.75 – 4.26 โดยมีค่าเฉลี่ย ด้านความรู้สึกต่อผู้รับคำปรึกษากลุ่ม สูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ที่กระบวนการใน การให้คำปรึกษากลุ่มและบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75

1.3 ค่าความเชื่อถือได้ของคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมทุกองค์ประกอบ มีค่าสูง มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.97 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อถือได้ในแต่ละด้านพบว่าแต่ละมีค่าความเชื่อถือได้ตั้งแต่ 0.89 - 0.96 ซึ่งสูงกว่า 0.75 ขึ้นไปทุกองค์ประกอบ แสดงว่า คะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีความเชื่อถือได้สูงเพียงพอที่จะทำให้การแปลผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

1.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

1.4.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขององค์ประกอบย่อยทั้ง 8 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตั้งแต่ 0.33 – 0.79 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับหนึ่ง (A Confirmatory Factor Analysis: The First Order)

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ของเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษามีค่าน้ำหนัก 0.85 และด้านความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษามีค่าน้ำหนัก 0.89 องค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.74 ด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม 0.81 องค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.85 ด้านความรู้กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มมีค่าน้ำหนัก 0.86 องค์ประกอบ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีตัวชี้วัด 2 ด้าน คือ ด้านทักษะภาษาท่าทางมีค่าน้ำหนัก 0.84 และด้านทักษะภาษาถ้อยคำมีค่าน้ำหนัก 0.94 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) ของตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้าน ของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.05 – 0.07 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้าน ของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 11.25 – 17.62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) ความเหมาะสมพอดีของโมเดลมีค่าสถิติ ไค-แควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 13.12 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.16 ที่จำนวนองศาความเป็นอิสระ (Degree of freedom: df) เท่ากับ 9 ซึ่งค่า p มากกว่าเกณฑ์การพิจารณา คือ 0.05 และมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.46 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าเกณฑ์การพิจารณา คือ 2.00 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาประกอบกับดัชนีความเหมาะสมพอดีค่าอื่นๆ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 อีกทั้ง ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.05 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)

มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 นอกจากนั้น ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 จากค่าดัชนีต่างๆ ดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (A Confirmatory Factor Analysis: The Second Order)

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) ขององค์ประกอบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม องค์ประกอบที่ 1 คือ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 องค์ประกอบที่ 2 คือ การเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91 องค์ประกอบที่ 3 คือ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 องค์ประกอบที่ 4 คือ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error : SE) ของทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.07 – 0.09 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 7.30 – 14.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล มีสถิติค่าไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 9.52 ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.39 ที่จำนวนองศาความเป็นอิสระ (Degree of freedom: df) เท่ากับ 9 ซึ่งค่า p มากกว่าเกณฑ์การพิจารณาคือ 0.05 และมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.06 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าเกณฑ์การพิจารณาคือ 2.00 ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาประกอบกับดัชนีความเหมาะสมพอดีอื่นๆ ได้แก่ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 อีกทั้ง ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.02 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และ ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 นอกจากนั้น ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมอิงเกณฑ์ (Normed Fit Index: NFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การ

พิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสม ไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index: NNFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.90 จากค่าดัชนีต่างๆดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยได้ พัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยสร้างโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 แสดงว่าโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผ่านเกณฑ์การตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ และผลการใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมทั้ง 7 วันพบว่า

วันที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษา และการอภิปราย เป็นวิธีการสอน ซึ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถบอกจุดมุ่งหมาย ของกลุ่มฝึกอบรมในการพัฒนา สมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติ ในการเป็นครูผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียน โดย บอกคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม และบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้ตรงกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่ม

นอกจากนั้น ในด้านทักษะการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยาย การแสดง ตัวอย่างผ่านวีดิทัศน์ การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ในแต่ละทักษะ โดยแบ่งทักษะเบื้องต้นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะทางด้านภาษาท่าทาง และทางด้านภาษาถ้อยคำ ซึ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปฏิบัติทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา ทางด้านภาษาท่าทาง และทางด้านภาษาถ้อยคำ ได้ถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งสังเกตจากการปฏิบัติและการตอบคำถามในระหว่างการฝึกอบรม สมรรถนะที่ได้ตรงกับสมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยอธิบายความรู้เรื่องกระบวนการการให้คำปรึกษารายบุคคล และการให้คำปรึกษากลุ่ม และให้ผู้ เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมชมการสาธิตขั้นตอนในการให้คำปรึกษาผ่านวีดิทัศน์ และฝึกปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 3 คน ในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ ต่อมาผู้วิจัยอธิบาย เรื่องกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้วิจัยสาธิตขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยประเมินจากการตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการให้

คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถ อธิบายกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้นั้นตรงกับความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มด้านกระบวนการให้คำปรึกษา กลุ่ม

วันที่ 2-4 ผู้วิจัยอธิบายความรู้ เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม 3 ทฤษฎีได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีเผชิญความจริง และสาธิตการให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละทฤษฎี และนอกจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายเทคนิคต่างๆของทฤษฎี และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติแต่ละเทคนิค ผู้วิจัยประเมินผลจากการสังเกตการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคและการตอบคำถาม และนอกจากนั้น สังเกตการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและเทคนิค ที่ครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ได้ปฏิบัติโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

วันที่ 5 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม กับนักเรียนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน โดยผู้วิจัยประเมินจากการสังเกตการปฏิบัติการให้คำปรึกษา โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถ ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับ สมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา และประเมินผลจากแบบประเมินของนักเรียนผู้เข้ารับคำปรึกษาซึ่งพบว่า นักเรียนชอบบรรยากาศในการให้คำปรึกษาที่ทุกคนในกลุ่ม ช่วยเหลือกัน กล้าพูดกล้าแสดงออก และต้องการที่จะเข้าร่วมกลุ่มในลักษณะนี้อีก

วันที่ 6 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมนำเสนอผลการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มจากการปฏิบัติในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถให้รูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยทฤษฎีที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมนำไปใช้ส่วนมากคือทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ควบคู่กับทฤษฎีเผชิญความจริง และผู้วิจัยประเมินผลครั้งนี้จากการสังเกตการ พูดคุยซักถาม และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม นอกจากนั้นแล้ว ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการบันทึกวิธีโอวาทเป็นเสมือนกระจกที่ช่วยให้เรารู้ว่าตัวเองทำอะไรที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งครั้งต่อไปจะได้ทำให้ดีกว่านี้ คำพูดอะไรบ้างที่ทำให้เด็กทำหน้า งงหรือก้มหน้าซึ่งครั้งต่อไปจะได้ไม่พูดคำนั้นอีก ดูวิธีโอแล้วจะมองย้อนกลับมาดู ที่ตัวเองว่าเราทำไปแล้วเป็นอย่างไรรู้สึกอย่างไร และสามารถดำเนินการใน ครั้งต่อไปได้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติในครั้งนี้ นอกจากนั้นแล้วยัง ได้แนวทางในการแก้ปัญหา กับเด็ก จากครู ผู้เข้าร่วมอบรม ทำให้เรามีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และทำให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้รู้ว่าเราคือคนที่สามารถยืนอยู่เคียงข้างได้เวลาที่นักเรียนเกิดปัญหา ทำให้ได้เพิ่มประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่มในการให้คำปรึกษา

วันที่ 7 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันสรุปความสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า สามารถเป็นแนวทางที่ช่วยเหลือได้ทั้งตัว เอง และทั้งช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นวิธีการช่วยเหลือแบบใหม่ๆทำให้ได้รับมุมมองของปัญหาที่หลากหลาย ช่วย สร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้รู้จัก

นักเรียน และนักเรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองที่สามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ รู้สึกว่าตนเองมีค่าสำหรับคนอื่น มีความเชื่อมั่นในวิธีการ และมั่นใจในการช่วยเหลือคนอื่น ช่วยสร้างแรงจูงใจในการให้เรากลับไปช่วยนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

3. การเปรียบเทียบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

3.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ของคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้ร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และมีสมรรถนะด้านความรู้ต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และมีสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำกลุ่มต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ย สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่มสูงเช่นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และมีความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ซึ่งคะแนนของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสิ้นสุดการติดตามผลมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษาสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษาต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษาสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษาต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษาสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษาต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทางสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาถ้อยคำต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยใน ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

3.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยนำคะแนนแบบวัด สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มาวิเคราะห์โดยใช้ One-Way Repeated Measures

ก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยว่า สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มแตกต่างกัน โดยพบว่า ค่า Chi-Square มีค่าเท่ากับ 0.97 ค่า p-value ของการทดสอบมีค่าเท่ากับ .62 ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 จึงสรุปได้ว่า ค่าที่ได้จากการทดสอบ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจากค่า p-value จากการทดสอบตัวสถิติ Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงพิจารณาการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยวัดซ้ำและอิทธิพลร่วมระหว่าง สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังติดตามผลการฝึกอบรม พบว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 $F(2,16) = 477.96$ การที่ค่า p มีค่าน้อยกว่า .001 นั้น แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมาก เป็นเหตุผลที่สามารถสนับสนุนได้ว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มที่แตกต่างกันที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากระยะเวลาในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวมที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.63, p = .00$) แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่าง น้อย 1 คู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ต่างกัน 1.48 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล ต่างกัน 1.39 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

.05 และคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับหลังการติดตามผลฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลกลุ่มฝึกอบรมอยู่จนถึงหลังการติดตามผล

การเปรียบเทียบ องค์ประกอบของ สมรรถนะการให้คำปรึกษา กลุ่มสำหรับค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รายด้าน มีคะแนนองค์ประกอบ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับ ค ูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทุกรายองค์ประกอบ แสดงว่าผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมมีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มรายองค์ประกอบที่ได้จากผลการวัด ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ค ู จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายค ูโดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni

องค์ประกอบ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม กับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาเจตคติ การให้คำปรึกษากลุ่มให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึงสิ้นสุดการติดตามผล

องค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาการเป็นผู้นำ กลุ่มให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึง สิ้นสุดการติดตามผล

องค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มให้ดีขึ้น และสิ้นสุดการติดตามผล ยังคงทำให้ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มดีขึ้น

องค์ประกอบ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมกับสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า กลุ่มฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนา ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ดีขึ้น และมีความคงทนของผลการฝึกอบรมอยู่จนถึงสิ้นสุดการติดตามผล

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่ ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา องค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม ได้แก่ คุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม บทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม องค์ประกอบ ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่ ความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ความรู้กระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่ม องค์ประกอบทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้แก่ ภาษาท่าทาง ภาษาถ้อยคำ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถยืนยันได้ว่าแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ สมาคมผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานด้านกลุ่ม (The Association for Specialists in Group Work (ASGW)) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้ให้คำปรึกษาให้มีสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยจะต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มที่รวมทั้งด้านทฤษฎี และการบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะในการช่วยเหลือ และการมีเจตคติที่ดีของผู้ในกลุ่ม ที่มีต่อการให้คำปรึกษากลุ่ม และนอกจากนั้นแล้ว ในการเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มควรจะต้องมีการตระหนักรู้ในตนเอง รวมทั้งตระหนักรู้ถึงสมาชิกในระหว่างการให้คำปรึกษากลุ่มอีกด้วย (Trotzer. 1999: 491) ซึ่งมีรายละเอียดขององค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน

การนำคะแนนของแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Confirmatory Factor Analysis) พบว่ามีค่าความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถวัดองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มได้ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นการ ยืนยันความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของแบบวัดและองค์ประกอบของ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผลการใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้พัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยสร้างโปรแกรมกลุ่ม ฝึกอบรม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 แสดงว่าโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผ่านเกณฑ์การตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้

คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ และสอดคล้องกับผลการใช้โปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมทั้ง 7 วันพบว่า

วันที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษา และการอภิปราย เป็นวิธีการสอน ซึ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถบอกจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติในการเป็นครูผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียน โดย บอกคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม และบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้ตรงกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่ง โรเจอร์ (Roger. 1958) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า บุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้คำปรึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ผู้มารับคำปรึกษาพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเอง และการรู้จักตนเอง และสอดคล้องกับ โดเยล (Doyle. 1998: 3) ได้กล่าวว่า การให้คำปรึกษาจะสำเร็จได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ อาทิเช่น ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง มีความเต็มใจ ยินดีที่จะช่วยเหลือ และดำเนินการตามกระบวนการให้คำปรึกษา

นอกจากนั้น ด้านทักษะการให้คำปรึกษา กลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยาย การแสดงตัวอย่าง ผ่านวีดิทัศน์ การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ในแต่ละทักษะ โดยแบ่งทักษะเบื้องต้นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาท่าทาง และทางด้าน ภาษาถ้อยคำ ซึ่งครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปฏิบัติทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่มได้ถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งสังเกตจากการปฏิบัติ และการตอบคำถามในระหว่างเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สมรรถนะที่ได้ตรงกับ ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยอธิบายความรู้เรื่องกระบวนการการให้คำปรึกษารายบุคคล และการให้คำปรึกษากลุ่ม และให้ผู้ เข้าร่วมกลุ่ม ฝึกอบรมชมการสาธิตขั้นตอนในการให้คำปรึกษาผ่านวีดิทัศน์ และฝึกปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 3 คน ในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ ต่อมาผู้วิจัยอธิบาย เรื่องกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้วิจัยสาธิตขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้วิจัยประเมินจากการตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับ เรื่องกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถ อธิบายกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้ถูกต้อง ซึ่งสมรรถนะที่ได้นั้นตรงกับความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มทางด้านกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

วันที่ 2-4 ผู้วิจัยอธิบายความรู้ เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม 3 ทฤษฎีได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีเผชิญความจริง และสาธิตการให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละทฤษฎี และนอกจากนั้น ผู้วิจัยอธิบายเทคนิคต่างๆของทฤษฎี และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติแต่ละเทคนิค ผู้วิจัยประเมินผลจากการสังเกตการฝึกปฏิบัติ การใช้เทคนิคและการตอบคำถาม และนอกจากนั้น สังเกตการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและเทคนิค ที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้ปฏิบัติโดย

สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้ ซึ่งสมรรถนะที่ได้นั้นตรงกับความรู้ในการให้คำปรึกษากลุ่มทางด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม

วันที่ 5 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน โดยผู้วิจัยประเมินจากก ารสังเกตการณ์ ปฏิบัติการให้คำปรึกษา กลุ่ม โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถ ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับ สมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา และ ประเมินผลจากแบบประเมินของนักเรียนผู้เข้ารับ คำปรึกษา พบว่านักเรียนชอบบรรยากาศในการให้คำปรึกษาที่ ทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือกัน กล้าพูดกล้าแสดงออก และต้องการที่จะเข้าร่วมกลุ่มในลักษณะนี้อีก

วันที่ 6 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม นำเสนอผลการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มจากการให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมสามารถใช้รูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยทฤษฎีที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมนำไปใช้ส่วนมากคือทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ควบคู่กับทฤษฎีเผชิญความจริง และผู้วิจัยประเมินผลครั้งนี้จากการสังเกตการณ์ พูดคุยซักถาม และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการบันทึกวิธีโอวาทเป็นเสมือนกระจกที่ช่วยให้เรา รู้ว่าตัวเองทำอะไรที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งครั้งต่อไปจะได้ทำให้ดีกว่านี้ คำพูดอะไรบางที่ทำให้เด็กทำหน้า งง หรือก้ม หน้า ซึ่งครั้งต่อไปจะได้ไม่พูดคำนั้นอีก จากการชมวิดิทัศน์ แล้ว จะมอย้อนกลับมาดูที่ตัวเองว่าเราทำไปแล้วเป็นอย่างไรรู้สึกอย่างไร และสามารถดำเนินการในครั้งต่อไปได้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติในครั้งนี้ นอกจากนั้นแล้วยังได้แนวทางในการแก้ปัญหา กับเด็ก จากครูผู้เข้าร่วม กลุ่มฝึกอบรมคนอื่น ๆ ทำให้เรามีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง และทำให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้รู้ว่า เราคือคนที่สามารถยืนอยู่เคียงข้างได้เวลาที่นักเรียนเกิดปัญหา ทำให้ได้เพิ่มประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่มในการให้คำปรึกษามากยิ่งขึ้น

วันที่ 7 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ร่วมกันสรุปความสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่า สามารถเป็นแนวทางที่ช่วยเหลือได้ทั้งตัว เอง และทั้งช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นวิธีการช่วยเหลือแบบใหม่ๆ ทำให้ได้รับมุมมองของปัญหาที่หลากหลาย ช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพกับนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้รู้จักนักเรียน และนักเรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองที่สามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ รู้สึกว่าตนเองมีค่าสำหรับคนอื่น มีความเชื่อมั่นและมั่นใจในวิธีการช่วยเหลือ ช่วยสร้างแรงจูงใจในการช่วยนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมพบว่า ความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนถึงทัศนคติ ซึ่งตรงกับสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม เจตคติการให้คำปรึกษา กลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับแนวทางในการสร้างเจตคติของแมคเกอร์ (อ้อมเดือน สดมณี. 2510: 1-3; อ้างอิงจาก Mc Guire. 1969: P. 155-156) ที่ว่าการให้ข้อมูลจากเทพ วิทย์ โททัศน์ หรือมีผู้บรรยาย การแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อกิจก ารหรือการกระทำ โดยการทำกิจกรรมภายใต้

บรรยากาศที่ดี การเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้แสดงออก ทำให้เกิดกำลังใจในการกระทำพฤติกรรมนั้นๆ จะเป็นประโยชน์ในการบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีประสิทธิภาพ

ผลจากการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับผู้เรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า คะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มโดยรวมและรายด้านก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า

เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษา กลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง โดยในระยะเริ่มต้นการอบรม ผู้วิจัยได้สังเกตผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มมี คุณค่าและมีประโยชน์ และให้ความสนใจในปัญหาของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี และต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เข้ารับการปรึกษา แต่ลักษณะของการช่วยเหลือนั้นเป็นการช่วยเหลือตามประสบการณ์ ให้คำแนะนำตามสิ่งที่ตนเองเคยพบเจอ ระหว่างการอบรมเมื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้รู้หลักการให้คำปรึกษากลุ่มและสามารถปฏิบัติได้แล่นั้น เริ่มมีความรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มสังเกตจากคำพูดที่บอกถึงความรู้สึกที่สามารถทำให้สมาชิกในกลุ่มของตนเองได้ผ่านพ้นปัญหาไปได้โดยตนเองได้ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เอื้ออำนวย และเมื่อสิ้นสุดการอบรม มีความรู้สึกดีและ เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม มากยิ่งขึ้น ตลอดจนภูมิใจในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม มากยิ่งขึ้นพร้อมที่จะกลับไปทำหน้าที่ในบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาอีกหนึ่งบทบาท ที่นอกเหนือจากครูฝ่ายปกครอง ครูสอนศาสนา และครูที่ปรึกษา ประจำชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ เจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และเมื่อผ่านไป 4 สัปดาห์พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบเจตคติการให้คำปรึกษากลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ความรู้สึกที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา สูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม

การเป็นผู้นำกลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ การเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่มสูง ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในระยะเริ่มต้นการอบรม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่มบ้างเช่น เรื่องของความจริงใจ และการยอมรับความเชื่อของศาสนา แต่ยังไม่สามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มด้านอื่นๆ เพราะเคยแต่ปฏิบัติเพียงแต่การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ในระหว่างการอบรมผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่มครบตามสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม และสามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้บ้าง เนื่องจากได้เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งมีทั้งเรื่องยากและง่ายคือ

ต้องมีสมาธิมากตลอดเวลาที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันก็พบปัญหาของสมาชิกที่แตกต่างกันออกไป และหลากหลาย แต่สิ่งที่ยากกว่าการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลคือ แนวทางการแก้ไขไม่ได้มาจากผู้นำกลุ่ม เพียงอย่างเดียว แต่มาจากระบบการของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่ม และเมื่อสิ้นสุดการอบรมพบว่า ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีคุณลักษณะครบทั้ง เรื่องของการเป็นผู้นำกลุ่ม และการแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ คะแนน เฉลี่ยองค์ประกอบการเป็นผู้นำกลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน คุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม สูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบการเป็นผู้นำกลุ่ม สิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านคุณลักษณะการเป็นผู้นำกลุ่ม สูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม จากการสัมภาษณ์พบว่าบทบาทของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเมื่อกลับไปสถานศึกษา มีหลายบทบาท ไม่ว่าจะเป็นครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครอง ครูสอนศาสนาซึ่งบางครั้งไม่สามารถแยกได้ ผู้วิจัยได้แนะนำให้บทวนถึงความหมายของการให้คำปรึกษา แนวคิดและวัตถุประสงค์ รวมทั้งบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาว่าเป็นอย่างไร

ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มสูง จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในระยะเริ่มต้นการอบรมผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมยังไม่มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม และกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม มีเพียงบางแนวคิดที่คิดว่าคนทุกคนเป็นคนดี พัฒนาได้ ที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมบางคนใช้เป็นแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งไม่เคยทราบมาก่อนว่าเป็นแนวคิดของทฤษฎีการให้คำปรึกษา ในระหว่างการอบรมเมื่อได้รับฟังการบรรยายและสาธิต จากผู้วิจัยแล้วเริ่มมีความรู้ความเข้าใจแนวคิด และวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มและเข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษามากยิ่งขึ้น สังเกตจากการปฏิบัติในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม การตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น แต่ยังไม่เป็นธรรมชาติเพราะยังยึดติดและกังวลต่อความรู้ทางด้านทฤษฎี และเทคนิคที่ใช้นั้นถูกต้องหรือไม่ และเมื่อสิ้นสุดการอบรมผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจแนวคิด และวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม และเข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีโดยสามารถอธิบายแนวคิด และวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มร่วมกันได้อย่างถูกต้อง และเมื่อมีการฝึกปฏิบัติมากขึ้นและมีประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียน ความกังวลต่อทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มลดลง และทำหน้าที่ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มได้อย่างเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับที่ โรมานโน (Romano, 1998) ได้กล่าวว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องผ่านประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ ในด้านบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มและการเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทในการเป็นผู้เอื้ออำนวย จึงจะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบ

ความรู้การให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านกระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่มสูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความรู้การให้คำปรึกษากลุ่มสิ้นสุดการติดตามผล พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านกระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่มสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสิ้นสุดการติดตามผลพบว่า ระหว่างการฝึกอบรม ได้รับการถ่ายทอดจากทางวิทยากร การสาธิตและฝึกปฏิบัติ ซึ่งได้นั้นย่ำถึงความรู้ด้านต่างๆของการให้คำปรึกษากลุ่ม และการฝึกปฏิบัติที่บ่อยครั้งจึงทำให้มีความรู้ในเรื่องของการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ แต่เมื่อกลับไปโรงเรียนแล้วได้มีการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มน้อยมาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนใกล้สอบ จึงทำให้ความรู้ที่ได้รับในการไปใช้ลดน้อยลง

ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านภาษาท่าทางสูง จากการสังเกตของผู้วิจัยในระยะเริ่มต้นเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมยัง ไม่มีความสามารถใช้ทักษะ การให้คำปรึกษากลุ่ม แต่บางทักษะนั้นเคยนำไปใช้แต่ใช้ยังไม่ถูกต้อง เช่นทักษะการฟัง ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมใช้ทักษะการฟังเพียงเพื่อรับเรื่องราวที่เป็นเนื้อหาเพียงอย่างเดียวแต่ไม่ได้พิจารณาความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ระหว่างการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม เมื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมได้รับฟังการบรรยายและสาธิตในด้านทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มแล้วผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีความสามารถในการใช้ทักษะ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาษาท่าทางที่เพียงแต่ผู้วิจัยอธิบาย ก็สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ส่วนทางด้านทักษะภาษาถ้อยคำ ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมจะต้องดูตัวอย่างวิธีการใช้ทักษะจากวีดิทัศน์ และจากผู้วิจัยสาธิตจึงจะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้ และเมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีความสามารถในการใช้ทักษะ ทั้งทางด้านภาษาท่าทางและทางด้านภาษาถ้อยคำมากยิ่งขึ้น ซึ่ง เกิดจากการฝึกปฏิบัติระหว่างการเข้ากลุ่มฝึก อบรม จากกรณีศึกษา และจากการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา จนสามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ได้อย่างมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับ โคโนห์ และคนอื่นๆ (Conyn; et al. 1993) ได้กล่าวว่าในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มที่มีสมรรถนะนั้น ควรจะต้องมีความรู้ และทักษะในการให้คำปรึกษา รวมถึงการมี ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติด้วย จึงจะเป็นผู้นำกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม หลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทาง สูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ส่วนคะแนนเฉลี่ยเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระดับสูงมากเช่นเดียวกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้าน ภาษาท่าทาง สูง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเมื่อ

เปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยในก่อนเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แต่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมซึ่งเกิดจากภาระงานกับเวลาที่จะมีให้กับเด็กนักเรียนจึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการให้คำปรึกษาสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม และรายองค์ประกอบพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม และสิ้นสุดการติดตามผลสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สามารถเพิ่มสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล ลดลงเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหลังเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม สามารถเกิดจากหลายปัจจัย ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมไม่ได้เป็นครูแนะแนวซึ่งอาจทำให้การเข้ากลุ่มฝึกอบรมระยะสั้นยังไม่เกิดความชำนาญ หน้าที่ของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมเมื่อกลับไปสถานศึกษาต้องทำหลายหน้าที่ เช่น ผู้บริหาร ผู้สอน ครูสอนศาสนา ฝ่ายปกครอง อาจทำให้สับสนในบทบาทของครูผู้ให้คำปรึกษา ข้อยกจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมหากมีระยะเวลามากขึ้น หรือเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมเป็นช่วงเวลาสั้น อาจทำให้คะแนนสมรรถนะโดยรวมและรายองค์ประกอบเมื่อสิ้นสุดการติดตามผลเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนั้น เมื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมผ่านการเข้าร่วมฝึกอบรม ไป 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำรูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มไปใช้พบว่า

การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นวิธีการช่วยเหลือนักเรียนแบบใหม่ที่สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับนักเรียนทำให้ครูได้รับมุมมองของปัญหาที่ หลากหลาย ได้รู้จักนักเรียนมากยิ่งขึ้น และทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ เจียรนัย ทรงชัยกุล (2529: 418-419) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่า ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการยอมรับ และนับถือตนเองมากขึ้น มีประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้นในการเผชิญปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและรอบคอบขึ้น นอกจากนั้นนักเรียนมีความรู้สึกยอมรับในความคิดเห็นและคำแนะนำของเพื่อนสมาชิกที่อยู่ในวัยเดียวกัน และที่เผชิญปัญหาลักษณะคล้ายกับตน การให้คำปรึกษา เป็นการประหยัดเวลาเพราะสามารถให้คำปรึกษาผู้ที่ปัญหา หรือผู้รับคำปรึกษาได้ครั้งละหลายคนในเวลาเดียวกัน ซึ่งนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษา ในแต่ละครั้งมีจำนวน 2-6 คน ส่วนมากจะอยู่ที่ 2-3 คนเนื่องจาก บางปัญหาเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ต้องการให้เพื่อนคนอื่นรู้ จึงชวนเพื่อนที่สนิทมาด้วย และไม่กล้ามาเพียงลำพัง เนื่องจาก ข้อยกจำกัดเรื่องของเพศ เช่นตนเองเป็นผู้หญิง แต่ต้องการมาขอรับคำปรึกษากับครูผู้ชาย เนื่องจากความเชื่อที่เป็นข้อจำกัดทางศาสนาที่ว่า ชายหญิงห้ามอยู่กันเพียงลำพัง ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดจากนักวิชาการบางท่านที่กล่าวว่ากรการให้ปรึกษากลุ่มมีจำนวนสมาชิกอยู่ที่ 6-12 คน และเวลาที่ครูใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มส่วนใหญ่อยู่ที่ 60 นาที ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน เนื่องจาก ข้อยกจำกัดภาระงานของครู และการเดินทางกลับบ้านของนักเรียน ซึ่งเพื่อนนักเรียนที่มาขอรับคำปรึกษาส่วนมากมักมีปัญหาที่มีลักษณะที่คล้ายๆกัน เช่นเรื่อง เพื่อน ความรัก ซึ่งสอดคล้อง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521: 91-950) ได้เสนอเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกไว้ว่า สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษากลุ่ม ควรจะเป็นผู้ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้อภิปรายในประเด็นเดียวกัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น

ในครั้งแรกของการเข้ากลุ่มครูจะเน้นที่การ สร้างสัมพันธภาพเป็นหลัก เนื่องจากนักเรียนบางคนยังไม่เคยคุยกัน เพื่อน นักเรียนแนะนำให้มาพบ ครูจึงเน้นที่การสร้างสัมพันธภาพเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความไว้วางใจโดยเฉพาะในเรื่องการรักษาความลับ สอดคล้องกับ อติโอโน โอคิช และ ไคลน์ (Atieno; Okech; & Kline. 2005) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ โดยการสร้างสัมพันธภาพของผู้นำกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยการตอบสนองระหว่างสัมพันธภาพ การให้ความสนใจ ความใกล้ชิดทางความสัมพันธ์ และการรับรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่น จึงจะช่วยให้การให้คำปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นของครู คือ การแยกบาทบาท ระหว่างการทำหน้าที่ ผู้ให้คำปรึกษา บทบาทของฝ่ายปกครอง และบทบาทของครูสอนศาสนาซึ่งไม่สามารถแยกได้ รวมไปถึงระยะเวลาที่จะมีให้กับนักเรียนในการให้คำปรึกษาเนื่องจากมีภาระงานมาก เช่น งานบริหาร งานธุรการ และเวลาให้กับครอบครัว ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยแนะนำให้ทบทวนถึงความหมายของการให้คำปรึกษาแนวคิดและวัตถุประสงค์ บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาว่าคืออะไร ในแต่ละช่วงเวลาครูกำลังทำหน้าที่อะไร รวมถึงความพร้อมที่จะมีเวลาในการให้คำปรึกษากับนักเรียน เพราะหากไม่พร้อมจะส่งผลต่อผู้รับคำปรึกษา เจียรชัย ทรงชัยกุล (2529: 419) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดการให้คำปรึกษากลุ่มว่าหากผู้ให้คำปรึกษาไม่พร้อม อาจจะเป็นสาเหตุให้สมาชิกบางคนขาดกำลังใจและขาดแรงกระตุ้นที่จะแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดบางประการของครูบางคน

สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ทักษะที่ใช้มากที่สุดและได้ประโยชน์มากที่สุด คือ ทักษะทางด้านการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ คอเรีย (Corey. 2004 : 32-39) ได้กล่าวว่า ฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) ทำให้สามารถติดตามเรื่องไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ความรู้สึก และอารมณ์ของ นักเรียนได้อย่างชัดเจน ตลอดจนรับรู้ถึงสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ โดยที่ นักเรียนไม่ได้สื่อออกมา ส่วนสมรรถนะด้านอื่นๆไม่พบอุปสรรคใดๆเนื่องจากได้มีการฝึกปฏิบัติมาตลอดระยะเวลาในการอบรม ซึ่งหากได้ปฏิบัติบ่อยๆ จะทำให้การช่วยเหลือเด็กโดยใช้รูปแบบวิธีการแก้ปัญหานั้นได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น แนวทางในการช่วยเหลือโดยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทำให้ครูรู้สึกภาคภูมิใจว่าสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ตนเองมีค่าสำหรับคนอื่นมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นแล้วผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมบอกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับเนื้อหาและหลักสูตรนั้น เป็นหลักสูตรที่ดีมาก เป็นประโยชน์แก่สังคม (อิสลาม) คนทุกคนมีปัญหา ถ้าเราสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยคลี่คลายปัญหาได้ไม่เพียงแต่แก้ปัญหาให้ตัวเอง แต่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับเด็กนักเรียนด้วย และได้รูปแบบใหม่ในการช่วยแก้ไขให้เป็นโดยที่เราช่วยกัน นอกจากนั้นได้เห็นภาพรูปแบบการช่วยเหลือที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติต่อได้ รู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือคนอื่นได้ ทุกคนคือส่วนที่สำคัญในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละคนก็ผ่านเรื่องราวมากมายไม่ใช่เราคน

เดียวที่เจอปัญหา สามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาของเพื่อนเป็นแนวทางในการแก้ปัญหของตัวเองทำให้เราแก้ปัญหของเราได้ง่ายขึ้น

ข้อค้นพบที่น่าสนใจในการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลาม

จากการสังเกตการปฏิบัติในการทำหน้าที่ของผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ผู้วิจัย พบว่ารูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมใช้หลักการของกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งเนื้อหาของการพูดคุยมักจะ เชื่อมโยง ไปสู่หลักการปฏิบัติ และหลักความศรัทธาของศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ มายิด (Magid. 2007: Online) ที่กล่าวว่า มุมมองการให้คำปรึกษาในอิสลามได้เน้นย้ำที่การแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความรัก และความยำเกรงในพระเจ้า การให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลามจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านครอบครัว และการแต่งงาน เกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพจิต และคำแนะนำทางศาสนา หลักการของการให้คำปรึกษาในศาสนาอิสลาม จะให้ความสำคัญในการรักษาความลับ ความไว้วางใจ การยอมรับ และการรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างการตัดสินและการให้คำปรึกษา การมอบความรักให้คนอื่น ๆ การสร้างสันติภาพระหว่างบุคคล และสุดท้ายคือ การเชื่อมโยงบุคคลกับพระเจ้าในการแก้ปัญหาทางด้านจิตใจให้แก่ผู้ที่ประสบปัญหา เวลาที่สมาชิกกลุ่มจะให้กำลังใจระหว่างกันมักจะมีคำพูดที่เป็นข้อคิดที่เชื่อมโยงไปสู่พระเจ้า เช่น “ความพยายามอยู่ที่เรา ความสำเร็จอยู่ที่พระเจ้า ” ซึ่งหมายความว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตเราไม่สามารถรู้ได้ แต่สิ่งที่เราสามารถรู้ได้ คือ ปัจจุบันนี้ เราพยายามเต็มที่แล้ว หรือยังมีเพียงพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้นที่ล่วงรู้อนาคต

ในการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้เข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรมใช้ แนวทางการปรึกษาตามหลักการอิสลาม ที่เรียกว่า “ซุรอ” เข้ามาประยุกต์ใช้ แนวทางการปรึกษาตาม หลักการ อิสลาม ที่เรียกว่า “ซุรอ” นั้น มีหลักการกว้างๆ เพื่อให้ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม คือ จะต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจสนองประโยชน์ส่วนรวมปฏิเสธประโยชน์ส่วนตน ต้องปราศจากการพูดโกหก ให้เกียรติผู้เข้าร่วม ปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นถึงแม้จะไม่ชอบใจ ยอมรับมติที่ประชุมหรือเสียงข้างมากถึงแม้เราจะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องไม่ค้านกับหลักการทางศาสนา

มารยาท และหลักปฏิบัติสำหรับผู้เข้าร่วมกระบวนการซุรอ คือ มีความจริงใจ เริ่มต้นการปรึกษาด้วยการอ่าน คัมภีร์อัลกุรอาน เช่น “ซูเราะห์ฟาติหะฮ์ “ ซึ่งเป็นบทหนึ่งในคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นการกล่าวสรรเสริญต่อพระเจ้าในข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ต้องให้เกียรติต่อข้อเสนอของผู้เข้าร่วมปรึกษาทุกคนถึงแม้จะไม่เห็นด้วย ขอขอบคุณผู้แสดงความคิดเห็นที่ดี ไม่ตำหนิผู้ที่แสดงความคิดเห็นที่ไม่ดี พร้อมให้คำแนะนำ ใช้กระบวนการปรึกษานำไปสู่ แนวทางแก้ไขปัญห โดยไม่ใช้วิธีการโต้ว่าที่โต้ตอบหักล้างซึ่งกันและกันจนนำไปสู่การทะเลาะ ยุติการปรึกษาด้วยการอ่านอัลกุรอาน (อับดุลสุโก ดินอะ. 2008: Online)

จะเห็นว่าหลักในการช่วยเหลือมีลักษณะที่คล้ายกัน แต่สิ่งที่สมาชิกผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้ปฏิบัติที่เป็นความแตกต่างจากการให้คำปรึกษากลุ่มทั่วไปคือ ในขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะเริ่มต้นการอ่าน “ดูอา” หรืออ่านคัมภีร์อัลกรุอัน เป็นการเริ่มต้น จากนั้นจึงปฏิบัติตามกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มทั่วไป ในขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา จะมีการเชื่อมโยงหลักการดำเนินชีวิตกับหลักคำสอนของศาสนาเข้าสู่เนื้อหา หรือเรื่องราวที่กำลังพูดถึง จะไม่มีกิจกรรมที่เป็นการสัมผัสกับเพศตรงข้ามในระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมกระบวนการ มีการให้กำลังใจ ระหว่างกันที่เป็นคำพูดที่เชื่อมโยงไปสู่พระเจ้า แนวทางในการแก้ปัญหาที่สมาชิกกลุ่มใช้หากหมดหนทางกับชีวิต คือ การละหมาดขอพรต่อพระเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการดำเนินชีวิตต่อไป ในขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้นำกลุ่มและสมาชิกอ่าน “ดูอา” หรืออ่านคัมภีร์อัลกรุอัน เป็นการยุติการให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้ได้ดังนี้

1.1 แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ เนื่องจากมีความเที่ยงตรงในระดับสูง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แต่แบบวัดนี้สามารถนำไปใช้ในการวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดและภูมิภาคอื่นๆในประเทศไทยได้

1.2 โปรแกรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้ที่จะนำโปรแกรมนี้ไปใช้ ควรเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสนาอิสลาม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่าง ๆ รวมถึงการได้รับการฝึกปฏิบัติมาเป็นอย่างดีเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการฝึกอบรมก่อนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาที่เข้าเรียนหลักสูตร จิตวิทยาการให้คำปรึกษา ในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา เช่น พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

2.2 ศึกษาเรื่องระยะเวลาในการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม ระหว่างการเข้ากลุ่มฝึกอบรมแบบต่อเนื่องกัน กับ การเข้ากลุ่มฝึกอบรมแบบเป็นช่วง ระยะเวลา นั้นส่งผลต่อสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ กริทอง. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการให้คำปรึกษาหน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2550, จาก <http://www.dmh.go.th>
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. *ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2550. จาก <http://www.opec.go.th>
- คมเพชร จิตรศุภกุล. (2546). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- เครือวัลย์ ลีมอภิชชาติ. (2531). *หลักและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สยามศิลป์.
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. (2538). *ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม: การวัด การพยากรณ์ และการเปลี่ยนแปลง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สามดีการพิมพ์.
- จิ้น แบรี่. (2538). *คู่มือการฝึกทักษะให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2533). *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2527). *การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชิดชู เกิดศักดิ์. (2531). *สมรรถภาพของอาจารย์ผู้สอนวิชาสหกรณ์ในสหวิทยาลัยอีสานใต้*. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต บริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ทองเรือน อมรัชกุล. (2520). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
- ทิพย์วรรณ กิตติพร. (2535). *การให้การปรึกษากลุ่ม*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2527). *จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). *ประมวลสาระวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- บุญเลิศ ไพรินทร์. (2538). เทคนิคการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และทัศนคติ. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2549). การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2534). ทักษะการให้บริการปรึกษา การผ่อนคลายและการลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พเยาว์ พูลเจริญ. (2524). การเปรียบเทียบผลการให้การปรึกษาแบบกลุ่มกับแบบรวมรายบุคคลที่มีต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลรามาริบัติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณ วิญญกุล. (2544). ผลของการฝึกการให้คำปรึกษาที่มีต่อความสามารถในการให้คำปรึกษาของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณราย ทรัพย์ประภา. (2537). เทคนิคการสัมภาษณ์. (เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยา) กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.
- เพชรสุดา เพชรใส. (2547). ศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โพธิพันธ์ พานิช. (2547). ศึกษาและพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาของบิดามารดา . ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2525). ทฤษฎีและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร
- มานี ชูไทย. (2533). อิสลาม : วิธีการดำเนินชีวิตที่พัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดา กิตติวิภาต. (2532). ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สภาพพิมพ์
- วัชร ฐะคำ. (2524). จิตวิทยาการแนะแนวและให้การปรึกษา. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์

- วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. (2547). การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยการใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ เทียงบุญณภพ. (2541). พจนานุกรมอังกฤษ – ไทย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
- วีระวัฒน์ พูลทวี. (2533). ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในเขตพัฒนาภาคเหนือ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศุภาวดี บุญญวงศ์. (2542). เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2533). จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สกล วรเจริญศรี. (2550). การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวรรณ พันธุ์จันทร์. (2535). การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบความคิดพฤติกรรมนิยม. วารสารแนะแนว 26(140): 24-29; เมษายน-พฤษภาคม.
- สุภาพ คำวัง. (2530). สมรรถภาพของครูผู้สอนวิชาชีพพื้นฐาน สาขาสาธารณสุขในทัศนะของผู้บริหาร ครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- หลุย จำปาเทศ. (2532). วิเคราะห์สมรรถภาพของผู้ให้การศึกษาใหม่ จากความคาดหวังของอาจารย์ที่ให้คำปรึกษาในโรงเรียนมัธยม ผู้บริหารโรงเรียนมัธยม และอาจารย์ผู้ผลิตบัณฑิตทางการให้คำปรึกษา. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลสุโก ดินอะ. กระบวนการชูรอตามทัศนะอิสลาม. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2553, จาก <http://www.oknation.net/blog/shukur>
- อัญสุรีย์ ศิริโสภณ. (2544). ความสามารถในการให้คำปรึกษาของผู้ให้การศึกษาในโรงพยาบาลชุมชน เขต 8. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อาภา จันทรสกุล. (2535). ทฤษฎีและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาภรณ์ มหาคำ. (2525). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

- อ้อมเดือน สดมณี. (2540). *การพัฒนาจิตพิสัยในมิติเชิงพฤติกรรมศาสตร์*. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- โอภาส กิจกำแหง. (2548). *การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้จำหน่ายอิสระในการขายตรงโดยใช้การฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ด.(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Aizen, Icek. (1988). *Attitudes, Personality and Behavior*. Chicago: The Dorsey Press.
- Allport, Gordon W. (1967). *Historical Foundations*. In Martin Fishbein (ed.): *Readings in Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley & Sons.
- Atieno Okech, Jane E.; & Kline, William B. (2005). *A Qualitative Exploration of Group Co-Leader Relationships*. The Journal for Specialists in Group Work, Vol. 30 No. 2, June 2005, 137-190.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: Mc Graw-Hill.
- Brammer, Lawrence M. (1993). *The Helping Relationship Process and Skill*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Buckley, Roger & Jim, Caple. (1995). *The Theory and Practice of Training*. 3rd ed. London: Kogen Page.
- Byrne, Richard H. (1995). *Becoming A Master Counselor*. Brooks/Cole: Publishing
- Carkuff, Robert R. (1969). *Helping and Human Relations*. Volume I. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc.
- Carmier, Sherilyn L. & Hackney, H. (1993). *The Professional Counselor: A Process Guided to Helping*. 2nd ed. Boston: Ellyn and Bacon.
- Combs, Arther W.; Avila, Donald I.; & Purkey, William W. (1978). *Helping Relationships: Basic Concept for the Helping Profession*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Conyne, R.R.; Wilson, F.R.; Kline, W.B.; Morran, D.K.; & Ward, D.C. (1993). *Training Group Workers: Implications of The New ASGW Training Standards for Training Practice*. The Journal for Specialists in Group Work, 18, 11-23.
- Cooker, P.; & Cherchia, P. (1976). *Effect of Communications Skills Training on High School Students Ability to Function as Peer Group Facilitator*, Journal of Counseling Psychology. 23 (5) : 464-467.
- Corey, Goral F. (2004). *Theory and Practice of Group Counseling*. 2nd ed. California: Wadsworth Publishing Company.

- Doob, Leonard W. (1967). *Historical Foundations. In Martin Fishbein (ed.): Readings in Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley & Sons.
- Downing, Trae K.E.; Smaby, Marlowe H.; & Maddux, Cleborne. (2001). *A Study of The Transform of Group Counseling Skills From Training to Practice*. The Journal for Specialists in Group Work, Vol. 26 No. 2, June 2001, 156-167.
- Fishbein, M.; & Aizen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. London: Addison- Wesley.
- Gazda, G.M.; Duncan J.A.; & Meadows M.E. (1967). *Group Counseling and Group Procedures: Reported of a Survey*. Counselor Education and Supervision 6: 305-310.
- Gawrys, John Jr. & Brown O. Bruce. (1970). *Group Guidance and Counseling in the Schools*. New York: McGraw-Hill Book
- George, Rockey L.; & Cistrani, therese S. (1995). *Counseling : Theory and Practice*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Haley-Banez, Lynn H.; Brown, Sherlon; & Molina, Bogusia. (1999). *Association for Specialists in Group Work Principles For Diversity-Competent Group Workers*. The Journal for Specialists in Group Work, Vol. 24 No. 1, March 1999, 7-14.
- Hansen, Jame C.; Warner, Richard W.; & Smith, Elsie M. (1976). *Group Counseling Theory and Process*. Chicago: Rand McNally College Publishing.
- Henerson, Marlene E.; Morris, Lynn Lyons; & Fitz-Gibbon, Carol Taylor. (1978). *How to Measure Attitudes*. 7th ed. California: Sage Publications.
- Ho, Robert. (2006). *Handbook of univariate and multivariate data analysis and interpretation with SPSS*. USA: Chapman & Hall/CRC Taylor&Francis
- Holcomb – Mc Coy; Cheryl C. (2000). *Multicultural Counseling Competencies: An Exploratory Factor Analysis*. Journal of Multicultural Counseling & Development. 28(2) : 83 – 97.
- Ivey, AE. (1980). *Counseling and Psychotherapy: Integrating Skills, Theory and Practice*. 2nd ed. New Jersey: Prentice–Hall Inc.
- Joel, Walther; & Shapira, David. (1950). *Some Principles and Procedures in Group Psychotherapy*. Journal of Psychology 29: 77-78; January.
- Kelman, H.C. (1963). *The Role of the Group in the Induction of Therapeutic Change*. International Journal of Group Psychotherapy, 13: 399-432; April.
- Magid Imam. (2007). *Islam Perspective of Counseling*. Retrieved November 15, 2006, from <http://www.isna.com>.

- Mahler, Charence A. (1969). *Group Counseling in Schools*. Boston: Houghton Miffling
- Nelson-Jones, Richard. (1992). *Group Leadership: A Training Approach*. California: Brook/Cole.
- Ohlsen, Aerle M. (1970). *Group Counseling*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Okun, Barbora F. (1987). *Effective Helping*. 2nd ed. Pacific Grove, C.A.: Brooks/cole
- Oyster, Carol K. (2000). *Groups A User's Guide*. Boston: McGraw Hill.
- Oppenheim A.N. (1966). *Questionnaire Design and Attitudes Measurement*. 2nd ed. New York: Basic Books.
- Patterson, C.H. (1967). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New York: Harper and Row Publishing.
- Roger, Carl R. (1959). *Client-Centered Theory*. Boston: Houghton Mifflin.
- Romano, John L. (1998). *Simulated Group Counseling: An Experiential Training Model for Group Work*. *The Journal for Specialists in Group Work*, Vol. 23 No. 2, June 1998, 119-132.
- Rao, Narayams S. (1987). *Counseling Psychology*. New Delhi: Tata Mc Graw-Hill.
- Rothwell William J. (2004). *Beyond training and development : state-of-the art strategies for enhancing human performance*. New York : AMACOM.
- Schmidt, John J. (1993). *Counseling in Schools : Essential Service and Comprehensive Programs*. Boston: Allyn & Bacon.
- Sue, D.W.; Arredondo, P.; & Mc Davic, R.J. (1992). *Multicultural Counseling Competencies and Standard: A Call to the Profession*. *Journal of Counseling & Development*. 6 (70): 477–486.
- Shertzer, Bruce; & Stone, Shellcy C. (1968). *Group Counseling: Fundamentals of Counseling*. New York : Houghton Mifflin Company.
- Shaffer, John B. P.; & Galinsky, David M. (1989). *Models of Group Therapy*. New Jersey: Prentice Hall.
- Thurstone, L.L. (1974). *The Measurement of Values*. Chicago: Midway Reprint.
- Trotzer, James. (1999). *The Counselor and the Group: Integrating Theory, Training and Practice*. Monterey, California: Brooks/Cole.
- Wheaton, Joe E.; Granello, Haag D. (1998). *The Multicultural Counseling Completencies of stage Vocational Rehabilitation Counselors*. *Rehabilitation Education*. 2(1): 51–64.
- Yalom Irvin D. (1975). *Guide to group psychotherapy*. Washington, DC : American Psychiatric Press

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1. รศ.ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. รศ.ดร.ศุภวดี บุญญวงค์	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. รศ.ดร.ช่อลัดดา ขวัญเมือง	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4. ผศ.ดร.อรัญญา ต้อยคัมภีร์	อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อ.ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1. ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ข้าราชการบำนาญ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ.ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. รศ.ดร.ศุภวดี บุญญวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. อ.ดร.โพธิพันธ์ พานิช อาจารย์แนะแนว วิทยาลัยนาฏศิลป์
5. อ.ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ข
แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

คำชี้แจง แบบวัดนี้ มีความประสงค์จะสอบถามความสามารถในการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แบบวัดฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1 เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2 อายุ

☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่นๆ.....

4. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ 2-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 10ปีขึ้นไป

6. ☐ เคย ได้รับการฝึกอบรมเรื่องเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

☐ ไม่เคย ได้รับการฝึกอบรมเรื่องเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

ตอนที่ 2 สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม

วิธีการตอบแบบวัด

ขอให้ท่านพิจารณาความสามารถของท่านเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่มโดยใช้เครื่องหมาย ☐ ในช่องที่ตรงกับความสามารถของท่าน

ข้อ	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
1	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ที่มีปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตัวเขาเอง					
2	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ ผู้มารับคำปรึกษา					
3	ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจกับการเป็นผู้ให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง					
4	ข้าพเจ้ารู้สึกเต็มใจเมื่อมีผู้มาขอรับความช่วยเหลือ					
5	ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจที่ผู้มารับคำปรึกษามีทางออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่อผู้รับบริการสามารถแก้ไขปัญหาได้					
7	ข้าพเจ้าสามารถพูดหรือแสดงออกให้สมาชิกในกลุ่มสามารถสัมผัสความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้					
8	ข้าพเจ้าสามารถพูดหรือแสดงออกได้อย่างสอดคล้องกับเรื่องราว และความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มได้					
9	ข้าพเจ้าตกลงร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มว่าจะไม่นำเรื่องราวที่สนทนาไปเปิดเผย					

ข้อ	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
10	ข้าพเจ้าใส่ใจเรื่องราวต่างๆของสมาชิกกลุ่ม					
11	ข้าพเจ้าให้ความสนใจคำพูดหรือการกระทำ ของสมาชิก					
12	ขณะดำเนินกิจกรรมกลุ่มข้าพเจ้าสามารถพูด หรือแสดงออกถึงความรู้สึกที่สอดคล้องกับ ความรู้สึกที่แท้จริงที่มีต่อสมาชิก					
13	ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักศรัทธา ในศาสนาอิสลาม สามารถเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของ สมาชิกกลุ่มได้					
14	ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักปฏิบัติ ในศาสนาอิสลาม สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนทำให้ สมาชิกมีความสุข					
15	ข้าพเจ้าสามารถรับฟังเรื่องราวของสมาชิก ด้วยความตั้งใจ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเห็นเป็น แบบอย่างในการปฏิบัติ					
16	ข้าพเจ้าปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อสมาชิกโดย การให้ความสนใจสมาชิกทุกคนในกลุ่ม					
17	เวลาอยู่ในกลุ่มข้าพเจ้าสามารถแสดง ความเห็นอกเห็นใจสมาชิกบางคนซึ่งจะเป็น แบบอย่างที่ดีต่อสมาชิกทุกคนในกลุ่ม					
18	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายให้สมาชิกกลุ่มช่วยกัน กำหนดจุดมุ่งหมายในการเข้ากลุ่ม					
19	ข้าพเจ้าสามารถใช้เทคนิคต่างๆของการให้ คำปรึกษาเพื่อให้สมาชิกเข้าใจปัญหาหรือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นเพื่อหาทางแก้ไข					

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
20	ข้าพเจ้าขอให้สมาชิกร่วมกันแสดงความ คิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของ สมาชิก					
21	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “คนทุกคนเป็นคนดี”					
22	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “คนทุกคนมีเหตุผล”					
23	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “แต่ละคนมีความสามารถ แตกต่างกัน”					
24	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “คนทุกคนมีศักดิ์ศรี”					
25	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “แต่ละคนมีอิสระในการ ตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตนเอง”					
26	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “แต่ละคนอยู่ภายใต้อิทธิพล ของสิ่งแวดล้อม”					
27	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้น จากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม”					
28	ข้าพเจ้าเชื่อว่า “แต่ละบุคคลสามารถ ปรับเปลี่ยนและควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ได้”					
29	ข้าพเจ้าเชื่อว่าพฤติกรรมของคนทุกคนมี เป้าหมาย					
30	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนทุกคนมีความสามารถในการ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสามารถใช้ วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ					
31	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนทุกคนต้องการมี ความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่น					

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
32	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ					
33	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถค้นหาตัวตนของตัวเองอย่างแท้จริง					
34	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ					
35	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกตัดสินใจแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบันของตนเอง					
36	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์					
37	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจปัญหาและมีแนวทางในการแก้ปัญหา					
38	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกสามารถประเมินพฤติกรรมตนเองได้					
39	การให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยให้สมาชิกสามารถตัดสินใจวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง					
40	ข้าพเจ้ารับฟังเรื่องราวของสมาชิก ด้วยการพยายกันหา					
41	ข้าพเจ้าใช้คำพูดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนในขณะนั้น					

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
42	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายให้สมาชิกเกิดความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้น					
43	เมื่อสมาชิกแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ข้าพเจ้าจะกล่าวชมสมาชิก					
44	ข้าพเจ้าตกลงร่วมกับสมาชิกเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกจะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์					
45	คนบางคนจะเลือกเลียนแบบจากบุคคลที่เขาชื่นชอบหรือจากสื่อต่างๆ					
46	การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ฝึกพฤติกรรมที่สมาชิกต้องการจะทำให้สมาชิกพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆ					
47	ข้าพเจ้าให้สมาชิกฝึกการใช้คำพูดเพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการแสดงออก					
48	ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นทางบวกต่อพฤติกรรมใหม่ที่สมาชิกได้ฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับสมาชิก					
49	ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สมาชิกได้แสดงออก					
50	ข้าพเจ้าให้สมาชิกสำรวจสิ่งที่สมาชิกต้องการ					
51	ข้าพเจ้าให้สมาชิกได้คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกต้องการ					
52	ข้าพเจ้าให้สมาชิกกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของพฤติกรรม ที่ต้องการ					
53	ข้าพเจ้าให้สมาชิกร่วมกันหาแนวทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย					

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
54	ข้าพเจ้าให้สมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละแนวทางที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย					
55	ข้าพเจ้าให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่าสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่					
56	ข้าพเจ้าให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่าเป็นไปในทิศทางใด					
57	ข้าพเจ้าให้สมาชิกร่วมกันวางแผนพฤติกรรมเป้าหมาย					
58	ข้าพเจ้าให้สมาชิกปฏิบัติตามแผนที่กำหนด					
59	ข้าพเจ้าสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มด้วยการแนะนำตนเอง					
60	ข้าพเจ้าสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มโดยให้สมาชิกกลุ่มทำความรู้จักซึ่งกันและกันด้วยการแนะนำตนเอง					
61	ข้าพเจ้าตกลงร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มเรื่องเวลาการเข้ากลุ่ม					
62	ข้าพเจ้าตกลงกับสมาชิกกลุ่ม ในเรื่องการรักษาความลับ					
63	ข้าพเจ้าขอให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้พูดคุยเพื่อที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง					
64	ข้าพเจ้าขอให้สมาชิกแต่ละคนได้สำรวจตนเองเพื่อพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตตนเอง					
65	ข้าพเจ้าให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงในขณะที่ดำเนินการให้คำปรึกษา					

ข้อ	ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
66	เมื่อสมาชิกในกลุ่มประสบปัญหาข้าพเจ้าจะ ขอให้สมาชิกกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
67	ข้าพเจ้าขอให้สมาชิกได้พูดถึงวิธีการที่ตนเอง ใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆเพื่อประโยชน์ของ สมาชิกคนอื่นๆ					
68	ข้าพเจ้าจะพิจารณาเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิค การให้คำปรึกษากลุ่มให้สอดคล้องกับประเด็น ปัญหาหรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้น					
69	ข้าพเจ้าให้กำลังใจสมาชิกเพื่อให้มีความ เชื่อมั่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไป ในทิศทางที่พึงประสงค์					
70	ข้าพเจ้าขอให้สมาชิกสรุปสิ่งที่ได้รับจากการให้ คำปรึกษา					
71	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเพิ่มเติมจากสิ่งที่สมาชิก ได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม					
72	ข้าพเจ้าสบายตาไปกับสมาชิกขณะรับฟัง เรื่องราวที่สมาชิกพูด					
73	ข้าพเจ้าแสดงสีหน้าที่สอดคล้องกับคำพูดหรือ เรื่องราว ขณะพูดคุยกับสมาชิก					
74	ข้าพเจ้าแตะที่มือของสมาชิกเมื่อต้องการให้ กำลังใจแก่สมาชิก หากสมาชิกและผู้ให้ คำปรึกษาเป็นเพศเดียวกัน					
75	ข้าพเจ้าแสดงออกทางสายตาเมื่อต้องการให้ กำลังใจแก่สมาชิก					

ข้อ	ข้อคำถาม	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	ไม่ ค่อย จริง	ไม่ จริง เลย
76	ข้าพเจ้าฟังคิรีชะเบาๆเพื่อให้สมาชิกรับทราบ ว่าผู้ให้คำปรึกษากำลังติดตามรับฟังเรื่องราว ของเขาอยู่					
77	ข้าพเจ้ารับฟังเรื่องราวของสมาชิกด้วยความ ตั้งใจ และใส่ใจ					
78	ข้าพเจ้าใช้คำถามปลายเปิดเมื่อต้องการให้ สมาชิกได้ระบายความรู้สึก หรือเล่าเรื่องราว ต่างๆ					
79	ข้าพเจ้าใช้คำถามปลายปิด เมื่อต้องการให้ สมาชิกยืนยันเกี่ยวกับเรื่องราวนั้นๆ					
80	ข้าพเจ้าพูดซ้ำคำพูดสมาชิกกลุ่มเพื่อให้สมาชิก คิดทบทวนคำพูดของตนเองและเข้าใจตนเอง					
81	ข้าพเจ้าใช้คำพูดที่เหมาะสมเพื่ออธิบายคำหรือ ข้อความที่ไม่ชัดเจนของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้ เข้าใจเรื่องราวชัดเจนยิ่งขึ้น					
82	ข้าพเจ้าพูดให้กำลังใจหรือปลอบใจสมาชิกเมื่อ สมาชิกรู้สึกหมดกำลังใจ					
83	ข้าพเจ้าพูดให้กำลังใจหรือปลอบใจสมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น					
84	ข้าพเจ้าใช้ความเงียบชั่วขณะเพื่อให้สมาชิก กลุ่มได้สัมผัสกับตนเองแล้วจึงถามความรู้สึก ของสมาชิกว่า"ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร"					
85	ข้าพเจ้าให้สมาชิกแต่ละคนเป็นผู้สรุปสิ่งที่ สมาชิกได้รับจากการให้คำปรึกษากลุ่ม					
86	ข้าพเจ้าสรุปสาระหรือประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องราวของสมาชิก					

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนการประเมินโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มของ ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความเหมาะสมด้าน วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผลโปรแกรม

วันที่ เวลา	เรื่อง	หัวข้อที่พิจารณา	ผู้ทรงคุณวุฒิ					M	SD	หมายเหตุ
			1	2	3	4	5			
1 09.00- 10.30	การประชุมนิเทศ	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
1 10.45- 12.15	คุณลักษณะและ บทบาทหน้าที่ของ การเป็นผู้นำกลุ่ม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	3	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
1 13.30- 16.45	ทักษะเบื้องต้นการให้ คำปรึกษากลุ่ม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	3	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	3	4	4	3	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	4	3	3	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
1 19.00- 21.00	กระบวนการของการ ให้คำปรึกษากลุ่ม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	3	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	3	3	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	3	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
2 09.00- 12.15	ทฤษฎี การให้คำปรึกษา กลุ่มแบบผู้รับ คำปรึกษาเป็น ศูนย์กลาง	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
2 13.30- 16.45	เทคนิคของทฤษฎี ผู้รับคำปรึกษาเป็น ศูนย์กลาง	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	3	3	3	4	4	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
2 19.00- 21.00	ฝึกปฏิบัติการนิศึกษา	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์

วันที่ เวลา	เรื่อง	หัวข้อที่พิจารณา	ผู้ทรงคุณวุฒิ					M	SD	หมายเหตุ
			1	2	3	4	5			
3 09.00- 12.15	ทฤษฎี พฤติกรรมนิยม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
3 13.30- 16.45	เทคนิคของทฤษฎี พฤติกรรมนิยม	1. วัตถุประสงค์	4	3	4	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
3 19.00 - 21.00	ฝึกปฏิบัติการนักศึกษา	1. วัตถุประสงค์	4	3	4	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
4 09.00 - 12.15	ทฤษฎี เผชิญความจริง	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
4 13.30- 16.45	เทคนิคของทฤษฎี แบบเผชิญความจริง	1. วัตถุประสงค์	4	3	4	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
4 19.00 - 21.00	ฝึกปฏิบัติการนักศึกษา	1. วัตถุประสงค์	4	3	4	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	3	3	4	4	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
5 09.00 - 12.00	ฝึกปฏิบัติกับนักเรียน	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	3	3	4	3	3.4	0.55	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	3	3.6	0.55	ผ่านเกณฑ์
5 13.30- 15.00	สรุป และ มอบหมายงาน	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
6 09.00- 16.45	นำเสนอการ ปฏิบัติการให้ คำปรึกษากลุ่ม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	3	4	4	3.8	0.45	ผ่านเกณฑ์

วันที่ เวลา	เรื่อง	หัวข้อที่พิจารณา	ผู้ทรงคุณวุฒิ					M	SD	หมายเหตุ
			1	2	3	4	5			
6 19.00- 21.00	ปัญหาและอุปสรรค การให้คำปรึกษา กลุ่ม	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
7 09.00- 10.45	สรุป ประเมินผล	1. วัตถุประสงค์	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		2. วิธีดำเนินการ	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์
		3. การประเมินผล	4	4	4	4	4	4	0	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ: เกณฑ์การพิจารณา : M = 2.5 – 4.00, SD < 1.00

ภาคผนวก ง

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่ม
สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม**

วันที่ 1

วันจันทร์ เวลา 09.00น.-10.30น.

เรื่อง ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรณะในการให้คำปรึกษากลุ่มที่ฝึกด้วยกันและกับผู้วิจัย
2. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรณะ ได้ทราบจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศมรรณะในการให้คำปรึกษากลุ่ม กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่ จะร่วมการพัฒนาศมรรณะในการให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่มและประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนา

เวลา 1.30 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าอบรม และแนะนำตัวให้กับสมาชิกผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งบอกถึงความสำคัญของการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรณะในการให้คำปรึกษากลุ่มที่ฝึกด้วยกันและกับผู้วิจัย” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรณะได้แนะนำตนเอง และบอกถึงสิ่งที่ประทับใจและภูมิใจในตนเอง(คนละ 3 นาที)

2.1.2 โดยเมื่อเสร็จสิ้นการแนะนำตัวแต่ละคน ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษา
กลุ่มสามารถบอกชื่อสมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาและผู้วิจัยได้ครบทุกคน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา ได้ทราบจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม
กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่ จะร่วมการพัฒนาสมรรถนะในการ
ให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่ม
และประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนา” ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายของการพัฒนา รวมทั้งอธิบายรายละเอียด วิธีการ สถานที่
ระยะเวลาจำนวนครั้งที่ฝึกตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาครั้งนี้ และชี้แจง บทบาท หน้าที่ของ
ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาที่ต้องปฏิบัติ ตัดตนทั้งส่วนตัวและกลุ่มระหว่างการเข้า
รับการพัฒนา

2.2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา สามารถบอกจุดมุ่งหมายในการ
พัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลาและจำนวน
ครั้งที่ จะร่วมการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่ม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่มและประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนา ตามที่ผู้วิจัยได้ชี้แจง

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนารูปลักษณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และการนำสิ่งที่
ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

3.2 ผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุป จุดมุ่งหมายของการพัฒนาและข้อตกลงที่
ต้องปฏิบัติระหว่างการเข้ารับการพัฒนา

วันที่ 1

วันจันทร์ เวลา 10.45น.-12.15น.

เรื่อง คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถบอกคุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่มได้
2. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถบอกบทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มได้

เวลา 1.30 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
2. กระดาษ A4
3. เอกสารประกอบการฝึกอบรมที่ 1 เรื่องคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำกลุ่มตามแนวคิดของนักวิชาการ
4. วีดิทัศน์การให้คำปรึกษากลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะวิถีทัศน์ตัวอย่างการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถบอกคุณลักษณะของการเป็นผู้นำกลุ่มได้” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายโดยการอธิบายให้ผู้เข้ารับการพัฒนได้ทราบถึงคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำกลุ่ม

2.1.2 โดยเมื่อเสร็จสิ้นการบรรยายในเรื่องคุณลักษณะของการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มแล้วผู้วิจัยเปิดวีดิทัศน์ให้ชมอีกครั้งพร้อมกับอธิบายให้เห็นถึงตัวอย่างคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม

2.1.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรถนะในการให้คำปรึกษา
กลุ่มสามารถบอกคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่มได้ถูกต้อง

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มสามารถบอกบทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่มได้”
ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายโดยการอธิบายให้ผู้เข้ารับการพัฒนารู้ถึงบทบาทที่
สำคัญของการเป็นผู้นำกลุ่ม

2.2.2 โดยเมื่อเสร็จสิ้นการบรรยายในเรื่องของบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยเปิด
วีดิทัศน์ให้ชมอีกครั้งพร้อมกับอธิบายให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญในการเป็นผู้นำกลุ่ม

2.1.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศมรรถนะในการให้คำปรึกษา
กลุ่มสามารถบอกบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้ถูกต้อง

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาระบุคุณลักษณะที่สำคัญในการเป็นผู้นำกลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาระบุบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม

วันที่ 1

วันจันทร์ เวลา 13.30น.-16.45น.

เรื่อง ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติ ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม(ภาษาท่าทาง)ได้
2. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม (ภาษาถ้อยคำ) ได้

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง ทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ภาพหน้าคนที่แสดงออกถึงอารมณ์ต่างๆ
3. แบบประเมิน ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น
4. แบบฝึกหัด ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม
5. วีดิทัศน์การให้คำปรึกษา

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนารู้เห็นถึงความสำคัญของทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่ม และสามารถแบ่งทักษะเบื้องต้นออกเป็น 2 กลุ่มคือ ทักษะทางด้านภาษาท่าทางได้แก่ การประสานสายตา การแสดงออกทางสีหน้า การสัมผัส การพยักหน้า การฟังอย่างใส่ใจ

และทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษากลุ่มทางด้านภาษาถ้อยคำ ได้แก่ การถาม การทวนคำ-ข้อความ การตีความ การให้กำลังใจ การเรียบแล้วถามความรู้สึก การสรุปความ

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติ ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม(ภาษาท่าทาง)ได้” ดังนี้

ทักษะการประสานสายตา

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ จ้องตากัน
2. ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกขณะจ้องตา
3. ผู้วิจัยอธิบาย พร้อมสาธิต เรื่องทักษะการประสานสายตา กับสมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนา
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการประสานสายตาที่ถูกต้อง
6. ผู้วิจัยประเมินสมาชิกจากการปฏิบัติ

ทักษะการแสดงออกทางสีหน้า

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกดูภาพและถามคำถามถึงอารมณ์ที่แสดงออกจากสีหน้าของแต่ละภาพ
2. ผู้วิจัยอธิบาย เรื่องทักษะการแสดงออกทางสีหน้า ที่เหมาะสม
3. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการแสดงออกทางสีหน้าที่ถูกต้อง
5. ผู้วิจัยประเมินสมาชิกจากการปฏิบัติ

ทักษะการสัมผัส

1. ผู้วิจัยอธิบาย พร้อมสาธิต เรื่องทักษะการสัมผัส ที่เหมาะสมสำหรับการให้คำปรึกษา
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการสัมผัสที่เหมาะสม ตามสถานการณ์ต่างๆ
4. ผู้วิจัยประเมินสมาชิกจากการปฏิบัติ

ทักษะการพยักหน้า

1. ผู้วิจัยอธิบายและสาธิต เรื่องทักษะการพยักหน้า
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการพยักหน้าที่ถูกต้อง
4. ผู้วิจัยประเมินสมาชิกจากการปฏิบัติ

ทักษะการฟังอย่างใส่ใจ

1. ผู้วิจัยอธิบาย พร้อมสาธิต เรื่องทักษะการฟังอย่างใส่ใจ
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

3. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการฟังอย่างใส่ใจที่เหมาะสมตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ให้สมาชิกประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการฟังอย่างใส่ใจ

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปฏิบัติทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา(ภาษาท่าทาง)ได้ถูกต้องและเหมาะสม

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสามารถบอก ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม(ภาษาถ้อยคำ)ดังต่อไปนี้ได้” ดังนี้

ทักษะการถาม

1. ผู้วิจัยอธิบาย เรื่องทักษะการถาม
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการถามที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการถาม

ทักษะการทวนคำ-ข้อความ

1. ผู้วิจัยอธิบายให้สมาชิกเข้าใจเรื่องทักษะการทวนคำ-ข้อความ
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกทำแบบฝึกหัดทักษะการทวนคำ-ข้อความ โดยเติมประโยคที่เหมาะสม และให้สมาชิกจับคู่ฝึกปฏิบัติทักษะการทวนคำ-ข้อความที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ผู้วิจัยเฉลยคำตอบและ สอบถามสมาชิกเพื่อทดสอบความเข้าใจทักษะการทวนคำ-ข้อความในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทักษะการตีความ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเรื่องทักษะการตีความ
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกทำแบบฝึกหัดทักษะการตีความ โดยเติมประโยคที่เหมาะสม และให้สมาชิกจับคู่ฝึกปฏิบัติทักษะการตีความที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ผู้วิจัยเฉลยคำตอบและ สอบถามสมาชิกเพื่อทดสอบความเข้าใจเรื่อง ทักษะการตีความ ในการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทักษะการให้กำลังใจ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง เรื่องทักษะการให้กำลังใจ
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกฝึกปฏิบัติทักษะการให้กำลังใจที่ถูกต้อง เมื่อพบกับสถานการณ์ต่างๆ
4. ให้สมาชิกประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการให้กำลังใจ

ทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกดูวีดิทัศน์
2. ผู้วิจัยอธิบายเรื่องทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก จากวีดิทัศน์
3. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
4. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึกที่ถูกต้องตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. ให้สมาชิกประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก

ทักษะการสรุปความ

1. ผู้วิจัยอธิบาย เรื่องทักษะการสรุปความ
2. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
3. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับคู่ และฝึกปฏิบัติทักษะการสรุปความที่ถูกต้อง
4. ให้สมาชิกประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการสรุปความ

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปฏิบัติทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา(ภาษาถ้อยคำ)ตามสถานการณ์ต่างๆได้ถูกต้องและเหมาะสม

3. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุป ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม(ภาษาท่าทาง)ในแต่ละทักษะ
2. ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุป ทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม(ภาษาถ้อยคำ) ในแต่ละทักษะ

วันที่ 1

วันจันทร์ เวลา 19.00น.-21.00น.

เรื่อง กระบวนการของการให้คำปรึกษากลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถอธิบายถึงกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มได้
2. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม การดำเนินการ และการยุติการให้คำปรึกษากลุ่มได้อย่างเหมาะสม

เวลา 2 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรมที่ เรื่องกระบวนการของการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. วีดิทัศน์เรื่องการให้คำปรึกษากลุ่ม
3. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
4. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาดูวีดิทัศน์การให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถอธิบายถึงกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มได้” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยอธิบาย เรื่องกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม ให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยยกตัวอย่างขั้นตอนกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม จากวีดิทัศน์ที่สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนารับชมไปข้างต้น

2.2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เข้ารับพัฒนาตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถอธิบายกระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่มได้ถูกต้อง

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม การดำเนินการ และการยุติการให้คำปรึกษากลุ่มได้อย่างเหมาะสม” ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัย แบ่งครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้แต่ละคนสวมบทบาทสมมติเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์

2.2.2 ผู้วิจัยให้ครูที่สวมบทบาทแต่ละบทบาททำหน้าที่ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษา ดำเนินการให้คำปรึกษา โดยฝึกขั้นการเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่มโดยเริ่มตั้งแต่การกล่าวต้อนรับ แนะนำตัว การทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาทและข้อตกลงในการให้คำปรึกษากลุ่ม ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการให้คำปรึกษา
2. ผู้รับคำปรึกษา สมมติเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่นักเรียนเคยมาขอรับคำปรึกษา และนำเหตุการณ์หรือสถานการณ์เหล่านั้นมาขอรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษา
3. ผู้สังเกตการณ์ สังเกตการณ์ทำหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา โดยหลังยุติการให้คำปรึกษาแล้ว ให้บอกข้อมูลที่สังเกตจากการให้คำปรึกษากลุ่มในขั้นนี้โดยเน้นที่กระบวนการให้คำปรึกษา

2.2.3 ผู้วิจัยให้ครูสลับบทบาทในการทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ จนครบทุกคน

2.2.4 ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้าร่วมการพัฒนาให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อดี ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข และบอกแนวทางการแก้ไข เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2.5 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

หลังจากที่ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการให้คำปรึกษากลุ่มได้อย่างเหมาะสม

4. ขั้นสรุป

- 4.1 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปกระบวนการให้คำปรึกษาของแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ขั้นดำเนินการ และขั้นยุติการให้คำปรึกษา
- 4.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกคัดเลือกตัวแทนในการทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อดำเนินการให้คำปรึกษากับสมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาโดยสวมบทบาทหน้าที่เป็นทั้งผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในแต่ละขั้นตอน

วันที่ 2

วันอังคาร เวลา 09.00-12.15 น.

เรื่อง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าอบรม และทบทวนสาระสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันแรกเกี่ยวกับเรื่องทักษะเบื้องต้นการให้คำปรึกษากลุ่ม และกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยกล่าวสรุปถึง ความสำคัญของทฤษฎีทางการให้คำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความรู้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการบรรยายรายละเอียดของทฤษฎี โดยบรรยายถึงประวัติของทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

2.1.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถอธิบายถึงประวัติของ
ทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษา
กลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้ถูกต้อง

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามร่วมกันสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีให้
คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วันที่ 2

วันอังคาร เวลา 13.30-16.45 น.

เรื่อง เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้ถูกต้อง

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

1.1 ผู้วิจัยทบทวนสาระสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้ถูกต้อง” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยอธิบายทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ประกอบไปด้วยเทคนิคดังนี้ เทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก และเทคนิคการทำให้เกิดความกระจ่าง

2.1.2 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และสาธิตการใช้เทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข

2.1.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คนให้แต่ละคนสวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาและผู้สังเกต ฝึกปฏิบัติเทคนิคการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขจากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพข้อสงสัย

2.1.5 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการสะท้อนความรู้สึก และสารัตถะการใช้เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก

2.1.6 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ากลุ่มละ 3 คน ฝึกปฏิบัติเทคนิคการสะท้อนความรู้สึก จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.7 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพข้อสงสัย

2.1.8 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการทำให้เกิดความกระจำ และสารัตถะการใช้เทคนิคการทำให้เกิดความกระจำ

2.1.9 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ากลุ่มละ 3 คน ฝึกปฏิบัติเทคนิคการทำให้เกิดความกระจำ จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.10 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้ปฏิบัติโดยสามารถปฏิบัติเทคนิคของทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้ถูกต้องครบทุกคน

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้แต่ละคนพูดถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง และผู้วิจัยพูดเพิ่มเติมในการใช้เทคนิคของทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วันที่ 2

วันอังคาร เวลา 19.00น.-21.00น.

เรื่อง ฝึกปฏิบัติการกรณีศึกษา

โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

เวลา 2 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. กรณีศึกษาในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ทบทวนความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

2. ขั้นตอนดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 6 คน

2.1.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่ผู้นำในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้นำร่วมในการให้คำปรึกษากลุ่ม และสมาชิกผู้เข้ารับการปรึกษา

2.1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีศึกษาให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม และบทบาทสมมติให้กับสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา

2.1.4 ผู้วิจัยให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ตามกระบวนการให้คำปรึกษา โดยใช้เวลา 60 นาที

2.1.5 ผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับจากสิ่งที่สังเกตได้

2.1.6 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ของผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วมโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาร่วมกันสรุปการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

วันที่ 3

วันพุธ เวลา 09.00-12.15 น.

เรื่อง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจกเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าอบรม และทบทวนสาระสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความรู้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการบรรยายรายละเอียดของทฤษฎี โดยบรรยายถึงประวัติของทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

- 2.1.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถอธิบายถึงประวัติของ
ทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษา
กลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมได้ถูกต้อง

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามร่วมกันสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีให้
คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วันที่ 3

วันพุธ เวลา 13.30-16.45 น.

เรื่อง เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมได้ถูกต้อง

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยทบทวนสาระสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมได้ถูกต้อง” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยอธิบายทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบไปด้วยเทคนิคดังนี้ เทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการเป็นต้นแบบ เทคนิคการฝึกการแสดงออก และเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.1.2 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการเสริมแรง และสาธิตการใช้เทคนิคการเสริมแรง

2.1.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คนให้แต่ละคนสวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาและผู้สังเกต ฝึกปฏิบัติเทคนิคการเสริมแรง จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

- 2.1.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มซักถามข้อสงสัย

2.1.5 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการเป็นตัวแบบ และสาธิตการใช้
การเป็นตัวแบบ

2.1.6 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ากลุ่มละ 3 คน ฝึกปฏิบัติเทคนิคการเป็นตัวแบบ
จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.7 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 3 คน ถามข้อสงสัย

2.1.8 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการฝึกการแสดงออก และสาธิตการใช้
เทคนิคการฝึกการแสดงออก

2.1.9 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ากลุ่มละ 3 คน ฝึกปฏิบัติเทคนิคการฝึกการ
แสดงออก จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.10 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 3 คน ถามข้อสงสัย

2.1.11 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ และสาธิตการใช้
เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.1.12 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ากลุ่มละ 3 คน ฝึกปฏิบัติเทคนิคการให้ข้อมูล
ย้อนกลับ จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.13 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 3 คน ถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้
เข้ารับการพัฒนาได้ปฏิบัติโดยสามารถปฏิบัติเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรม
นิยมได้ถูกต้องครบทุกคน

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้แต่ละคนพูดถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรม
นิยม และผู้วิจัยพูดเพิ่มเติมในการใช้เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วันที่ 3

วันพุธ เวลา 19.00 น.-21.00 น.

เรื่อง ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม

โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

เวลา 2 ชั่วโมง

อุปกรณ์

4. กรณีศึกษาในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม
5. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจกเตอร์
6. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ทบทวนความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

2. ขั้นตอนดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยมได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 6 คน

2.1.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่ผู้นำในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้นำร่วมในการให้คำปรึกษากลุ่มที่ยังไม่เคยเป็นผู้นำกลุ่ม และสมาชิกที่เหลือสมมติบทบาทเป็นผู้เข้ารับคำปรึกษา

2.1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีศึกษาให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม และบทบาทสมมติให้กับสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา

2.1.4 ผู้วิจัยให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ตามกระบวนการให้คำปรึกษา โดยใช้เวลา 60 นาที

2.1.5 ผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับจากสิ่งที่สังเกตได้

2.1.6 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม ของผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วมโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาร่วมกันสรุปการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

วันที่ 4

วันพฤหัสบดี เวลา 09.00น.-12.15น.

เรื่อง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเผชิญความจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจกเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้เข้าอบรม และทบทวนสาระสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความรู้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาได้รู้ และเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบเผชิญความจริง” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการบรรยายรายละเอียดของทฤษฎี โดยบรรยายถึงประวัติของทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

- 2.1.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสามารถอธิบายถึงประวัติของ

ทฤษฎี ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ของทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษา
กลุ่มแบบเผชิญความจริงได้ถูกต้อง

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามร่วมกันสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีให้
คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วันที่ 4

วันพฤหัสบดี เวลา 13.30-16.45 น.

เรื่อง เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงได้ถูกต้อง

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจคเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเริ่มต้น

- 1.1 ผู้วิจัยทบทวนสาระสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติเทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงได้ถูกต้อง” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยอธิบายทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ประกอบไปด้วยเทคนิค WDEP ดังนี้

1) W= want เป็นการสำรวจสิ่งที่สมาชิกต้องการ และไตร่ตรองถึงสิ่งที่สมาชิกต้องการ

2) D= Direct and Doing เป็นการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของพฤติกรรมที่ต้องการ ร่วมกันหาแนวทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนวิเคราะห์ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

3) E= Evaluation เป็นการให้สมาชิกได้พฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่าสมหวังในสิ่งที่ต้องการหรือไม่และเป็นไปในทิศทางใด

4) P= Planning and Action เป็นขั้นตอนที่ให้สมาชิกร่วมกันวางแผน พฤติกรรมเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

2.1.2 ผู้วิจัยบรรยายรายละเอียดเทคนิค WDEP และสาธิตการใช้เทคนิค WDEP

2.1.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3คนให้แต่ละคนสวมบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาและผู้สังเกต ฝึกปฏิบัติเทคนิค WDEP จากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสมมติขึ้น และสลับบทบาทหน้าที่กันจนครบ

2.1.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการฝึกปฏิบัติการใช้เทคนิคที่ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินปฏิบัติโดยสามารถปฏิบัติเทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงได้ถูกต้องครบทุกคน

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้แต่ละคนพูดถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และผู้วิจัยพูดเพิ่มเติมในการใช้เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วันที่ 4

วันพฤหัสบดี เวลา 19.00 น.-21.00 น.

เรื่อง ฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม

โดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

เวลา 2 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. กรณีศึกษาในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจกเตอร์
3. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ทบทวนความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มละ 6 คน

2.1.2 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่ผู้นำในการให้คำปรึกษากลุ่ม และผู้นำร่วมในการให้คำปรึกษากลุ่มที่ยังไม่เคยเป็นผู้นำกลุ่ม และสมาชิกที่เหลือสมมติบทบาทเป็นผู้เข้ารับคำปรึกษา

2.1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีศึกษาให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม และบทบาทสมมติให้กับสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา

2.1.4 ผู้วิจัยให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วม ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ตามกระบวนการให้คำปรึกษา โดยใช้เวลา 60 นาที

2.1.5 ผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับจากสิ่งที่สังเกตได้

2.1.6 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนากลุ่มซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง ของผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วมโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดให้

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาร่วมกันสรุปการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

วันที่ 5

วันศุกร์ เวลา 09.00น.-12.00น.

เรื่อง ฝึกปฏิบัติกับนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้เหมาะสมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. แบบประเมินการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. แบบประเมินการเข้าร่วมกลุ่ม
3. กล้องวีดีโอ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนการฝึกปฏิบัติกับนักเรียนดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาจับคู่ 2 คนซึ่งเป็นครูที่

ไม่ได้มาจากโรงเรียนเดียวกัน

- 1.2 ผู้วิจัยกำหนดให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นผู้นำกลุ่ม 1

คน และผู้นำกลุ่มร่วม 1 คน

- 1.3 ผู้วิจัยให้ครูกำหนดวัตถุประสงค์ในการเข้ากลุ่ม เพื่อพัฒนาป้องกัน และแก้ไข ให้กับสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 6 คน

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม กระบวนการให้คำปรึกษากลุ่ม และทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ได้เหมาะสมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาที่เป็นผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มร่วม ดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทักษะการให้คำปรึกษากลุ่ม ใช้เวลา 60 นาที โดยมี ครูอีก 2 คนเป็นผู้สังเกตการณ์

2.1.2 เมื่อครบ 60 นาทีให้สลับบทบาทหน้าที่ จากครูที่สังเกตการณ์มาทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มร่วม และครูที่ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มร่วม มาทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์

2.1.3 เมื่อยุติการให้คำปรึกษาของแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มประเมินสิ่งที่ได้รับจากการให้คำปรึกษาและประเมินผู้ให้คำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษากลุ่มประเมินตนเองในการให้คำปรึกษา

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่มโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มของผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มร่วมโดยสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสมาชิกผู้เข้ารับคำปรึกษา และประเมินผลจากแบบประเมินการให้คำปรึกษา

3.ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาช่วยกันสรุปความคิดและอภิปรายสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำการให้คำปรึกษากลุ่ม ในกลุ่มใหญ่

วันที่ 5

วันศุกร์ เวลา 13.30 น.-15.00 น.

เรื่อง สรุป และมอบหมายงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถบอกสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีแนวทางแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน
2. เพื่อผู้วิจัยมอบหมายงานให้กับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา

เวลา 1.30 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. แบบประเมินการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. แบบประเมินการเข้าร่วมกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถบอกสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีแนวทางแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียน” ดังนี้
 - 1.1 ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนารายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มร่วม ในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 1.2 ผู้วิจัยให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 1.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการอภิปรายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการ ทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม และผู้นำกลุ่มร่วม ในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มโดยครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในการอภิปรายครบทุกคน

2. ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อให้ผู้วิจัยมอบหมายงานให้กับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา” ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยมอบหมายงานให้กับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มให้กับนักเรียนในโรงเรียนของตนเอง โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง และบันทึกข้อมูลดังนี้

2.1.1 เทปบันทึกการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1.2 แบบประเมินการให้คำปรึกษากลุ่ม

(ผู้นำกลุ่มเป็นผู้บันทึกและครูผู้สังเกตการณ์เป็นผู้บันทึก)

2.1.3 แบบประเมินการเข้าร่วมกลุ่ม (นักเรียนเป็นผู้บันทึก)

2.1.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการพูดคุยซักถาม เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถบอกสิ่งที่ได้รับการมอบหมายได้ถูกต้องครบทุกคน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาช่วยกันสรุปความคิดและงานที่ครูได้รับมอบหมาย และนัดหมายในการพบกลุ่มในสัปดาห์ต่อไป

วันที่ 6

วันเสาร์ เวลา 09.00น.-16.45น.

เรื่อง นำเสนอการปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนามาสามารถนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาค่อยๆ แลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียนในการให้คำปรึกษากลุ่ม

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

เทปบันทึกเสียง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกจับสลากลำดับการนำเสนอ ลำดับที่ 1-12

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนามาสามารถนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการให้คำปรึกษากลุ่ม ” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนามาเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ผู้นำกลุ่ม ในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยมีเวลาในการนำเสนอคนละ 15 นาที และส่งข้อมูลที่บันทึกให้กับผู้วิจัยดังนี้

1. เทปบันทึกการให้คำปรึกษากลุ่ม
2. แบบประเมินการให้คำปรึกษากลุ่ม (ผู้นำกลุ่มเป็นผู้บันทึก)
3. แบบประเมินการเข้าร่วมกลุ่ม (นักเรียนเป็นผู้บันทึก)

2.1.2 เมื่อสิ้นสุดการนำเสนอของแต่ละคน ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนามาที่จับสลากลำดับการนำเสนอลำดับที่ 1-12 มีผลงานที่สามารถนำเสนอได้ครบทุกคน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวทางแก้ไขกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียนในการให้คำปรึกษากลุ่ม” ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการนำเสนอของแต่ละคนเพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.2.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการพูดคุยซักถาม และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาช่วยกันสรุปความคิดเห็นจากสิ่งที่ตนเองได้รับ

วันที่ 6

วันเสาร์ เวลา19.00น.-21.00น.

เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการให้คำปรึกษากลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถบอกปัญหาที่เกิดขึ้นจากการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. ฟลิปชาร์ต
2. ปากกาเมจิก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกในการเป็นผู้นำในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถบอกปัญหาที่เกิดขึ้นจากการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งกลุ่มละ 6 คน

2.1.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

จากการให้คำปรึกษากลุ่ม

2.1.3 ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ

2.1.4 ผู้วิจัยและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันหา

แนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ผู้วิจัยสังเกตจากการพูดคุยซักถาม และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนา

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนาร่วมกันสรุปความคิดเห็นจากสิ่งที่ตนเองได้รับและแนวทางการช่วยเหลือนักเรียน

วันที่ 7

วันอาทิตย์ เวลา 09.00น.-12.00น.

เรื่อง สรุป ประเมินผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพสามารถสรุปความสำคัญของ
สมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อทดสอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้
เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในการให้คำปรึกษากลุ่มหลังการพัฒนา

เวลา 3 ชั่วโมง

อุปกรณ์

1. ฟลิปชาร์ต
2. ปากกาเมจิก
3. เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรเจกเตอร์
4. แบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วิธีดำเนินการ

1. ชำนาญ

ผู้วิจัยถามความรู้สึกของสมาชิกในการทำหน้าที่เป็นผู้นำในการให้คำปรึกษากลุ่ม

2. ขั้นตอนการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพสามารถสรุปความสำคัญของ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม”ดังนี้

- 2.1.1 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเขียน “แผนที่ความคิด” ให้สมาชิกผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันเขียน
- 2.1.2 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อสงสัย
- 2.1.3 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันเขียน “แผนที่ความคิด” ในหัวข้อ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 2.1.4 ผู้วิจัยให้ตัวแทนสมาชิกนำเสนอ

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนาเขียนแผนที่ความคิดซึ่งเป็นการสรุปสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ถูกต้อง

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อทดสอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มหลังการพัฒนา” ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยจัดสถานการณ์ให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามผู้เข้ารับการพัฒนตอบแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระยะหลังการฝึกอบรม โดยใช้เวลาในการทำ 30 นาที

ผู้วิจัยประเมินผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้เข้ารับการพัฒนสมรรถนะในการให้คำปรึกษากลุ่มได้ทำแบบวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มหลังการฝึกอบรมครบทุกคน

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผู้รับการพัฒนช่วยกันสรุปความคิดในหัวข้อ สมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจากแผนที่ความคิด

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

เรื่อง ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าการให้คำปรึกษากลุ่ม

นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ต่างๆ ดังนี้

❖ เคลแมน (Kelman) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่าหมายถึง วิธีการที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่รู้สึกลดเดี่ยว ได้รู้จักตนเอง รู้จักปรับตัวและพัฒนาตนเอง กล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง เกิดความรู้สึกรับผิดชอบในตนเอง แก้ปัญหด้วยตนเอง เป็นการฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเจตคติและพฤติกรรมของตนเอง และสามารถนำทักษะที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเอง

❖ แฮนเซน วอร์เนอร์และสมิธ (Hansen; Warner; & Smith.) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่าหมายถึง กระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้สำรวจตนเองและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขเจตคติและพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น

❖ วัชร ทรัพย์มี ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่บุคคล ซึ่งมีความคิดที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษารวมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เป็น การระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง กับทั้งได้ฟังความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่า คนอื่นก็มีความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา นอกจากนี้ วัชร ทรัพย์มี (2522 : 173-178) ยังได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษากลุ่มว่ามุ่งเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน สนใจความรู้สึก ทศนคติ อารมณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิก จะมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในกลุ่มให้เกิดบรรยากาศที่จะให้ สมาชิกระบายความรู้สึก ทศนคติของตนออกมา สมาชิกที่เข้ากลุ่มนั้นจะมาด้วยความสมัครใจ

❖ คมเพชร ฉัตรสุกกุล ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่า การให้คำปรึกษากลุ่มต่างจากการให้คำปรึกษารายบุคคล คือ สมาชิกทุกคนมีหน้าที่มาช่วยกันแก้ไขปัญหาในกลุ่ม อีกทั้งการให้คำปรึกษากลุ่มเหมาะสำหรับสมาชิกที่ปกติเท่านั้น

❖ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่าหมายถึง

กระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาหรือความต้องการคล้ายๆ กัน มาปรึกษาหารือร่วมกันโดยมีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษา ร่วมให้ความช่วยเหลือหรือร่วมให้คำปรึกษา

❖ แกซดา (Gazda, 1967 : 306-307) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าสมาชิกคนอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกภายในกลุ่มจะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับที่จะเผชิญกับปัญหาของเขา
3. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นด้วยการสังเกต
4. สมาชิกแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตน ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจสมาชิกคนอื่นภายในกลุ่ม
5. สมาชิกเรียนรู้ที่จะมีการให้ และรับความช่วยเหลือ ตามบทบาทของตนภายในกลุ่ม
6. การให้คำปรึกษากลุ่มมักจะทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล
7. บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองในกลุ่ม ทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน ทำให้นำไปสู่การเปิดเผยปัญหาทางครอบครัว
8. การให้คำปรึกษากลุ่มได้ผลมากสำหรับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
9. การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกันเป็นการช่วยประหยัดเวลา และเปิดโอกาสแก่ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เวลาสำหรับบุคคลอื่นๆ ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม

- ❖ เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล (2529: 418-419) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้
1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจใหม่ว่า ไม่เพียงแต่ตนเองเท่านั้นที่ประสบปัญหา ผู้อื่นก็ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันด้วย ทำให้ความรู้สึกโดดเดี่ยว ความละอาย และความรู้สึกแปลกประหลาดลดลง
 2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการยอมรับ และนับถือตนเองมากขึ้น เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความสามารถ
 3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับประสบการณ์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม

4. ช่วยให้ผู้รับ คำปรึกษามีประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้นในการเผชิญปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกต้องและรอบคอบขึ้น

5. ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ครู เพราะสมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกยอมรับในความคิดเห็นและคำแนะนำของเพื่อนสมาชิกที่อยู่ในวัยเดียวกัน และที่เผชิญปัญหาคล้ายคลึงกับตนมากกว่าผู้อื่น

6. เป็นการประหยัดเวลา บุคลากรและงบประมาณเพราะสามารถให้คำปรึกษาผู้ที่ปัญหาหรือผู้รับคำปรึกษาได้ครั้งละหลายคนในเวลาเดียวกัน

❖ แกซดา (Gazda. 1967: 306-307) กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่มดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าคนอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การได้รับการยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มจะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับที่จะเผชิญปัญหาของเขา
3. การเข้ากลุ่มเป็นเสมือนตัวแทนของสังคมจริงๆ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้ทดลองแสดงพฤติกรรมบางอย่างได้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นต้น
4. สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตนตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจจากสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม
5. สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ที่จะมีการให้และรับความช่วยเหลือตามบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
6. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นในกลุ่มด้วยการสังเกต
7. การที่สมาชิกในกลุ่มซึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษาหลายๆ คนมีโอกาสพบผู้ให้คำปรึกษาเพียงคนเดียวในเวลาเดียวกัน เป็นการช่วยประหยัดเวลาได้มากขึ้น

อ้างอิง

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2531). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2529). เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). การให้คำปรึกษากลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มในโรงเรียน ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2525). ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สภาพพิมพ์.
- Gazda, G.M.; Ducan J.A.; & Meadows M.E. (1967). Group Counseling and Group Procedures: Reported of a Survey. Counselor Education and Supervision 6: 305-310.
- Ohlsen, Aerle M. (1970). Group Counseling. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Shertzer, Bruce; & Stone, Shellcy C. (1968). Group Counseling: Fundamentals of Counseling. New York : Houghton Mifflin Company.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

เรื่อง บทบาท หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา และคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม การเป็นผู้นำกลุ่ม

1 คุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม

มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

❖ แบรมเมอร์ (Brammer) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ควรมี และสอดคล้องกับผลศึกษาของโรเจอร์ คอมป์ และคาร์คัพ (Roger, Combs & Carkhuff.) พบว่าลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาผู้รับคำปรึกษา ดังนี้คือ

1. การเข้าใจความรู้สึก (Helper Empathy) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษามองเห็นและเข้าใจโลกภายในที่ผู้รับคำปรึกษารับรู้ โดยผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำตนเองเข้าสู่การรับรู้ของผู้รับคำปรึกษาอย่างไม่สูญเสียความเป็นตนเอง หรือสูญเสียการมองตามที่เป็นจริง
2. ความอบอุ่นและการเอาใจใส่ (Helper Warmth and Caring) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษาตอบสนองทางอารมณ์แก่ผู้รับคำปรึกษาด้วยความเข้าใจ ความสนใจ ห่วงใยในลักษณะที่เป็นมิตร
3. การเปิดเผย (Helper Openness) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเปิดเผยทัศนคติของตนเอง ต่อผู้รับคำปรึกษาอย่างซื่อสัตย์บนพื้นฐานของการตระหนักรู้ในตนเอง เปิดเผยในระดับที่เหมาะสม มีความสอดคล้องหรือความคงที่ระหว่างคำพูด และการกระทำ มีความตรงไม่ซ่อนเร้นไว้เบื้องหลังเบื้องหน้าของบทบาททางวิชาชีพนั้น และมีความกลมกลืนในพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่ว่าจะเป็นคำพูด หรือทัศนคติพื้นฐาน สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความไว้วางใจ และเป็นแบบอย่างให้ผู้รับคำปรึกษากล้าเปิดเผยความคิด และความรู้สึกต่อผู้ให้คำปรึกษาอย่างอิสระ
4. การเคารพนับถือโดยปราศจากเงื่อนไข (Helper Positive Regard and Respect) หมายถึง การเคารพในความแตกต่าง และคุณค่าของบุคคลโดยไม่มีการตัดสิน และปราศจากเงื่อนไข เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง และผู้ให้คำปรึกษาจะได้รับความเคารพเช่นกัน
5. ความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง (Helper Concreteness and Specificity) เป็นความสะดวกในการสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นที่ความเป็นปัจจุบันมากกว่าอดีตหรืออนาคต

6. สมรรถนะในการสื่อสาร (Communication Competence) เป็นความสามารถที่จะทำให้ผู้รับคำปรึกษามีความกระจำชัดในคำพูดและการกระทำของตนเอง สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาอธิบายโดยพูดถึงตัวเอง และเกิดความชัดเจนในความคิดของตัวเองได้ดีขึ้น

7. ความลึกซึ้งและกว้างไกล (Intentionality) เป็นความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะพิจารณาสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้ทั้งหมดอย่างกว้างขวาง สามารถรับรู้ข้อมูลต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสิ่งแวดล้อมของผู้รับคำปรึกษา และรู้จักวิธีการทั้งหมดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการให้คำปรึกษา รวมทั้งการที่สามารถเลือกวิธีตอบสนองการให้คำปรึกษาด้วยความมั่นใจ

❖ คาร์มีเออร์ และแฮคเนย์ (Carmier; & Hackney) ได้รวบรวมคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจากผลงานการวิจัยการสังเกตทางคลินิกและการนิเทศงาน พบว่าผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพจะมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง (Self-Awareness and Understanding) โดยผู้ให้คำปรึกษาสำรวจ และทำความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของตนเอง แรงจูงใจในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ตระหนักรู้ในจุดเด่น ข้อจำกัดของบุคลิภาพ และทักษะในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งคุณลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามองสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน เกิดความมั่นคง และปลอดภัยต่อกระบวนการในการให้คำปรึกษา

2. การมีสุขภาพจิตที่ดี (Good Psychological Health) เป็นการมีความพร้อมความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ ไม่ถูกรบกวนด้วยปัญหาของตนเอง

3. การไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถรับรู้ถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการสื่อสาร ทั้งทางภาษาพูดและภาษาท่าทาง การไวต่อความรู้สึกจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักรู้ในตนเอง และผู้รับคำปรึกษา ด้วยการเลือก และปรับวิธีการกลวิธีในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน

4. การมีใจเปิดกว้าง (Open Mindedness) ผู้ให้คำปรึกษาที่มีใจเปิดกว้างจะสามารถแยกแยะความคิดของตนเองที่แตกต่างจากผู้รับคำปรึกษา และไม่ผลักดันให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับในความเชื่อ หรือค่านิยมของผู้ให้คำปรึกษาเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการสื่อสารที่จริงใจต่อกัน

5. การประจักษ์ตามที่เป็นจริง (Objectivity) เป็นความสามารถที่จะมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาตามที่เป็นจริง ทำให้สามารถสังเกตรูปแบบพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาได้ และตอบสนองในทางที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการให้คำปรึกษา

6. การมีสมรรถนะ (Competence) โดยผู้ให้คำปรึกษามีความรู้มีข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยเหลือ และมีทักษะในการให้คำปรึกษา มีความสามารถประสานองค์ความรู้ บุคลิกภาพส่วนตัว และทักษะในการให้คำปรึกษาเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้รับคำปรึกษาได้

7. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) เป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษามีความคงมีความรับผิดชอบ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้รับคำปรึกษา

8. ความน่าดึงดูดใจ (Interpersonal Attractiveness) ผู้รับคำปรึกษาจะรู้สึกว่าคุณให้คำปรึกษาเป็นผู้นำดึงดูดใจ ถ้าหากมองเห็นว่าคุณให้คำปรึกษามีความคล้ายคลึงหรือเข้ากันได้ดี มีความเป็นมิตร และมีความอบอุ่น ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะสร้างความเชื่อมั่น และไว้วางใจต่อผู้รับคำปรึกษาได้

❖ โดเยล (Doyle.) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์ บุคคลที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยทัศนคติ ทักษะ และความรู้ที่ผู้ให้คำปรึกษานำมาสัมพันธ์กันซึ่งคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาที่เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือผู้อื่น จะเป็นดังนี้

1. เชื่อว่าผู้รับคำปรึกษามีคุณค่ามีความสำคัญในตนเอง
2. เชื่อว่าผู้รับคำปรึกษาความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองได้
3. มีความรู้ ฐันทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือผู้อื่น
5. มีความเต็มใจ ยินดีที่จะช่วยเหลือ และดำเนินการตามกระบวนการ
6. มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และรู้ทักษะของตนและข้อจำกัดของตนเอง

2 บทบาทของผู้นำกลุ่ม

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม นั้นมีนักจิตวิทยาหลายท่านกล่าวถึงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มไว้แตกต่างกัน ดังนี้

❖ ทองเรียน อมรัชกุล กล่าวถึง บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

1. พยายามเข้าถึงระดับที่ลึกที่สุดของอารมณ์ ทั้งนี้ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ถูกต้องของผู้รับคำปรึกษา
2. ให้ระลึกว่าผู้ให้คำปรึกษาเป็นสมาชิกประเภทให้บริการแก่กลุ่ม

3. ให้คิดว่าผู้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่มมีพลังที่จะก่อให้เกิดการสร้างสรรค์มีสรรพภาพที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นแนวทางให้สมาชิกในกลุ่มได้มีความเจริญเติบโต
4. ให้ระลึกเสมอว่า ความรับผิดชอบของผู้ให้คำปรึกษานั้นคือ การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นทั้งที่ฟัง ที่หวังและเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม
5. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มโดยวิธีการทางจิตวิทยา และภายใต้การเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าการที่จะเป็นผู้บรรยาย
6. ให้ความเห็นเพิ่มเติมแก่กลุ่มตามที่เห็นสมควร ควรแสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ และค่านิยมของตนให้กลุ่มได้ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์ และเป็นตัวกระตุ้นอย่างดีแก่กลุ่ม
7. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาในกลุ่ม มีความอดทนต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งปรากฏเห็นอย่างเด่นชัด
8. พยายามที่จะประเมินค่าและสะท้อนสิ่งที่กลุ่มมีความคิดเห็นร่วมกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง
9. ให้ผู้รับคำปรึกษาในกลุ่ม เรียนรู้วิธีการที่กลุ่มกระทำ เพื่อทำให้เกิดช่วยเหลือแก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเห็นได้ชัดเจน
10. ให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับว่า ตนกำลังตกอยู่ในภาวะแห่งการแก้ปัญหา
11. ให้ระลึกไว้ในใจเสมอว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนในกลุ่ม
12. ให้ความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
13. ให้ความเคารพต่อการแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของผู้รับคำปรึกษา
14. เป็นผู้ทำให้สถานการณ์เอื้อต่อการให้คำปรึกษา และเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดริเริ่มออกมา
15. กำหนดจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มให้ชัดเจน และหาวิถีทางที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น
16. ศึกษาสภาพที่จะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มดำเนินไปได้ด้วยดี แม้ว่าข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่จะยังขาดความเชื่อถือได้ก็ตาม
17. ยอมรับหลักการความเป็นอิสระเสรีทางสังคมต่อกันและกัน

18. ทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนและเก็บเป็นระเบียบไว้ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

❖ วชิรี ทรัพย์มี ได้สรุปบทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มในฐานะผู้นำกลุ่ม ดังนี้

1. บทบาทในการช่วยให้กลุ่มแก้ปัญหาได้

1.1 ให้ข้อมูลและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มได้ข้อมูลในการอภิปรายกันต่อไป

1.2 การซักถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อมูล ความคิดเห็น และความรู้สึจากสมาชิกเพื่อนำไปสู่การอภิปรายกันต่อไป

1.3 การเสนอกิจกรรมที่จะดำเนินการภายในกลุ่ม

1.4 การสรุปแนวความคิด ข้อเสนอแนะ และประเด็นสำคัญซึ่งกลุ่มได้อภิปราย

1.5 การเป็นผู้ประสานงาน หรือโยงแนวความคิด และประเด็นต่างๆ ที่อภิปราย

1.6 พัฒนาโครงการ และกระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่ม

1.7 วินิจฉัยหาสาเหตุของอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

1.8 ตรวจสอบแนวความคิดที่กลุ่มเสนอแนะนั้น จะนำไปปฏิบัติได้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ประเมินว่าลู่ทางการแก้ปัญหาใดจะดีกว่ากัน แล้วเสนอแนะให้สมาชิกในกลุ่มนำไปปฏิบัติ

1.9 ประเมินประสิทธิภาพของกลุ่มว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2. บทบาทในการให้กลุ่มดำรงอยู่ได้

2.1 สนับสนุนให้สมาชิกทุกคนเข้ามีส่วนร่วม ให้ความสนใจในข้อคิดเห็นของทุกคน แสดงการยอมรับ ตอบสนองและแสดงความเป็นมิตรต่อสมาชิกทุกคน

2.2 เป็นผู้ประนีประนอม ชักชวนให้สมาชิกหาข้อตกลงกันในการคิดเห็น ประเด็นต่างๆ หรือวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2.3 ช่วยให้กลุ่มผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเสนอแนะให้มีการพักบ้าง

2.4 แสดงทักษะที่ดีในการสื่อสารและช่วยใหเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2.5 สอบถามสมาชิกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่ม และบรรยากาศในกลุ่ม

2.6 สังเกตกระบวนการกลุ่ม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

2.7 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงทิศทางที่จะดำเนินต่อไป

2.8 พังสมาชิกแต่ละคนพูดด้วยความสนใจ

2.9 ยอมรับสมาชิกทุกคน และสนับสนุนให้กล้าตัดสินใจ

2.10 สนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ขัดแย้งภายในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง และทำให้เกิดความสามัคคีหรือความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

❖ คอเรีย (Corey) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมีดังนี้

1. การอยู่กับปัจจุบัน (Presence) ผู้นำกลุ่มที่ดีควรตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นปัจจุบัน การรับรู้อย่างชัดเจนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น จะช่วยให้ผู้นำกลุ่มเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกกลุ่มด้วย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเอื้ออำนวยให้สมาชิกกลุ่มมีการเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่

2. พลังส่วนบุคคล (Personal power) ผู้นำกลุ่มควรมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความตระหนักว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลกับผู้อื่น ถ้าผู้นำกลุ่มไม่มีความรู้สึกว่ามีพลังในการดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากที่ผู้นำกลุ่มจะเอื้ออำนวยให้ สมาชิกกลุ่มมีพลังอำนาจในตนเอง ผู้นำกลุ่มควรให้การส่งเสริมโดยการให้กำลังใจกับสมาชิกกลุ่ม เพราะผู้นำกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการต่อสู้ และมีความสามารถในการดำรงชีวิต

3. ความกล้าหาญ (Courage) ผู้นำกลุ่มควรมีความตระหนักว่าพวกเขาต้องแสดงความกล้าที่จะโต้ตอบกับสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่มแสดงความกล้าโดยการสร้างความเสี่ยงในกลุ่มแสดงให้เกิดความผิดพลาดในกลุ่ม และการมีปฏิกริยากับปัญหาของตนเอง โดยผู้นำกลุ่มต้องแสดงตามสัญชาตญาณ และความเชื่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ว่าพวกเขาจะต้องทำอะไรเมื่อต้องเผชิญกับข้อผิดพลาด

4. ความพร้อมในการเผชิญหน้ากับตนเอง (Willing to confront oneself) เป็นคุณสมบัติของผู้นำกลุ่มที่จะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขา มีการสำรวจถึงความบกพร่องต่างๆ ของตนเอง และยอมรับถึงความบกพร่องนั้น โดยไม่ผลักดันให้สาเหตุของความบกพร่องหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไปสู่สิ่งต่างๆ ภายนอก และไม่ได้หันมาพิจารณาตนเอง การกระทำเช่นนี้ของผู้นำกลุ่มจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกหันมาสำรวจตนเอง และพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับตนเอง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของเขาต่อไป

5. ความจริงใจและเป็นธรรมชาติ (Sincerity and authenticity) ผู้นำกลุ่มต้องมีการแสดงออกอย่างจริงใจกับสมาชิกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นด้านของการพัฒนาความสามารถหรือการเผชิญหน้ากับปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ของสมาชิก รวมทั้งมีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกมีการแสดงออกอย่างเปิดเผยและจริงใจต่อประสบการณ์ของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

การเป็นธรรมชาติ เป็นการแสดงออกของผู้นำกลุ่มที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ยึดติดกับการคาดหวังจากผู้อื่น มีการแสดงออกจากความรู้ที่แท้จริง ไม่มีการเสแสร้งหรือแสดงบทบาทเพื่อเป็นการป้องกันตนเอง เต็มใจที่จะเปิดเผยตนเอง มีการระบายความรู้สึกและแสดงปฏิกิริยาต่างๆ ที่เหมาะสม

6. เอกลักษณ์แห่งตน (Sense of identity) ผู้นำกลุ่มที่ตระหนักถึงแรงจูงใจ ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตนเอง จะเป็นผู้ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้นำกลุ่มควรจะต้องมีความชัดเจนในเอกลักษณ์ของตนเองก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างในทางสร้างสรรค์ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

7. ความเชื่อในกระบวนการกลุ่มและมีความกระตือรือร้น (Belief in group process and enthusiasm) ผู้นำกลุ่มที่มีความมั่นใจในการให้คำปรึกษากลุ่มว่าสามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มได้ ย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการกลุ่มประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำกลุ่มจะมีแรงจูงใจ และมีความกระตือรือร้นต่อการดำเนินกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสร้างคุณค่าและผลประโยชน์ให้กับสมาชิกอย่างแท้จริง รวมทั้งผู้นำกลุ่มควรแสดงออกอย่างมีชีวิตชีวา มีความสนใจอย่างจริงจัง ทำหน้าที่ต่างๆ ของผู้นำกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเห็นอกเห็นใจ การแสดงความรู้สึกในการเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มเปิดเผยตนเอง ย่อมแสดงถึงแรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ความคิด ความต้องการของผู้นำกลุ่ม และมีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มด้วย ผู้นำกลุ่มที่ขาดความกระตือรือร้นในการนำกลุ่ม จะทำให้สมาชิกขาดความสนใจและหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในกลุ่ม

8. ความคิดสร้างสรรค์และแนวคิดใหม่ๆ (Inventiveness and creativity) ผู้นำกลุ่มควรมีความสามารถที่จะใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการนำกลุ่ม เพื่อให้กระบวนการกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือ สิ่งที่ผู้นำกลุ่มควรหลีกเลี่ยงคือการจัดโปรแกรมไว้ล่วงหน้า หรือนำเทคนิคที่ไม่เกี่ยวข้องมาใช้ในการนำกลุ่ม เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแล้ว ยังทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มลดน้อยลงไป

อ้างอิง

- ทองเรือน อมรัชกุล. (2520). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก
- วัชร ทรัพย์มี. (2525). ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สภาพพิมพ์.
- Corey, Gerald F. (1986). Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy.
California Wadsworth Publishing Company.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง กระบวนการในการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. ขั้นตอนของการให้การปรึกษากลุ่ม

มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่กล่าวถึงขั้นตอนของการให้การปรึกษากลุ่มแตกต่างกันไป ดังนี้

❖ **มาห์เลอร์ (Mahler)** กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการก่อตั้งกลุ่ม (The Involment Stage) ในขั้นนี้สมาชิกที่เข้ากลุ่มยังไม่ค่อยกล้าเปิดเผย ไม่แน่ใจ ความสนิทสนมคุ้นเคยหรือความไว้วางใจยังคงอยู่ในขั้นผิวเผิน ในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควร การใช้เวล ๖ ในขั้นนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่ม ถ้าสมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจเปิดเผย และจริงใจก็จะใช้เวลาน้อย แต่ถ้าสมาชิกยังไม่ค่อยมีความไว้วางใจในกลุ่ม ไม่กล้าเปิดเผยตนเอง ผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้เวลาชี้แจงและสร้างบรรยากาศนพอสสมควร ซึ่งผู้ให้การปรึกษาไม่ควรจะใช้วิธีบีบ ังคับหรือเร่งเวลา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของกลุ่ม (The Transitional Stage) ขั้นนี้กลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นบ้าง สมาชิกเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มมากขึ้น สมาชิกมีความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต้องการที่จะช่วยเหลือ ปรึกษาหารือร่วมกัน แต่อาจจะมีความวิตกกังวล มีความตึงเครียดเกิดขึ้นได้ ในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษาต้องชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจลักษณะของกลุ่มว่าต่างจากกลุ่มสังคมทั่วไป สมาชิกแต่ละคนจะต้องอภิปรายปัญหาส่วนตัวของตนเองอย่างเปิดเผย ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่คนในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการดำเนินการ (The Working Stage) ในขั้นนี้ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกทุกคนในกลุ่มพัฒนาขึ้นจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง อภิปรายปัญหาของตนเองตามความเป็นจริง สมาชิกร่วมกันปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ในขั้นนี้สมาชิกจะมีโอกาสสำรวจตนเอง ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้าใจปัญหาของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง รู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นยุติการให้การปรึกษา (The Ending Stage) ขั้นนี้จะขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่ม ถ้าแต่ละคนเกิดความเข้าใจกระจ่างแจ้งในปัญหาด้วยตนเองเป็นอย่างดีแล้ว และรู้ถึงวิธีที่จะแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งจะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนเกิดความพอใจไม่ติดค้างในสิ่งใดก็สามารถยุติการให้การปรึกษากลุ่มได้ แต่ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งยังรู้สึกติดค้าง ไม่

กระจ่างแจ้ง สมาชิกในกลุ่มจะต้องทำให้เกิดความกระจ่างให้ได้จึงจะยุติการให้การปรึกษาได้ แต่อย่างไรก็ตามการยุติการให้การปรึกษาจะต้องสิ้นสุดลงในเวลาใดเวลาหนึ่ง และสมาชิกควรเป็นตัวของตัวเอง พอที่จะแยกออกจากกลุ่มได้

❖ **ทองเรียน อมรัชกุล** ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการให้การปรึกษากลุ่มไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นริเริ่มการให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งจะต้องใช้เวลาแก่สมาชิก

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อ ขั้นนี้กลุ่มเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและ พัฒนาขึ้นบ้าง สมาชิกเริ่มรู้สึกไว้วางใจกัน แต่ยังคงมีความตึงเครียด วิตกกังวล และเกิดการต่อต้าน ผู้ให้การปรึกษาต้องชี้แจงให้สมาชิกได้กล้าที่จะอภิปรายปัญหาของตนเองอย่างเปิดเผย

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นนี้สมาชิกในกลุ่มจะมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เต็มใจเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง อภิปรายปัญหาความเป็นจริง ร่วมกันแก้ไขปัญหาของกันและกัน นอกจากนี้สมาชิกทุกคนยังได้สำรวจตนเอง เข้าใจปัญหาและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นยุติการให้การปรึกษา เมื่อสมาชิกเข้าใจถึงปัญหาอย่างชัดเจน เป็นตัวของตัวเอง รู้จักวิธีแก้ปัญหา นำความคิดและประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความเต็มใจ ไม่มีข้อข้องใจกัยุติการให้การปรึกษาได้

❖ **ทิพวรรณ กิตติพร** กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้ให้การปรึกษาสร้างสัมพันธภาพ กับผู้รับการปรึกษา เพื่อให้เกิดความอบอุ่น มีความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าเปิดเผยตนเอง ผู้ให้การปรึกษาต้องอธิบายวัตถุประสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน บทบาทของผู้ให้การปรึกษา บทบาทของสมาชิกกลุ่มหรือผู้รับการปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้รับการปรึกษาเล่าปัญหาและความคับข้องใจออกมา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจปัญหา เป็นขั้นที่ผู้รับการปรึกษาระบายความรู้สึกและความคับข้องใจ ตลอดจนปัญหาต่างๆ โดยผู้ให้การปรึกษาทำหน้าที่เอื้ออำนวยเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจจุดมุ่งหมาย และปัญหาต่างๆ ของเขา โดยผู้ให้การปรึกษาจะใช้ทักษะต่างๆ ในการให้การปรึกษาอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการดำเนินงาน เป็นขั้นของการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการพิจารณาเลือกต่างๆ อย่างเหมาะสมที่เกิดความรับผิดชอบและความต้องการของผู้รับการปรึกษา ในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษามักใช้ทักษะการแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมเพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพิจารณาแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้ให้การปรึกษาประเมินผลผู้รับการปรึกษาว่า เขาสามารถลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ถ้าพิจารณาตามจุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษากลุ่ม กล่าวคือ ผู้รับการปรึกษาสามารถสำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และลงมือปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเพื่อไปสู่ขั้นการยุติการให้การปรึกษา หรืออาจมีการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาต่อไปในกรณีที่เป็น

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นยุติการให้การปรึกษา เป็นขั้นสุดท้ายของการให้การปรึกษา เมื่อผู้รับการปรึกษابرสรุปจุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษาแล้ว คือ ผู้รับการปรึกษาสามารถสำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และสามารถลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวทางที่พึงปรารถนา ซึ่งในขั้นนี้ผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติให้การปรึกษาอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความพร้อมของผู้รับการปรึกษาประกอบ จากนั้นจึงมีการติดตามผลโดยวิธีการต่างๆ เช่น สัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่านักจิตวิทยาแต่ละท่านกล่าวถึงขั้นตอนของการให้การปรึกษากลุ่มแตกต่างกัน เช่น อาจมี 4 ขั้นตอนบ้าง 5 ขั้นตอนบ้าง แต่ขั้นตอนหลักของการให้การปรึกษากลุ่มมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการให้การปรึกษากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นยุติการให้การปรึกษากลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2545). “การเปรียบเทียบทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มและการพัฒนาแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษากลุ่ม”. **ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา**. นนทบุรี : บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการประสานสายตา

การประสานสายตา (Eye contact) มีความสำคัญมากในการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา การประสานสายตาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่ภาษาที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้สื่อความหมายตั้งแต่เบื้องต้นแรกที่พบผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้การประสานสายตาอย่างเหมาะสมตลอดเวลาของการปฏิบัติงานการให้คำปรึกษาเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือร่วมใจ การใช้พฤติกรรมการประสานสายตาอย่างเหมาะสมนั้นอาศัยการฝึกฝนจนมีความชำนาญและเกิดเป็นทักษะ

การประสานสายตานั้น แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 ฝ่าย เป็นการแสดงความต้องการเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม สะท้อนถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ และยังอาจส่งเสริมให้เกิดการสื่อความหมายที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นด้วย การประสานสายตาที่ดีจะเป็นการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาพูดเรื่องราวของตนเอง

การประสานสายตาที่ดี หมายถึง การมองตรงผู้รับคำปรึกษาขณะที่รับฟังและพูดกับผู้รับคำปรึกษาในลักษณะที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด และเป็นธรรมชาติ ผู้ให้คำปรึกษาอาจเบนสายตาออกไปบ้างเป็นครั้งคราว แล้วจึงค่อยเบนสายตากลับมามองผู้รับคำปรึกษา ข้อสำคัญในการประสานสายตา ก็คือ การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ และผู้ให้คำปรึกษาเองก็ต้องเปิดรับการประสานสายตาของผู้รับคำปรึกษาของตนด้วยเช่นกัน

ถึงแม้ว่าการประสานสายตาจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อคำปรึกษา แต่ก็อาจก่อให้เกิดความกังวลแก่ผู้รับคำปรึกษาได้เช่นกัน หากการประสานสายตานั้นเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม เช่น การประสานสายตานานเกิน 10 วินาทีขึ้นไป การจ้องตา ซึ่งอาจจะสื่อถึงความก้าวร้าวมากกว่าที่จะสื่อถึงการยอมรับการเบนสายตาไปมา การหลบตา ซึ่งอาจสื่อถึงการปกปิดข้อมูลบางอย่าง หรือสื่อความไม่จริงใจ

แนวคิดในเรื่องการประสานสายตามีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม กล่าวคือ ในสังคมตะวันตกนั้น บุคคลให้ความสำคัญกับการประสานสายตาขณะฟัง แต่ในสังคมไทย บุคคลมักจะเบนสายตาไปทางอื่นขณะสนทนาเป็นครั้งคราว เพื่อแสดงความเคารพคู่สนทนา ดังนั้น ในการใช้ทักษะนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องคำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับคำปรึกษาด้วย

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการแสดงออกทางสีหน้า

การแสดงสีหน้าและอารมณ์ชีวิตชีวาในสีหน้า (Facial Expression) เป็นพฤติกรรมที่สื่อสภาพทางอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอีกอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความขยะแขยง ความเกลียดชัง ความกลัว ความเศร้า ความสุข ฯลฯ

การแสดงออกทางสีหน้า มีหลายลักษณะ ได้แก่

1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลยในสีหน้า
2. หน้าผากย่น (มีเส้นของความกังวลปรากฏอยู่) หน้าโน้ม คิ้วขมวด
3. สีหน้าแสดงความแปลกใจ ฉงนใจ
4. จมูกย่น
5. ยิ้มแย้ม หัวเราะ
6. ปากเบ้ (แสดงความเศร้าโศกเสียใจ หรือแสดงความรังเกียจ)
7. เม้มปาก

ลักษณะของการแสดงสีหน้าจะไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คนจากวัฒนธรรมต่างกัน แสดงออกทางสีหน้าในลักษณะเช่นเดียวกัน การแสดงออกทางสีหน้าของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญมากในการสื่อความหมายไปยังผู้รับคำปรึกษา การแสดงสีหน้าอย่างเหมาะสมจะเป็นการสื่อถึงความสนใจ ความจริงใจ ความตั้งใจฟังและการยอมรับของผู้ให้คำปรึกษา อันจะเสริมสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ทำให้ผู้รับคำปรึกษาอยากเปิดเผยมากขึ้นถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความทุกข์ของตน และก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานการให้คำปรึกษา

การแสดงสีหน้าที่เหมาะสม คือ การสื่อความตั้งใจ ความสนใจในตัวผู้รับคำปรึกษาและเรื่องราว เขากำลังกล่าว แสดงความยอมรับโดยไม่มีการประเมินตัดสิน (Nonjudgmental) แสดงความเอาใจใส่หรือห่วงใยในความทุกข์ของผู้รับคำปรึกษาอย่างจริงใจ สื่อความสงบมั่นคงในอารมณ์เพื่อเอื้ออำนวยหรือเชื้อเชิญให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยตนเองมากขึ้น สำรวจปัญหาของตนได้มากขึ้น

การแสดงสีหน้าที่ไม่ควรทำ คือ การแสดงสีหน้าเรียบเฉยว่างเปล่า ซึ่งแสดงความไม่สนใจผู้รับคำปรึกษา การแสดงสีหน้าที่บ่งบอกถึงการไม่เห็นด้วย เช่น การขมวดคิ้วบ่อยๆ หรือการแสดงสีหน้าที่แสดงการเห็นด้วยอย่างชัดแจ้ง การแสดงสีหน้านงน งวยงง แปลกใจ หรือการขมวดคิ้วเป็นครั้งคราว ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาไม่สามารถติดตามประเด็นหรือเข้าใจประเด็น

นอกจากนั้น การแสดงออกทางสีหน้าของผู้รับคำปรึกษาก็บอกถึงสาระสำคัญที่เขาสื่อมายังผู้ให้คำปรึกษาเป็นการสะท้อนความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสังเกต รับรู้ เข้าใจด้วย เมื่อสังเกตและเข้าใจความหมายที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมาทางการแสดงสีหน้าแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรแสดงสีหน้าที่สอดคล้องกับความรู้สึกที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมาด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงความพึงพอใจ ผู้ให้คำปรึกษาควรแสดงสีหน้าที่ยินดีมีความสุข เมื่อผู้รับคำปรึกษาสื่อถึงความเศร้าโศก ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรแสดงสีหน้าที่สื่อถึงความเป็นห่วงใย หรือการให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษา เป็นต้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องคำนึง ก็คือ ไม่ว่าจะแสดงสีหน้าเช่นไร ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความจริงใจต่อความรู้สึกและการแสดงออกของตน มีความสอดคล้องกันในสิ่งที่ตนคิด รู้สึก และแสดงออกมาโดยมิได้ปฏิบัติอย่างเสแสร้ง การใช้ทักษะจึงจะมีความเป็นธรรมชาติและก่อให้เกิดผลดีต่อการให้คำปรึกษา

ความมีชีวิตชีวาในสีหน้า เป็นการแสดงความสนใจที่ผู้ให้คำปรึกษาสื่อไปยังผู้รับคำปรึกษาทำให้เขารับรู้ว่าคุณให้คำปรึกษาตื่นตัว และตอบสนองต่อการสื่อความหมายของตนในขณะนั้น สีหน้าของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนการยอมรับที่ผู้ให้คำปรึกษามีต่อเขา และยังช่วยสะท้อนความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ ดังนั้น การมองแบบราบเรียบที่ปราศจากการแสดงสีหน้า จึงแสดงถึงการขาดความสนใจ การรับรู้ หรือการคิด การแสดงออกทางสีหน้าที่มีชีวิตชีวาที่สังเกตได้ง่ายที่สุด คือ การยิ้ม การยิ้มในโอกาสที่เหมาะสมมีผลอย่างยิ่งต่อผู้รับคำปรึกษา การยิ้มพร้อมกล่าวคำพูดต้อนรับเมื่อเริ่มชั่วโมงคำปรึกษา เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมที่จะเป็นการเชื้อเชิญให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงปัญหาของตน การยิ้มที่กระทำพร้อมกับการพยักหน้าเป็นครั้งคราว จะช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาอยากพูดมากขึ้น แต่การยิ้มตลอดเวลากลับส่งผลทางลบ

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการสัมผัส

การสัมผัส (Touching) หมายถึง การแตะต้องทางร่างกายระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา การสัมผัสเป็นการสื่อความหมายโดยไม่ใช้วาจาอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องรับรู้และรู้จักสังเกต การจับมือในการพบกันครั้งแรก สำหรับวัฒนธรรมตะวันตก หมายถึง การต้อนรับ การโอบกอด แสดงถึงความรักความสนิทสนมและใช้เป็นการทักทายหรือการกล่าวคำอำลา การยืนมื้อมือพร้อมกับคำกล่าวทักทายด้วยแสดงความพอใจ หรือยินดีที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ในบางขณะผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้การสัมผัสแขนหรือไหล่ของผู้รับคำปรึกษาเบาๆ เป็นการแสดงความห่วงใยหรือการให้กำลังใจ การจับมือและบีบอย่างหนักแน่น นุ่มนวลเป็นการปลอบใจและให้กำลังใจ ผู้ให้คำปรึกษาพึงสังเกตและให้การสัมผัสอย่างพอเหมาะพอดีและจะต้องระมัดระวังที่จะไม่ใช้การสัมผัสโดยพร่ำเพรื่อ เนื่องจากในสังคมและวัฒนธรรมไทย การสัมผัสร่างกายของบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะบุคคลต่างเพศอาจจะหมายถึงการล่วงละเมิดขอบเขตส่วนบุคคล แทนที่จะเป็นการสื่อความหมายที่เกิดผลดีกลับส่งผลตรงกันข้ามได้ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้วิจารณญาณและการสังเกตก่อนที่จะตัดสินใจใช้การสัมผัส

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการฟังอย่างใส่ใจ

การฟังคือการนำสิ่งที่ได้ยินมาคิด ในการให้บริการปรึกษาใช้ทักษะการฟังมาก เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อเรื่อง ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยมของผู้รับคำปรึกษา

การใช้ทักษะการฟังมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นการช่วยให้ผู้ให้บริการปรึกษาเข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา
2. เป็นการแสดงความสนใจต่อผู้รับคำปรึกษาให้ปรากฏว่า “ผมกำลังตั้งใจฟังคุณพูดอยู่” ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดต่อไป
3. เป็นการแสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาเห็นความสำคัญและให้เกียรติผู้รับคำปรึกษาว่า “สิ่งที่คุณพูดเป็นเรื่องสำคัญมาก ผมกำลังตั้งใจฟังคุณอยู่”
4. เป็นการแสดงตัวอย่างรูปแบบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้แก่ผู้รับคำปรึกษา เป็นการแสดงให้เห็นทักษะการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นด้วยการฟัง

การใช้ทักษะการฟังมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้ให้คำปรึกษาต้องฟังความสนใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาคิดจะพูด ผู้ให้คำปรึกษาต้องฟังความสนใจที่ผู้รับคำปรึกษาเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์มักคิดว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญกว่าผู้อื่น และผู้พูดมักไม่ได้พูดตรงไปตรงมา อาจมีการบิดเบือนหรือมีปัญหาทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวพัน ทำให้ผู้ฟังอาจจับใจ ความสำคัญและความรู้สึกของผู้พูดไม่ได้ครบถ้วนทุกประการ ถ้าไม่สนใจฟังอย่างแท้จริง

2. คำพูดและสีหน้าท่าทาง ตลอดจนการกระทำของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเครื่องสื่อความหมายว่าผู้ให้คำปรึกษาสนใจฟังผู้รับคำปรึกษา โดยกระทำดังต่อไปนี้ คือ

- 1.1 การประสานสายตากับผู้รับคำปรึกษา โดยไม่ จ้องมากเกินไป จนผู้รับคำปรึกษาเกิดความเคอะเขินหรือมองอย่างไม่ไว้วางใจ
- 1.2 การพยักหน้า การยิ้มรับ
- 1.3 การโน้มตัวมายังผู้รับคำปรึกษาในระยะพอสมควร เป็นเครื่องแสดงว่า “ผมพร้อมที่จะฟังคุณพูด”
- 1.4 การมาพบผู้รับคำปรึกษาตรงเวลานัดหมาย แสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาสนใจผู้รับคำปรึกษา

1.5 คำพูดของผู้ให้คำปรึกษา เช่น “ผมเข้าใจว่าคุณหมายความว่าอย่างไร” “พูดต่อไปสิครับ” “แล้วยังไงอีกครับ” แสดงว่าผู้ให้คำปรึกษากำลังตั้งใจฟังโดยไม่สอดแทรกการตั้งคำถามหรือเปลี่ยนประเด็น

3. การฟังอย่างเข้าใจทั้งเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาต้องตั้งใจฟังเพราะผู้รับคำปรึกษากำลังวุ่นวายใจ เนื่องจากมีปัญหาหรือมีเรื่องต้องตัดสินใจ กับทั้งผู้รับคำปรึกษาบางคนมีทักษะการพูดไม่ดี ถ้าไม่ตั้งใจฟังจะสับสน

ตัวอย่างการฟังให้เข้าใจเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับคำปรึกษา : ชีวิตของฉันในขณะนี้แย่มาก ฉันมีหนี้สินต้องชำระมากมาย สามีก็ตกงาน และฉันไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี งานที่ทำอยู่ขณะนี้ก็รายได้ไม่ดี และกำลังหางานพิเศษทำ ฉันอยากกลับไปเรียนภาคค่ำในปีนี้ แต่ดูๆ ก็คงเป็นไปได้ยาก

เนื้อหาที่ผู้รับคำปรึกษาพูดข้างต้นคือ

1. ผู้รับคำปรึกษากำลังขาดเงิน
2. ผู้รับคำปรึกษามีหนี้สินต้องชำระ
3. ผู้รับคำปรึกษาคิดหางานทำ เพื่อเพิ่มพูนรายได้
4. ผู้รับคำปรึกษาคิดอยากกลับไปเรียนต่อ

ตัวอย่างที่ 2

ผู้รับคำปรึกษา : “ทำไมผมยังต้องเรียนอีก ในเมื่อมีคนเป็นจำนวนมากที่ได้รับปริญญาแต่ยังหางานทำไม่ได้ ผมไม่รู้สิครับว่าผมได้รับความรู้อะไรจากการเรียนที่นี้ บรรยากาศในชั้นเรียนห่างเหินกันมาก ไม่มีความเป็นกันเอง ผมรู้สึกว่าการเรียนเปลืองเงินเปล่า”

เนื้อหาที่ผู้รับคำปรึกษาพูดข้างต้นคือ

1. การเรียนไม่คุ้มกับเงินที่เสียไป
2. ไม่ได้ได้รับความรู้อะไรเลย
3. คนที่เรียนจบเป็นจำนวนมากยังหางานทำไม่ได้
4. บรรยากาศไม่มีความเป็นกันเอง ทำให้คนห่างเหินกัน

ตัวอย่างการฟังให้เข้าใจความรู้สึก

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับคำปรึกษา : วันนี้หนูไม่มีเวลาว่างพอที่จะพิมพ์รายงานฉบับนั้น นายให้หนูพิมพ์
จดหมายเร่งด่วนตั้ง 4 ฉบับ โดยให้เสร็จภายในเวลาบ่ายสามโมง
และในช่วงนั้นหนูต้องพิมพ์เอกสารอีกฉบับให้เสร็จ

ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา คือ โกรธและน้อยใจที่นายให้ทำงานหนักเกินไป หรือเป็นทุกข์
ว่ามีงานมากจนไม่มีเวลาพิมพ์รายงาน

ตัวอย่างที่ 2

ผู้รับคำปรึกษา : สามีของฉันออกจากงานและฉันไม่รู้ว่าจะได้เงินจากไหน มาจ่าย
เป็นค่าบ้านเดือนหน้า

ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา คือ ท้อแท้ สิ้นหวัง

4. ผู้ให้คำปรึกษาต้องผ่อนคลายในอิริยาบถต่างๆ ไม่จ้องหน้าผู้รับคำปรึกษาอยู่ตลอดเวลา

5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระมัดระวังการประเมินข้อมูลที่ได้จากการฟังผู้รับคำปรึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครั้งแรกของการปรึกษา การประเมินเป็นการรวบรวมการฟังและจะนำไปสู่การ
ตีความที่ผิดพลาด

6. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรรีบด่วนตอบสนองทันที ควรรอจนชั่วครู่ หลังจากจบประโยคของผู้
รับคำปรึกษา เพราะเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาหาวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม กะทัดรัด และตรงต่อ
เนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาให้มากที่สุด และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้คิดเพิ่มเติม การ
สนทนาที่ดีควรมีจังหวะให้หยุดคิดบ้าง

7. ในระหว่างฟังผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรสังเกตพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาด้วย
แต่ต้องระวังการตีความหมายและอย่าเพิ่มเติมสรุป ผู้ให้คำปรึกษาควรนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาใช้
ให้เป็นประโยชน์โดยสะท้อนกลับไปให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตระหนักแทนที่จะจดเข้าแฟ้ม

ตัวอย่าง

ผู้รับคำปรึกษา : เข้ามาในห้อง และนั่งลงอย่างหมดเรี่ยวแรง

ผู้ให้คำปรึกษา : ดูท่าทางคุณเหนื่อยอ่อน

ผู้รับคำปรึกษา : ครับ อาจารย์เชื่อไหมว่าผมต้องเรียนหนักมากทีเดียว ผมออกจาก
บ้านตั้งแต่ตีห้าครึ่งกระทั่งถึงเดี๋ยวนี้ ผมอยากตายไปเสียให้รู้แล้วรู้รอด

แบบประเมินทักษะการฟังอย่างใส่ใจ

คำชี้แจง ให้วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมของนักศึกษาที่ใช้ทักษะการฟัง	มาตรฐานค่า				
การใช้สายตาแสดงความใส่ใจในเรื่องที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	5	4	3	2	1
ทำนองและการโน้มตัวแสดงว่าพร้อมที่จะฟัง	5	4	3	2	1
การใช้คำพูดแสดงว่ากำลังฟัง เช่น “พูดต่อไปซิคะ (ครับ)” “แล้วยังไงอีกคะ (ครับ)”	5	4	3	2	1
การพยักหน้าแสดงว่ากำลังฟัง	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ทักษะการฟังของผู้ให้คำปรึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

- หมายเหตุ
- 5 หมายถึง ใช้ทักษะนี้ได้ดีมาก
 - 4 หมายถึง ใช้ทักษะนี้ได้ดี
 - 3 หมายถึง ใช้ทักษะนี้ได้ดีปานกลาง
 - 2 หมายถึง ยังต้องปรับปรุงทักษะนี้
 - 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงการใช้ทักษะนี้อย่างยิ่ง

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการถาม

วัตถุประสงค์ของการใช้ทักษะการถาม

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาได้ลึกซึ้งขึ้น

ตัวอย่าง

ผู้รับคำปรึกษา : พ่อผมตายเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว

ผู้ให้คำปรึกษา : พ่อเป็นอะไรตายค่ะ

ผู้รับคำปรึกษา : พ่อเป็นโรคหัวใจตายครับ

ผู้ให้บริการปรึกษา : พ่อป่วยนานแค่ไหนค่ะ

จากตัวอย่างดังกล่าว จะแสดงให้เห็นว่าการใช้คำถามจะช่วยผู้ให้บริการปรึกษาได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาว่าพ่อป่วยมานานแล้ว หรือพ่อตายกะทันหัน ซึ่งความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาในสองกรณีนั้นจะแตกต่างกัน

2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความรู้สึกและปัญหาของเขา

เวลาคนที่มีปัญหาหรือมีสิ่งต้องตัดสินใจ อารมณ์จะขุ่นมัวหรือมีความรู้สึกสับสน จึงต้องให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความรู้สึกหรือปัญหาของเขา

ผู้ให้คำปรึกษา : ที่คุณพูดว่า เพื่อนไม่ชอบคุณ เขาทำอะไรบ้างครับ

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณรู้สึกอย่างไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณคิดว่าจะมีทางออกอย่างอื่นอีกไหม

3. เพื่อให้ข้อความที่คลุมเครือชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลูกน้อง : หัวหน้าครับ หมู่นี้อะไรๆ เกี่ยวกับผมมันแย่ไปหมด

หัวหน้า : เล่าให้ฟังซิครับ ว่ามันแย่อย่างไร

ลูกน้อง : ตอนต้นเดือนลูกผมต้องเข้าโรงพยาบาล เขาเป็นไข้เลือดออก กว่าจะรู้เกือบแย่ ลูกเข้าโรงพยาบาลอยู่เกือบอาทิตย์ แต่ในที่สุดเขาก็ปลอดภัย อีกสามสี่วันเกิดเรื่องอีกน้องชายไปประกันเงินกู้ให้เพื่อน แล้วเพื่อนหนีไป ผมเห็นน้องเดือดร้อนก็ต้องควักกระเป๋าช่วย ที่... ึ่งๆ ที่ผมก็ไม่ได้

ร่ำรวยอะไร เหมือนพระศุภรเข้าพระเสาร์แทรก เมื่อวานทาง
บ้านโทรมาบอกว่า แม่เข้าโรงพยาบาล เพราะหกล้มใน
ห้องน้ำ ผมกลัวแม่ตาย

4. เพื่อแสดงว่าผู้ให้บริการปรึกษาสนใจผู้รับคำปรึกษา จึงได้ซักถาม
5. เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาจัดจ้อหรืออภิปรายในประเด็นนั้นต่อไป

หลักปฏิบัติในการให้ทักษะการตั้งคำถาม

การใช้ทักษะการตั้งคำถาม มีหลักปฏิบัติดังนี้คือ

1. ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้คำถามแบบปิด (Closed Question) เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรือคำตอบสั้นๆ ที่เฉพาะเจาะจง หรือต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ หรือใช้คำถามแบบปิดเพื่อชักถามเมื่อผู้รับคำปรึกษาไม่ค่อยพูด

ตัวอย่าง

ผู้ให้คำปรึกษา : เรื่องนี้ทำให้คุณสะเทือนใจ ใช่ไหมครับ

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่ครับ (พยักหน้า)

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณอายุเท่าไร เมื่อพ่อคุณตาย

ผู้รับคำปรึกษา : 12 ปี ค่ะ

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณมีพี่น้องกี่คน

ผู้รับคำปรึกษา : สามคนค่ะ

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณเคยรับการปรึกษามาก่อนหรือไม่

ผู้รับคำปรึกษา : ไม่เคยครับ

2. ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้คำถามเปิด (Open Question) ในกรณีที่ต้องการให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของเขา ได้วิเคราะห์รายละเอียดของปัญหาตลอดจนคิดหาสู่ทางการแก้ปัญหา

ตัวอย่าง

- ผู้ให้คำปรึกษา : คุณบอกว่ามีปัญหาเมื่อมาอยู่กรุงเทพฯ
เล่ารายละเอียดให้ฟังได้ไหมคะ
- ผู้ให้คำปรึกษา : คนในแผนกของคุณเขาทำอย่างไรบ้าง
จึงทำให้คุณคิดว่าเขาไม่ชอบคุณ
- ผู้ให้คำปรึกษา : คุณคิดอย่างไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้
- ผู้ให้คำปรึกษา : คุณคิดว่ามีทางออกอย่างอื่นไหม
- ผู้ให้คำปรึกษา : อะไรเกิดขึ้นเมื่อคุณพูดกับเขาอย่างนั้น
- ผู้ให้คำปรึกษา : คุณอยากเล่าอะไรบ้างวันนี้

3. หลีกเลี่ยงการใช้คำถาม “ทำไม” จะใช้ต่อเมื่อจำเป็นจริง ๆ เพราะการใช้คำถาม “ทำไม” บางทีผู้รับคำปรึกษาอาจตอบไม่ได้ หรือทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกเหมือนถูกซักไซ้ไล่เลียงให้จนมุม โดยเฉพาะถ้าใช้เสียงแข็งหรือใช้กระแสเสียงในเชิงตำหนิ จะเป็นการทำลายสัมพันธภาพ

ตัวอย่างการใช้คำถาม “ทำไม” ที่ไม่เหมาะสม

- ผู้รับคำปรึกษา : หนูคิดว่าแม่ไม่ยุติธรรมต่อหนู
- ผู้ให้คำปรึกษา : ทำไมคิดอย่างนั้นล่ะครับ

ผู้รับคำปรึกษา : ก็ไม่ทราบซิคะ แต่หนูคิดว่าหนูผิดถูกแล้ว

ในกรณีนี้ควรเปลี่ยนเป็นการใช้คำถามแบบเปิด เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาขยายความ จะเหมาะกว่า

- ผู้รับคำปรึกษา : หนูคิดว่าแม่ไม่ยุติธรรมต่อหนู
- ผู้ให้คำปรึกษา : แม่ทำอย่างไรบ้าง จึงทำให้หนูคิดว่า
แม่ไม่ยุติธรรม

4. ผู้ให้คำปรึกษาต้องระวังที่จะไม่ใช้คำถามมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาคิดว่าเขามีหน้าที่ตอบคำถาม หรือคิดตามแนวที่ถาม นอกจากนั้น ถ้าผู้ให้บริการปรึกษาตั้งคำถามมากเกินไป ในครั้งแรกๆ ของการให้การปรึกษา อาจทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจกระบวนการปรึกษาผิดพลาดว่าเขามีหน้าที่เพียงตอบคำถาม และถ้าไม่มีการตั้งคำถามเขามักไม่ตอบสนอง

5. หลังจากตั้งคำถามแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาต้องสนใจฟังคำถามและสังเกตปฏิกิริยาของผู้รับคำปรึกษา

แบบประเมินทักษะการตั้งคำถาม

คำชี้แจง ให้วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมของนักศึกษาที่ใช้ทักษะการตั้งคำถาม	มาตรฐานค่า				
ความสามารถในการเลือกประเภทของคำถาม (คำถามแบบเปิดหรือปิด) มาใช้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1
ความเหมาะสมในการใช้ความถี่ของคำถาม	5	4	3	2	1
ใช้คำถามได้ถูกจังหวะ	5	4	3	2	1
ความชัดเจนของคำถาม	5	4	3	2	1
การถามตรงประเด็น	5	4	3	2	1
น้ำเสียงที่ถาม	5	4	3	2	1
การเว้นให้มีช่วงเงียบภายหลังการถาม (เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้คิดและประมวลคำตอบ)	5	4	3	2	1
การสนใจฟังคำตอบและสังเกตปฏิกิริยาของผู้รับ คำปรึกษา	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ทักษะการตั้งคำถามของผู้ให้คำปรึกษา

.....

.....

- หมายเหตุ**
- 5 หมายถึง ใช้ทักษะการตั้งคำถามได้ดีมาก
 - 4 หมายถึง ใช้ทักษะการตั้งคำถามได้ดี
 - 3 หมายถึง ใช้ทักษะการตั้งคำถามได้ดีปานกลาง
 - 2 หมายถึง ยังต้องปรับปรุงทักษะการตั้งคำถาม
 - 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงการใช้ทักษะการตั้งคำถามอย่างยิ่ง

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการทวนคำ-ข้อความ

การทวนซ้ำเป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนคำพูดของผู้รับคำปรึกษา โดยรักษาความถูกต้อง อาจเป็นการทวนซ้ำทั้งประโยคหรือทวนซ้ำบางส่วน โดยทำข้อความให้กะทัดรัดขึ้น

การใช้ทักษะการทวนซ้ำ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นเครื่องแสดงให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด
2. เป็นการสรุปประเด็นที่ผู้รับคำปรึกษาพูด
3. เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อข้อความที่ผู้รับคำปรึกษาพูด
4. เป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจประเด็นนั้นต่อไป

การใช้ทักษะการทวนซ้ำ ผู้ให้คำปรึกษาควรยึดหลักดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฟังผู้รับคำปรึกษาอย่างตั้งใจ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก
2. ผู้ให้คำปรึกษาใช้การทวนซ้ำแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม โดยทำดังนี้

การทวนซ้ำทั้งประโยค (อาจเปลี่ยนเฉพาะสรรพนาม)

การทวนซ้ำทั้งประโยคของผู้รับคำปรึกษา เพื่อแสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาได้ยินสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดและเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดต่อไป ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ผู้รับคำปรึกษา : ผมเบื่อเรียนเหลือเกิน

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณเบื่อเรียนเหลือเกิน

การทวนซ้ำเฉพาะส่วน

ทวนซ้ำเฉพาะส่วน เพื่อเน้นประเด็นสำคัญ โดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนและกะทัดรัดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้รับคำปรึกษา : ผมไม่รู้จะทำอย่างไรดี บางครั้งก็คิดอยากเลิกเรียน แล้วหางานทำ แต่บางครั้งก็อยากเรียนให้จบ ไม่แน่ว่าจะตัดสินใจอย่างไรดี

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณไม่รู้ว่าจะจัดการกับชีวิตอย่างไร รดี ระหว่างการเรียนต่อให้จบหรือลาออกมาหางานทำ

- ผู้รับคำปรึกษา : เมื่อผมลำบาก ไม่มีใครพูดกับผม
- ผู้ให้คำปรึกษา : ดูเหมือนว่าทุกๆ คนจะไม่มีใครเหลียวแลคุณ
- ผู้รับคำปรึกษา : ในที่สุดผมก็จัดการกับชีวิตได้ ผมรู้สึกภูมิใจมาก งาน
ของผมก็ไปด้วยดี
- ผู้ให้คำปรึกษา : ทุกๆ อย่างเกี่ยวกับคุณ เป็นไปด้วยดี

3. การใช้ทักษะการทวนซ้ำ ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ต่อเติมความคิดเห็นหรือความรู้สึก
4. หลังจากทวนซ้ำแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตท่าทีหรือคำพูดของผู้รับคำปรึกษาเพื่อ
ตรวจสอบว่าที่ตนทวนซ้ำนั้นถูกต้องหรือไม่

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การฝึกทักษะการทวนคำ- ทวนข้อความ

1. การทวนซ้ำทุกคำที่ผู้รับการปรึกษาพูด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงภาษา

CL : เวลาผมมีปัญหาขึ้นมา ผมไม่รู้จะปรึกษาใครครับ

CO :

.....

2. การทวนซ้ำแบบสรุปเลือกเอาแต่ประเด็นสำคัญมาทวนซ้ำ

CL : เวลาผมมีปัญหาขึ้นมา ผมไม่รู้จะปรึกษาใคร ผมไม่ได้อยู่กับแม่ แม่ผมไปทำงานต่างจังหวัด ผมอยู่กับยาย แต่ยายก็ไม่เข้าใจผมเหมือนอย่างแม่ของผม

CO :

.....

3. การทวนซ้ำทุกคำที่ผู้รับการปรึกษาพูด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงภาษา

CL : เพื่อน ๆ ในห้องเขาไม่ชอบหนูค่ะ

CO :

.....

4. การทวนซ้ำแบบสรุปเลือกเอาแต่ประเด็นสำคัญมาทวนซ้ำ

CL : เพื่อน ๆ ในห้องเขาไม่ชอบหนู เขารังเกียจหนู เขาไม่ค่อยพูดกับหนู เขาไม่ให้หนูทำงานกลุ่มกับเขาค่ะ

CO :

.....

5. การทวนความ อารวมความรู้สึกเข้ามาด้วย

CL : เพื่อน ๆ ในห้องเขาไม่ชอบหนู เขารังเกียจหนู เขาไม่ค่อยพูดกับหนู เขา
 ไม่ให้หนูทำงานกลุ่มกับเขาอะ

CO :.....

.....

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการตีความ

การตีความเป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้คำพูดที่เหมาะสมเพื่ออธิบายคำหรือข้อความที่ไม่ชัดเจนของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวชัดเจนยิ่งขึ้น

การใช้ทักษะการตีความมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักในตนเอง
2. เพื่อให้ได้ภาพพจน์ใหม่เกี่ยวกับตนเอง
3. เพื่อให้เข้าใจแง่มุมต่างๆ ของพฤติกรรม
4. เพื่อให้เข้าใจสาเหตุแห่งพฤติกรรม

หลักปฏิบัติในการใช้ทักษะการตีความ

1. ใช้ทักษะการตีความ เมื่อผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างลึกซึ้งแล้ว
2. ใช้ทักษะการตีความต่อเมื่อผู้รับคำปรึกษาพร้อม คือเข้าใจตนเองพอควร พร้อมทั้งจะรับความจริง และต้องระวังที่จะตีความในระดับที่ผู้รับคำปรึกษาจะรับได้ ถ้าตีความลึกซึ้งเกินไปในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดความสับสน หวั่นไหว และอาจคอยหนีไปใช้กลวิธีป้องกันจิตใจตนเอง
3. ตีความได้แม่นยำและมีเหตุผลภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร
4. ใช้ประโยคที่แสดงว่าการตีความหมายถึงความคิดเห็นของผู้ให้คำปรึกษา เช่น “ผมเห็นว่า...” “ผมรู้สึกที่...” “ดูเหมือนว่า.....”
5. เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษามีปฏิกิริยาต่อการตีความหมายของผู้ให้คำปรึกษา
6. สนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาตีความหมายพฤติกรรมของตนเอง

ตัวอย่างการใช้ทักษะการตีความ

ตัวอย่างการตีความจากภาษาท่าทางของผู้รับคำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณพูดว่าคุณทำได้แล้ว แต่ผมสังเกตเห็นว่าน้ำเสียงและแววตาของคุณสะท้อนใจเมื่อพูดถึงเรื่องนี้

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณยิ้ม ดูสบายใจขึ้นที่หาทางแก้ปัญหาได้

ตัวอย่างการตีความจากคำพูดของผู้รับคำปรึกษา

- ผู้รับคำปรึกษา : ต้องมีคนคอยบอกว่าหนูควรจะทำอะไร จะใส่เสื้อตัวใดดี จะไปเที่ยวไหนดี เหมือนกับว่าหนูอยากตัดสินใจเรื่องต่างๆ แต่หนูทำไม่ได้ หนูอยู่ ม.3 แล้ว แต่ยังเลือกสาขาเรียนต่อไม่ได้เลย
- ผู้ให้คำปรึกษา : เป็นไปได้ไหมว่า คุณไม่เคยฝึกตัดสินใจด้วยตนเองและต้องคอยให้มีคนช่วยตัดสินใจให้
- ผู้รับคำปรึกษา : ฉันทำงานผิดพลาด มันจะอะไรรึป่าวไปหมด ฉันทะเลาะกับสามีตลอดอาทิตย์ที่ผ่านมา เขาไม่เคยแต่งงานบ้านเลย ฉันต้องดูแลลูกและทุกอย่างในบ้านตามลำพัง
- ผู้ให้คำปรึกษา : คุณไม่มีสมาธิกับการทำงาน เพราะคุณมีปัญหาเกี่ยวกับสามี

การฝึกทักษะการตีความ

1. CL : “ทุกสิ่งมันซ้ำซาก พ่อกับแม่ก็ทะเลาะกันทุกวัน พี่ ๆ ก็ย้ายกันไปมีครอบครัวหมด ไม่อยู่สักคน ไปโรงเรียนครูก็ขี้บ่น”

CO :

.....

2. CL : “ทุกเช้าก่อนมาโรงเรียนหนูต้องเลี้ยงน้อง รอจนแม่กลับมาจากตลาดหนูจึงจะมาโรงเรียนได้ มันทำให้หนูมาโรงเรียนสายทุกวัน... หนูพยายามจะอธิบายให้อาจารย์ประจำชั้นฟัง แต่อาจารย์ไม่ฟังหนูเลย หาวาหนูแก้ตัว แล้วก็ตีหนู หักคะแนนหนูทุกวันเลย”

CO :

.....

3. CL : “หนูรู้สึกเกลียดตัวเองที่เกิดมาไม่สวย เรียนก็ไม่เก่ง ทำให้พ่อ-แม่ผิดหวัง หนูไม่น่าเกิดมาเลย”

CO :

.....

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการให้กำลังใจ

การให้กำลังใจเป็นการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้คำพูดให้กำลังใจหรือปลอบใจสมาชิกเมื่อสมาชิก
รู้สึกหมดกำลังใจ และเพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น

การใช้ทักษะการให้กำลังใจมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจแก่ผู้รับคำปรึกษา
2. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาลายเครียด

การใช้ทักษะการให้กำลังใจมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้คือ

1. ใช้ภาษาท่าทางเพื่อให้กำลังใจ เช่น พยักหน้า ยิ้มรับ เหมือนการพูดว่า “มันเป็นความคิด
ที่ดี” หรือตบไหล่ แตะมือ ซึ่งแสดงการปลอบโยนให้กำลังใจ

2. ใช้คำพูดให้กำลังใจ โดยพูดในประเด็นต่อไปนี้

พูดสนับสนุนความคิดของผู้รับคำปรึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ให้คำปรึกษา	: นั่นเป็นความคิดที่ดี
ผู้ให้คำปรึกษา	: ดีแล้วที่ทำอย่างนั้น
ผู้ให้คำปรึกษา	: ดีทีเดียวที่คุณพูดเรื่องนี้กับเขา
ผู้ให้คำปรึกษา	: อาจารย์เข้าใจว่าสถานการณ์นี้ตัดสินใจลำบาก

คาดคะเนว่าต่อไปจะดีขึ้น

ผู้ให้คำปรึกษา	: พี่คิดว่าถ้าทำอย่างคุณว่าต่อไปจะดีขึ้นเรื่อย ๆ
ผู้ให้คำปรึกษา	: คุณมีความทุกข์โศกมากที่พ่อตาย แต่ในที่สุดคุณก็จะปรับตัวและแก้ปัญหาได้

ชี้แจงว่าปัญหาของเขามีทางแก้ไขได้

ผู้ให้คำปรึกษา	: พี่เชื่อว่าปัญหาของคุณมีทางแก้ไขได้ เราจะช่วยกันคิด ใจเย็น ๆ ไว้
ผู้ให้คำปรึกษา	: ตอนนี้ทางการแพทย์กำลังค้นคว้าตัวยาต้านเอดส์ และมีข่าวดี การทดลองยาตัวนี้ได้ผล ตอนนี้ถ้า

รักษาตัวดี ทำให้ไม่มีโรคแทรก มีบางคนอยู่ได้
ถึง 13 ปี แล้วหลังจากรู้ว่าเป็นเอดส์

อย่าเอาประสบการณ์ของตนเข้าไปเปรียบเทียบกับเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เช่น
ไม่ควรพูดประโยคต่อไปนี้

ผู้ให้คำปรึกษา : พี่ก็เคยออกหักเหมื่อนคุณ สักพักก็ทำใจได้

ผู้ให้คำปรึกษา : อย่ากังวลไปเลย เวลาจะช่วยคลี่คลายได้

ถ้าผู้รับคำปรึกษาคิดว่าปัญหาของเขาร้ายแรง แต่ผู้ให้คำปรึกษากลับพูดปดลอบว่า “ไม่ใช่เรื่องใหญ่”
จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาคิดว่าผู้ให้คำปรึกษาไม่เข้าใจเขา

ผู้รับคำปรึกษา : พี่คิดว่าหนูจะเป็นเลขากการประชุมได้หรือคะ

ผู้รับการปรึกษา : โอ้ย ! เรื่องเล็ก ไม่มีอะไรน่าวิตกไปได้

แบบประเมินทักษะการให้กำลังใจ

คำชี้แจง ให้วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมของผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้ทักษะการให้กำลังใจ	มาตรฐานค่า				
	5	4	3	2	1
1. ใช้คำพูดแสดงการให้กำลังใจได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1
2. ให้กำลังใจ โดยการสัมผัสร่างกาย เช่นแตะไหล่และแขน แตะมือได้อย่างเหมาะสมตามเพศ วัย และวัฒนธรรม	5	4	3	2	1
3. ให้กำลังใจโดยใช้สีหน้า ท่าทาง แสดงการยอมรับพอใจ ชื่นชม เห็นด้วย เช่น ยิ้ม พยักหน้า ได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1
4. ผู้รับคำปรึกษามีท่าทางคลายเครียด แสดงการผ่อนคลาย หลังจากได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจ เช่น แจ่มใสขึ้น สิ้นหน้าคีขึ้น	5	4	3	2	1
5. ผู้รับคำปรึกษามีความกระฉับกระเฉง และมีคำพูดที่แสดงความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการให้กำลังใจ	5	4	3	2	1

- หมายเหตุ**
- 5 หมายถึง ใช้ทักษะการให้กำลังใจได้ดีมาก
 - 4 หมายถึง ใช้ทักษะการให้กำลังใจได้ดี
 - 3 หมายถึง ใช้ทักษะการให้กำลังใจได้ดีปานกลาง
 - 2 หมายถึง ยังต้องปรับปรุงทักษะการให้กำลังใจ
 - 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงการใช้ทักษะการให้กำลังใจเป็นอย่างยิ่ง

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก

ทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก เป็นการใช้ความเจียบชั่วขณะเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้สัมผัสกับตนเองแล้วจึงถามความรู้สึกของสมาชิกว่า"ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร"

การใช้ทักษะการเจียบมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินเรื่องราวและความรู้สึกที่จะเล่าต่อไปในการปรึกษาในบางช่วงอาจมีการเจียบ คือ ไม่มีการสนทนาระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินเรื่องราวและความรู้สึกของตนเอง
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้พักบ้าง หลังจากพูดจบหรือหลังจากได้ระบายอารมณ์

การใช้ทักษะการเจียบ ผู้ให้คำปรึกษา ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ

1. เมื่อเห็นผู้รับคำปรึกษาเจียบ ผู้ให้คำปรึกษาอย่าด่วนชิงพูด
2. เมื่อเห็นผู้รับคำปรึกษาเจียบไปนานจึงกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดหรือระบายความรู้สึกดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คุณเจียบไปนาน บอกได้ไหมว่ากำลังคิดอะไรอยู่”

“คุณรู้สึกอย่างไร ก็พูดออกมาอย่างนั้นก็ได้”

“บางครั้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับเรานั้น ก็ยากจะบรรยายออกมาเป็นคำพูด”

3. การเจียบอาจเกิดขึ้นเนื่องจากผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้ให้คำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษารู้สึกว่าผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจ ทำให้เจียบไปนาน ผู้ให้คำปรึกษาอาจพูดดังนี้

“อยากพูดอะไรก็พูดออกมาเถอะ พูดได้เต็มที่

รับรองว่าเรื่องราวทั้งหมดจะเป็นความลับ”

4. ระหว่างที่ผู้รับคำปรึกษาเจียบ ผู้ให้คำปรึกษาควรสังเกตสีหน้า ท่าทาง อากัปกริยาของผู้รับคำปรึกษา

5. ถ้าสังเกตว่า ผู้รับคำปรึกษามีท่าทีเหนื่อยอ่อน หลังจากระบายความรู้สึกหรือหลังจากร้องไห้ ควรปล่อยให้ผู้รับคำปรึกษาพักบ้าง โดยใช้การเจียบ

การประเมินทักษะการเจียบแล้วถามความรู้สึก

คำชี้แจง ให้ประเมินว่าผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะ การเจียบ ตามพฤติกรรมที่ระบุไว้แต่ละข้อหรือไม่

พฤติกรรมของผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้ทักษะการเจียบ	ใช่	ไม่ใช่
1. เมื่อผู้ให้คำปรึกษาเห็นผู้รับคำปรึกษาเจียบ ไม่ควรด่วนชิงพูดเพื่อทำลายความเจียบ แต่ควรเว้นช่วงให้เกิดความเจียบ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประมวลความคิด ความรู้สึก	☐	☐
2. เมื่อผู้ให้คำปรึกษาเห็นผู้รับคำปรึกษาเจียบไปนาน นักศึกษาพูดกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้พูดหรือระบายความรู้สึก	☐	☐
3. ระหว่างผู้รับคำปรึกษาเจียบ ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตปฏิกิริยาของผู้รับคำปรึกษา	☐	☐
4. ภายหลังจากที่ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความรู้สึก เช่น ผ่านการร้องไห้ ผู้ให้คำปรึกษาปล่อยให้ผู้รับคำปรึกษาพักโดยการเจียบ	☐	☐

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ทักษะการเจียบของผู้ให้คำปรึกษา

.....

.....

.....

.....

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทักษะการสรุปความ

การสรุปความ คือ การให้สมาชิกแต่ละคนเป็นผู้สรุปสิ่งที่สมาชิกได้รับจากการให้คำปรึกษา
กลุ่มและผู้ให้คำปรึกษาสรุปสาระหรือประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่องราวของสมาชิก

การสรุปความมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนต่อไป
2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และการวางโครงการที่
ได้พูดกันไปแล้ว
3. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาแต่ละ ครั้งอย่างเป็นธรรมชาติ ได้รวบรวมความคิดและเนื้อหาที่
กระจัดกระจายจนเป็นที่เข้าใจอย่างสิ้นเชิง ได้ใจความ
4. แสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาตั้งใจฟัง จึงสรุปเรื่องราวและความรู้สึกได้ถูกต้อง

ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการสรุปความ ดังต่อไปนี้คือ

1. เมื่อเริ่มการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป เป็นการทำความเข้าใจเรื่องที่พูดกันครั้งก่อน
2. เมื่อสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดนั้นซับซ้อนสับสน
3. เมื่อผู้รับคำปรึกษาได้พูดถึงประเด็นที่สำคัญ
4. เมื่อจะมีการวางโครงการต่อไป ควรจะได้สรุปและประเมินสิ่งที่ได้พูดกัน
5. เมื่อใกล้จะยุติการปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้ให้บริการปรึกษาจะสรุปความต่างๆที่ได้พูดกันไป

ตัวอย่างการสรุปความ

ผู้ให้คำปรึกษา : คุณได้พูดเรื่องงานใหม่ที่คุณอยากทำ สิ่งที่คุณชอบและไม่ชอบ
เกี่ยวกับงานเดิมและคุณได้พูดถึงโครงการฝึกงานเพิ่มเติม
นอกจากนั้นคุณได้เตรียมการสำหรับงานใหม่ของคุณในด้านใดอีก
บ้างครับ

ผู้ให้คำปรึกษา : จากที่คุณได้พูดมาเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว เรื่องการเรียนและเรื่อง
อาชีพ ดูเหมือนว่าคุณจะรู้สึกว่ประสบความล้มเหลวในเรื่อง
เหล่านี้

แบบประเมินทักษะการสรุปความ

คำชี้แจง ให้วงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมของผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้ทักษะการสรุปความ	มาตรฐานค่า				
	5	4	3	2	1
1. ผู้ให้คำปรึกษาสรุปความเรื่องราวที่พูดกันแล้วได้กะทัดรัดและจับใจความได้ดี	5	4	3	2	1
2. เมื่อสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดสับสนหรือซับซ้อน ผู้ให้คำปรึกษาสามารถสรุปความเรื่องที่พูดนั้นได้อย่างชัดเจน	5	4	3	2	1
3. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถสรุปความสำคัญของเรื่องที่พูดหรือพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาได้อย่างเด่นชัด	5	4	3	2	1
4. ผู้ให้คำปรึกษาสรุปความสิ่งที่พูดกันไปก่อนการวางโครงการ แก้ปัญหาหรือโครงการตัดสินใจในอนาคต	5	4	3	2	1
5. ผู้ให้คำปรึกษาสรุปความเรื่องราวต่างๆ ที่พูดกันมาแล้วก่อนยุติการให้บริการปรึกษาแต่ละครั้ง	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นเพิ่มเติมที่มีต่อการใช้ทักษะการพูดแบบเผชิญหน้าของผู้ให้คำปรึกษา

.....

.....

- หมายเหตุ**
- 5 หมายถึง ใช้ทักษะการสรุปความได้ดีมาก
 - 4 หมายถึง ใช้ทักษะการสรุปความได้ดี
 - 3 หมายถึง ใช้ทักษะการสรุปความได้ดีปานกลาง
 - 2 หมายถึง ต้องปรับปรุงทักษะการสรุปความ
 - 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงการใช้ทักษะการสรุปความเป็นอย่างยิ่ง

วัชร ทรัพย์มี . (2550) กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารประกอบการฝึกอบรม
เรื่อง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

คาร์ล รอเจอร์ส (Carl Rogers)

❖ ธรรมชาติของมนุษย์ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง
 ทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางเชื่อว่า

1. คนทุกคนเป็นคนดี
2. คนทุกคนมีเหตุผล
3. แต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน
4. คนทุกคนมีศักดิ์ศรี
5. แต่ละคนมีอิสระในการตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตของตนเอง

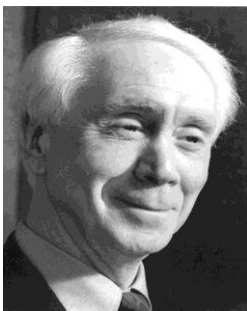
❖ วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง
 ทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางช่วยให้สมาชิก

1. สามารถพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ
2. สามารถค้นหาตัวตนของตัวเองอย่างแท้จริง
3. สามารถได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ
4. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบันของตนเอง

❖ เทคนิคของทฤษฎีทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม ผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง

1. การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (Acceptance) ซึ่งเป็นการแสดงออก ถึงการรับฟังเรื่องราวของสมาชิกและเข้าใจสมาชิก โดยการแสดงออกทางท่าทางด้วยการพยักหน้าเบาๆ
2. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling) เป็นการใช้คำพูดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนในขณะนั้น
3. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification) เป็นการอธิบายให้สมาชิกเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วยให้สมาชิกค่อยๆยอมรับในสิ่งที่เคยปฏิเสธหรือไม่ยอมรับมาก่อน

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่องทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม พฤติกรรมนิยม (Behavior Therapy)

อาร์โนลด์ ลาซารัส (Arnold A. Lazarus)

❖ ธรรมชาติของมนุษย์ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม พฤติกรรมนิยม
ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า

1. คนทุกคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
2. พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม
3. แต่ละบุคคลสามารถปรับเปลี่ยนและควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

❖ วัตถุประสงค์ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม พฤติกรรมนิยม
ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมช่วยให้สมาชิก

1. สามารถเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. สามารถเข้าใจปัญหาและมีแนวทางในการแก้ปัญหา

❖ เทคนิคของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม พฤติกรรมนิยม

1. การเสริมแรง เป็นการตกลงร่วมกับสมาชิกเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกจะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นคำพูดหรือสิ่งของ
2. การเป็นตัวแทน เป็นการให้สมาชิกสังเกตพฤติกรรมของตัวแทนทั้งในชีวิตจริงและในโทรทัศน์เพื่อให้สมาชิกวิเคราะห์ว่าสมควรจะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นหรือไม่
3. การฝึกการแสดงออก เป็นการให้สมาชิกฝึกการแสดงพฤติกรรมหรือคำพูดที่สมาชิกต้องการจะแสดงออกเพื่อสร้างความมั่นใจ
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สมาชิกได้แสดงออก

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม เฝ้าดูความจริง

วิลเลียม แกลสเซอร์ (William Glasser)

❖ ธรรมชาติของมนุษย์ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม เฝ้าดูความจริง
ทฤษฎีเฝ้าดูความจริงเชื่อว่า

1. พฤติกรรมของคนทุกคนมีเป้าหมาย
2. คนทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและสามารถใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ
3. คนทุกคนต้องการมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่น

❖ วัตถุประสงค์ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม เฝ้าดูความจริง
ทฤษฎีเฝ้าดูความจริงช่วยให้สมาชิก

1. สามารถประเมินพฤติกรรมตนเองได้
2. สามารถตัดสินใจวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

❖ เทคนิคทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่ม เฝ้าดูความจริง (เทคนิค WDEP)

1. Want คือ สิ่งที่ต้องการ เป็นการให้สมาชิกสำรวจและได้คิดไตร่ตรองสิ่งที่สมาชิกต้องการ
2. Direction and Doing คือ ทิศทางและการกระทำ" เป็นการให้สมาชิกกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของพฤติกรรม ที่ต้องการ เพื่อให้สมาชิกร่วมกันหาแนวทาง และร่วมกันวิเคราะห์ว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
3. Evaluation คือ ประเมินผล เป็นการให้สมาชิกประเมินพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางใด
4. Planning and Action คือ วางแผนในการปฏิบัติ เป็นการให้สมาชิกร่วมกันวางแผนพฤติกรรมเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

กรณีศึกษาที่ใช้สำหรับฝึกการให้คำปรึกษา

1. เด็กขาดเรียน มาสาย

ข้อมูลที่ครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับ

ครูประจำชั้นแจ้งว่า สุธนเป็นนักเรียนคนเดียวที่เรียนช้าชั้น เขาขาดเรียนเสมอ และถ้ามาเรียนก็มักเข้าห้องเรียนสาย บางครั้งมาตอนเช้า ตอนบ่ายหายไป ในเวลาเรียนเขาไม่ตั้งใจเรียน เหม่อลอยไม่ชอบทำงานที่ครูสั่ง และทราบจากนักเรียนในชั้นว่าเขาขาดเรียนมาสาย หรือหายไปตอนบ่ายนั้นเขาไปเล่นฟุตบอลใกล้กับมัสยิดของโรงเรียน

บทบาทของนักเรียน

คุณเชื้อสุธน เป็นนักเรียนชั้นม. 2 คุณสอบตก ในชั้นเรียนคุณไม่มีเพื่อนเลย คุณชอบการเล่นฟุตบอล เป็นชีวิตจิตใจ คุณเบื่อการเรียน เพื่อนของคุณที่อยู่ใกล้ๆ โรงเรียนชวนคุณไปเล่นฟุตบอลข้างมัสยิดเสมอ บางวันคุณขาดเรียนเพื่อไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อน เมื่อคุณมาเรียนหนังสือขณะที่ครูกำลังสอน คุณมักจะคิดถึงฟุตบอล จนบางวันคุณต้องหนีเรียนในตอนบ่ายไปเล่นฟุตบอล วันหนึ่งครูประจำชั้นเรียกคุณไปพบ ชักถามคุณเกี่ยวกับเรื่องการขาดเรียนและหนีเรียนของคุณ คุณไม่กล้าบอกความจริงว่าคุณเบื่อการเรียน เมื่อสภาพของห้องเรียน คุณชอบการเล่นฟุตบอลมากกว่าการเรียน เพราะกลัวว่าครูจะโกรธ คุณนึกไม่ออกว่าจะตอบคำถามของครูอย่างไรจึงดี

2. เด็กหลับในเวลาเรียน

ข้อมูลที่ครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับ

เด็กชายตีฟ ได้ชื่อว่าเป็นดาราหลับในขณะที่ครูทำการสอนเขาจะหลับเป็นประจำ วันหนึ่งในชั่วโมงภาษาไทย ครูเล่านิทานให้นักเรียนฟัง นักเรียนทุกคนสนุกสนานและสนใจกับเรื่องที่ครูเล่ามาก แต่ตีฟ กลับนั่งหลับ ตีฟจึงถูกออกยืมหน้าชั้นเรียนอยู่เสมอ

บทบาทของนักเรียน

คุณเชื้อตีฟ เป็นนักเรียนชั้น ม. 2 คุณเป็นลูกคนโตของพ่อแม่มีน้อง 4 คน บ้านคุณมีฐานะยากจน ในเวลากลางคืนคุณต้องออกไปวางเบ็ดกับพ่อ ตอนเช้าจึงต้องตื่นเช้ามีดไปดูปลาที่ติดเบ็ดเพื่อแม่จะได้นำไปขายที่ตลาด ถ้าวันใดได้ปลามาก คุณจะต้องนำข้าวมากินกลางวันที่ยังเรียนกับปลา

ถ้าวันใดได้ปลาน้อย คุณจะอดอาหารมื้อกลางวัน กลางคืนคุณมีเวลาน้อยมาก กลางวันคุณจึงหลับในเวลาเรียนเสมอ วันหนึ่งในชั่วโมงภาษาไทยครูเล่านิทานให้ฟังคุณรู้สึกง่วงมากที่สุดที่จะฝันได้ จึงหลับไป คุณตกใจตื่นเมื่อครูเรียกและให้ออกไปหน้าชั้น

3. เด็กที่ไม่สนใจการเรียน

ข้อมูลที่ครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับ

ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งขณะที่ครูกำลังอธิบายตัวอย่างบนกระดานดำ เด็กชายเด่นกำลังหันไปคุยกับเพื่อนข้างๆ ไม่สนใจในการสอนของครู ครูหันไปมองหน้าเขา เขาก็หยุดพูดไปชั่วขณะหนึ่ง ครูก็หันมาอธิบายต่อไป เขาหยิบขนมจากกระเป๋าใส่ปากเคี้ยว แล้วหันไปแหย่เพื่อนต่อ เมื่อเพื่อนมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ครูหันไปมองหน้าเขา เขาจึงรีบบอกครูว่าเพื่อนรังแกเขาก่อน

บทบาทของนักเรียน

คุณเป็นเด็กชายเด่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่คุณไม่ค่อยสนใจ เพราะคุณไม่ค่อยเข้าใจในบทเรียนทำให้คุณรู้สึกไม่อยากเรียน เมื่อครูใช้เวลาในการอธิบายนาน ทำให้คุณรู้สึกเบื่อหน่าย คุณจึงหันไปชวนเพื่อนคุย เมื่อครูมองหน้าคุณรู้สึกเกรงใจครูคุณจึงหยุดคุย เมื่อครูอธิบายบทเรียนต่อไป คุณนึกว่าครูไม่สนใจคุณ คุณจึงหยิบขนมในกระเป๋ามารับประทาน และคุณหันไปคุยกับเพื่อนอีก แต่เพื่อนคุณกำลังสนใจในการอธิบายของครูไม่หันมาคุยกับคุณ คุณไม่พอใจ จึงหันไปแหย่เขาให้มาสนใจคุณ แต่การกระทำของคุณทำให้ครูหยุดสอน และหันมาดูคุณ คุณกลัวว่าครูจะทำโทษ คุณจึงรีบปิดความผิดไปให้เพื่อนว่าเพื่อนแกล้งคุณก่อน

4. เด็กเกียจคร้าน

ข้อมูลที่ครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับ

ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาภาษาไทยชั้น ม .1 คุณให้เด็กชายดำรงอ่านหนังสือให้เพื่อนๆ ฟังปรากฏว่าเด็กชายดำรงไม่ได้นำหนังสือมาโรงเรียน ครูก็ให้เขาไปนั่งอ่านกับเพื่อน เมื่อเขาอ่านจบ เขาก็

เริ่มชวนเพื่อนคุย ครูหันไปดู เขาก็หยุดคุย และนอนหลับไปกับโต๊ะ เมื่อครูอธิบายจบ ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดนักเรียนทุกคนก็ลงมือทำ แต่เด็กชายตำรวจไม่ยอมทำยังคงนอนหลับอยู่ตามเดิม

บทบาทของนักเรียน

คุณเป็นตำรวจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุ 14 ปี ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง คุณไม่ค่อยสนใจเรียนหนังสือ คุณมักจะลืมนำหนังสือและอุปกรณ์ต่างๆ มาโรงเรียนเสมอๆ เมื่อครูให้คุณอ่านหนังสือ คุณไม่มีหนังสือ คุณจึงไปนั่งกับเพื่อน เมื่อคุณอ่านจบแล้ว คุณรู้สึกเบื่อกับที่จะนั่งเฉยๆ คุณจึงชวนเพื่อนข้างๆ คุยคุย แต่เมื่อครูเห็นและดูคุณ คุณก็หยุดคุย คุณไม่รู้จะทำอะไร คุณจึงนอนหลับไปกับโต๊ะโดยไม่สนใจกับสิ่งใดอีกเลย เมื่อครูสอนจบ ครูให้ทำแบบฝึกหัด คุณไม่ยอมทำ คุณจึงไม่ยอมลุก คุณยังคงนอนหลับอยู่ตามเดิม

5. เด็กชอบเอางานอื่นขึ้นมาทำในขณะสอน

ข้อมูลที่ครูผู้ให้คำปรึกษาได้รับ

ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั่วโมงที่ครูเข้าสอนขณะที่ครูอธิบายบทเรียนใหม่ๆ นักเรียนทุกคนกำลังตั้งใจฟังอยู่ มีเด็กชายจิตต์เพียงคนเดียวกำลังวาดรูปอยู่อย่างเพลิดเพลินไม่หันมามองครูเลย ครูหยุดสอนมองหน้าและบอกให้เพื่อนๆ หันไปมองเด็กชายจิตต์ เขาจึงเงยหน้าขึ้นมาและเก็บวาดรูปที่วาดไว้ในโต๊ะและมองบนกระดานดำ

บทบาทของนักเรียน

คุณเป็นเด็กชายจิตต์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง อายุ 17 ปี คุณเป็นเด็กที่อายุมากที่สุดและโตที่สุดในชั้น ทำให้คุณรู้สึกเป็นปมด้อยของคนที่จะต้องมาเรียนกับเด็กอายุน้อยกว่า คุณจึงไม่สนใจเรียน มาเรียนให้หมดเวลาไปวันๆ แต่คุณชอบวาดรูปและมีความสามารถในทางนี้ เมื่อถึงชั่วโมงภาษาอังกฤษที่คุณไม่ชอบ คุณจึงหยิบกระดาษขึ้นมาวาดรูป อย่างตั้งใจโดยที่คุณไม่ได้ฟังครูอธิบายเลย ต่อมาคุณรู้สึกห้อยใจผิดปกติ คุณจึงเงยหน้าขึ้นมามองก็เห็นครูและเพื่อนกำลังจ้องคุณ คุณรู้สึกว่าคงเป็นเพราะคุณกำลังวาดรูป คุณจึงเก็บรูปที่วาดไว้ในโต๊ะ และมองที่กระดานดำว่าครูสอนเรื่องอะไร

กรณีศึกษาในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษากลุ่ม

มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งเข้ามาพูดคุยกับครู

1. พ่อ – แม่ ของหนูไม่ค่อยช่วยหนูเลย แบบว่าหนูบอกว่าผลการเรียนของหนูตกต่ำลง พ่อก็ว่า แม่ก็ดู ได้แต่บอกว่าต้องการให้หนูเรียนให้เก่ง ไม่ถามสักคำว่าหนูรู้สึกยังไง หรือว่าทำไมหนูถึงได้คะแนนไม่ดี เอาแต่บ่น ๆ ๆ จนหนูไม่อยากเรียนอีกแล้ว
2. ครูคณิตศาสตร์ของผมแย่มาก ๆ พ่อเข้ามาในชั้นเรียนก็สั่งแบบฝึกหัดตัวอย่างอะไรก็ไม่อธิบายซักอย่าง ใครทำไม่ได้ก็ดู ผมก็ทำไม่ได้เหมือนกัน ทั้งถูกดู และโดนทำโทษ แถมครูอารมณ์เสียแล้วชอบมาดุพวกผมอีกต่างหาก
3. อยู่โรงเรียนนี้หนูไม่มีเพื่อนเลย รู้สึกลำบากใจที่ต้องไปคุยสนทนากับใครๆ แต่หนูก็ไม่แคร์ เดี่ยวพ่อก็ย้ายอีก ไม่จำเป็นต้องมีเพื่อนก็ได้
4. ทุกสิ่งมันซ้ำซาก พ่อกับแม่ก็ทะเลาะกันทุกวัน พี่ ๆ ก็ย้ายกันไปมีครอบครัวหมด ไม่อยู่สักคน ไปโรงเรียนครูก็ขี้บ่น
5. ทุกเช้าก่อนมาโรงเรียนหนูต้องเลี้ยงน้อง รอจนแม่กลับมาจากตลาดหนูจึงจะมาโรงเรียนได้ มันทำให้หนูมาโรงเรียนสายทุกวัน... หนูพยายามจะอธิบายให้อาจารย์ประจำชั้นฟัง แต่อาจารย์ไม่ฟังหนูเลย หว่าว่าหนูแก่งตัว แล้วก็ตีหนู หักคะแนนหนูทุกวันเลย
6. หนูรู้สึกเกลียดตัวเองที่เกิดมาไม่สวย เรียนก็ไม่เก่ง ทำให้พ่อ-แม่ผิดหวัง หนูไม่น่าเกิดมาเลย

แบบประเมินการให้คำปรึกษากลุ่ม

คำชี้แจง

มาตรวัดการประเมิน มีคะแนนตั้งแต่ 1ถึง5 ขอให้ตรวจสอบว่าผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม มีความสามารถในการให้คำปรึกษากลุ่มในระดับใด โดยให้มาตรวัดการประเมินสูงสุดคือ 5,4,3,2, และต่ำสุด คือ 1 ตามลำดับ

กระบวนการให้คำปรึกษา	มาตรวัด การประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. การสร้างสัมพันธภาพ (ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา) บันทึก					
2. การให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาได้พูด (ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา) บันทึก					
3. การเข้าใจปัญหาและสมาชิกผู้รับคำปรึกษา บันทึก					
4. การร่วมกันวางแผนแนวทางในการแก้ปัญหา บันทึก					
5. การยุติการให้คำปรึกษา(ขั้นยุติการให้คำปรึกษา) บันทึก					

แบบประเมินการเข้าร่วมกลุ่ม (สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ประเมิน)

คำชี้แจง

จงกาเครื่องหมาย X ในช่องที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน

1. หลังจากการเข้ารับคำปรึกษากลุ่มแล้วนักเรียนรู้สึกว่าคุณผู้ให้คำปรึกษา

1.1 ให้ความสนใจในตัวนักเรียน

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่สนใจเลย

1.2 นักเรียนสามารถพูดได้อย่างเปิดเผย

มากที่สุด	มาก	บางเรื่อง	น้อย	ไม่กล้าพูด

1.3 สามารถช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหา

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ช่วยไม่ได้

1.4 มีความเข้าใจในตัวนักเรียน

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เข้าใจเลย

2. หากนักเรียนมีปัญหานักเรียนต้องการพบคุณผู้ให้คำปรึกษาท่านนี้อีกหรือไม่

☐

ต้องการ

☐

ไม่ต้องการ

เพราะ.....

3. นักเรียนรู้สึกพอใจคุณผู้ให้คำปรึกษาท่านนี้มากที่สุดในเรื่องใด

☐

คำพูด

☐

การแสดงออก

☐

การให้ข้อมูลข่าวสาร

☐

อื่นๆ ระบุ.....

4. การให้คำปรึกษาในวันนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจขึ้น

☐

ใช่

☐

ไม่ใช่

5. นักเรียนจะมาพบคุณผู้ให้คำปรึกษาตามนัดหมาย

☐

มา

☐

ไม่มา

ที่มา กองอนามัยโลก. โครงการอบรมครูเพื่อเป็นที่ปรึกษาแนะแนววัยรุ่น กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2537 , หน้า 136

การบันทึกพฤติกรรมที่ผู้ฝึกอบรมสังเกตเห็นระหว่างที่ผู้นำกลุ่มกำลังดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งได้กำหนดมาตรวัดการประเมินสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

สมรรถนะด้านเจตคติ

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม และไม่ต้องการที่จะช่วยเหลือสมาชิก
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีความสนใจในปัญหาของสมาชิกในกลุ่มบ้าง
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีความสนใจในปัญหาของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีความสนใจในปัญหาของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี และต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เข้ารับการศึกษา
- 5 คะแนน หมายถึง เห็นคุณค่าในการให้คำปรึกษากลุ่ม และมีความสนใจในปัญหาของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี และต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้เข้ารับการศึกษา ตลอดจนรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม

สมรรถนะด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่ม และไม่สามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้
- 2 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่มบ้าง แต่ไม่สามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม
- 3 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำกลุ่มบ้าง และสามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้บ้าง
- 4 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะครบการเป็นผู้นำกลุ่ม แต่สามารถแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มได้บ้าง
- 5 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะครบทั้ง การเป็นผู้นำกลุ่ม และการแสดง ออกถึงบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่ม

สมรรถนะด้านความรู้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มตลอดจนกระบวนการให้คำปรึกษา
- 2 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มบ้าง แต่ยังไม่เข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษา
- 3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มบ้าง และพอที่จะเข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษา
- 4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มและเข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษาได้ถูกต้อง
- 5 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดและวัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มและเข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี

สมรรถนะด้านทักษะ

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่มีความสามารถในการใช้ทักษะ และเทคนิคในการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการใช้ทักษะ และเทคนิคได้บ้าง แต่ไม่สามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม
- 3 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการใช้ทักษะ และเทคนิคได้บ้าง และสามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้
- 4 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการใช้ทักษะ และเทคนิคได้ถูกต้อง และสามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้
- 5 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการใช้ทักษะ และเทคนิคได้ถูกต้อง ตลอดจนสามารถดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายอาดัม นีละไพจิตร
วัน เดือน ปีเกิด	18 เมษายน 2523
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 49/21 หมู่ 9 ตำบลลำผักชี อำเภอหนองจอก กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.)(การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.)(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) จากมหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2553	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.)(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ